

บ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก

FOSTER HOME FOR CHILDREN'S LEARNING DEVELOPMENT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.พงศ์สันต์ สุวรรณะชฎ ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้การช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงสอนวิธีการทำงานที่ดีทำให้ผู้วิจัยรู้จักพัฒนาตนเองในด้านการงานให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณคณะอาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่าน ที่สั่งสอนวิชาความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการทำวิจัยนี้

ขอขอบคุณคุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ หรือพี่ซูป กรรมการบริหารบริษัทชูเปอร์จีฟ ที่สร้างแรงผลักดันในการริเริ่มทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อนี้ จากการอ่านบทสัมภาษณ์ในหัวข้อ “ พี่อยากเห็นผู้ใหญ่ในประเทศให้ความสำคัญกับเด็กมากกว่านี้ ” ขอขอบคุณทางโรงเรียนวรรณสว่างจิตและสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและข่าวสารเป็นอย่างดี

อีกทั้งข้าพเจ้าจะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลยหากขาดเพื่อน ๆ ผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ทั้งข้อมูลและการช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณสายรหัสทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังหลักในการสนับสนุนตลอดการเรียนทั้ง 5 ปีของข้าพเจ้า

สำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้บิดามารดาที่เคารพ เพื่อน ๆ ที่รัก และครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้ามาตลอดจนถึงทุกวันนี้ และอุทิศให้กับทุกดวงวิญญาณของเด็กที่เสียชีวิตโดยไม่ได้รับการช่วยเหลือ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	X
สารบัญรูป.....	XII
บทที่ 1 บทนำ.....	1-1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ.....	1-3
1.3 ประโยชน์ของโครงการ.....	1-3
1.4 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ.....	1-4
1.5 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ.....	1-5
1.6.1 ขอบเขตของโครงการ.....	1-5
1.6.2 วิธีการศึกษาโครงการ.....	1-6
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	2-1
2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ.....	1-1
2.1.1 คำนิยาม.....	2-1
2.1.1.1 คำนิยามของคำว่า “เด็กและเยาวชน” ในพจนานุกรมไทย.....	2-1
2.1.1.2 คำนิยามของคำว่า “เด็กและเยาวชน” ในทางกฎหมาย.....	2-1
2.1.1.3 คำนิยามของคำว่า “บ้านอุปถัมภ์”.....	2-2
2.1.1.4 คำนิยามของคำว่า “โรงเรียน” ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ.....	2-2
2.1.2 สาเหตุที่เด็กต้องออกมาเร่ร่อน.....	2-3
2.1.2.1 สาเหตุจากครอบครัวและผู้ปกครอง.....	2-3
2.1.2.2 สาเหตุจากตัวเด็กเอง.....	2-4
2.1.2.3 สาเหตุจากสังคมภายนอก.....	2-4
2.1.2.4 ปัญหาที่เด็กต้องประสบในขณะที่เร่ร่อน.....	2-5
2.1.3 วัตถุประสงค์และหน้าที่ของบ้านอุปถัมภ์.....	2-5
2.1.3.1 วัตถุประสงค์ของบ้านอุปถัมภ์.....	2-5
2.1.3.2 การดำเนินงานของบ้านอุปถัมภ์.....	2-5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1 (ต่อ)	
2.1.4 ความสำคัญของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก.....	2-6
2.1.5 จิตวิทยา การเลี้ยงดู และอบรมเด็ก.....	2-7
2.1.5.1 ความต้องการด้านจิตใจของเด็ก.....	2-8
2.1.5.2 การอบรมเด็ก (Discipline Technique of Children).....	2-9
2.1.6 จิตวิทยาการใช้สีกับเด็ก.....	2-10
2.1.6.1 ความรู้สึกเกี่ยวกับสีในเชิงจิตวิทยา.....	2-10
2.1.6.2 การใช้สีในเชิงสัญลักษณ์.....	2-11
2.1.7 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติกับพัฒนาการของเด็ก.....	2-12
2.1.8 กิจกรรมของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก.....	2-13
2.2 การศึกษาการดำเนินงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.).....	2-14
2.2.1 ภารกิจ.....	2-14
2.2.2 การดำเนินงานของโครงการ.....	2-16
2.2.3 โครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร.....	2-17
2.3 การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม.....	2-18
2.3.1 ภารกิจ.....	2-20
2.3.2 การดำเนินงานของโครงการ.....	2-20
2.3.2.1 กระบวนการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศ.....	2-20
2.3.2.2 กระบวนการการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลือกรับบุตรบุญธรรม.....	2-21
2.3.3 โครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร.....	2-24
2.3.4 สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2561 - 2562.....	2-24
2.4 มาตรฐานในการออกแบบสถานศึกษา.....	2-25
2.4.1 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน.....	2-25
2.4.2 โครงสร้างของหลักสูตรปฐมวัย.....	2-25
2.4.2.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก.....	2-26
2.4.2.2 ระยะเวลาเรียน.....	2-26
2.4.2.3 สาระการเรียนรู้.....	2-26
2.4.3 กำหนดเวลาเรียน.....	2-28
2.4.4 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน.....	2-28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 การดำเนินชีวิตในบ้านอุปถัมภ์.....	2-34
2.5.1 หน้าที่และความรับผิดชอบภายในบ้าน.....	2-34
2.5.2 กิจวัตรประจำวัน.....	2-35
บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง.....	3-1
3.1 เป้าหมายและเกณฑ์ในการศึกษาอาคารตัวอย่าง.....	3-1
3.2 อาคารตัวอย่างภายในประเทศ.....	3-2
3.2.1 โรงเรียนบ้านหนองบัว จ. เชียงราย.....	3-2
3.2.2 โรงเรียนวรรณสว่างจิต จ. กรุงเทพมหานคร.....	3-6
3.2.3 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร.....	3-12
3.2.4 สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย.....	3-20
3.3 อาคารตัวอย่างต่างประเทศ.....	3-25
3.3.1 Casa de las Estrellas Waldorf School, Costa Rica.....	3-25
3.3.2 Children Village, Brazil.....	3-29
3.3.3 Sangam Elementary School, India.....	3-33
3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง.....	3-38
บทที่ 4 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ.....	4-1
4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้บริการ.....	4-1
4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ใช้บริการ.....	4-1
4.1.2 การพิจารณาจำนวนของผู้ใช้บริการ.....	4-1
4.1.3 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ.....	4-4
4.1.3.1 พัฒนาการเด็กวัยเรียน.....	4-4
4.1.3.2 พฤติกรรมเด็กวัยเรียน.....	4-10
4.2 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ให้บริการ.....	4-12
4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ผังโครงสร้างองค์กร.....	4-12
4.2.2 การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการบ้านอุปถัมภ์.....	4-14
4.2.3 การศึกษาและวิเคราะห์ ตำแหน่ง หน้าที่ และพฤติกรรมของผู้ให้บริการ.....	4-16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ.....	5-1
5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ.....	5-1
5.1.1 การวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	5-1
5.1.2 การวิเคราะห์จากกิจกรรมของโครงการ.....	5-4
5.1.3 การวิเคราะห์จากอาคารตัวอย่าง.....	5-7
5.1.4 การวิเคราะห์จากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....	5-10
5.1.5 สรุปการกำหนดองค์ประกอบของโครงการ.....	5-20
5.2 การวิเคราะห์รายละเอียดและพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ.....	5-24
5.2.1 ส่วนที่พักอาศัย.....	5-25
5.2.2 ส่วนการเรียนการสอน.....	5-28
5.2.3 ส่วนบริหารโครงการ.....	5-31
5.2.4 ส่วนกิจกรรมและสันทนาการ.....	5-35
5.2.5 ส่วนบริการโครงการ.....	5-39
5.2.6 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	5-42
5.3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ.....	5-43
บทที่ 6 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	6-1
6.1 หลักในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-1
6.1.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งระดับจังหวัด.....	6-1
6.1.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งระดับเขต.....	6-3
6.2 การพิจารณาและวิเคราะห์ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-10
6.2.1 เกณฑ์การวิเคราะห์ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-10
6.2.2 การพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-15
6.2.3 สรุปการพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-24
6.3 การวิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการ.....	6-24
6.3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ.....	6-24
6.3.2 ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ.....	6-25
6.3.3 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ.....	6-25
6.3.4 สภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ.....	6-26
6.3.5 ข้อมูลด้านกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	6-27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ.....	7-1
7.1 การศึกษาข้อมูลเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	7-1
7.1.1 หลักการออกแบบอาคารสำหรับเด็ก (Design for Young Children).....	7-1
7.1.2 รูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างเด็กปฐมวัยและพื้นที่ธรรมชาติ.....	7-8
7.2 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ.....	7-11
7.2.1 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture).....	7-11
7.2.2 การออกแบบเพื่อวัฒนธรรมยั่งยืน (Permaculture Design).....	7-13
7.2.3 การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน.....	7-14
7.3 หลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design).....	7-16
7.3.1 นิยาม ขนาดพื้นที่ สัญลักษณ์ และองค์ประกอบ.....	7-17
7.3.2 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล.....	7-19
7.3.3 สภาพแวดล้อมภายในอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล.....	7-20
7.4 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	7-21
7.4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ.....	7-21
7.4.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคาร.....	7-21
บทที่ 8 การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	8-1
8.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง.....	8-1
8.1.1 แนวทางการเลือกใช้ระบบโครงสร้างอาคาร.....	8-1
8.1.2 ระบบโครงสร้างเสาเข็ม - ฐานราก.....	8-2
8.1.3 ระบบโครงสร้างเสา - คาน.....	8-2
8.1.4 ระบบโครงสร้างผนัง.....	8-3
8.1.5 ระบบโครงสร้างพื้น.....	8-3
8.1.6 ระบบโครงสร้างหลังคา.....	8-4
8.1.7 ระบบประสานพิกัด (Modular).....	8-4
8.1.8 วัสดุประกอบอาคาร.....	8-5
8.1.9 ระบบโครงสร้างทางเลือก.....	8-6
8.2 งานวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร.....	8-7
8.2.1 แนวทางในการเลือกใช้งานระบบประกอบอาคาร.....	1-1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.2 (ต่อ)	
8.2.2 ระบบวิศวกรรมไฟฟ้า (Electrical System).....	8-7
8.2.3 ระบบวิศวกรรมสุขาภิบาล (Sanitation System).....	8-9
8.2.4 ระบบปรับอากาศ (Air Conditioning System).....	8-10
8.2.5 ระบบป้องกันอัคคีภัย (Fire Prevention System).....	8-12
8.2.6 ระบบป้องกันมลพิษ ฝุ่น คิวีน เสี่ยง.....	8-13
8.2.7 ระบบรักษาความปลอดภัย.....	8-13
8.2.8 ระบบกำจัดขยะ.....	8-14
บทที่ 9 บทสรุปการวิเคราะห์และผลงานการออกแบบ.....	9-1
9.1 กระบวนการและแนวความคิดในการออกแบบ.....	9-1
9.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีต่าง ๆ ของโครงการ.....	9-1
9.1.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการวางผัง.....	9-1
9.2 กระบวนการพัฒนาแบบรูปลักษณะอาคาร (Mass Development).....	9-1
9.3 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	9-1
บรรณานุกรม.....	บ-1
ภาคผนวก ก. กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	ผ-1
ประวัติผู้เขียน.....	ป-1

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.9 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายธุรการ.....	5-15
ตารางที่ 5.10 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายให้การเลี้ยงดู.....	5-16
ตารางที่ 5.11 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการ ส่วนฝ่ายส่งเสริมความรู้.....	5-17
ตารางที่ 5.12 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายอบรมวิชาชีพ....	5-18
ตารางที่ 5.13 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายบริการอาคาร....	5-19
ตารางที่ 5.14 แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ.....	5-20
ตารางที่ 5.15 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนที่พักอาศัย.....	5-26
ตารางที่ 5.16 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนการเรียนการสอน.....	5-31
ตารางที่ 5.17 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนบริหารโครงการ.....	5-34
ตารางที่ 5.18 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนกิจกรรมและสันทนาการ.....	5-39
ตารางที่ 5.19 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนบริการโครงการ.....	5-42
ตารางที่ 5.20 แสดงตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ.....	5-42
ตารางที่ 6.1 แสดงอันดับจังหวัดที่มีจำนวนคนไร้บ้านมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ.....	6-1
ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของคนไร้บ้าน จำแนกตามเขตพื้นที่.....	6-3
ตารางที่ 6.3 ตารางเปรียบเทียบคะแนนของทางเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1.1 แผนผังขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ.....	1-17
รูปที่ 2.1 แสดงการดำเนินภารกิจ.....	2-17
รูปที่ 2.2 โครงสร้างกรมกิจการเด็กและเยาวชน.....	2-18
รูปที่ 2.3 กระบวนการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศ.....	2-22
รูปที่ 2.4 กระบวนการการให้คำปรึกษาเยียวยา ก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรม.....	2-23
รูปที่ 2.5 แผนภูมิแสดงสถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2561 – 2562.....	2-24
รูปที่ 2.6 ผังสรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	2-37
รูปที่ 3.1 โรงเรียนบ้านหนองบัว จ. เชียงราย.....	3-2
รูปที่ 3.2 แสดงวัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ เช่น ผนังเบา โครงวงกบไม้ โครงเหล็กทำสื่อน้ำตาล แผ่นหลังคาอลูมิเนียม.....	3-3
รูปที่ 3.3 แสดงผังของโครงการ.....	3-4
รูปที่ 3.4 แสดงกิจกรรมหลักของโครงการ.....	3-4
รูปที่ 3.5 โรงเรียนวรรณสว่างจิต จ. กรุงเทพมหานคร.....	3-6
รูปที่ 3.6 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลัก Child Center.....	3-7
รูปที่ 3.7 แสดงทัศนียภาพส่วนห้องสมุด.....	3-7
รูปที่ 3.8 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการทำงานศิลปะ.....	3-8
รูปที่ 3.9 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร.....	3-12
รูปที่ 3.10 แสดงพื้นที่ในบ้านพักเด็กชายมหาเมฆ.....	3-14
รูปที่ 3.11 แสดงบรรยากาศบ้านพักเด็กชาย ในการใช้จะแบ่งกันตามอายุในแต่ละบ้าน.....	3-15
รูปที่ 3.12 แสดงบรรยากาศในบ้านมหาเมฆ.....	3-15
รูปที่ 3.13 แสดงพื้นที่บริเวณห้องน้ำและด้านหลังบ้านบริเวณลานตากผ้าของบ้านมหาเมฆ.....	3-15
รูปที่ 3.14 แสดงบรรยากาศในโรงอาหาร.....	3-16
รูปที่ 3.15 แสดงบรรยากาศห้องสมุด เป็นเรือนหลังคาชั้นเดียว.....	3-16
รูปที่ 3.16 แสดงบรรยากาศภายในห้องสมุด การจัดวางเฟอร์นิเจอร์.....	3-16
รูปที่ 3.17 สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย.....	3-20
รูปที่ 3.18 แสดงแผนผังบริเวณสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี.....	3-23
รูปที่ 3.19 แสดงบริเวณภายในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี.....	3-24
รูปที่ 3.20 Casa de las Estrellas Waldorf School.....	3-25
รูปที่ 3.21 อาคารเรียนเป็นแนวยาว ขนานไปกับชายหาด.....	3-26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 3.22 แผนผังและหลังคา ที่มีรูปทรงแบบกันหอย.....	3-26
รูปที่ 3.23 หลังคาจากหญ้า วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น.....	3-27
รูปที่ 3.24 ผังอาคารหลักของโครงการ.....	3-28
รูปที่ 3.25 พื้นที่รับประทานอาหาร ตั้งอยู่ในอาคารหลักของโครงการ.....	3-28
รูปที่ 3.26 Children Village.....	3-29
รูปที่ 3.27 พื้นที่พบปะและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นศูนย์กลางของโครงการ.....	3-30
รูปที่ 3.28 การจัดสรรพื้นที่ที่เด็กสามารถออกแบบการใช้งานได้เอง.....	3-30
รูปที่ 3.29 ผังชั้น 1 ของโครงการ.....	3-31
รูปที่ 3.30 ผังชั้น 2 ของโครงการ.....	3-31
รูปที่ 3.31 รูปตัดแสดงพื้นที่การใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ.....	3-32
รูปที่ 3.32 Sangam Elementary School.....	3-33
รูปที่ 3.33 แสดงรูปฟอร์มและผิวของอาคาร.....	3-34
รูปที่ 3.34 แสดงอ้อมจันทร์สำหรับทำกิจกรรม.....	3-35
รูปที่ 3.35 แสดงพื้นที่ Slope ช่วงที่ยาวที่สุด ทำเป็นเครื่องกีดขวางฝักทักษะ.....	3-35
รูปที่ 3.36 แสดงห้องเรียน.....	3-36
รูปที่ 3.37 ผังชั้น 1 ของโครงการ.....	3-36
รูปที่ 3.38 รูปตัดแสดงพื้นที่การใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ.....	3-37
รูปที่ 4.1 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง.....	4-2
รูปที่ 4.2 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง จำแนกตามช่วงอายุ.....	4-3
รูปที่ 4.3 กิจกรรมการยืมขาเดี่ยวเก็บถุงทราย ส่งเสริมทักษะการทรง.....	4-4
รูปที่ 4.4 เป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อรู้สึกสนุกและผ่อนคลาย.....	4-4
รูปที่ 4.5 ช่วงเวลาที่เด็ก ๆ ทะเลาะกันนี้ พวกเขาจะได้ทักษะทางสังคมขึ้นด้วย.....	4-5
รูปที่ 4.6 เป็นวัยที่ช่างซักถาม ชอบตั้งคำถามตลอดเวลา.....	4-5
รูปที่ 4.7 การทำงานเป็นทีม ฝึกกันง่าย ๆ ด้วยกีฬา เช่น ฟุตบอล.....	4-6
รูปที่ 4.8 บางครั้งอาจพบว่าเด็กวัยนี้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ บางอย่าง ไม่เหมาะสม.....	4-6
รูปที่ 4.9 รู้จักคบหากับเพื่อนร่วมรุ่นได้ดีกว่าในระดับปฐมวัย.....	4-7
รูปที่ 4.10 เรียนรู้ที่จะเล่นเรียนและทำงานกับเพื่อนร่วมวัย.....	4-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4.11 รู้สึกวิตกกังวลว่าจะมีความผิดปกติในร่างกายหรือรู้สึกหงุดหงิด หมกหมุ่น ไม่พอใจกับรูปร่างของตน.....	4-8
รูปที่ 4.12 มีศักยภาพในการคิดเหตุผลเชิงนามธรรม คิดเชิงสมมติฐาน.....	4-9
รูปที่ 4.13 ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน มักทำอะไรตามกลุ่ม.....	4-9
รูปที่ 4.14 แสดงพฤติกรรมเด็กเล็กในโครงการ.....	4-11
รูปที่ 4.15 แสดงพฤติกรรมวันธรรมดาของเด็กโตในโครงการ.....	4-12
รูปที่ 4.16 แสดงผังโครงสร้างบุคลากร.....	4-13
รูปที่ 5.1 โครงสร้างรูปแบบการบริการในโครงการ.....	5-5
รูปที่ 5.2 พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มเด็กระดับปฐมวัย (ช่วงอายุ 3 – 6 ปี).....	5-10
รูปที่ 5.3 พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มเด็กระดับประถมและมัธยมศึกษา (ช่วงอายุ 7 – 18 ปี).....	5-11
รูปที่ 5.4 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนกลุ่มงานบริหารโครงการ / ฝ่ายธุรการ.....	5-15
รูปที่ 5.5 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายให้การเลี้ยงดู.....	5-16
รูปที่ 5.6 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายส่งเสริมความรู้.....	5-16
รูปที่ 5.7 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายอบรมวิชาชีพ.....	5-17
รูปที่ 5.8 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายบริการอาคาร.....	5-18
รูปที่ 5.9 แสดงขนาดพื้นที่ใช้สอยส่วนที่พักอาศัยจากโครงการตัวอย่าง.....	5-26
รูปที่ 5.10 การจัดพื้นที่ทำงานของครู 1 คน.....	5-29
รูปที่ 5.11 ตัวอย่างรูปตัดแสดงที่ว่าง (Space) ในห้องพักครู.....	5-30
รูปที่ 5.12 การจัดส่วนต้อนรับและพักคอย.....	5-32
รูปที่ 5.13 การจัดห้องทำงานผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ.....	5-33
รูปที่ 5.14 การจัดพื้นที่ห้องประชุม.....	5-33
รูปที่ 5.15 การจัดพื้นที่ห้องเตรียมอาหาร.....	5-33
รูปที่ 5.16 ตัวอย่างการจัดห้องสมุด.....	5-37
รูปที่ 5.17 ตัวอย่างการจัดโต๊ะในห้องสมุด.....	5-37
รูปที่ 5.18 ตัวอย่างสัดส่วนชั้นหนังสือในห้องสมุด.....	5-37
รูปที่ 5.19 ความสัมพันธ์ของภาพรวมองค์ประกอบโครงการ.....	5-37
รูปที่ 5.20 ความสัมพันธ์ของส่วนที่พักอาศัย.....	5-44
รูปที่ 5.21 ความสัมพันธ์ของส่วนการเรียนการสอน.....	5-45
รูปที่ 5.22 ความสัมพันธ์ของส่วนบริหารโครงการ.....	5-46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 5.23 ความสัมพันธ์ของส่วนสันหนากการและกิจกรรม.....	5-47
รูปที่ 5.24 ความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ.....	5-48
รูปที่ 6.1 แผนที่สถานสงเคราะห์เด็ก (มีพื้นที่พักอาศัย) ใน จ. กรุงเทพมหานคร.....	6-2
รูปที่ 6.2 แผนที่แสดงเขตที่มีการกระจุกตัวของเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ.....	6-4
รูปที่ 6.3 แสดงการทับซ้อนของเขตที่มีการกระจุกตัวของคนไร้บ้านสูงสุด และสถานสงเคราะห์เด็ก (มีพื้นที่พักอาศัย) ใน จ. กรุงเทพมหานคร.....	6-6
รูปที่ 6.4 แสดงแนวแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรุงเทพมหานครในเขตบางซื่อ เขตจตุจักร และเขตปทุมวัน.....	6-8
รูปที่ 6.5 ภาพแสดงบริเวณที่เป็นพื้นที่สีน้ำเงินในเขตบางซื่อ.....	6-9
รูปที่ 6.6 ภาพแสดงบริเวณที่เป็นพื้นที่สีน้ำเงินในเขตจตุจักร.....	6-9
รูปที่ 6.7 ภาพแสดงบริเวณที่เป็นพื้นที่สีน้ำเงินในเขตปทุมวัน.....	6-10
รูปที่ 6.8 ภาพแสดงขนาดที่ตั้งโครงการที่เหมาะสม.....	6-12
รูปที่ 6.9 ภาพแสดงทางเลือกที่ตั้งโครงการทั้ง 3 ที่ตั้ง.....	6-14
รูปที่ 6.10 ผังแสดงอาณาเขตของเขตจตุจักรที่ตั้ง.....	6-15
รูปที่ 6.11 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 1.....	6-16
รูปที่ 6.12 มุมมองจากถนนหน้าโครงการ.....	6-16
รูปที่ 6.13 มุมมองจากหน้าซอยงามวงศ์วาน 57 (ทางเข้าโครงการ).....	6-18
รูปที่ 6.14 มุมมองด้านทิศใต้หรือมุมมองจากถนนหน้าโครงการ.....	6-18
รูปที่ 6.15 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 2.....	6-19
รูปที่ 6.16 มุมมองจากถนนหน้าโครงการ.....	6-19
รูปที่ 6.17 มุมมองจากทางเท้าหน้าโครงการ.....	6-21
รูปที่ 6.18 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 3.....	6-21
รูปที่ 6.19 มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ.....	6-22
รูปที่ 6.20 มุมมองถนนหน้าโครงการ.....	6-23
รูปที่ 6.21 แสดงการวิเคราะห์ทิศทางแดดลมบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	6-25
รูปที่ 6.22 แสดงความหนาแน่นของเส้นทางจราจรของถนนโดยรอบที่ตั้ง.....	6-26
รูปที่ 6.23 แสดงทัศนียภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ของที่ตั้งโครงการ.....	6-27
รูปที่ 7.1 แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมห้องสีข้าวกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย จากอาคารตัวอย่าง NUBO Kindergarten, Australia.....	7-2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 7.2 มุมหนังสือ.....	7-6
รูปที่ 7.3 มุมบทบาทสมมติ.....	7-7
รูปที่ 7.4 มุมบล็อก.....	7-7
รูปที่ 7.5 มุมศิลปะ.....	7-8
รูปที่ 7.6 แสดงรูปตัดของชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร.....	7-11
รูปที่ 7.7 แสดงการใช้ Space ของบ้านพักคนงานก่อสร้าง.....	7-12
รูปที่ 7.8 แสดงความสัมพันธ์ ความเกื้อกูล ของโลก มนุษย์ และธรรมชาติ.....	7-13
รูปที่ 7.9 แสดงบทบาทของระบบนิเวศต่อการออกแบบ.....	7-14
รูปที่ 7.10 แสดงความเชื่อมโยงของแนวคิดโดยรวม.....	7-16
รูปที่ 7.11 พื้นที่หมุนตัวกลับของเก้าอี้ล้อ.....	7-17
รูปที่ 7.12 แสดงแผ่นพื้นผิวต่างสัมผัสชนิดปุ่มนูนและชนิดเส้นนูน.....	7-18
รูปที่ 7.13 ตัวอย่างการปูพื้นผิวสัมผัสการบอกทิศทาง และพื้นผิวต่างสัมผัสในการเตือน.....	7-18
รูปที่ 7.14 การป้องกันบริเวณพื้นที่ได้บันได.....	7-19
รูปที่ 7.15 ระยะเวลาต่าง ๆ ของการออกแบบทางลาด.....	7-19
รูปที่ 7.16 บริเวณขึ้นลงของผู้โดยสาร.....	7-20
รูปที่ 7.17 ที่นั่งสำหรับผู้ที่ใช้เก้าอี้ล้อที่จุดปลายสุดของแฉวม้านั่ง.....	7-20
รูปที่ 7.18 ที่วางชั้นต่ำของห้องสุขา.....	7-21
รูปที่ 8.1 เสาค้ำเข็ม.....	8-2
รูปที่ 8.2 ฐานรากที่มีเสาค้ำเข็ม.....	8-2
รูปที่ 8.3 โครงสร้างเสา - คาน.....	8-3
รูปที่ 8.4 โครงสร้างพื้น Slab on Beam.....	8-3
รูปที่ 8.5 โครงสร้างพื้น Slab on Ground.....	8-4
รูปที่ 8.6 ระบบประสานทางพิกัด.....	8-5
รูปที่ 8.7 การใช้วัสดุของโครงการอื่นที่รื้อกลับมาประกอบชิ้นใหม่ จากอาคารตัวอย่าง El Tiller, Spain.....	8-5
รูปที่ 8.8 แสดงสนามเด็กเล่นจากวัสดุเหลือใช้ จากตัวอย่างย่าน Greensboro, USA.....	8-6
รูปที่ 8.9 แสดงตัวอย่างอาคารโรงเรียนบ้านหนองบัวที่ใช้โครงสร้างเหล็ก.....	8-6
รูปที่ 8.10 แสดงตัวอย่างอาคาร Klong Toey Community Lantern ที่ใช้โครงสร้างไม้.....	8-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 8.11 แสดงตัวอย่างบ้าน From the Territory to the Inhabitant, Mexico ที่ใช้โครงสร้างไม้ไผ่.....	8-7
รูปที่ 8.12 การใช้แสงธรรมชาติ.....	8-8
รูปที่ 8.13 แสดงการทำงานของถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป.....	8-10
รูปที่ 8.14 แสดงบึงประดิษฐ์แบบ Free Water Surface Wetland : FWS.....	8-10
รูปที่ 8.15 แสดงบึงประดิษฐ์แบบ Vegetated Submerged Bed System : VSB.....	8-10
รูปที่ 8.16 Cross Ventilation.....	8-11
รูปที่ 8.17 Stack Ventilation.....	8-11
รูปที่ 8.18 สถานีคัดแยกขยะ จากอาคารตัวอย่าง โรงเรียนวรรณสว่างจิต.....	8-15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ครอบครัว จัดเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่อันดับแรกของมนุษย์ เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในบรรดาสถาบันทางสังคมทั้งหลาย โดยมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อมนุษย์ทุกคนนับตั้งแต่เกิด เจริญเติบโต จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต¹ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องมีฐานแห่งความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน พึ่งพิงเป็นสายใยในการดำเนินชีวิตร่วมกัน แต่เนื่องจากสภาพของสังคม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป สถานภาพของครอบครัวจึงได้เปลี่ยนแปลงตาม ขนาดของครอบครัวมีแนวโน้ม เล็กลง เป็นลักษณะที่เรียกว่า ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) ซึ่งสมาชิกมีเพียง พ่อ แม่ ลูก เท่านั้น ต่างจากในอดีตที่เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้องอยู่รวมกัน และในภาพรวมบุคคลเหล่านั้น สามารถทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกแทนพ่อแม่ที่ทำงานได้ ดังนั้นการเอาใจใส่ เลี้ยงดู อบรม สั่งสอนลูกอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการให้ความรักและความอบอุ่นจึงขาดหายไป และเนื่องจากฐานะทางการเงินไม่อำนวย ทำให้เด็กที่เกิดมาบางคนไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัว ซึ่งทำให้ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอในสังคม

จากข้อมูลสถิติเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัว และสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560 พบว่ามีเด็กถูกทอดทิ้งจากอีกหลายสาเหตุ เช่น ผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดู มีปัญหาด้านความประพฤติ หรือ ถูกกระทำรุนแรง ในกลุ่มนี้จำนวนหนึ่งอยู่ในความดูแลของภาครัฐ ปี เฉลี่ยจำนวนกว่า 100 คนต่อปี (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) เด็กที่ถูกทอดทิ้งเหล่านี้ ประสบการณ์ของเขาคือการพลัดพราก แยกจากครอบครัวซึ่งมีตัวเลขที่ 50,150 คน เด็กทารกวัยแรกเกิด – 6 ขวบ ถูกทอดทิ้งตามสถานที่ต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกหรือผู้เลี้ยงดูที่คุ้นเคย การเปลี่ยนแปลงที่กินอยู่หลับนอนบ่อยครั้ง แต่ละครั้งทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจ ไม่ปลอดภัย รู้สึกกลัว เศร้า ฯลฯ ไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับเขา เด็กที่เต็มไปด้วยความทุกข์นี้จะมีพัฒนาการช้า โดยเฉพาะทางด้านความคิด สติปัญญา

แม้ว่าสถานสงเคราะห์บางแห่งจะจัดเตรียมบริการในเรื่องของปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตอย่างครบถ้วน เช่น เสื้อผ้า อาหาร ที่พักพิง และยารักษาโรค แต่ผลการวิจัยตลอดหลายปีที่ผ่านมา

¹ อุมาพร ตรังคสมบัติ, จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 1.

มาได้แสดงถึงผลกระทบเชิงลบที่สถานสงเคราะห์มีต่อสุขภาพ พัฒนาการ และโอกาสในชีวิตของเด็ก เหล่านี้ เด็กบางคนในสถานสงเคราะห์ประสบปัญหาการมีสุขภาพไม่ดี เนื่องจากสภาวะทางร่างกายที่เสื่อมโทรมลง สภาพแวดล้อมที่จำกัด หรือขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ยกตัวอย่างเช่น ความพิการทางร่างกายและความบกพร่องในการเรียนรู้ อาจมีสาเหตุและมีอาการรุนแรงขึ้นเนื่องจากเด็กต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดและขาดการกระตุ้นพัฒนาการ²

เด็กจำนวนมากที่ถูกส่งเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ตั้งแต่วัยแบเบาะนั้น มักมีพัฒนาการล่าช้าในด้านต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์บางแห่งที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้เด็กบางรายไม่สามารถนั่ง ยืน เดิน และพูดได้จนกระทั่งอายุสี่ขวบ³

Anne E. Berens และ Charles A. Nelson⁴ ได้ศึกษาผลการวิจัยโดยทำการเปรียบเทียบเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ตั้งแต่วัยแบเบาะกับเด็กวัยเดียวกันที่ได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวโดยกำเนิดหรือครอบครัวอุปถัมภ์ ผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึง ความบกพร่องของพัฒนาการทางสังคมและจิตวิทยา ผลการวิจัยในประเทศแถบยุโรปหลายประเทศพบว่าเด็กทารกแสดงให้เห็นถึงการขาดความผูกพันที่มั่นคงกับผู้ใหญ่ที่ให้การดูแล เรื่องนี้ถูกเชื่อมโยงกับปัญหาทางพฤติกรรมและความผิดปกติที่เป็นอาการภายใน เช่น ภาวะซึมเศร้าหรือความวิตกกังวลในช่วงต่อมาของชีวิต

Marinus H. van Ijzendoorn, Maartje P.C.M. Luijk และ Femmie Juffer⁵ ได้วิเคราะห์ข้อมูลระดับไอคิวของเด็ก 4,000 คน ใน 19 ประเทศ พบว่า ระดับไอคิวโดยเฉลี่ยของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวโดยกำเนิดหรือครอบครัวอุปถัมภ์คือ 104 และระดับไอคิวโดยเฉลี่ยของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์คือ 84

การวิจัยอื่น ๆ ยังแสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงลบในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากนี้ซึ่งรวมถึงการขาดความมั่นใจในตัวเอง การไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความก้าวร้าว แนวนอน้มที่จะทำร้ายตนเอง และพัฒนาการทางภาษาที่ล่าช้า³

² Kevin Browne, *The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care*, (UK: Save the Children, 2009).

³ Georgette Mulheir and Kevin Browne, *De-Institutionalising and Transforming Children's Services: A Guide to Good Practice*, (UK: WHO collaborating Centre for Child Care and Protection, The University of Birmingham, 2007), 32.

⁴ Anne E. Berens and Charles A. Nelson, *The Science of Early Adversity: Is There a Role for Large Institutions in the Care of Vulnerable Children?*, (USA: The Lancet, 2015).

⁵ Marinus H. van Ijzendoorn, Maartje P.C.M. Luijk and Femmie Juffer, *IQ of Children Growing Up in Children's Homes: A Metaanalysis on IQ Delays in Orphanages*, (USA: Merrill-Palmer Quarterly, 2008), 54, 341-366.

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เด็ก ๆ ในสถานสงเคราะห์จึงควรได้รับสถานที่และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงทำให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก (Foster Home for Children's Learning Development) ขึ้น เป็นสถานที่ที่รองรับเด็กวัย 3 ปี ถึงอายุ 18 ปี และยังเป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเร่ร่อนและกำพร้า ช่วยยกระดับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก สร้างการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ทั้งการส่งเสริมเพื่อพัฒนาปัญญา พัฒนาสุขภาพจิตใจ และเชื่อมโยงกับคนอื่นเพื่ออยู่ได้ในสังคม โดยโครงการได้รับการสนับสนุนจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

1.2.1 ได้ศึกษาให้เข้าใจถึงพฤติกรรมและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ เพื่อสามารถนำมาใช้ในการออกแบบอาคารต่อไป

1.2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจิตวิทยาของเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์กับการออกแบบพื้นที่ว่างที่มีผลต่อการเรียนรู้

1.2.3 ศึกษาการออกแบบพื้นที่การใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดในส่วนต่าง ๆ ของบ้านอุปถัมภ์

1.2.4 เพื่อศึกษากระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดต่อไปหน่วยงานต่าง ๆ การติดตามการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

1.2.5 เพื่อทดลองการวิเคราะห์โครงการและการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาในด้านการศึกษาและการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

1.2.6 เพื่อศึกษากฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้สามารถออกแบบได้อย่างถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์

1.2.7 เพื่อศึกษาลักษณะ ศักยภาพ และข้อมูลพื้นที่เกี่ยวกับที่ตั้งโครงการ

1.2.8 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง วัสดุ งานระบบทางวิศวกรรม รวมไปถึงเทคโนโลยีอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.3 ประโยชน์ของโครงการ

1.3.1 มีสถานที่ที่เด็กและเยาวชนอยู่อย่างอบอุ่น ปลอดภัย

1.3.2 เด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทำให้มีสุขภาพ พฤติกรรม อารมณ์ที่ดีขึ้น

1.3.3 เด็กและเยาวชนมีความสามารถติดตัว สามารถนำออกมาทำอาชีพเบื้องต้น เพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองได้

1.3.4 เด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตภายในครอบครัว รับรู้ถึงความห่วงใย เอาใจใส่ อบอุ่นและไม่รู้สึกว่าจะอยู่เพียงลำพังในสังคม

1.3.5 เป็นการเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ชีวิตเด็กและเยาวชนก่อนออกสู่สังคม ในรูปแบบของการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

1.4 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1.4.1 ได้รับความรู้เรื่องการออกแบบเกี่ยวกับความหลากหลายของผู้ใช้โครงการ ตั้งแต่เด็กเล็ก เด็กโต จนถึงช่วงวัยรุ่น ที่มีพฤติกรรม ลักษณะกายภาพ และความต้องการที่แตกต่างกัน

1.4.2 สามารถออกแบบที่ว่างและรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการเชิงจิตวิทยาของเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ได้

1.4.3 ได้รับความรู้เรื่องวางผังของส่วนประกอบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายภายในโครงการ เช่น ส่วนพักผ่อน ส่วนสำนักงาน ส่วนให้การศึกษา

1.4.4 ได้รับความรู้เรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนในการช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบโครงการ และนำมาวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย เพื่อให้เกิดเป็นข้อเสนอแนะของโครงการ

1.4.5 ได้ทดลองการวิเคราะห์โครงการและการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาในด้านการศึกษาและการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

1.4.6 ได้เรียนรู้กฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้สามารถออกแบบได้อย่างถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์

1.4.7 ได้รับความรู้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาลักษณะ ศักยภาพ และข้อมูลพื้นที่เกี่ยวกับที่ตั้งโครงการ

1.4.8 ได้เข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง วัสดุ งานระบบทางวิศวกรรม รวมไปถึงเทคโนโลยีอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.5 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

วิทยานิพนธ์นี้ มุ่งศึกษาสิ่งที่มาสนับสนุนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ และนำมาออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์

1.5.1 ขอบเขตการศึกษาโครงการ

1.5.1.1 ศึกษาความหมายของคำว่า “เด็กและเยาวชน”

- 1) ศึกษาปัญหาของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน
- 2) ศึกษาพฤติกรรมและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย

1.5.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้งานหลักและผู้ใช้งานรอง

1.5.1.3 ศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดขององค์ประกอบโครงการ

- 1) ศึกษาการจัดกิจกรรมประจำวันให้สอดคล้องกับพื้นที่ใช้สอย
- 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบในโครงการ

1.5.1.4 ศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

- 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทางกายภาพที่มีผลต่อที่ตั้งโครงการ
- 2) ศึกษาสภาพแวดล้อมโดยรอบที่มีผลต่อโครงการ
- 3) ศึกษาเส้นทางการเข้าถึงโครงการ
- 4) ศึกษากฎหมายและพระราชบัญญัติต่าง ๆ ของที่ตั้งที่มีผลต่อโครงการ
- 5) วิเคราะห์ทัศนียภาพภายในโครงการและมุมมองที่มีผลต่อโครงการ

1.5.1.5 ศึกษาแนวทางการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

- 1) ศึกษาการออกแบบวางผังอาคารที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
- 2) ศึกษาแนวทางในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาในด้านการศึกษา

และการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

- 3) ศึกษาอาคารตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศ

3.1) วิเคราะห์ลักษณะการจัดการและดำเนินงาน

3.2) ศึกษาจำนวนและพฤติกรรมของผู้ใช้งาน

3.3) ศึกษาการจัดองค์ประกอบและแนวทางการออกแบบ

4) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อกำหนด พระราชบัญญัติ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

5) ศึกษาโครงสร้าง วัสดุ งานระบบทางวิศวกรรม รวมไปถึงเทคโนโลยีอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.2 วิธีการศึกษาโครงการ

1.5.2.1 วางแผนและจัดทำตารางดำเนินการศึกษา

1.5.2.2 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น

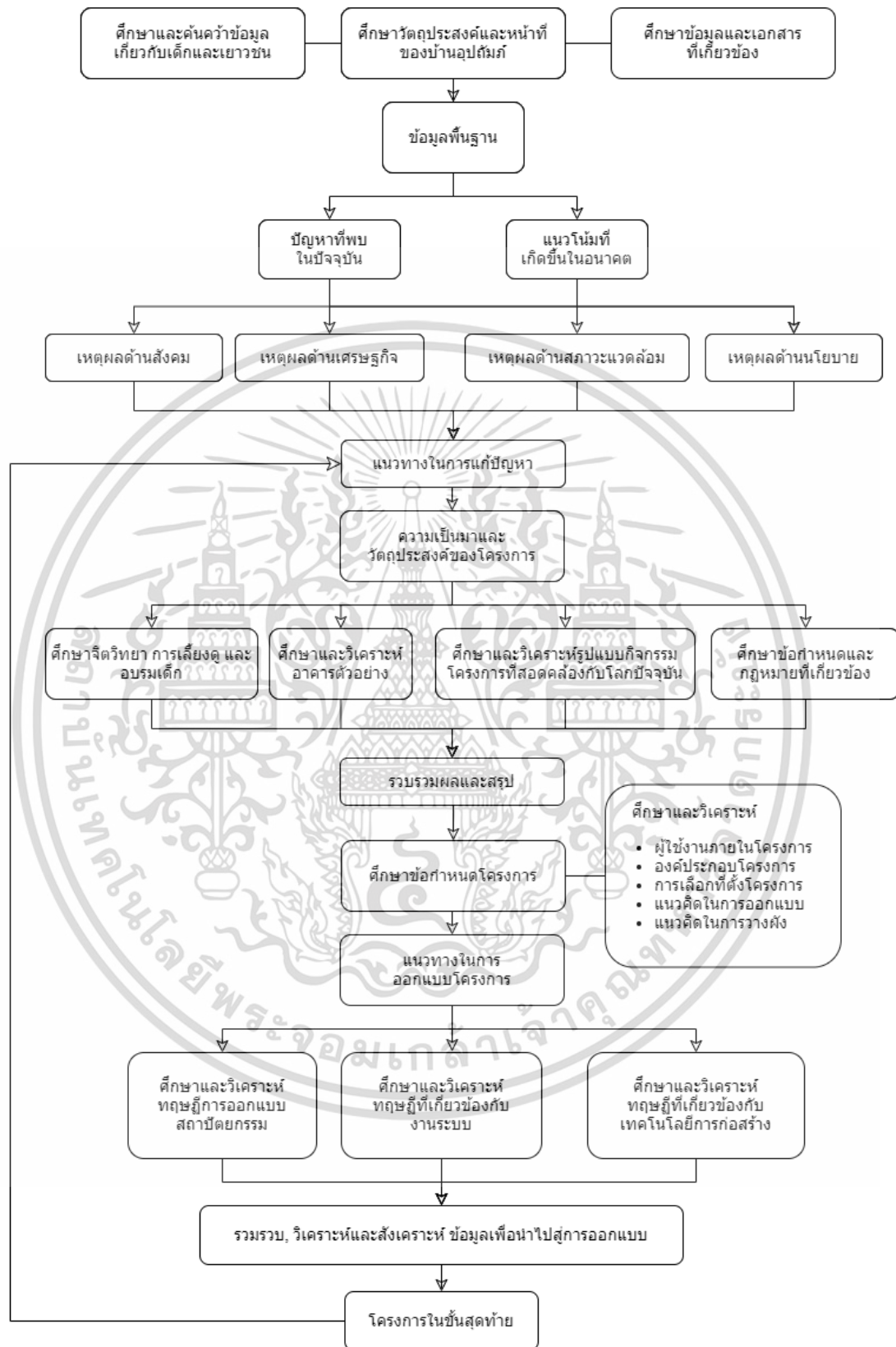
1) ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ ได้แก่ จากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ การลงพื้นที่จริงเพื่อไปเก็บข้อมูล สังเกตและบันทึกข้อมูล

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลที่เป็นเอกสารจากหน่วยงานราชการ งานวิจัย รวมไปถึงการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต

1.5.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ รวมถึงข้อมูลในส่วนอื่น ๆ มาวิเคราะห์ จัดประเภท เพื่อคัดกรองข้อมูลให้ถูกต้องและครบถ้วน

1.5.2.4 สรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์ จัดทำเป็นโครงการสำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรม

รูปที่ 1.1 แผนผังขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ

2.1.1 คำนิยาม

2.1.1.1 คำนิยามของคำว่า “เด็กและเยาวชน” ในพจนานุกรมไทย

เด็ก (Child) และเยาวชน (Youth) ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. 2554 ให้นิยามไว้ว่า

เด็ก (น.) คนที่มีอายุยังน้อย

เยาวชน (น.) บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

2.1.1.2 คำนิยามของคำว่า “เด็กและเยาวชน” ในทางกฎหมาย

กฎหมายภายในของประเทศไทยได้นิยามคำว่า เด็ก ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2556 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2546

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขังหรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอ่ง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.1.1.3 คำนิยามของคำว่า “บ้านอุปถัมภ์”

บ้าน (Home) และอุปถัมภ์ (Foster) ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปี พ.ศ. 2554 ให้นิยามไว้ว่า

บ้าน (น.) ที่อยู่ เช่น เลขบ้าน เจ้าบ้าน ; สิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เช่น บ้านพัก ตากอากาศ บ้านเช่า ; บริเวณที่เรือนตั้งอยู่ เช่น เขตบ้าน ; หมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ; ถิ่นที่มีมนุษย์อยู่ เช่น สร้างเป็นบ้านเป็นเมือง

อุปถัมภ์ (น.) การค้ำจุน ; การค้ำชู ; การสนับสนุน ; การเลี้ยงดู

ดังนั้น “บ้านอุปถัมภ์” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ให้การพำนัก ให้การค้ำชู เลี้ยงดูแก่เด็กที่ประสบปัญหา ให้เข้ามาอยู่อาศัย และได้รับการพัฒนาตนในด้านต่าง ๆ ตามสิทธิการ ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

สำหรับคำอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง กฎหมายภายในของประเทศไทยได้นิยามไว้ในพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2556 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2546

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกิน 6 ปี บริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถาน รับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะ และพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม แก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความ ประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการ คุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้น เพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แนะ แนว และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณี พิเศษ

2.1.1.4 คำนิยามของคำว่า “โรงเรียน”

ความหมายตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2549

“โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนใน ระบบหรือเรียนนอกระบบ ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- “เตรียมอนุบาล” หมายความว่า ชั้นเตรียมอนุบาล 1 ปี
- “อนุบาล 3 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีที่ 2 และ ปีที่ 3
- “อนุบาล 2 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ ปีที่ 3
- “พี่เลี้ยง” หมายความว่า บุคคลผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูดูแลนักเรียน
- “ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการของโรงเรียนในระบบ
- “ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้บริหารของโรงเรียนในระบบ
- “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.1.2 สาเหตุที่เด็กต้องออกมาเร็วร้อน

สาเหตุที่เด็กออกมาเร็วร้อน มีสาเหตุสำคัญประการใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

2.1.2.1 สาเหตุจากครอบครัวและผู้ปกครอง

1) ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ภายในแตกแยก ทำให้ขาดความรัก ความอบอุ่น และไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ปัญหาการหย่าร้างของพ่อแม่ การทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยครั้ง พุดจาต่าทอและการทำร้ายร่างกายต่อกัน การแต่งงานบ่อยครั้งของพ่อหรือแม่ ทำให้เกิดปัญหาพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ซึ่งเด็กมักต่อต้านกับบุคคลที่เข้ามา ทำให้เด็กขาดที่พึ่งทางใจ เหงา และว้าเหว่ สร้างความกดดันให้เด็ก ทำให้เด็กต้องออกมาเร็วร้อนเพื่อให้พ้นจากสภาพความอึดอัดดังกล่าว

2) ครอบครัวเร็วร้อน การอพยพเดินทางประกอบอาชีพไปเรื่อย ๆ ตามแหล่งงานต่าง ๆ ที่มี ซึ่งไม่เป็นหลักเป็นแหล่งพัก มีการใช้เวลาอยู่เพียงไม่นาน เด็กต้องอพยพติดตามครอบครัวไปเรื่อย ๆ จึงไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาโรงเรียนได้ ประกอบกับพ่อแม่ไม่มีความรู้ทางการศึกษานัก จึงไม่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนหนังสือที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ศึกษาภาคบังคับ และในบางกรณีที่พ่อแม่มีเจตนาจงใจทิ้งเด็กไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ เนื่องจากเห็นว่าเด็กเป็นภาระ ไม่ต้องการหอบหิ้ว เด็กจึงตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการเป็นเด็กเร็วร้อนได้โดยง่าย

3) ครอบครัวมีฐานะยากจน กล่าวคือ พ่อแม่ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีเวลามาสนใจ ให้ความรัก ความใส่ใจดูแลเด็ก แต่มักจะเป็นครอบครัวที่มีลูกเยอะ ไม่มีทั้งเวลาและความรู้ในการวางแผนครอบครัว นอกจากนี้ในบางครอบครัวยังใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการหารายได้ เช่น ให้เด็กไปขอราน ส่งเด็กไปขายตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหารายได้

4) สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน บังคับให้คนต้องทำงานหารายได้ จนไม่มีเวลาให้ความรัก อบรม ดูแลลูก หรือบางครั้งการเลี้ยงลูกที่เข้มงวดจนเกินไป ทำให้เด็กเกิดความกดดัน มีความรู้สึกห่างเหินจากครอบครัว

5) ครอบครัวที่แต่งงานหรืออยู่กินด้วยกันตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ บางส่วนไม่มีวุฒิภาวะในการรับผิดชอบการเลี้ยงดูชีวิตภายในครอบครัว และบางส่วนไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงลูก มักจะมีการจงใจทิ้งเด็กไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ อย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องโทษ ถูกจำคุก หรือเสียชีวิต เด็กจึงได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียว (Single Father/Mother) เด็กจึงมีความจำเป็นต้องดิ้นรนเลี้ยงชีพด้วยตนเอง

2.1.2.2 สาเหตุจากตัวเด็กเอง

1) นิสัยของเด็กที่รักสนุก ชอบการผจญภัย ชอบอิสระเสรี ไม่ต้องมีใครมาบังคับ เด็กเหล่านี้จะหนีออกจากบ้าน โดยไม่ได้คำนึงถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนในปัจจุบันหรืออนาคต

2) เด็กที่กระทำความผิดในบ้าน เช่น ลักขโมย จะหนีออกจากบ้าน เพราะกลัวการถูกลงโทษ

3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กเหล่านี้มักมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว เบื่อโรงเรียน เพราะโรงเรียนไม่ตอบสนองความต้องการของตนได้ เด็กจะหนีออกจากโรงเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานี้ จะถูกชักจูงได้ง่าย ทั้งที่ไม่ต้องมีความกดดันอะไรจากบ้าน

4) ความอยากรู้อยากลอง ทำให้เด็กตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดได้ง่าย และอาจตกอยู่ในอิทธิพลของแก๊งมิจฉาซีฟ ถูกล่อลวง ถูกบังคับ เป็นเครื่องมือทำงานให้กับแก๊งต่าง ๆ

5) เด็กที่พลัดหลงจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หลงทางกลับบ้านไม่ถูก และขณะเร่ร่อนอยู่นั้นก็หารายได้จากการขอทาน

2.1.2.3 สาเหตุจากสังคมภายนอก

1) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งสลัมหรือชุมชนแออัด ไม่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับเด็ก ไม่มีความรู้สึกผูกพันหรืออยากอยู่กับที่ พฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ช่วยยั่วยุให้เด็กออกมาภายนอกชุมชน ก้าวออกสู่วิถีตนท้องถิ่น

2) ศูนย์กลางของความเจริญอย่างเมืองใหญ่ ทำให้มีคนหลั่งไหลเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก โอกาสของเด็กที่จะถูกนำมาทิ้งจึงมีเพิ่มมากขึ้น

3) สถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืน สถานที่นี้เป็นแหล่งที่มีการซื้อขายบริการทางเพศ โดยเฉพาะโสเภณีเด็ก ซึ่งเด็กมักจะทำเพียงเพื่อหวังให้มีทรัพย์สินเงินทองและที่อยู่

จากสาเหตุต่าง ๆ ที่มีการบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติ พบว่า สาเหตุที่เด็กออกมาเร่ร่อนจะมีเหตุผลคล้ายคลึงกัน คือ

1) พ่อแม่ทะเลาะกัน เด็กไม่สามารถเข้ากับญาติหรือคนที่มาเป็นพ่อหรือแม่ใหม่ได้

2) หนีออกจากบ้าน เนื่องจากเหตุผลหลาย ๆ อย่าง และไม่ยอมกลับบ้าน

3) เด็กโดนผู้ปกครองบังคับให้เป็นขอทาน เพื่อหารายได้ให้

4) เด็กโดนทิ้ง เนื่องจากสภาพความไม่พร้อมของครอบครัว

เด็กเร่ร่อน ขอทาน เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ชุมชน และประเทศ ซึ่งเกิดจากการสังสมปัญหาที่ละเอียดละน้อยภายในสังคมไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดเป็นปัญหาใหญ่ที่ขาดคนเข้ามาดูแล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2.4 ปัญหาที่เด็กต้องประสบในขณะที่เร่ร่อน

- 1) เด็กขาดอาหาร ที่พักอาศัย รายได้ และขาดการศึกษา
- 2) ขาดสวัสดิภาพส่วนบุคคล ถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ถูกยึดเยียดข้อหา
- 3) เป็นที่รังเกียจของสังคม
- 4) ถูกล่อลวง ถูกเอาเปรียบจากผู้ใหญ่หรือคนที่โตกว่า ให้ใช้แรงงาน ให้ขอทาน หรือขายบริการทางเพศ
- 5) เสี่ยงต่อโรคร้ายแรง เนื่องจากเด็กไม่มีวุฒิภาวะมากพอในการดูแลรักษาร่างกายตนเอง ทำให้อาจติดโรคร้ายแรงได้
- 6) ปัญหาการลักขโมย เด็กกระทำเพื่อให้อยู่รอด ให้มีกินมีใช้ในการดำรงชีวิต
- 7) ปัญหาทางอารมณ์ เด็กต้องดิ้นรน หาเลี้ยงชีพ อดมืออดตีน ต้องระวังตัวตลอดเวลา บางคนเคยถูกจับ ทำให้เกิดความเครียดแค้นในใจ

2.1.3 วัตถุประสงค์และหน้าที่ของบ้านอุปถัมภ์

2.1.3.1 วัตถุประสงค์ของบ้านอุปถัมภ์

- 1) เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย รวมทั้งให้การแนะนำ ส่งเสริม ด้านสวัสดิภาพ และสวัสดิการทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง รวมถึงปัญหาสุขภาพอนามัยหรือปัญหาสังคมอื่น ๆ
- 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและอาชีพแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม อีกทั้งเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ที่เข้ามาอยู่ในบ้านได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคนที่จะเล่าเรียนได้
- 3) เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กระดับต่าง ๆ ตั้งแต่เด็กเล็ก เด็กปฐมวัย ในลักษณะศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน
- 4) ส่งเด็กวัยเรียนทุกระดับชั้นเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน และกลับมาพักประจำที่บ้าน
- 5) จัดกิจกรรมพิเศษเสริมพัฒนาการให้เด็ก เช่น การทัศนศึกษา ค่ายพักแรม ค่ายคุณธรรม ค่ายพัฒนาตนเอง ฯลฯ
- 6) จัดกระบวนการแนะแนวชีวิตและวิชาชีพแก่เด็ก
- 7) พัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กในทุกด้าน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็ง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เป็นภาระของสังคม และสามารถเป็นกำลังช่วยเหลือสังคมได้ต่อไป

2.1.3.2 การดำเนินงานของบ้านอุปถัมภ์

- 1) รับเด็กที่ประสบปัญหาในลักษณะต่าง ๆ เข้ามาพักอาศัย
- 2) ติดตามหลักฐานทะเบียนบุคคล เช่น ใบเกิด ทะเบียนบ้าน ใบสุทธิการเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กระดับต่าง ๆ ตั้งแต่เด็กเล็ก เด็กปฐมวัย ในลักษณะศูนย์เด็ก ก่อวัยเรียน

4) ส่งเด็กวัยเรียนทุกระดับชั้นเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน และกลับมาพักประจำที่บ้าน

5) จัดกิจกรรมพิเศษเสริมพัฒนาการให้เด็ก เช่น การทัศนศึกษา ค่ายพักแรม ค่ายคุณธรรม ค่ายพัฒนาตนเอง ฯลฯ

6) จัดกระบวนการแนะแนวชีวิตและวิชาชีพแก่เด็ก

7) พัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กในทุกด้าน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็ง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เป็นภาระของสังคม และสามารถเป็นกำลังช่วยเหลือสังคมได้ต่อไป

2.1.4 ความสำคัญของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

บ้านอุปถัมภ์หรือสถานสงเคราะห์นั้นหากมองโดยผิวเผินแล้วก็ดูจะมีการจัดเตรียมบริการในเรื่องของปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตอย่างครบถ้วน เช่น เสื้อผ้า อาหาร ที่พักพิง และยารักษาโรค แต่ผลการวิจัยตลอดหลายปีที่ผ่านมาได้แสดงถึงผลกระทบเชิงลบที่สถานสงเคราะห์มีต่อสุขภาพ พัฒนาการ และโอกาสในชีวิตของเด็กเหล่านี้ เด็กบางคนในสถานสงเคราะห์ประสบปัญหาการมีสุขภาพไม่ดี เนื่องจากสภาวะทางร่างกายที่เสื่อมโทรมลง สภาพแวดล้อมที่จำกัด หรือขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ยกตัวอย่างเช่น ความพิการทางร่างกายและความบกพร่องในการเรียนรู้ อาจมีสาเหตุและมีอาการรุนแรงขึ้นเนื่องจากเด็กต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดและขาดการกระตุ้นพัฒนาการ¹

เด็กจำนวนมากที่ถูกส่งเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ตั้งแต่วัยแบเบาะนั้น มักมีพัฒนาการล่าช้าในด้านต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์บางแห่งที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้เด็กบางรายไม่สามารถนั่ง ยืน เดิน และพูดได้จนกระทั่งอายุสี่ขวบ²

Anne E. Berens และ Charles A. Nelson³ ได้ศึกษาผลการวิจัยโดยทำการเปรียบเทียบเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ตั้งแต่วัยแบเบาะกับเด็กวัยเดียวกันที่ได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวโดยกำเนิดหรือครอบครัวอุปถัมภ์ ผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึง ความบกพร่องของพัฒนาการทางสังคมและจิตวิทยา ผลการวิจัยในประเทศแถบยุโรปหลายประเทศพบว่าเด็กทารกแสดงให้เห็นถึงการขาดความ

¹ Kevin Browne, *The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care*, (UK: Save the Children, 2009).

² Georgette Mulheir and Kevin Browne, *De-Institutionalising and Transforming Children's Services: A Guide to Good Practice*, (UK: WHO collaborating Centre for Child Care and Protection, The University of Birmingham, 2007), 32.

³ Anne E. Berens and Charles A. Nelson, *The Science of Early Adversity: Is There a Role for Large Institutions in the Care of Vulnerable Children?*, (USA: The Lancet, 2015).

ผูกพันที่มั่นคงกับผู้ใหญ่ที่ให้การดูแล เรื่องนี้ถูกเชื่อมโยงกับปัญหาทางพฤติกรรมและความผิดปกติที่เป็นอาการภายใน เช่น ภาวะซึมเศร้าหรือความวิตกกังวลในช่วงต่อมาของชีวิต

Marinus H. van Ijzendoorn, Maartje P.C.M. Luijk และ Femmie Juffer⁴ ได้วิเคราะห์ข้อมูลระดับไอคิวของเด็ก 4,000 คน ใน 19 ประเทศ พบว่า ระดับไอคิวโดยเฉลี่ยของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวโดยกำเนิดหรือครอบครัวอุปถัมภ์คือ 104 และระดับไอคิวโดยเฉลี่ยของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์คือ 84

การวิจัยอื่น ๆ ยังแสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงลบในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากนี้ซึ่งรวมถึง การขาดความมั่นใจในตัวเอง การไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความก้าวร้าว แนวโน้มที่จะทำร้ายตนเอง และพัฒนาการทางภาษาที่ล่าช้า³

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เด็ก ๆ ในบ้านอุปถัมภ์จึงควรได้รับสถานที่และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ช่วยยกระดับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก สร้างการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ทั้งการส่งเสริมเพื่อพัฒนาปัญญา พัฒนาสุขภาพจิตใจ และเชื่อมโยงกับคนอื่นเพื่ออยู่ได้ในสังคม

2.1.5 จิตวิทยา การเลี้ยงดู และอบรมเด็ก (Psychological Aspect of Child Rearing)

จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก⁵ สิ่งจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตและการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์นั้น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) สิ่งจำเป็นสำหรับร่างกาย (Physical Needs) เช่น อาหาร อากาศสำหรับหายใจ อุณหภูมิที่เหมาะสม เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น
- 2) สิ่งจำเป็นสำหรับจิตใจ (Psychological Needs) ที่จะทำให้นุชนุชนนั้นอยู่อย่างปกติสุข สามารถเป็นคนที่มีความดี คุณภาพ กล่าวคือ สามารถประกอบกรงานให้เป็นประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว และสังคม

ถ้าเด็กได้รับแต่สิ่งจำเป็นสำหรับร่างกายอย่างครบสมบูรณ์ แต่ขาดสิ่งจำเป็นสำหรับจิตใจ เราก็อาจได้เด็กที่รูปร่างแข็งแรงสูงใหญ่ตามเกณฑ์มาตรฐานทุกประการ แต่อาจมีท่าทางไม่เป็นสุข หงอยเหงา ไม่ร่าเริงแจ่มใส เชื่องซึม หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบทำลาย หรือไม่สามารถรับผิดชอบได้ตามวัย เช่น ไม่สามารถเรียนหนังสือได้

จึงจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจและทางด้านสุขภาพกายให้ดี ควบคู่ไปด้วยกัน ทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีและพร้อมจะเข้าสู่สังคมได้

⁴ Marinus H. van Ijzendoorn, Maartje P.C.M. Luijk and Femmie Juffer, *IQ of Children Growing Up in Children's Homes: A Metaanalysis on IQ Delays in Orphanages*, (USA: Merrill-Palmer Quarterly, 2008), 54, 341-366.

⁵ นงพะงา ลิ้มสุวรรณ, *จิตวิทยาการเลี้ยงดูและอบรมเด็ก*, (กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554), 2-8.

2.1.5.1 ความต้องการด้านจิตใจของเด็ก

1) ความรักความอบอุ่น

เด็กรู้สึกอยากให้อุ้มหรือผู้เลี้ยงดูรักตน รู้สึกว่าตนเองเป็นที่ต้องการ มีค่าสำหรับพ่อแม่ รู้สึกว่าตนเองเป็นที่ยอมรับ เด็กไม่ควรรู้สึกว่าพ่อแม่รังเกียจตน ไม่ชอบลำเอียง ปฏิเสธหรือไม่เป็นที่ต้องการ เป็นส่วนเกิน จำใจต้องเลี้ยงดูตน และไม่ควรรู้สึกมีปมด้อยหรือน้อยเนื้อต่ำใจต่าง ๆ นานา เจตคติหรือท่าทีของผู้ใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อจิตใจของเด็ก เกี่ยวกับเจตคติของพ่อแม่ต่อลูก สิ่งที่สำคัญที่จะต้องกล่าวถึงคือ เด็กต้องการความรักอย่างเหมาะสม ไม่ใช่รักมากอย่างไม่มิชอบเขต เช่น ตามใจทุกอย่างโดยไม่มีเหตุผล จนทำให้กลายเป็นคนตามใจตัวเองตลอดเวลา ไม่สามารถอดทนต่อภาวะที่คนปกติธรรมดาควรจะอดทนได้ จนกลายเป็นข้อบกพร่องทางบุคลิกภาพไป

2) การกระตุ้นอย่างเหมาะสม

การกระตุ้นพัฒนาการที่เหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก เช่น วัยทารกแรกเกิดที่ต้องการการอุ้ม การสัมผัส การยิ้ม การพูดคุยเพื่อให้ได้ยินเสียง พอโตขึ้นก็ต้องการเพิ่มขึ้น เช่น การเล่น การพูดคุย ของเล่นที่เหมาะสมกับวัยก็จะช่วยกระตุ้นได้ดีสำหรับเด็กในขวบปีแรก เพื่อกระตุ้นการได้ยิน การใช้สายตา ควรใช้ของเล่นที่เคลื่อนไหว ที่มีสีสดและมีเสียงพอ โตขึ้นอีกเด็กจะต้องการการกระตุ้นเพื่อลดการเคลื่อนไหว ควรใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ เช่น การใช้นิ้วมือ การใช้นิ้วเท้า และอื่น ๆ การกระตุ้นต่าง ๆ นี้มีผลทางจิตใจที่ได้คือ เด็กรู้สึกได้รับความรัก ความสนใจ และที่สำคัญคือ ได้กระตุ้นความรู้สึกอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกสนุก อยากทดลองอยากลองทำ ทำให้รู้สึกมั่นใจ กล้าแสดงออกตามไปด้วย

3) ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย (Security and Protection)

ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของเด็กได้มาจากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง โดยเฉพาะพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครอบคลุมสงบสุข เด็กจะไม่รู้สึกกลัวว่าจะถูกทอดทิ้ง บ่อยครั้งที่พบว่าเด็กมีอาการทางกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง โดยไม่มีโรคทางกายเป็นเหตุ แต่กลับสัมพันธ์กับเวลาเด็กเกิดรู้สึกเครียด รู้สึกกลัวที่เห็นพ่อแม่ทะเลาะกัน ทำร้ายร่างกายกัน หรือกำลังจะหย่าร้างกัน นอกจากนั้น เด็กก็ยังต้องการความรู้สึกว่าผู้ใหญ่สามารถปกป้องตนได้ ไม่ปล่อยให้เกิดอันตรายกับตน เด็กควรได้รับการปกป้องจากอันตรายทางกาย เช่น อุบัติเหตุต่าง ๆ และควรได้รับการปกป้องไม่ได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง (Psychic Trauma) เช่น ภาพอุบัติเหตุที่น่าสยดสยองมาก ภาพพิบัติตามธรรมชาติที่ร้ายแรงน่าสะพรึงกลัว ภาพเกี่ยวกับทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และควรเตรียมตัวเตรียมใจให้เด็กสำหรับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เช่น การมีน้องใหม่ การผ่าตัด เป็นต้น

4) คำแนะนำและการสนับสนุน (Guidance and Support)

เด็กต้องการคำแนะนำหรือคำชี้แนะจากผู้ใหญ่ว่าอะไรเป็นอะไร เช่น บทบาทที่เหมาะสมตามเพศของเด็กหญิงหรือเด็กชาย การปฏิบัติตัวในสังคม ค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ

และควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นเหมาะสม เช่น กิจกรรมที่เด็กต้องการจะทำ อาจช่วยด้านการเงินหรือช่วยหาอุปกรณ์ช่วยให้ความคิด

5) ความสม่ำเสมอและการมีขอบเขต (Consistency and Limits)

ทั้ง 2 อย่างนี้ มีความสำคัญที่จะทำให้เด็กเรียนรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรทำได้หรือไม่ได้ ไม่สับสนทั้งความคิดและการปฏิบัติ กฎเกณฑ์ที่ใช้ควรจะมีเหตุผลและมีการปฏิบัติเสมอต้นเสมอปลาย เช่น ไม่ให้ใส่รองเท้าเข้าในบ้าน เพราะทำให้บ้านสกปรก ก็ควรเป็นเช่นนี้ตลอดไป ไม่ใช่เวลาแม่บ้านใส่ได้ แต่เวลาแม่ทำความสะอาดเองใส่ไม่ได้ หรือวันหนึ่งไม่ยอมให้ทำสิ่งหนึ่ง แต่พออีกวันทำสิ่งเดียวกันก็ยอมให้ทำได้ สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นการเตะบอลเล่นในบ้าน การฉีกกระดาษจากหนังสือ การขีดเขียนที่ฝาผนังบ้าน

6) ให้ออกสัปดาห์ใช้พลังงานในทางสร้างสรรค์

วัยเด็กเป็นวัยที่มีพลังงานในตัวมาก เด็กต้องได้รับโอกาสให้ใช้พลังงานไปในทางสร้างสรรค์ เช่น การเล่น การออกกำลังกายในเกมนักกีฬาต่าง ๆ การมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม ถ้าผู้ใหญ่ไม่เห็นความสำคัญข้อนี้ อาจต้องการให้เด็กอยู่อย่างสงบเรียบร้อยเสมอ อาจทำให้กลายเป็นเด็กเก็บกด ไม่กล้าแสดงออก เชื่องซึมหรือเฉื่อยชา ไม่ร่าเริงแจ่มใส ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.1.5.2 การอบรมเด็ก (Discipline Technique of Children)

เด็กในบางครั้งบางครั้งอาจมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้ใหญ่จำเป็นต้องมีวิธีการที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่เหมาะสม ให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสม และสามารถควบคุมตัวเองให้มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับได้ โดยไม่ต้องอาศัยผู้ใหญ่คอยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้แก่

- การไม่เชื่อฟังเมื่อห้ามปราม เช่น การปีนป่ายไปบนที่สูง
- การไม่ยอมทำอะไรบางอย่างที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำ เช่น ทำการบ้าน เก็บของเล่นเข้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- พฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง เช่น ตีน้อง ใช้อ้อยคำหยาบคาย การทำลายสิ่งของเมื่อโกรธหรือถูกขัดใจ

ปัจจุบันความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์มีมากขึ้น มีการให้ความรู้ความเข้าใจ ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง สมควรได้รับการเผยแพร่ออกไปให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ วิธีการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กทำได้ ดังนี้

1) การใช้เหตุผล (Reasoning)

การให้เหตุผลอย่างตรงไปตรงมาซึ่งเด็กสามารถเข้าใจ มักจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมได้ในเด็กยิ่งเล็กลงการให้เหตุผลต้องแบบง่าย สั้น ไม่พูดยืดยาว เช่น มีดเล่นไม่ได้เพราะจะบาดมือ ไม่ป็นชิ้นที่สูงเดี่ยวจะตกลงมา

2) การใช้ท่าทีที่หนักแน่นและจริงจัง (Firmness)

ต้องการให้เด็กทำอะไรแล้วอึดออด ไม่ยอมทำ วิธีหนึ่งที่ได้ผลคือ ต้องพูดให้หนักแน่นและจริงจัง ต้องใช้ท่าทีประกอบคำพูดในสิ่งที่เด็กต้องทำ

3) การใช้สิ่งทดแทน (Alternative Response)

เวลาห้ามไม่ให้เด็กทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ควรสอนเด็กไปด้วยว่าสิ่งไหนที่ทำได้

4) การให้สามารถแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก (Freedom to Discuss Ideas and Feelings)

ควรให้เด็กรู้สึกว่ามีความคิดเห็นอย่างไรก็สามารถพูดออกมาได้อย่างอิสระหรือมีความรู้สึกอย่างไรก็สามารถพูดคุ้ยชี้แจงได้

5) การให้รางวัล (Positive Reinforcement)

เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอีกไม่หายไป ควรให้รางวัลสำหรับพฤติกรรมนั้น อาจเป็นการกล่าวชมด้วยวาจา แสดงกิริยาชื่นชมพอใจในพฤติกรรมนั้น เช่น โอบกอด ลูบหัว

6) การเลิกให้ความสนใจ (Ignoring)

เป็นธรรมชาติของเด็กทุกคนที่ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ฉะนั้นเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เราอาจใช้วิธีเลิกให้ความสนใจขณะที่เด็กกำลังกระทำพฤติกรรมนั้น และให้ความสนใจหรือให้รางวัลกับเด็กที่มีพฤติกรรมดีแทน

7) การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ให้กับเด็ก (Positive Model)

ผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์นั้นมาเรียนรู้ภายหลัง ไม่ใช่ถ่ายทอดตามพันธุกรรมอย่างที่หลาย ๆ คนเข้าใจ เด็กจะเอาอย่างผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิด โดยดูจากการกระทำของผู้ใหญ่มากกว่าการสอนด้วยวาจา

8) การลงโทษ (Punishment)

โดยทั่วไปจะพยายามไม่ใช้การลงโทษ นอกจากวิธีอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วไม่ได้ผล สิ่งสำคัญที่สุดคือเวลาใช้การทำโทษนี้ ผู้ใช้ต้องไม่ใช่ด้วยอารมณ์โกรธ เกลียด ไม่ชอบเด็ก เพราะจะทำให้เด็กยิ่งต่อต้าน เวลาใช้ควรแสดงให้เด็กเห็นว่าเราต้องการเพียงหยุดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น และพร้อมที่จะหยุดการลงโทษเมื่อเด็กคิดว่าสามารถควบคุมตัวเองให้ไม่ประพฤติ ไม่เหมาะสมอีก การลงโทษมีตั้งแต่เบา ๆ จนไปถึงระดับที่รุนแรงขึ้น

2.1.6 จิตวิทยาการใช้สื่กับเด็ก

2.1.6.1 ความรู้สึกเกี่ยวกับสีในเชิงจิตวิทยา

สีแดง : ให้ความรู้สึกร้อน รุนแรง กระตุ้น ทำท่าย เคลื่อนไหว ตื่นเต้น เร้าใจ มีพลัง ใช้อุดมสมบูรณ์ ความมั่งคั่ง ความรัก ความสำคัญ อันตราย

สีส้ม : ให้ความรู้สึกร้อน ความอบอุ่น ความสดใส มีชีวิตชีวา วัยรุ่น ความคะฉุนคะนอง การปลดปล่อย ความเปรี้ยว การระวัง

สีเหลือง : ให้ความรู้สึกสงบเงียบ ร่มรื่น ร่มเย็น การพักผ่อน การผ่อนคลาย ธรรมชาติ ความปลอดภัย ความสุข ความสุขุม ความเยือกเย็น

สีน้ำเงิน : ให้ความรู้สึกมีสงบ สุขุม สุภาพ หนักแน่น เครื่องขั้ม เอาการเอางาน ละเอียด รอบคอบ สง่างาม มีศักดิ์ศรี สูงศักดิ์ เป็นระเบียบถ่อมตน

สีม่วง : ให้ความรู้สึกมีเสน่ห์ น่าติดตาม เร้นลับ ซ่อนเร้น มีอำนาจ มีพลังแฝงอยู่ ความรัก ความเศร้า ความผิดหวัง ความสงบ ความสูงศักดิ์

สีฟ้า : ให้ความรู้สึกปลอดโปร่ง โล่ง กว้าง เบา โปร่งใส สะอาด ปลอดภัย ความสว่าง ลมหายใจ ความเป็นอิสระเสรีภาพ การช่วยเหลือ แบ่งปัน

สีขาว : ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์ สะอาด สดใส เบบาง อ่อนโยน เปิดเผย การเกิดความรัก ความหวัง ความจริง ความเมตตา ความศรัทธา ความดีงาม

สีดำ : ให้ความรู้สึกมืด สกปรก ลึกลับ ความสิ้นหวัง จุดจบ ความตาย ความชั่ว ความลับ ทารุณ โหดร้าย ความเศร้า หนักแน่น เข้มแข็ง อดทน มีพลัง

สีชมพู : ให้ความรู้สึกอบอุ่น อ่อนโยน นุ่มนวล อ่อนหวาน ความรัก เอาใจใส่ วัยรุ่น นุ่มสาว ความรัก ความสดใส

สีเทา : ให้ความรู้สึกเศร้า อาลัย ท้อแท้ ความลึกลับ ความหดหู่ ความขรา ความสงบ ความเงียบ สุภาพ สุขุม ถ่อมตน

สีทอง : ให้ความรู้สึกความหรูหรา โอ้อ่า มีราคา สูงค่า สิ่งสำคัญ ความเจริญรุ่งเรือง ความสุข ความมั่งคั่ง ความร่ำรวย

2.1.6.2 การใช้สีในเชิงสัญลักษณ์

สีแดง : มีความอบอุ่น ร้อนแรง เปรียบดังดวงอาทิตย์ นอกจากนี้ยังแสดงถึงความมีชีวิตชีวา ความรัก ความปรารถนา เช่น ดอกกุหลาบแดงวันวาเลนไทน์ ในทางจรรยาจรสีแดงเป็นเครื่องหมายประเภทห้ามหรือแสดงถึงสิ่งอันตราย เป็นสีที่ต้องระวัง เป็นสีของเลือด ในสมัยโรมันสีของราชวงศ์เป็นสีแดงแสดงถึงความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์และอำนาจ

สีเขียว : แสดงถึงธรรมชาติสีเขียว ร่มเย็น มักใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ธรรมชาติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การเกษตร การเพาะปลูก การเกิดใหม่ ฤดูใบไม้ผลิ การออกกำลังกาย ในเครื่องหมายจรรยาจรหมายถึงความปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันอาจหมายถึงอันตราย ยาพิษ เนื่องจากยาพิษและสัตว์มีพิษก็มักจะมีสีเขียวเช่นกัน

สีเหลือง : แสดงถึงความสดใส ความเบิกบาน โดยเรามักจะใช้ดอกไม้สีเหลืองในการไปเยี่ยมผู้ป่วย ในทางตะวันตกเป็นสีของกษัตริย์ เช่น จักรพรรดิของจีนใช้ฉลองพระองค์สีเหลืองแสดง

ถึงความรุ่งเรือง ความมั่งคั่ง และฐานันดรศักดิ์ ในทางศาสนาแสดงความเจตจำหรือปัญญา และยังหมายถึงการเจ็บป่วย โรคระบาด ความริษยาทรยศ หลอกหลวง

สีน้ำเงิน : แสดงถึงความเป็นสุภาพบุรุษ มีความสุขุม หนักแน่น และยังหมายถึงความสูงศักดิ์ ในศาสนาคริสต์เป็นสีประจำตัวแม่พระ โดยทั่วไปสีน้ำเงินหมายถึงโลก ซึ่งเราจะเรียกว่า โลกสีน้ำเงิน (Blue Planet) เนื่องจากเป็นดาวเคราะห์ที่มองเห็นจากอวกาศ โดยเห็นเป็นสีน้ำเงินสดใส เนื่องจากมีพื้นน้ำที่กว้างใหญ่

สีม่วง : แสดงถึงพลัง ความมีอำนาจ ในสมัยอียิปต์สีม่วงแดงเป็นสีของกษัตริย์ต่อเนืองมาจนถึงสมัยโรมัน นอกจากนี้สีม่วงแดงยังเป็นสีชุดของพระสังฆราช สีม่วงเป็นสีที่มีพลังหรือการมีพลังแอบแฝงอยู่ และเป็นสีแห่งความผูกพัน องค์การลูกเสือโลกก็ได้ใช้สีม่วงเป็นสีหลักของเครื่องหมาย ส่วนสีม่วงอ่อนมักหมายถึง ความเศร้า ความผิดหวังจากความรัก

สีฟ้า : แสดงถึงความสว่าง ความปลอดภัย เปรียบเสมือนท้องฟ้า เป็นอิสระเสรี เป็นสีขององค์การสหประชาชาติ เป็นสีของความสะอาด ปลอดภัย สีขององค์การอาหารและยา (อย.) แสดงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานอย่างสะอาด แสดงถึงอิสรภาพที่สามารถโยกบินเป็นสีแห่งความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่ไม่มีขอบเขต

สีทอง : มักใช้แสดงถึงคุณค่า ราคา สิ่งของหายาก ความสำคัญ ความสูงส่ง สูงศักดิ์ ความศรัทธาสูงสุดในศาสนาพุทธหรือเป็นสีกายของพระพุทธรูป ในงานจิตรกรรมเป็นสีกายของพระพุทธเจ้า พระมหากษัตริย์ หรือเป็นส่วนประกอบของเครื่องทรง เจดีย์ต่าง ๆ มักเป็นสีทองหรือขาว และเป็นเครื่องประกอบยศศักดิ์ของกษัตริย์และขุนนาง

2.1.7 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติกับพัฒนาการของเด็ก

เมื่อพิจารณาถึงผลระยะยาวที่มีต่อเด็กทางด้านสุขภาพทางอารมณ์ที่ดี สุขภาพกายที่ดี ความสามารถในการเรียน และความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมแล้ว เราไม่ควรที่จะให้เด็กใช้เวลาส่วนมากอยู่ในห้องเรียนหรือในบ้าน เด็กควรมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน เพียงขอให้เราสนับสนุนให้เด็กได้มีเวลาให้กับธรรมชาติ (Green Hours) ให้มากในแต่ละวัน

นักการศึกษาและนักวิจัยที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเด็กและพัฒนาการของเด็กได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับสื่อที่อยู่ล้อมรอบตัวเด็ก อันได้แก่ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม Stephen Kellert⁶ ศาตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Yale ได้กล่าวว่า การที่สภาพแวดล้อมของบ้านที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ จะส่งผลที่ดีกับเด็กในการพัฒนาสมอง ความคิด รวมถึงการพัฒนาศักยภาพในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งเป็นการพัฒนาการของสมองขั้นสูง นอกจากนี้ในบทความเดียวกัน ยังเพิ่มเติมถึงประโยชน์ของการที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติอีกด้วยว่า เด็ก ๆ จะมี

⁶ Stephen Kellert, *Reflections on Children's Experience of Nature*, (USA: Children & Nature Network, 2008).

ร่างกายที่สมบูรณ์ กระตือรือร้น ไม่เป็นโรคอ้วน และมีโอกาสน้อยกว่าในการเป็นโรคหัวใจ รวมถึงความดันโลหิตสูง

ธรรมชาติล้อมรอบตัวเด็กนั้น จัดได้ว่าเป็นการขยายห้องเรียนให้กับเด็ก เด็กจะได้มีโอกาสเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสในทุก ๆ ด้าน และครอบคลุมทุก ๆ แขนงของหลักสูตรธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเด็ก ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ล้วนเป็นบทเรียนและแบบฝึกหัดที่มีประโยชน์โดยตรงต่อทั้งตัวเด็กและครูผู้สอน เด็กนักเรียนในระดับปฐมวัยสามารถใช้เวลาในห้องเรียนในการเรียนรู้ธรรมชาติในโรงเรียนและชุมชนได้ถึง 1 ใน 4 ของเวลาที่ต้องใช้ที่โรงเรียน นอกจากนี้เด็กจะได้ความรู้จากหลากหลายกิจกรรมที่ครูสามารถให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้สึกรัก รับผิดชอบ และเป็นเจ้าของชาตินั้น ๆ เป็นการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล ที่มีผลต่อการพัฒนาในระดับชุมชน ระดับชาติ และระดับโลกต่อไป และยังส่งผลในเรื่องสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนอีกด้วย เด็กได้พัฒนาและเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีพของตนเองไปตลอดชีวิต (Life – Long Skills) เช่น การปลูกและรักษาต้นไม้ การปลูกดอกไม้ ผัก และผลไม้ต่าง ๆ เด็กได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ใช้ภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่ม พัฒนาความเชื่อมั่น และความศรัทธาในตนเอง

2.1.8 กิจกรรมของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ลักษณะการดำเนินงานของบ้านอุปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรัก ความอบอุ่น สร้างความเข้มแข็ง เมื่อเด็กที่เข้ามาอยู่บ้านอุปถัมภ์ ถูกทอดทิ้ง ถูกกระทำ หรือได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ โดยได้มีการพัฒนาระบบบ้านพักให้เป็นกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็ก ทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ พัฒนาการของเด็ก ทั้งระยะสั้นและระยะยาวสำหรับเด็กแต่ละราย ด้วยการใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยา จัดกลุ่มบำบัดต่าง ๆ อาทิ ศิลปะ ดนตรี กีฬานันทนาการ เพื่อให้เด็กที่ซอกซำได้กลับคืนเข้าสู่สภาวะปกติ นอกจากนี้ยังต้องทำงานกับครอบครัวของเด็กเพื่อป้องกันการถูกกระทำซ้ำ รวมถึงการจัดหาครอบครัวทดแทนมารองรับ กรณีเด็กไม่สามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวเดิมได้

กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ การพาเด็กไปพบจิตแพทย์ การประเมินสภาพจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า เช่น การให้คำปรึกษาเฉพาะราย จัดกิจกรรมกลุ่มบำบัด จัดกิจกรรมศิลปะบำบัด ละครบำบัด การบำบัดฟื้นฟูระยะสั้น เช่น การทำสมาธิ การทัศนศึกษา และการเล่นเกม รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อปรับพฤติกรรมที่เกิดจากการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมอีกด้วย จึงจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบำบัด เป็นส่วนในการช่วยเหลือฟื้นฟูด้านอารมณ์และจิตใจเด็ก

โครงการส่งเสริมให้เด็กมองเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน การรับฟังความเห็นของคนอื่น และปรับตัวเข้าหาสังคมได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการศิลปะบำบัด ใช้ศิลปะในการบำบัดฟื้นฟูร่างกาย อารมณ์จิตใจ และพัฒนาการของเด็ก เช่น ค่ายศิลปะสัญจร นิทรรศการศิลปะ การนำผลงานของเด็ก ๆ มาจัดแสดง โชว์ให้ผู้ใหญ่ชมและร่วมสนับสนุนผลงานของเด็ก ๆ เพื่อสร้างกำลังใจและความมั่นใจในตนเองให้เด็ก

2.2 การศึกษาการดำเนินงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.)

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินภารกิจด้านเด็กและเยาวชน ภายใต้โครงสร้างที่ส่วนราชการระดับกรม แบ่งหน้าที่บทบาทความรับผิดชอบทางด้านการกำหนดนโยบายและวิชาการออกจากด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะด้าน แต่ด้วยข้อจำกัดในการปฏิบัติจริงไม่อาจแยกงานด้านการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติออกจากกันอย่างสมบูรณ์ เป็นผลให้เกิดความซ้ำซ้อน และไม่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนภารกิจในภาพรวมต่อกลุ่มเป้าหมายด้านเด็กและเยาวชนอย่างเชื่อมโยงและบูรณาการกัน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินภารกิจยึดเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับลงวันที่ 5 มีนาคม 2558 เล่ม 132 ตอนที่ 15 ก หน้า 49 จึงได้ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดยตัดโอนภารกิจด้านเด็กและเยาวชน เพื่อให้การกำหนดนโยบายและมาตรฐาน การวิจัยและพัฒนา การกำกับดูแลและติดตามประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนในเชิงวิชาการและการปฏิบัติในมิติพื้นที่ เกิดการบูรณาการกลไก การทำงานอย่างเป็นองค์รวมโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางอย่างมีประสิทธิภาพ⁷

2.2.1 ภารกิจ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้กำหนดภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ และการส่งเสริมสวัสดิการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สอดคล้องตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนตามราชการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2559 ที่ได้กำหนดภารกิจของกรมใน 12 ด้าน กล่าวคือ

ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ติดตามและ

⁷ คำชี้แจงประกอบคำขอจัดตั้งกรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามหนังสือที่ นร 1200/ ว.13 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2550

ประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.2.1.1 เสนอแนะนโยบาย แนวทาง เสริมสร้างมาตรการและกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

2.2.1.2 กำหนดมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและครอบครัว ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก พันธกรณี ความตกลง และความร่วมมือระหว่างประเทศ กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2.1.3 พัฒนาการความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

2.2.1.4 ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว และบทบาททางสังคมของเด็กและเยาวชน

2.2.1.5 บริหารจัดการและพัฒนาระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลาง ข้อมูล ด้านเด็กและเยาวชน รวมทั้งที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม กลุ่มที่ประสบภัยสังคม กลุ่มที่พึงได้รับการช่วยเหลือ คุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนาและฟื้นฟู และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

2.2.1.6 จัดบริการสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหาแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่ประสบภัยทางสังคม และกลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม รวมทั้งประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.7 พัฒนารูปแบบ วิธีการบริการสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์เด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด

2.2.1.8 จัดให้มีบ้านพักเด็กและครอบครัว สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูในการบริการและการให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ พัฒนา ฟื้นฟู และจัดบริการสังคมแก่เด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหา

2.2.1.9 เป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง และดำเนินการในการรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรม

2.2.1.10 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของ เด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.11 ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนทางวิชาการ ข้อมูล เทคโนโลยี การให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินการของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย และการส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว

2.2.1.12 ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2.2.2 การดำเนินงานของโครงการ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต เติบโตเข้าสู่วัยของการทำงานอย่างมีคุณภาพ โดยดำเนินการกิจอย่างบูรณาการ ใน 4 มิติ กล่าวคือ

2.2.2.1 มิติการเสริมสร้างศักยภาพ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนเต็มเต็มความสามารถบนพื้นฐานศักยภาพของเด็กและเยาวชนตามช่วงวัย โดยมุ่งให้เด็กและเยาวชน

- 1) มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 2) วุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม
- 3) รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
- 4) มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
- 5) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร

2.2.2.2 มิติการจัดสวัสดิการ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในรูปแบบระบบความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ในลักษณะการช่วยเหลือและการสงเคราะห์ครอบครัว อาทิ เงินช่วยเหลือและการดูแลสุขภาพและปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังรวมถึง การคุ้มครองสังคมขั้นต่ำป้องกันไม่ให้กลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มเสี่ยงอยู่ภายใต้ระดับหรือสภาพที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การให้แบบมีเงื่อนไขและการอุดหนุน⁸

2.2.2.3 มิติด้านการคุ้มครอง

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีการป้องกันและจัดการเด็ก เยาวชน และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เด็กและเยาวชนหลุดจากสภาพการณ์หรือภัยอันตราย ที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุข (Well-Being)

2.2.2.4 มิติด้านนโยบายและยุทธศาสตร์

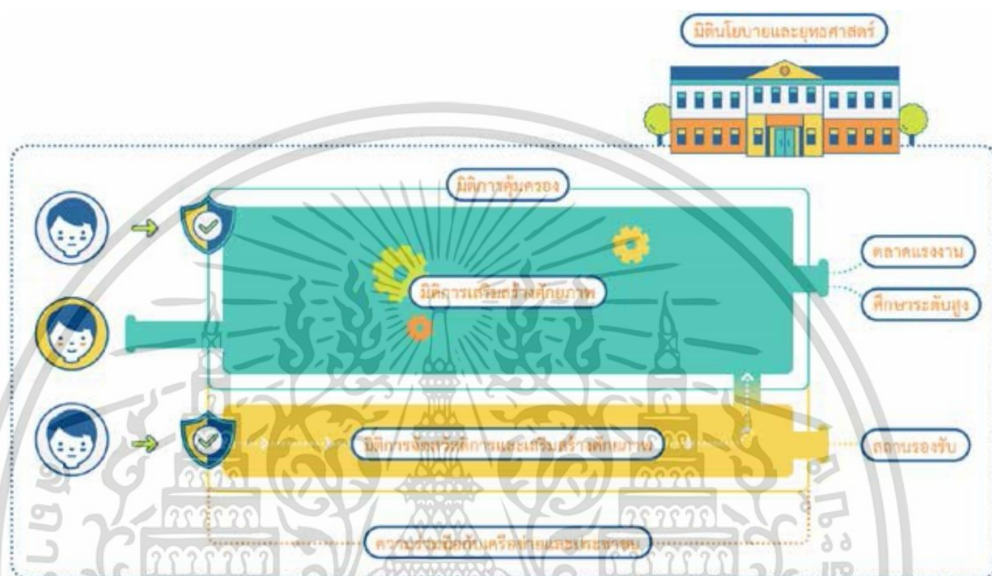
⁸ สุวิทย์ เมษินทรีย์ และคณะ. (2558). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560 – 2564. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีการศึกษา ค้นคว้า และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรฐาน และมาตรการทางกฎหมาย เชื่อมประสานการดำเนินการตามพันธกรณี ระหว่างประเทศด้านเด็กและเยาวชน พร้อมผลักดัน ติดตาม กำกับ และประเมินผลการนำไปปฏิบัติ ในระดับประเทศ

โดยทั้ง 4 มิติ ขับเคลื่อนผ่านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เครือข่าย และภาคประชาชน

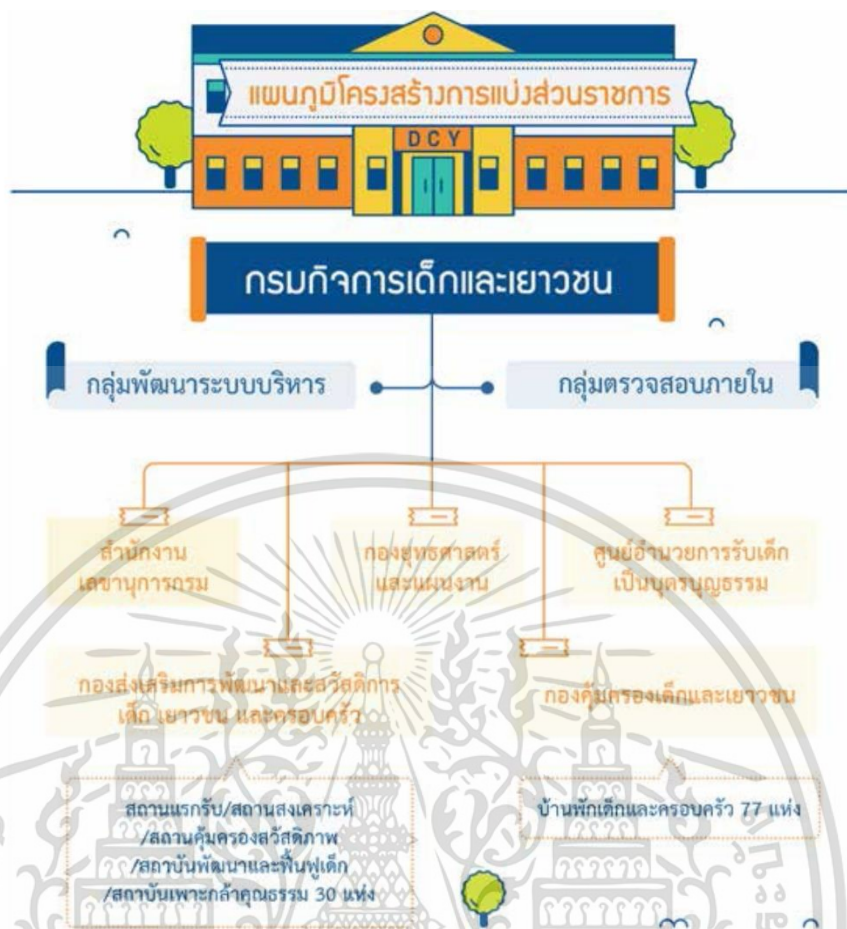
รูปที่ 2.1 แสดงการดำเนินการกิจ

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนกลยุทธ์กรมกิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 – 2564 (2559)

2.2.3 โครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร

กรมกิจการเด็กและเยาวชนดำเนินการกิจภายใต้โครงสร้างตามกฎกระทรวงและจัดตั้งภายในประกอบด้วย 5 กอง/ศูนย์/สำนักงาน 2 กลุ่ม ขึ้นตรงต่อผู้บริหาร มีหน่วยงานที่จัดตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถาบันพัฒนาและฟื้นฟู และสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม จำนวนทั้งสิ้น 30 แห่ง ใน 20 จังหวัด และบ้านพักเด็กและครอบครัว จำนวน 77 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร และ 76 จังหวัด ทั่วประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.2 โครงสร้างกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนกลยุทธ์กรมกิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 – 2564 (2559)

2.3 การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาเป็นการรับเด็กที่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติพี่น้องและยังไม่ปรากฏกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ซึ่งมีการบัญญัติคำว่า “บุตรบุญธรรม” โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินเรื่องบุตรบุญธรรม ได้แก่ อายุ ความยินยอม และการจดทะเบียนบุตรบุญธรรม และในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 มีการบัญญัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนบุตรบุญธรรมและการยกเลิกการรับบุตรบุญธรรม เนื่องจากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการตามกฎหมายของการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในปี พ.ศ. 2508 กรมประชาสงเคราะห์มีการกำหนดระเบียบการเฉพาะ ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในความอุปการะของกรมประชาสงเคราะห์ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กทั่วไป จึงทำให้ในระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2520 เกิดเหตุการณ์ที่มีหลากหลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศต้องการรับเด็กไทยเป็นบุตรบุญธรรม ประกอบกับในประเทศไทยมีมารดาที่แท้จริงของเด็กหลายรายไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูบุตรของตนเองได้ โดยมีทั้งกรณีเด็กถูกทอดทิ้งไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ และกรณีลงนามมอบเด็กให้อยู่ในความดูแลของหน่วยงานรัฐและเอกชน นอกจากนี้มีประเด็นการซื้อและขายเด็กที่มีการจัดเตรียมเอกสารเพื่อให้บุคคลอื่นอ้างเป็นบิดามารดาเด็กและได้ค่าตอบแทนจากผู้ขอรับเด็ก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการป้องกันและการซื้อขายเด็กในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2520 ในขณะเดียวกันนั้นรัฐบาลได้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการขอรับบุตรบุญธรรมโดยตรงและไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับบุตรบุญธรรมที่เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก จึงทำให้วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการรับบุตรบุญธรรมในกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น และในปี พ.ศ. 2522 ได้มีการประกาศกฎหมาย “พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมโดยเฉพาะ และได้เปลี่ยนชื่อจาก “ศูนย์อำนวยการรับบุตรบุญธรรม” เป็น “ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” โดยมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเพื่อพิจารณาคุณสมบัติความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ การดำเนินงานเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ผ่านมามีได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ทั้งในแนวคิดและวิธีการปฏิบัติเฉกเช่นมาตรฐานสากล จึงทำให้เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2545 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าร่วมลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ (The Hague Convention on Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption) และมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานกลางในการดูแลเรื่องการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ โดยศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ทำงานร่วมกับองค์กรภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปัจจุบันนี้มีทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิมิตรมวลเด็ก มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย และมูลนิธิสงเคราะห์เด็กพัทยา ต่อมาพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2558 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 6 มีนาคม 2558 ตามตรา 6 ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีของส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามข้อ (2) (ง) ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และ (จ) งานตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน⁹

⁹ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม, ประวัติของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม, แก้ไขครั้งล่าสุด

2558, สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563, <https://dcy.go.th/webnew/oppnews/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1 ภารกิจ

ภารกิจหน้าที่ ได้แก่

2.3.1.1 ดำเนินการจัดหาครอบครัวบุญธรรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศภายใต้พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2533 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3.1.2 ดำเนินงานในลักษณะพิเศษตามข้อบัญญัติของกฎหมาย

2.3.1.3 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานกลางด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (Central Authority) ตามมติ ครม. และพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ

2.3.1.4 ดำเนินการติดตามผลเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหลังการรับบุตรบุญธรรม

2.3.2 การดำเนินงานของโครงการ

2.3.2.1 กระบวนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศ

1) ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
 2) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการเอกสาร ประกอบด้วย การตรวจสอบเอกสารเบื้องต้นของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การประสานทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

3) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเยี่ยมบ้านเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง ทั้งนี้ผู้ขอรับเด็กจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

4) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเรื่องเสนอ พิจารณาคุณสมบัติต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หลังจากนั้นจึงนำเรื่องเสนออธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชนเพื่ออนุมัติคุณสมบัติของผู้รับเด็กให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอีกครั้ง โดยกรณีส่วนใหญ่แล้วที่พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเห็นสมควรว่าผู้ขอรับเด็กมีความเหมาะสมและพร้อมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ สามารถนำเรื่องเสนออธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่ออนุมัติคุณสมบัติของผู้ขอรับเด็กให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ โดยไม่ต้องผ่านคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ในกรณีผู้ขอรับเด็กประสงค์ขอรับเด็กกำพร้าในความอุปการะของกรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องพิจารณาเด็กและรอเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมให้ตรงตามการอนุมัติคุณสมบัติที่อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชนกำหนด

6) ในกรณีผู้ขอรับเด็กได้รับการยกเว้นทดลองเลี้ยงดู ซึ่งเป็นบุคคลตามเงื่อนไขของกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมสามารถดำเนินการโดยนำเรื่องเสนอคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่ออนุมัติให้ผู้ขอรับเด็กจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

7) ในกรณีผู้ขอรับเด็กได้รับการทดลองเลี้ยงดูตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงกรณีนี้ที่ผู้ขอรับเด็กรับเด็กกำพร้าในความอุปการะของกรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นบุตรบุญธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะดำเนินการติดตามผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กเป็นระยะ ๆ จนครบกำหนดทดลองเลี้ยงดูตามกฎหมายเป็นระยะไม่น้อยกว่า 6 เดือน หลังจากครบกำหนดเลี้ยงดูตามกฎหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมสามารถดำเนินการโดยนำเรื่องเสนอคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่ออนุมัติให้ผู้รับเด็กจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

8) คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพิจารณาอนุมัติให้ผู้ขอรับเด็กจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจัดทำหนังสือถึงผู้ขอรับเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเขต สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถานสงเคราะห์ ฯลฯ

9) ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจัดส่งทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

2.3.2.2 กระบวนการการให้คำปรึกษาเยียวยากรณีเด็กกำพร้ารับบุตรบุญธรรม

1) ผู้ขอรับเด็กยื่นความประสงค์เข้าสู่การให้คำปรึกษาเยียวยากรณีเด็กกำพร้ารับบุตรบุญธรรม

2) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นและสืบเสาะข้อเท็จจริง

3) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเยี่ยมบ้านเพื่อเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

4) พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมวางแผนเพื่อจัดการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยมีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บิดามารดาที่แท้จริงของเด็ก และเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นศูนย์กลางในการจัดการแก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยมีทีมสหวิชาชีพทำงานร่วมกัน

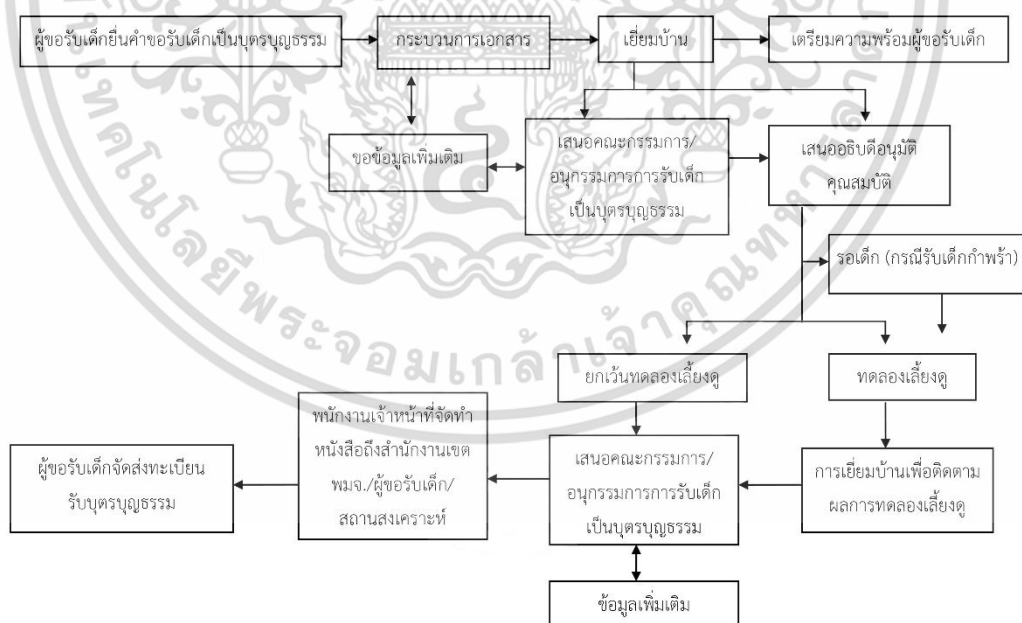
5) ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้และมีการให้คำปรึกษาเยียวยา โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะมองถึงสาเหตุของการเลิกรับบุตรบุญธรรม สภาพจิตใจ และสภาพสังคมของบุตรบุญธรรม และประเมินสภาพปัญหาการเลิกรับบุตรบุญธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) ในกรณีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมยืนยันการยกเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดำเนินการเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรณีที่เด็กนั้นเคยอยู่ในความปกครองของสถานสงเคราะห์หรือไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะดูแลเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องดำเนินการให้เด็กได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ผู้รับบุตรบุญธรรมที่เลิกรับบุตรบุญธรรมยังคงมีหน้าที่เสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาตามสมควรและตามความสามารถจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายกำหนดไว้

7) ในกรณีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ประสงค์จะเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะดำเนินการติดตามและประเมินผลผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

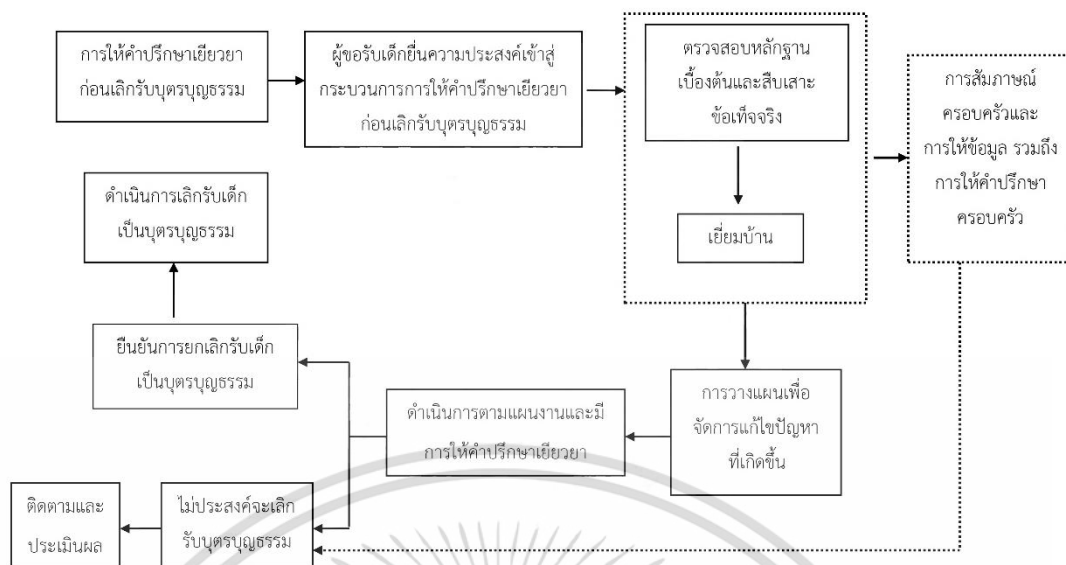
8) ในการให้คำปรึกษาเยียวยา ซึ่งตั้งแต่ขั้นตอนตรวจสอบหลักฐานและแสวงหาข้อเท็จจริง ตลอดจนการเยี่ยมบ้าน พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมใช้วิธีการสัมภาษณ์ครอบครัวบุญธรรม และเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อการให้ข้อมูล รวมถึงการให้คำปรึกษารอบครัว ทำให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ประสงค์จะเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตั้งแต่ขั้นตอนนี้ก็ได้ หลังจากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก็จะดำเนินการติดตามและประเมินผลผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 2.3 กระบวนการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทย

ที่มา : สาธินี แก้วเอี่ยม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.4 กระบวนการการให้คำปรึกษาเยียวยา ก่อนเล็กรับบุตรบุญธรรม

ที่มา : สาธินี แก้วเอี่ยม, 2563

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปกระบวนการให้บริการ เกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดังนี้

1) กระบวนการเอกสาร : จะต้องมี การตรวจสอบเอกสารและประสานความร่วมมือภายใน และภายนอกหน่วยงานเพื่อประกอบการพิจารณาในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไป

2) การประเมินโดยการเยี่ยมบ้าน : เพื่อสอบถามความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็น บุตรบุญธรรมและการให้ปรึกษาครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็นเกี่ยวกับการดำเนินการเอกสารของเด็ก สิทธิ ตามกฎหมายในฐานะบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย วิธีการเลี้ยงดูเด็กและการจัดการแก้ไข ปัญหา การบอกความจริงเด็กเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น

3) การเตรียมความพร้อมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม : โดยการให้ความรู้ความ เข้าใจ ตลอดจนทักษะและเทคนิคของการบอกความจริงเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม นอกจากนี้มีการจัดโครงการอบรมสัมมนาเตรียมความพร้อมครอบครัวบุญธรรม โดยมีการจัดอบรม สัมมนาปีละครั้งเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตลอดจนการเตรียมความพร้อม ของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นการดำเนินการตามกำหนดของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็น บุตรบุญธรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 อีกด้วย

4) การทดลองเลี้ยงดูเด็กที่ขอรับเป็นบุตรบุญธรรม : โดยการเยี่ยมบ้าน การให้ความรู้ ความเข้าใจและการให้การปรึกษาครอบครัว

5) การติดตามหลังจากที่จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม : โดยมีการเยี่ยมบ้าน การให้ความรู้ ความเข้าใจ การให้การปรึกษาครอบครัว และมีการจัดกิจกรรมครอบครัวบุญธรรมเครือข่าย โดยจัดปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ละครั้ง เพื่อสานสัมพันธ์ในครอบครัวและเป็นการสร้างเครือข่ายครอบครัวที่ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

2.3.3 โครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุญธรรมอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงให้แบ่งงานภายในศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 1 ฝ่าย 4 กลุ่มงาน ดังนี้

2.3.3.1 ฝ่ายบริหารทั่วไป

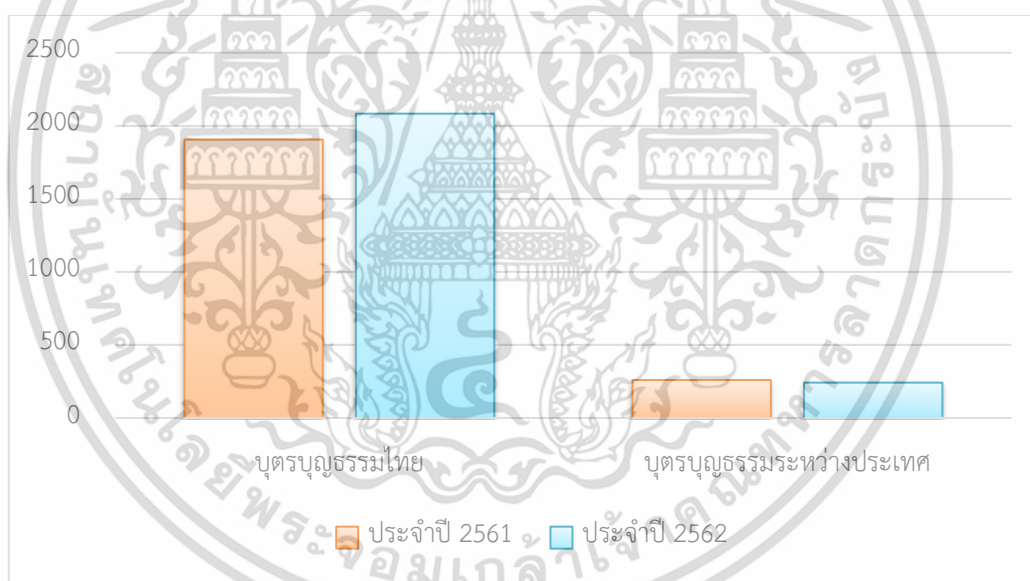
2.3.3.2 กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

2.3.3.3 กลุ่มการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศ

2.3.3.4 กลุ่มสำนักงานกลางการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ

2.3.3.5 กลุ่มการติดตามและประเมินผลการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

2.3.4 สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2561 – 2562

รูปที่ 2.5 แผนภูมิแสดงสถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2561 – 2562

ที่มา : สถิติ แก้วเอี่ยม, 2563

พบว่าในปี 2562 สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,325 คน เป็นบุตรบุญธรรมไทย 2,083 คน และบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ 242 คน คิดเป็นร้อยละ 52 เพิ่มขึ้นมาจากปี 2561 ที่สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,166 คน เป็นบุตรบุญธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธรรมไทย 1,906 คน และบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ 260 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งปัจจุบันมีเด็กอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กทั่วประเทศประมาณ 4,500 คน¹⁰

2.4 มาตรฐานในการออกแบบสถานศึกษา

2.4.1 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน

ข้อที่ 6 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนต้องมีเนื้อที่ดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันและมีจำนวนเนื้อที่ดินดังนี้

(1) ระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา

ข้อที่ 8 สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรืออนามัยของนักเรียน บริเวณโรงเรียนจะต้องเหลือที่ว่างเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของบริเวณโรงเรียนทั้งหมด และมีรั้วแสดงบริเวณโรงเรียนที่เป็นสัดส่วน

ข้อที่ 10 โรงเรียนต้องจัดให้มีห้องเรียนและห้องประกอบ ดังนี้

(1) ห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษาแต่ละห้องต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่ง ไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง ในกรณีที่มีห้องเรียนรูปสี่เหลี่ยม ความกว้างของห้องไม่น้อยกว่า 5 เมตร และในกรณีที่เป็นห้องเรียนรูปอื่น ๆ ส่วนที่แคบที่สุดของห้องไม่น้อยกว่า 4 เมตร

(4) ห้องเรียนที่มีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ในกรณีที่มีทางเข้าออกเพียงทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร

ข้อที่ 12 การคำนวณความจุของนักเรียนแต่ละระดับที่เปิดสอน มีดังนี้

(1) ชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษา สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อนักเรียน จำนวนรวมของนักเรียนแต่ละห้องต้องไม่เกิน 40 คน

ข้อที่ 13 การคำนวณความจุสูงสุดของนักเรียนทั้งโรงเรียน ให้คำนวณความจุจำนวนนักเรียน 3 คน ต่อพื้นที่ 8 ตารางเมตร โดยให้คำนวณความจุห้องปฏิบัติการหรือห้องประกอบด้วย ทั้งนี้พื้นที่ที่ใช้ในการคำนวณความจุของนักเรียนทั้งโรงเรียนให้คำนวณจากพื้นที่ดินของโรงเรียน

¹⁰ กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กรมกิจการเด็กและเยาวชน ตั้งเป้าลดจำนวนเด็กในสถานสงเคราะห์ลงร้อยละ 10

ต่อปี, แก๊ซครั้งล่าสุด 2563, สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563, <https://gnews.apps.go.th/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 โครงสร้างของหลักสูตรปฐมวัย

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการและจุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย¹¹ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงโครงสร้างหลักสูตรปฐมวัย

โครงสร้างหลักสูตรปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี)	
ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
1) ด้านร่างกาย	1) เรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก
2) ด้านอารมณ์และจิตใจ	2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
3) ด้านสังคม	3) ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
4) ด้านสติปัญญา	4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

2.4.2.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1

2.4.2.2 ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่เริ่มเข้าการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

2.4.2.3 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้ง 2 ส่วน ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1) ประสบการณ์ที่สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย : เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย รักษาความปลอดภัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

¹¹ การเรียนสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี (อยู่ในชั้นอนุบาลของบ้านอุปถัมภ์) จะมีครูจากข้างนอกมาสอนประจำให้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 แสดงประสบการณ์และตัวอย่างกิจกรรมที่เด็กควรทำ ด้านการพัฒนาร่างกาย

การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์กล้ามเนื้อใหญ่	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ - การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ - การเล่นเครื่องเล่นสนาม 	<ul style="list-style-type: none"> - ตบมือ ผงกศรีษะ ขยิบตา เคาะเท้า - เคลื่อนไหวพร้อมเชือก ผ้าแพร - ปีนป่ายเครื่องเล่น ชีจักรยานสามล้อ
การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์กล้ามเนื้อเล็ก	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การเล่นเครื่องเล่นเครื่องสัมผัส - การเขียนภาพ - การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ร้อยลูกปัด ต่อภาพตัดต่อ - เขียนภาพด้วยสี เป่าสี - ปั้นดินเหนียว
การรักษาสุขภาพ	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติตามสุขอนามัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังเข้าห้องน้ำ

2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ : เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 แสดงประสบการณ์และตัวอย่างกิจกรรมที่เด็กควรทำ ด้านการพัฒนาอารมณ์และจิตใจ

ดนตรี	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับเสียงดนตรี - การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ - การร้องเพลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำท่าตามจังหวะเสียงดนตรี - เล่นเครื่องดนตรีประเภท เคาะ ตี - ร้องเพลง Wheels on the Bus
สุนทรียภาพ	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม - การแสดงออกอย่างสนุกสนาน 	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ - แสดงความคิดเห็นต่องานศิลปะ - ฟัง เล่าเรื่องราว เหตุการณ์สนุกสนานต่าง ๆ - เล่นบทบาทสมมุติ
การเล่น	
ประสบการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - การเล่นอิสระ - การเล่นในและนอกห้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นอิสระตามมุมเล่นในห้องเรียน - เล่นกลางแจ้ง

2.4.3 กำหนดเวลาเรียน

การเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่จะจัด 2 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา หรือ 200 วัน ใน 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลา 5 – 6 ชั่วโมง โดยประมาณ

2.4.4 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

2.4.4.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก ได้แก่

- 1) วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้น ประมาณ 8 นาที
- 2) วัย 4 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้น ประมาณ 12 นาที
- 3) วัย 5 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้น ประมาณ 15 นาที

2.4.4.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที

2.4.4.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมทั้งเด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่ต้องเหนื่อยเกินไป

2.4.4.5 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ : เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก : เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการต่างกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน พู่กัน ดินเหนียว

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม : เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา แบ่งปัน มีมารยาท จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย : เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น เก็บของเข้าที่เมื่อทำงานหรือเล่นเสร็จ

5) การพัฒนาการคิด : เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษา นอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

6) การพัฒนาภาษา : เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ : เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ

2.4.4.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน จึงขอเสนอแนะสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

ตารางที่ 2.4 แสดงรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การพัฒนา	อายุ 3 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 4 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 5 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)
- ทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน	3	2 ½	2 ½
- การเล่นเสรี	1	1	1
- ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น	½	¾	1
- กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	¾	¾	¾
- กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน	¾	1	1
เวลาโดยประมาณ	7	7	7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.5 แสดงตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน

ตัวอย่างแบบที่ 1		ตัวอย่างแบบที่ 2	
08.30 – 08.45 น.	รับเด็ก	08.30 – 09.00 น.	รับเด็ก
08.45 – 09.00 น.	ตรวจสอบสุขภาพ	09.00 – 09.30 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหว
09.00 – 09.20 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหว	09.30 – 10.30 น.	กิจกรรมเสรี
09.20 – 10.20 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์	10.30 – 10.40 น.	พัก (ของว่างเช้า)
10.20 – 10.30 น.	พัก (ของว่างเช้า)	10.40 – 11.20 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
10.30 – 10.45 น.	กิจกรรมในวงกลม	11.20 – 11.30 น.	พัก (ล้างมือและเท้า)
10.45 – 11.30 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง	11.30 – 11.50 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
11.30 – 12.00 น.	พัก (อาหารกลางวัน)	11.50 – 13.00 น.	พัก (อาหารกลางวัน)
12.00 – 14.00 น.	นอนพักผ่อน	13.00 – 15.00 น.	นอนพักผ่อน
14.00 – 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า	15.00 – 15.10 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 – 14.30 น.	พัก (ของว่างบ่าย)	15.10 – 15.30 น.	พัก (ของว่างบ่าย)
14.30 – 14.50 น.	เกมการศึกษา	15.30 – 15.50 น.	เล่านิทาน
14.50 – 15.00 น.	เตรียมตัวกลับบ้าน	15.50 – 16.00 น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

1) กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นอย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อนึ่งกิจกรรมเสรีนอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจทำให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ

จัดกิจกรรมเสรี โดยเน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 – 2 อย่าง หรือตามข้อตกลงในแต่ละวัน

2) กิจกรรมสร้างสรรค์

เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อยลูกปัด การประดิษฐ์ เช่น ใช้การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษพับทุกมุม

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 – 5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรม ตามความสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) กิจกรรมเคลื่อนไหว / จังหวะ

เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

การเคลื่อนไหวของเด็ก มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- ช้า ได้แก่ การคืบคลาน
- เร็ว ได้แก่ การวิ่ง
- นิ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน
- ชิ่งชิ่ง ได้แก่ การกระต๊อบเท้าตัง ๆ ตีกลอง ตัง ๆ
- ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ
- เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง

ทิศทางการเคลื่อนไหว

- เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง
- เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและข้างขวา
- เคลื่อนขึ้นและลง
- เคลื่อนไหวรอบทิศ

รูปแบบการเคลื่อนไหว

- การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่
- การเลียนแบบ ได้แก่ เลียนแบบท่าทางคน สัตว์ เครื่องยนต์กลไก เครื่องเล่น
- การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าท่าประกอบเพลง
- การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้น
- การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว

4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การสนทนา / อภิปราย : เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาในการพูด การฟัง รู้จัก แสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง

การเล่านิทาน : เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิด คุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

การสาธิต : เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของ กิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ จริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

การทดลอง / ปฏิบัติการ : เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ

การศึกษานอกสถานที่ : เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบ หนึ่ง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

การร้องเพลง / เล่นเกม : เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน ความ เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

5) กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปข้างนอกห้องเรียนเพื่อออก กำลัง เคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กเล่น เช่น

การเล่นเครื่องเล่นสนาม : เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีปาย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น

- เครื่องเล่นสำหรับปีนป่ายหรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น
- เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก
- เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น
- ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
- ไม้กระดานแผ่นเดียวสำหรับเดินทรงตัว
- เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลาก

การเล่นทราย : ทรายเป็นสิ่งที่เด็กชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่าง ๆ ได้ และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอยพิมพ์ขนม ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคาทำขอบกั้น เพื่อมิให้

ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ ควรมีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลี้ยงลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

การเล่นน้ำ : เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจแล้ว ยังคลายเครียดอีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบปริมาตร

การเล่นสมมุติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง : เป็นบ้านจำลองสำหรับเด็กให้เด็กเล่นจำลองแบบจากบ้านจริง ๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่านของจริงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หม้อ เต้า ชาม อ่าง เตา ริด เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมุติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช้แล้ว สำหรับผลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริง ๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมุติตามจินตนาการของเด็กเอง

การเล่นในมุมช่างไม้ : เด็กต้องการออกกำลังในการเคาะ ตอก กิจกรรมเล่นในมุมช่างไม้นี้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา : เป็นการนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระหรือใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันเพื่อมุ่งหวัง แพ้ - ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมาให้เด็กเล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง ลูกทราย

การเล่นเกมการละเล่น : การละเล่นของไทย การละเล่นของท้องถิ่น เช่น รีรีข้าวสาร มอญ ซ่อนผ้า แม่สูง โพงพาง การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้าง

2.5 การดำเนินชีวิตในบ้านอุปถัมภ์

ชีวิตของเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ยังคงดำเนินต่อไป เฉกเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนทั่วไป เพียงแต่พวกเขาอาจจะมีบ้านหลังใหญ่กว่า มีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า และอาจมีความฝันบรรเจิดกว่าเด็กทั่วไปก็ได้ เพื่อเติมเต็มในสิ่งที่ขาดไปของชีวิต

2.5.1 หน้าที่และความรับผิดชอบภายในบ้าน

เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในบ้านอุปถัมภ์ จะถูกมอบหมายภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้แต่ละคนได้ปฏิบัติ เด็กที่อยู่ในบ้านอุปถัมภ์จะมีหน้าที่แตกต่างกันไป เด็กเล็กจะมอบงานง่าย ๆ ให้ทำ เช่น เก็บเศษกระดาษหรือล้างชามบ้าง เด็กที่มีอายุมากกว่าหรือเด็กโตจะให้ทำอาหาร เก็บกวาดขยะ ทำความสะอาดบริเวณบ้านและสำนักงาน พร้อมทั้งดูแลน้อง ๆ ด้วย ส่วนใหญ่จะมอบหมายให้เด็กทำอาหาร ทำความสะอาดบริเวณบ้าน สำนักงาน ล้างจาน หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่สำคัญเหล่านี้ถือเป็นกติการ่วมกันของเด็ก ๆ ที่อยู่รวมกันต้องร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปรียบเป็นบ้านของตนเอง¹²

กลุ่มเด็กอายุน้อยคือระหว่าง 6 – 10 ปี : หน้าที่รับผิดชอบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของกิจกรรมง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับวัย เช่น เก็บเศษกระดาษ เศษอาหาร ล้างจาน เป็นต้น เหล่านี้ถือเป็นหน้าที่สำคัญของแต่ละคนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

กลุ่มเด็กอายุมากขึ้นคือระหว่าง 11 – 15 ปี : จะได้รับมอบหมายงานที่มีความสำคัญและมีความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น มอบหมายให้ทำความสะอาดที่พัก ห้องนอน ห้องสำนักงาน บางส่วน ต้องไปกรอกน้ำ และเทขยะ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทำทำความสะอาดโดยแบ่งหน้าที่กันทำเหมือนเป็นเวรเช้า – เย็น ว่าเป็นเวรของใคร

กลุ่มเด็กโตที่มีอายุ 16 ปี ขึ้นไป : จะถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงคอยดูแลเด็ก ๆ ในบ้าน พวกเขาเหมือนพี่ที่ต้องคอยสอนน้อง ๆ ในสิ่งที่ควรจะทำประพฤติกปฏิบัติ รวมทั้งต้องเป็นตัวอย่างแก่พวกเขาด้วย ความเรียบร้อยในบ้านก็เป็นเรื่องสำคัญ เด็กทุกคนต้องมีระเบียบวินัย รุ่นพี่จะดูแลเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยขึ้น ไม่ให้มีปัญหาการทะเลาะวิวาท คนอื่น ๆ ก็มีทั้งทำอาหาร ซักผ้า รีดผ้า ทำความสะอาด ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในบ้าน แต่ละคนจะแบ่งหน้าที่กันทำ เหล่านี้คือกิจวัตรประจำวันของทุกคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านอุปถัมภ์ กล่าวคือ ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบและแต่ละคนจะเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน

2.5.2 กิจวัตรประจำวัน

ตารางที่ 2.6 แสดงตัวอย่างตารางกิจวัตรประจำวัน (วันธรรมดา)

กิจวัตรประจำวัน (วันธรรมดา)	
05.00 – 06.30 น.	ตื่นนอน / ออกกำลังกาย (วิ่งในสถานสงเคราะห์) / อาบน้ำ
06.30 – 07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า / ล้างถ้วย จาน แก้ว
07.00 – 15.30 น.	ไปโรงเรียน
15.30 – 17.00 น.	กลับมาถึงบ้าน / เปลี่ยนเสื้อผ้า / ทำความสะอาดที่พัก
17.00 – 20.00 น.	รับประทานอาหารเช้า / อาบน้ำ / เล่น / อ่านหนังสือ / ทำการบ้าน
20.00 – 05.00 น.	ดูข่าว / ซึ้นนอน

¹² นันทนา ทิมสุวรรณ. (2549). วิธีชีวิตเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี อำเภอวังสะพุง

จังหวัดเลย. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

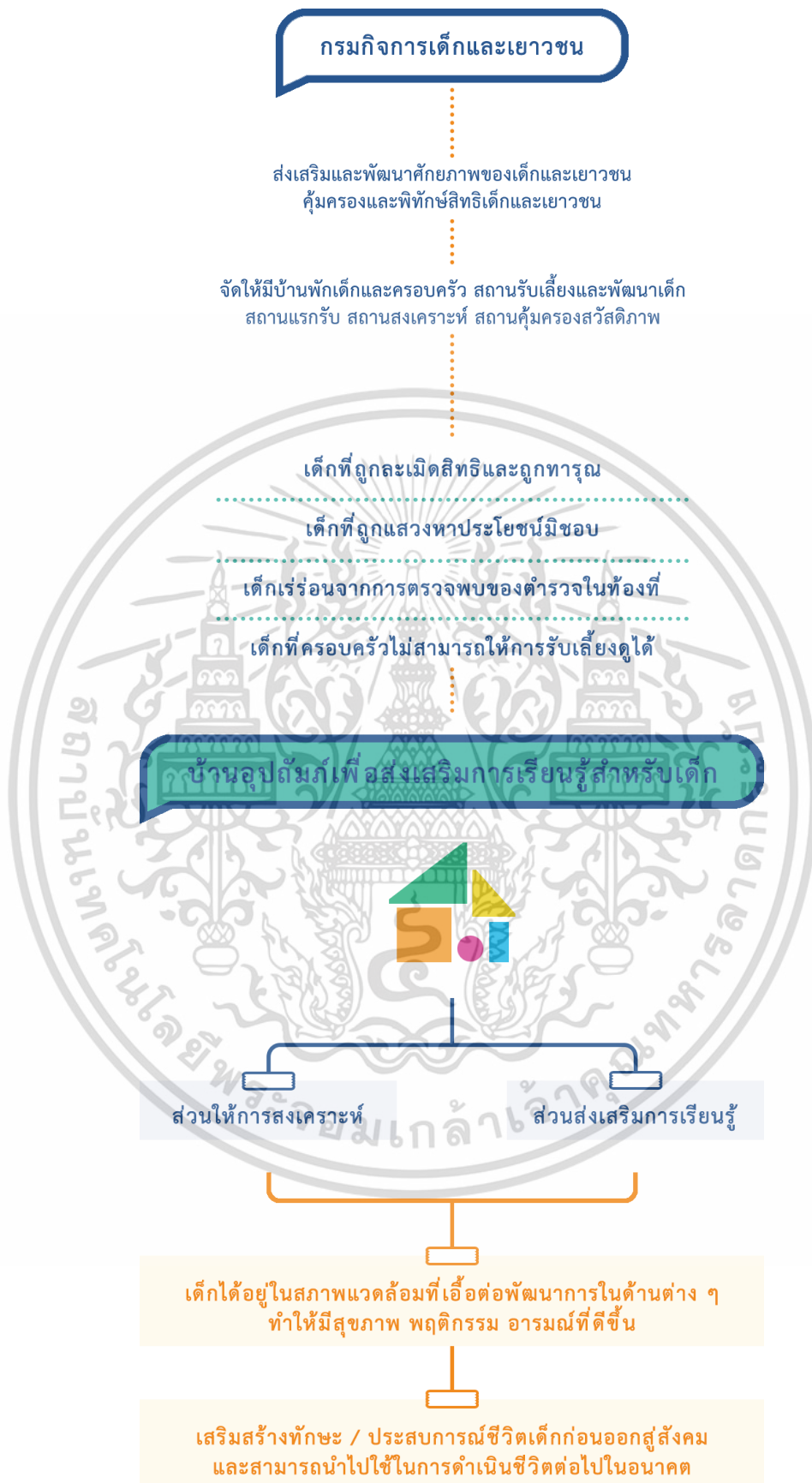
ตารางที่ 2.7 แสดงตัวอย่างตารางกิจวัตรประจำวัน (วันหยุดราชการ)

กิจวัตรประจำวัน (วันหยุดราชการ)	
05.00 – 06.30 น.	ตื่นนอน / ออกกำลังกาย (วิ่งในสถานสงเคราะห์) / อาบน้ำ
06.30 – 07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า / ล้างถ้วย จาน แก้ว
07.00 – 11.30 น.	ทำงานส่วนรวมตามที่คุณปกครองสถานสงเคราะห์มอบหมายให้ เช่น - เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 : เก็บเศษกระดาษรอบอาคารที่พัก - เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป : ล้างห้องน้ำ ตัดหญ้า รดน้ำต้นไม้ เมื่อเสร็จก็จะดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือที่เรียน ทำการบ้าน เล่นกับเพื่อน ๆ
11.30 – 15.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน / ล้างถ้วย จาน แก้ว เมื่อเสร็จก็จะพักผ่อน ทำการบ้าน เล่นกับเพื่อน ๆ
15.30 – 17.00 น.	ฝึกวิชาชีพที่บ้านอุปถัมภ์จัดให้เด็ก ๆ
17.00 – 20.00 น.	รับประทานอาหารเย็น เมื่อเสร็จก็จะดูโทรทัศน์ เล่น ทำการบ้าน อาบน้ำ ดูหนังสือ
20.00 – 22.00 น.	วันหยุดราชการที่บ้านอุปถัมภ์อนุญาตให้ดูภาพยนตร์ได้ 1 เรื่อง
22.00 – 05.00 น.	เข้านอน (วันหยุดราชการที่บ้านอุปถัมภ์จะไม่ค่อยกำหนดเวลามากนัก เช่น ให้เด็ก ตื่นสายได้ มารับประทานอาหารเช้าได้ หรือให้นอนดึกได้)

2.6 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ คำนิยาม สาเหตุที่เด็กต้องออกมาเร่ร่อน วัตถุประสงค์และหน้าที่ของบ้านอุปถัมภ์ ความสำคัญของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยา การเลี้ยงดู และอบรมเด็ก (Psychological Aspect of Child Rearing) จิตวิทยาการใช้สีกับเด็ก กิจกรรมของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การศึกษาการดำเนินงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ตย.) การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรฐานในการออกแบบสถานศึกษา และการดำเนินชีวิตในบ้านอุปถัมภ์ สามารถวิเคราะห์และสรุปความเชื่อมโยงของข้อมูล ได้ดังรูปที่ 2.6 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.6 ผังสรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ที่มา : สานี แก้วเอี่ยม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง

การศึกษาโครงการอาคารตัวอย่าง เป็นวิธีการศึกษาด้านแนวความคิดในการออกแบบโครงการ ซึ่งมีหลักพิจารณาและหลักการเลือกโครงการที่มีลักษณะการใช้งานและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ใกล้เคียงกันหรือเป็นไปในทางเดียวกัน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้ประกอบในกระบวนการออกแบบ โดยการศึกษาอาคารตัวอย่างในที่นี้ใช้การสังเกตการณ์ สอบถาม และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารในการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยข้อมูลที่ศึกษาจะแบ่งหัวข้อดังต่อไปนี้

3.1 เป้าหมายและเกณฑ์ในการศึกษาอาคารตัวอย่าง

โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่ที่รองรับเด็กวัย 3 ปี ถึงอายุ 18 ปี และยังเป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเร่ร่อนและกำพร้า ช่วยยกระดับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก สร้างการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ทั้งการส่งเสริมเพื่อพัฒนาปัญญา พัฒนาสุขภาพจิตใจ และเชื่อมโยงกับคนอื่นเพื่ออยู่ได้ในสังคม การศึกษาอาคารตัวอย่างจึงเลือกศึกษาอาคารทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนั้นการเลือกอาคารตัวอย่างยังเน้นโครงการที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และเด็ก รวมไปถึงมีวัตถุประสงค์ องค์ประกอบหลัก และประเภทอาคารใกล้เคียงกับโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก จึงได้กำหนดเป้าหมายในการศึกษาดังนี้

3.1.1 การศึกษาความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.2 การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบโครงการ

3.2.3 การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.4 การศึกษาประเภทและจำนวนผู้ใช้งานของโครงการ ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ

3.2.5 การศึกษาการจัดสรรพื้นที่และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ การวางผังของโครงการ รวมถึงขนาดพื้นที่ใช้สอยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 อาคารตัวอย่างภายในประเทศ

3.2.1 โรงเรียนบ้านหนองบัว จ. เชียงราย

รูปที่ 3.1 โรงเรียนบ้านหนองบัว จ. เชียงราย

ที่มา : บ้านและสวน (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

ประเภทโครงการ : โรงเรียน

สถาปนิก : Junsekino Architect and Design

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2557

ที่ตั้ง : หมู่ที่ 20 บ้านหนองบัวใต้ ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน เชียงราย 57120

3.2.1.1 ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนบ้านหนองบัว 1 ใน 9 โรงเรียน จากโครงการ “ห้องเรียนพอดีพอดี” โดยกลุ่ม Design for Disaster ที่ออกแบบโดย Junsekino Architect and Design เพื่อบรรเทาวิกฤตจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวขนาด 6.3 แมกนิจูด ที่จังหวัดเชียงรายเมื่อปี 2557 ซึ่งสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคเหนือ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงรายกว่า 73 โรงเรียน

3.2.1.2 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

ในการออกแบบและสร้างโรงเรียนนี้ ตั้งอยู่บนคำจำกัดความว่า “พอดี” กล่าวคือเลือกใช้วัสดุและวิธีการที่ประหยัด หาได้ง่าย และสามารถก่อสร้างได้อย่างรวดเร็ว

เป็นอาคารโครงสร้างเหล็กที่ใช้แผ่นซีเมนต์บอร์ดเป็นวัสดุหลัก และนำแผ่นหลังคาลอนใสมาใช้ทั้งในส่วนของผนังและหลังคา ด้วยการสะท้อนแสงของฉนวนกันความร้อนที่หลังคายังให้แสงสะท้อนเข้าไปสู่ส่วนใช้งานในตัวอาคารได้อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาปนิกออกแบบให้ช่องทางต่างและรั้วด้านหน้าของอาคารใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ ด้วยการที่อยากให้อ่างในท้องที่สามารถซ่อมแซมได้ง่าย ทั้งการใช้ไม้ไผ่เข้ามาผสม มีเหล็กตัด และผ้าตาข่าย สิ่งเหล่านี้ทำให้สถาปัตยกรรมแลดูกลมกลืนไปกับความเป็นอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนและอาจารย์รู้สึกว่าเป็นเจ้าของอาคารหลังนี้อย่างแท้จริง เพราะสถาปนิกเชื่อว่าเราแค่มาร่วมมือในสิ่งที่พังทลายไปจากแผ่นดินไหวเพียงเท่านั้น แต่ผู้ที่จะพัฒนาและอยู่กับมันต่อไปก็คือตัวนักเรียนและทุกคนในโรงเรียนนั่นเอง

รูปที่ 3.2 แสดงวัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ เช่น ผนังเบาโครงวงกบไม้ โครงเหล็กทำสีน้ำตาล แผ่นหลังคาอลูมิเนียม
ที่มา : บ้านและสวน (2562)

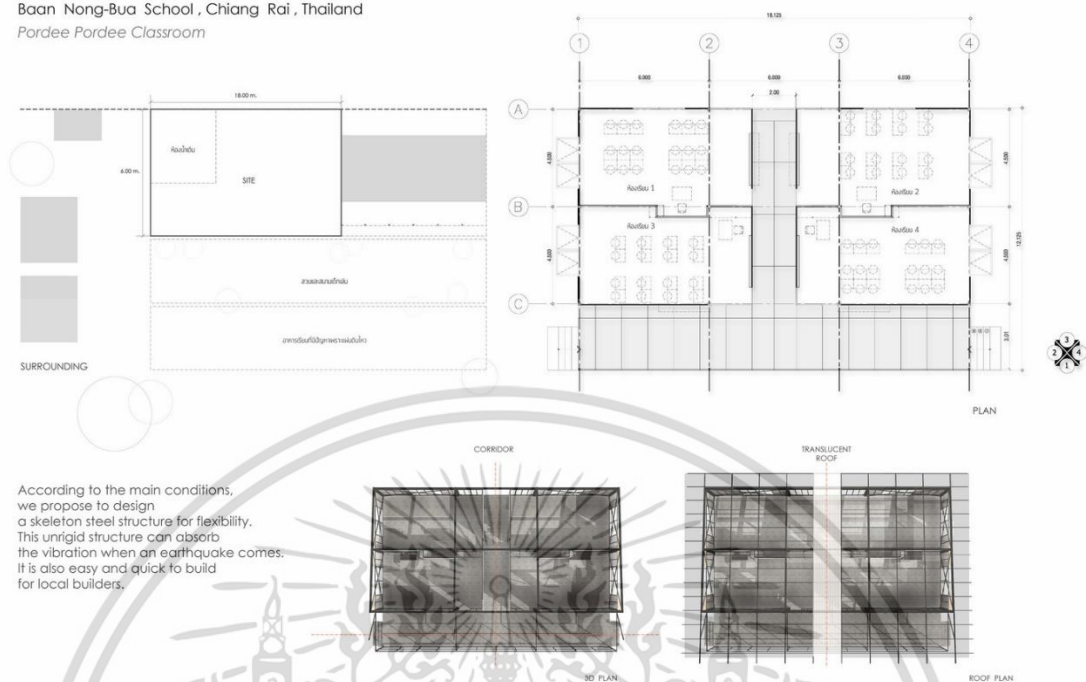
เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.2.1.3 การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

พื้นที่ภายในแบ่งออกเป็นห้องเรียนได้ถึง 4 ห้อง และสามารถใช้งานห้องเรียนนี้ได้ในประโยชน์อื่น ๆ โดยสถาปนิกออกแบบให้ห้องเรียนแห่งนี้เป็นเหมือน Common Area ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้โดยง่าย ชานด้านหน้าก็ออกแบบมาให้เด็กนักเรียนสามารถวิ่งเล่นและนั่งจับกลุ่มทำกิจกรรมกันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Design for Disaster
 Baan Nong-Bua School , Chiang Rai , Thailand
 Pordee Pordee Classroom

According to the main conditions,
 we propose to design
 a skeleton steel structure for flexibility.
 This unrigid structure can absorb
 the vibration when an earthquake comes.
 It is also easy and quick to build
 for local builders.

รูปที่ 3.3 แสดงผังของโครงการ
 ที่มา : บ้านและสวน (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

รูปที่ 3.4 แสดงกิจกรรมหลักของโครงการ
 ที่มา : บ้านและสวน (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1.4 วิเคราะห์โครงการ

1) ข้อดี

1.1) เป็นโครงการขนาดไม่ใหญ่มากนัก แต่สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างคุ้มค่าและตอบ
โจทย์ความต้องการใช้สอยพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

1.2) พื้นที่ใช้สอยโครงการมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ
ของผู้ใช้โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 โรงเรียนวรณสว่างจิต จ. กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 3.5 โรงเรียนวรณสว่างจิต จ. กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สานี แก้วเอี่ยม, 2563

ประเภทโครงการ : โรงเรียน

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2528

ที่ตั้ง : 137 ถนนพระรามที่ 2 แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150

3.2.2.1 ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนวรณสว่างจิตก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคุณครูเฉลิม จิตกล้า ซึ่งในสมัยนั้นยังเรียกกันว่าโรงเรียนเตรียมความพร้อม และค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนหลักสูตรกันไป จนมาเป็นยุคปัจจุบันที่เรียกกันว่าโรงเรียนทางเลือก ซึ่งอิงหลักสูตรโดยรวมจากกระทรวงศึกษาธิการ และนำมาบูรณาการตามแบบของตัวเอง แต่สิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญตลอดมาก็คือ การดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างอบอุ่นและใกล้ชิด

3.2.2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพูดถึงหลักสูตรการเรียนการสอน โรงเรียนวรณสว่างจิตจะใช้หลัก Child Center และการสอนแบบโครงการ คือเน้นที่ความคิดของเด็กเป็นหลักและนำมาต่อยอดทางความคิดให้เด็ก ๆ

รูปที่ 3.6 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลัก Child Center

ที่มา : สาธิตี แก้วเอี่ยม, 2563

ที่นี้สอนเด็กอนุบาลจากเรื่องรอบตัวและธรรมชาติ อาทิ ให้เด็ก ๆ เดินชมธรรมชาติรอบโรงเรียน ดูดอกไม้ ต้นไม้ พวกเขาจะเห็นผีเสื้อ แล้วก็เริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับผีเสื้อว่ามันมาจากไหน คืออะไร และทำอะไรได้บ้าง

จากนั้นก็จะเป็นการบูรณาการว่าในวิชาอื่น ๆ เช่น ศิลปะ ร้องเพลง หรือภาษาอังกฤษ ก็จะมีเรื่องราวเกี่ยวกับผีเสื้อแทรกเข้าไปให้พวกเขาได้เรียนรู้ตลอดเทอมการศึกษานั้น และครูประจำชั้นก็จะสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รู้ว่าตอนนี้เด็ก ๆ สนใจเรื่องอะไร เพื่อให้ทางครอบครัวได้พูดคุยและต่อยอด สนับสนุนความสนใจให้เด็ก ๆ ด้วยอีกทาง

1) ภาษารธรรมชาติ

ในอนุบาล ที่นี้จะได้ยังไม่สอนเขียน แต่จะให้เห็นตัวอักษรไปเรื่อย ๆ ซึ่งตัวอักษรเหล่านั้นต้องมีความหมายกับเด็ก เช่น การเขียนวันที่ให้เด็กเห็นทุกวัน หรือการหยิบแก้วน้ำรูปร่างหน้าตาแบบนี้ แล้วเขียนให้ดู อ่านให้ฟัง

นอกจากนี้ครูก็จะอ่านนิทานให้เด็กฟังทุกวันด้วย เพื่อให้ท่อง ๆ รู้สึกดีกับหนังสือ เปิดให้เห็น รู้ฟังก์ชันของหนังสือ ว่าหน้าปกมีอะไร เช่น มีชื่อเรื่อง รูปภาพประกอบ ชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพ

รูปที่ 3.7 แสดงทัศนียภาพส่วนห้องสมุด

ที่มา : สาธิตี แก้วเอี่ยม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนจะให้เด็กทำงานศิลปะค่อนข้างมาก เพื่อฝึกกล้ามเนื้อให้แข็งแรงขึ้น และสายตาก็จะเริ่มสัมพันธ์กับมือ จนอยากวาด พอเห็นตัวหนังสือก็จะอยากเขียนตามเหมือนการวาดรูป โดยที่ผู้ใหญ่ต้องไม่ไปตัดสินความถูกต้อง

รูปที่ 3.8 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการทำงานศิลปะ
ที่มา : สารินี แก้วเอี่ยม, 2563

แล้วโรงเรียนก็จะค่อย ๆ ฝึกตามพัฒนาการของร่างกายไปเรื่อย ๆ จนเด็กแต่งนิทานได้ และให้ครูบันทึก พอถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 เด็กก็จะสามารถวาดภาพประกอบนิทานให้ตัวเองได้แล้ว พอถึงชั้นประถมศึกษาก็ค่อยเริ่มเขียนอักษรกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2.3 กิจกรรมเด่นของโรงเรียน

ตารางที่ 3.1 กิจกรรมเด่นของโรงเรียน

	กิจกรรม	รูปภาพ
ฤดูฝนปลูกข้าว & ฤดูหนาวปลูกผัก	โรงเรียนจะให้เด็กทุกคนตั้งแต่ระดับอนุบาลได้สัมผัสทุกขั้นตอน ตั้งแต่ดำนาจนถึงหุงข้าว ตั้งแต่ปลูกเมล็ดพันธุ์จนเอาผักไปผัดบนเตา นอกจากนี้จะเป็นการสอนให้เด็กรู้ว่าเมืองไทยเป็นเมืองเกษตรแล้ว เด็กก็ยิ่งรู้ที่มาที่ไปของอาหาร ได้สัมผัส ได้เห็น ได้เข้าใจทุกกรรมวิธี แล้วพวกเขาจะเห็นคุณค่าของทุกสิ่งในชีวิต	
คุณครูทำของเล่นเองจากวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ช่วงปิดเทอม คุณครูของโรงเรียนจะร่วมกันทำสื่อเพื่อการพัฒนาเด็ก สื่อการเรียนการสอน ด้วยการไปซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ มามัดเป็นตุ๊กตาบ้าง ถักเชือกบ้าง หรือแม้แต่ย้อมผ้า	
ทุกอาชีพคือครู	แม่ครัว คนสวน ช่างไม้ หรือแม้แต่แม่บ้านของที่นี่ก็มีโอกาสได้เข้าสอนเด็ก ๆ เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงทำให้บุคลากรทุกสายอาชีพขวนขวายเพิ่มเติม เพิ่มความสามารถให้ตัวเองอยู่เสมอ แต่ยังทำให้เด็ก ๆ เคารพและให้เกียรติทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม	
ตลาดนัดसानฝัน	กิจกรรมที่ครู นักเรียน บุคลากร และผู้ปกครอง ร่วมกันนำสินค้าต่าง ๆ มาขายในตลาด เพื่อนำกำไรที่ได้ไปเข้าชุดแสดงโชนให้รุ่นพี่ ป.6 ก่อนจบการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่ทั้งโรงเรียนให้ความสำคัญร่วมมือกันอย่างเต็มที่	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2.4 บรรยากาศการเรียนรู้และรอบตัว

ตารางที่ 3.2 บรรยากาศการเรียนรู้และรอบตัว

	บรรยากาศการเรียนรู้และรอบตัว	รูปภาพ
ห้องเรียน	สีชมพูอ่อน ๆ ที่ใช้ในห้องของเด็กอนุบาลและเด็กอนุบาลทุกห้อง ให้ความรู้สึกอบอุ่น เป็นสีของรุ่งอรุณ ช่วงเวลาที่พระอาทิตย์กำลังขึ้นสู่ขอบฟ้า สีอ่อน ๆ นวลตานี้ จะผสมเข้ากับกลิ่นอะโรมาในห้องเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นพัฒนาการให้เด็ก ๆ ตื่นตัว พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ	
สนามเด็กเล่น	บ่อทราย บ่อหิน ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เด็กได้สัมผัส ได้จับ ได้ใกล้ชิดธรรมชาติ	
แปลงเกษตร	นักเรียนแต่ละระดับชั้น แต่ละห้องเรียน จะสลับกัน มาปลูกพืชผัก และนำไปทำอาหารได้จริงด้วย	

3.2.2.5 หลักสูตรการเรียนการสอน

คณะครูของโรงเรียนจัดทำขึ้นเอง โดยอิงจากหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วนำมาประยุกต์กับวิธีการสอนแบบบูรณาการวิชาต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เช่น Project Approach (กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงการ) Whole Language (เรียนภาษาแบบองค์รวม) Child Center (กระบวนการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) และ Media Literacy (กระบวนการเรียนรู้เพื่อเข้าถึงและรู้เท่าทันสื่อต่าง ๆ)

โดยใน 1 ห้องเรียน จะมีนักเรียนไม่เกิน 25 คน และแต่ละระดับชั้นจะมีนักเรียนไม่เกิน 3 ห้องเรียน (รวมนักเรียนชั้นละ 75 คน) เพื่อให้ครูสามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิด สามารถติดตามพัฒนาการเป็นรายบุคคล สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีครู 2 คน ประจำในแต่ละห้องเรียน ดังนั้นจะมีอัตราครูต่อจำนวนนักเรียนเท่ากับ 1 : 10 – 15 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนมีการจัดพื้นที่ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยมีการจัดชั้นเรียนที่ยืดหยุ่นได้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมต่างกลุ่ม ต่างชั้นเรียน ต่างวัยตามความเหมาะสม

3.2.3.6 สิ่งที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1) ข้อดี

- 1.1) มีแนวความคิดการออกแบบที่ใส่ใจพื้นที่ธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อกิจกรรมพัฒนาเด็ก
- 1.2) มีลานทรายและเครื่องเล่นไม้ ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติ ช่วยให้เด็ก ๆ ซึบซับธรรมชาติจากการเล่นได้มากขึ้น
- 1.3) รูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการคุณค่าสู่ชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เห็นความสำคัญของสรรพสิ่งในธรรมชาติและในสังคมที่เกี่ยวคู่กัน
- 1.4) เด็กสามารถพึ่งพาตนเองในโลกและสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
- 1.5) แนวความคิดกิจกรรมการสอนพัฒนาเด็กให้รู้จักตนเองและเข้าใจความต้องการของตนเอง

3.2.3 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 3.9 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สานินี แก้วเอี่ยม, 2563

ประเภทโครงการ : สถานสงเคราะห์

พื้นที่ : 13 ไร่ 50 ตารางวา (21,000 ตารางเมตร)

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2497

ที่ตั้ง : บ้านเลขที่ 1086 – 1092 ถนนอาคารสงเคราะห์ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

จำนวนเด็กที่เข้าอยู่ : 140 คน

3.2.3.1 ประวัติความเป็นมา

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ได้เริ่มดำเนินงานบริการสงเคราะห์เด็กมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 โดยอาศัยอำนาจและหน้าที่ พ.ร.บ. ควบคุม เด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 สถานสงเคราะห์ แห่งเดียวในขณะนั้นคือ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้รับเด็กไว้ในความ อุปการะหลายประเภท มีทั้งเด็กกำพร้า อนาถา เร่ร่อน ไร้ที่พึ่ง (ตกอยู่ในสภาพที่ขาดที่พึ่ง) เนื่องจาก ปัญหาความเดือดร้อนในครอบครัว เช่น หัวหน้าครอบครัวต้องโทษถูกคุมขัง วิกจริต เจ็บป่วยเรื้อรัง ฐานะยากจนขัดสน หรือพิการทางร่างกาย จนหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวไม่ได้ เป็นต้น ตลอดจน เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย เช่น หลบหนีการเรียน กระทำตนเป็นที่รบกวน หรือโน้มเอียงไป ในทางที่จะกระทำผิด เพื่อให้การสงเคราะห์อุปการะเด็กเป็นไปโดยความเหมาะสมตามลักษณะของ เด็กแต่ละประเภท กรมประชาสงเคราะห์จึงได้พิจารณาจัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ แยกออกจากโรงเรียนประชาสงเคราะห์ปากเกร็ด เพื่อให้เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับเด็กที่กำพร้า อนาถา ไร้ที่พึ่ง แต่มีความประพฤติดี มีความมานะพยายามบากบั่นในการเรียน และมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานสงเคราะห์แห่งนี้ ได้รับเงินงบประมาณให้ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2497 และเริ่มดำเนินการรับเด็ก เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2497 เป็นต้นมา ปัจจุบันสถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านมหาเมฆ สังกัดสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก (สปป.) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม จึงได้อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขณะนี้มีเด็กในการอุปการะทั้งสิ้น 105 คน ตั้งแต่อายุ 4 ปีเต็ม จนถึง 24 ปี อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ข้าราชการ 7 คน ลูกจ้างประจำและพนักงานราชการ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว 7 คน ให้การเลี้ยงดูเด็กตามปัจจัย 4 และเน้นด้านการศึกษาและพัฒนาตามวัยที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐาน

3.2.3.2 วิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ

สถานที่ตั้งโครงการอยู่ในบริเวณที่ดินอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ ซึ่งอยู่ระหว่างทุ่งวัดดอนกับแขวงทุ่งมหาเมฆ ใกล้คลองช่องนนทรี ในเขตยานนาวา ท่าเลที่ตั้งจัดอยู่ในแหล่งชุมชนเมือง อยู่ในแหล่งการศึกษา ชุมชนเมือง แหล่งธุรกิจและพาณิชยกรรมของกรุงเทพฯ

1) สถานที่ตั้งโดยรอบ

- 2.1) ทิศเหนือ : จรดโรงเรียนสอนผู้มีปัญหาทางการได้ยินเสียง โสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ
- 2.2) ทิศใต้ : จรดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตกรุงเทพฯ
- 2.3) ทิศตะวันออก : จรดบ้านพักอาศัย และโรงเรียนพาณิชยบัณฑิตชุมมหาเมฆ
- 2.4) ทิศตะวันตก : จรดบ้านพักอาศัย และแนวถนนราธิวาสราชนครินทร์

3.2.3.3 องค์ประกอบของโครงการ

ตารางที่ 3.3 แสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ		
องค์ประกอบ	พื้นที่ (ตร.ม.)	หมายเหตุ
1) บ้านพัก	91.00	เด็กที่พักอาศัยในบ้าน 1 หลัง มีจำนวน 20 คน
2) ห้องน้ำ	117.00	
2) สนามกีฬา	445.50	เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมรวม
3) โรงอาหาร	960.00	เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมรวม
4) ห้องสมุด	117.30	เป็นพื้นที่ห้องเรียนรวม
5) เรือนพยาบาล	8.82	
6) สำนักงาน	337.50	เป็นพื้นที่บริหารและกองอำนวยการ
7) ลานตากผ้า	19.50	
8) สนามเด็กเล่น	512.50	เป็นพื้นที่สนามเด็กเล่น มีอุปกรณ์เครื่องเล่น
9) สนามหญ้า	499.50	เป็นพื้นที่สนามหญ้าครึ่งปูน
รวมพื้นที่ใช้สอย	3,011.12	

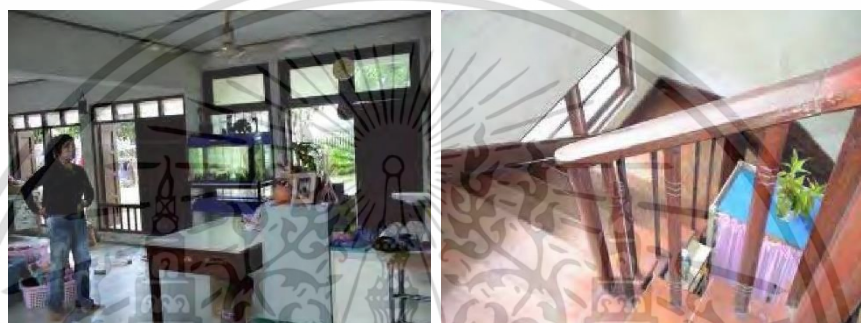
รูปที่ 3.10 แสดงพื้นที่ในบ้านพักเด็กชายมหาเมฆ

ที่มา : สานิติ แก้วเอี่ยม, 2563

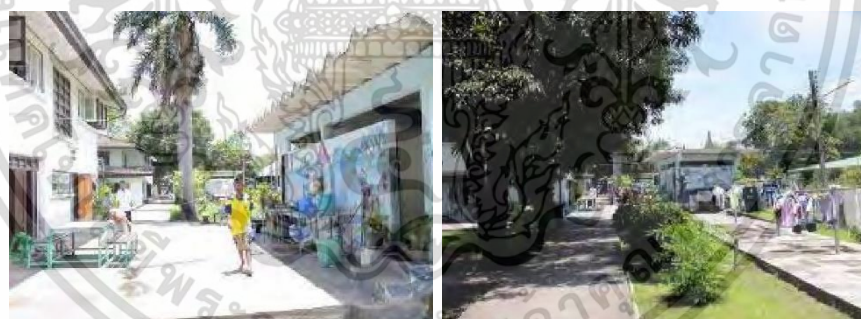
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.11 แสดงบรรยากาศบ้านพักเด็กชาย ในการใช้จะแบ่งกันตามอายุในแต่ละบ้าน
ที่มา : สาทินี แก้วเอี่ยม, 2563

รูปที่ 3.12 แสดงบรรยากาศในบ้านมหาเมฆ
ที่มา : สาทินี แก้วเอี่ยม, 2563

รูปที่ 3.13 แสดงพื้นที่บริเวณห้องน้ำและด้านหลังบ้านบริเวณลานตากผ้าของบ้านมหาเมฆ
ที่มา : สาทินี แก้วเอี่ยม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.14 แสดงบรรยากาศในโรงอาหาร
ที่มา : สาธินี แก้วเอี่ยม, 2563

รูปที่ 3.15 แสดงบรรยากาศห้องสมุด เป็นเรือนหลังคาชั้นเดียว
ที่มา : สาธินี แก้วเอี่ยม, 2563

รูปที่ 3.16 แสดงบรรยากาศภายในห้องสมุด การจัดวางเฟอร์นิเจอร์
ที่มา : สาธินี แก้วเอี่ยม, 2563

3.2.3.4 นโยบายการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่

การพัฒนาการเรียนและพัฒนาการศึกษาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จะต้องเข้าใจและยึดหลักปรัชญาพื้นฐานของการพัฒนา เพื่อนำมาปรับให้เป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในการพัฒนาจิตใจของเยาวชน ในโครงการมีเด็กอุปการะทั้งสิ้น 140 คน ตั้งแต่อายุ 4 ปี จนถึง 24 ปี อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ข้าราชการ 7 คน ลูกจ้างประจำและพนักงานราชการ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว 7 คน ให้การเลี้ยงดูเด็กตามปัจจัย 4 และเน้นด้านการศึกษา และการพัฒนามตามวัยที่เหมาะสมตามเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ เด็กทุกคนไปเรียนภายนอกพร้อมกับเด็กจากครอบครัวอื่น ๆ ในระบบโรงเรียน ลักษณะ ไปเช้า – เย็นกลับ มีแม่บ้านประจำอาคาร เด็ก ๆ จะช่วยกันทำงานบ้านของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นการส่งเสริมฝึกฝนให้มีพื้นฐาน ให้มีความแข็งแรง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยตระหนักถึงพัฒนาเยาวชนทั้ง 3 ประการ คือ

1) พื้นฐานทางด้านความเสมอภาค : ในการได้รับการเลี้ยงดูที่เท่าเทียม จะมีความเสมอภาคและเท่าเทียมในการที่จะได้รับการพัฒนาการจากศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ โดยจะต้องเน้นเรื่องธรรมชาติ สภาพชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี เป็นพื้นฐานของเด็กในการพัฒนากับสภาพครอบครัว

2) พื้นฐานด้านการพัฒนาศักยภาพ : เนื่องจากมนุษย์ทุกคนนั้นมีศักยภาพติดตัวตั้งแต่เกิด ศักยภาพต่าง ๆ นั้นสามารถพัฒนาได้ ดังนั้นการได้รับการพัฒนาจะทำให้เด็กพร้อมและสามารถนำออกมาใช้ได้เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าจากภายนอกและแรงจูงใจจากภายในตนเอง

3) พื้นฐานด้านความแตกต่างของแต่ละบุคคล : การศึกษาจะต้องตระหนักถึงธรรมชาติความแตกต่างของมนุษย์เป็นพื้นฐานในการวางแนวทางการพัฒนาลักษณะเฉพาะของเขา เป็นการพยายามเข้าถึงแต่ละคน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาให้ได้รับผลสมบูรณ์

ตารางที่ 3.4 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บริหารงานในสถานสงเคราะห์บ้านมหาเมฆ

แผนก	ตำแหน่ง	อัตรา (คน)
สำนักบริหาร	- ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์	1
สายงานฝ่ายกลยุทธ์	- นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	1
	- นักจิตวิทยาชำนาญการ	1
	- พยาบาลเทคนิคชำนาญการ	1
สายงานปฏิบัติการ	- ผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์	1
	- ผู้ปฏิบัติงานบริหารสวัสดิการสงเคราะห์	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่กิจกรรม	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่การศึกษา	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่แม่บ้าน	2
	- แม่บ้าน	3
	- พี่เลี้ยง	3
ฝ่ายบริหารทั่วไป	- นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	1
	- เจ้าพนักงานชำนาญการ	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานธุรการ	1
	- เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญการ	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานการเงินและพัสดุ	1
ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ครัว	- คนครัว	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่คนครัว	2
ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่คนขับรถ	- พนักงานขับรถ	1
	- พี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่ขับรถ	1
	- เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	1
รวมอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บริหารงาน		27

3.2.3.5 ตารางเวลาการปฏิบัติงานและเวลาเยี่ยมของผู้ปกครอง

วันจันทร์ – วันศุกร์ (ช่วงเวลาเปิดภาคเรียน)

วันเสาร์ - วันอาทิตย์

เช้า 09.00 น. – 11.30 น.

เช้า 10.00 น. – 11.30 น.

บ่าย 13.00 น. – 16.00 น.

บ่าย 13.00 น. – 16.00 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3.6 สิ่งที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1) บ้านพัก

1.1) ข้อเสนอแนะ

- มีการจัดโซนนิ่งที่ไม่ชัดเจน กล่าวคือ พื้นที่ในการทำกิจกรรมพักผ่อนดูโทรทัศน์ และ ส่วนพื้นที่อเนกประสงค์อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมส่วนตัว อยู่ในบริเวณเดียวกัน จึงพบปัญหาเสียงรบกวนภายในบ้าน

- การจัดเก็บเสื้อผ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการ

2) โรงอาหาร

1.1) ข้อดี

- ภายในโรงอาหารเป็นพื้นที่เปิดโล่ง การระบายลมทำได้ดี

1.2) ข้อเสนอแนะ

- ในการใช้พื้นที่รับประทานอาหารพร้อมกัน พื้นที่นี้จะไม่เพียงพอต่อการใช้งาน จะต้องแบ่งการรับประทานอาหารเป็นรอบ ๆ

3) ห้องสมุด

1.1) ข้อเสนอแนะ

- มีพื้นที่ไม่เพียงพอ ไม่สะดวกที่จะรองรับการใช้งานได้อย่างเหมาะสม ไม่สามารถสนับสนุนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้มาใช้บริการได้

3.2.4 สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย

รูปที่ 3.17 สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย

ที่มา : สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://pr.prd.go.th> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

ประเภทโครงการ : สถานสงเคราะห์

พื้นที่ : 10 ไร่ (12,000 ตารางเมตร)

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2518

ที่ตั้ง : บ้านเลขที่ 206 หมู่ 2 ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 42130

จำนวนเด็กที่เข้าอยู่ : 90 คน

3.2.4.1 ประวัติความเป็นมา

สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี เป็นโครงการหนึ่งในภายใต้มูลนิธิสามัคคี โดยมีชัชชนาริชาวพินแลนด์ที่มาทำงานที่จังหวัดเลย คือ นายโฮกัณ และนางลิซ่า เอ็นควิสท์ เป็นผู้บุกเบิก และก่อตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 แรกเริ่มให้การสงเคราะห์เด็กกำพร้าจำนวน 4 คน

ในปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลพินแลนด์ได้ให้ความช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ภายในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานี อาคารหลังแรกได้สร้างเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2524 และได้ก่อสร้างอาคารหลังเล็ก ๆ อีกหลายหลังในปี พ.ศ. 2525 บนเนื้อที่ 10 ไร่ และทำพิธีเปิดสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานีอย่างเป็นทางการ โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย และอุปทูตของสถานทูตพินแลนด์ประจำกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523

สถานสงเคราะห์ฯ แห่งนี้ ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยผ่านกรมพัฒนาสังคม จังหวัดเลย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีจำนวนหนึ่ง ทั้งในกรุงเทพฯ ต่างจังหวัด และต่างประเทศ บริจาคทรัพย์ เครื่องอุปโภคบริโภค และอื่น ๆ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือเด็ก

สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีได้ให้โอกาสแก่เด็กในการศึกษาตามความสามารถและศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตลอดระยะเวลา 44 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันนี้มีเด็ก ๆ จำนวนหนึ่งที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ แต่งาน สร้างครอบครัวใหม่ บางคนก็กลับมาเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลเด็ก ๆ ที่บ้านเบธานีแห่งนี้

3.2.4.2 หลักการดำเนินงาน

การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีนั้น มีขั้นตอน ระเบียบเงื่อนไข ตั้งแต่การรับเด็ก การดูแลเลี้ยงดู ในเรื่องที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพเมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย และนอกจากนั้นยังต้องดูแลในเรื่องการให้การศึกษา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญอันหนึ่งในการก่อตั้งสถานสงเคราะห์ฯ รวมถึงยังต้องดูแลเกี่ยวกับการอบรมจริยธรรมและสั่งสอนให้เขาเติบโตเป็นคนที่มิระเบียบวินัย โดยที่เมื่อเขาออกจากสถานสงเคราะห์ไปแล้ว เขาจะไม่เป็นปัญหาให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป

1) การรับเด็กและระเบียบปฏิบัติของสถานสงเคราะห์ฯ

สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี เมื่อแรกเริ่มก่อตั้งนั้น จะรับเฉพาะเด็กกำพร้าจริง ๆ ซึ่งหมายถึงเด็กที่ไม่มีทั้งพ่อและแม่ ขาดคนอุปการะดูแล ขาดที่พึ่งจริง ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 จึงเริ่มมีการรับเด็กที่มีเพียงพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรืออาจจะมีทั้งพ่อและแม่ แต่พ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ อาจเนื่องมาจากความยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย หรือในบางกรณีที่พ่อแม่กระทำผิดต้องโทษจำคุก ซึ่งไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ ทางสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีก็จะพิจารณารับเด็กไว้อุปการะต่อไป

ในการรับเด็กนั้น ทางสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีได้ประชุมร่วมกับมูลนิธิสร้างสรรค์ชีวิตเด็กและเยาวชน แล้วจึงกำหนดเงื่อนไขและระเบียบปฏิบัติในการรับเด็กไว้อุปการะดังนี้

1.1) เป็นเด็กที่ไม่มีบิดา มารดา และขาดที่พึ่งจริง ๆ

1.2) ถ้าเป็นเด็กที่ไม่มีบิดาหรือมารดาเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว ต้องพิจารณาสถานการณ์และสภาวะครอบครัวเสียก่อน

1.3) รับเด็กตั้งแต่ทารกจนถึง 12 ปี

1.4) ถ้าเด็กอายุเกิน 12 ปี ต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสถานสงเคราะห์และคณะกรรมการของมูลนิธิฯ ก่อน

1.5) ถ้าเป็นเด็กที่ร่างกายทุพพลภาพ จะต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสถานสงเคราะห์ฯ และคณะกรรมการมูลนิธิฯ เป็นราย ๆ ไป แต่ถ้าเป็นเด็กที่ทุพพลภาพทางสมอง จะไม่รับอุปการะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6) เป็นเด็กที่มีบิดา มารดา พิ้น้อง เป็นโรคเรื้อน หรือโรคติดต่อร้ายแรง แต่เด็กนั้น ต้องไม่เป็นโรคติดต่อนั้นและยากจนจริง ๆ

1.7) ถ้าเป็นเด็กที่มีลักษณะต่างจากข้างต้น คณะกรรมการสถานสงเคราะห์ฯ และ คณะกรรมการของมูลนิธิฯ จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

ในขั้นตอนการรับเด็กนั้น เมื่อมีผู้นำเด็กมาฝาก ซึ่งอาจเป็นพ่อแม่ของเด็กหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้ปกครองหรือบางครั้งก็เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้นำมาฝาก เนื่องจากพ่อแม่ต้องโทษ ในกรณีที่พ่อแม่นำเด็กมาฝากเองนั้น ทางสถานสงเคราะห์ฯ จะต้องสอบถามเหตุผล งามประวัติ และจะต้องส่งเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ฯ ออกไปดูสภาพที่อยู่อาศัยของครอบครัวว่ายากจนจริงหรือไม่ ขาดความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรจริงหรือไม่ เมื่อได้ข้อมูลโดยละเอียดแล้วจะต้องนำข้อมูลทั้งหมดให้คณะกรรมการของสถานสงเคราะห์ฯ ว่าจะสามารถรับเด็กคนนั้นไว้อุปการะได้หรือไม่ เมื่อคณะกรรมการสถานสงเคราะห์ฯ พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่ารับไว้ได้ ก็จะเสนอต่อคณะกรรมการของมูลนิธิฯ เห็นชอบแล้วทางสถานสงเคราะห์ฯ ก็สามารถรับเด็กเข้ามาอุปการะดูแลได้ พ่อแม่ผู้ปกครองจะมายุงเกี่ยวมิได้ เนื่องจากทางสถานสงเคราะห์ฯ ทราบตีถึงความผูกพันที่พ่อแม่ย่อมมีต่อลูกและลูกย่อมมีต่อพ่อแม่บังเกิดเกล้า เพื่อเป็นการให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสถานที่ใหม่หรือที่อยู่ใหม่ของเขาได้ ง่ายขึ้น จึงห้ามไม่ให้พ่อแม่มาเยี่ยมเยียนเด็กในระยะหนึ่ง จนกระทั่งเมื่อเด็กคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่แล้ว จึงจะอนุญาตให้มาเยี่ยมได้บ้างเป็นครั้งคราว แต่ไม่บ่อยนัก

2) การดูแลเลี้ยงดูและการให้การศึกษาของสถานสงเคราะห์

เมื่อสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีรับเด็กเข้ามา 1 คนนั้น จะต้องพิจารณาว่า ควรจะจัดสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้เด็กได้อย่างไร นั่นคือ ทางสถานสงเคราะห์ฯ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นอย่างดี เพื่อให้เด็กนั้นได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และในระยะเวลาที่เหมาะสมและสมควรแก่วัยของเด็กแต่ละคน ในเรื่องพัฒนาการเด็กนั้น อาจพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไปได้ 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นมาและมีพัฒนาการที่ถูกต้องสมวัย มีการศึกษาที่เหมาะสมตามวัยและโอกาส ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนที่อยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี ทั้งสิ้นจำนวน 90 คน

เด็กและเยาวชนกว่า 90 ชีวิต ที่อยู่รวมกันในวัยที่แตกต่างกัน การที่จะให้อยู่ด้วยกันอย่างไม่มีปัญหา ทางสถานสงเคราะห์ฯ ต้องพิจารณาโดยละเอียด สิ่งแรกที่ทางสถานสงเคราะห์ฯ ต้องจัดให้เด็กก็คือ ให้เขามีสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งก็คือ ปัจจัย 4 นั่นเอง มนุษย์เราต้องการปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์เราขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ ซึ่งประกอบไปด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

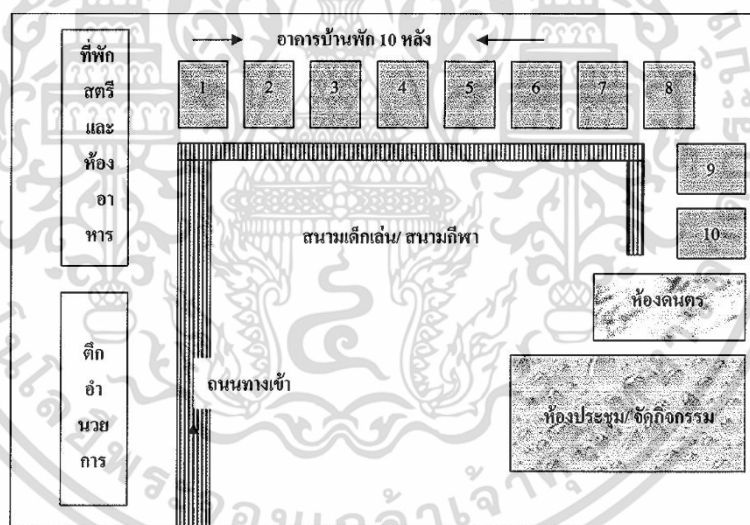
3.2.4.3 องค์ประกอบของโครงการ

สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานีได้พยายามจัดที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมและเพียงพอสำหรับเด็ก ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) บ้านที่อยู่ในบริเวณที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของเด็กอยู่ประมาณ 10 หลัง
- 2) ตึกอำนวยการ
- 3) บ้านพักของผู้จัดการสถานสงเคราะห์
- 4) ห้องดนตรี
- 5) พื้นที่อเนกประสงค์
- 6) ห้องอาหาร (อยู่ชั้นล่างของตึกอำนวยการ)
- 7) สนามเด็กเล่น / สนามกีฬา
- 8) พื้นที่สวนเพาะปลูก

ซึ่งจะจัดเด็กเข้าอยู่บ้านแต่ละหลังตามความเหมาะสม เช่น เด็กที่พอดูแลตัวเองได้บ้างแล้ว ก็จะมีพี่ที่โตกว่าคอยดูแล ส่วนบ้านที่เป็นเด็กทารกหรือเด็กที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ก็จะมีพี่เลี้ยงดูแล ซึ่งบ้านหลังหนึ่งจะอยู่กันประมาณ 8 คน ทางสถานสงเคราะห์ก็ได้จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนให้เด็กแต่ละคนเป็นของตนเอง และให้รับผิดชอบของใช้ส่วนตัว (เฉพาะเด็กที่สามารถทำได้แล้ว ส่วนเด็กเล็กจะมีพี่เลี้ยงทำให้แทน)

รูปที่ 3.18 แสดงแผนผังบริเวณสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี

ที่มา : นันทนา ทิมสุวรรณ. วิถีชีวิตเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี
อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.19 แสดงบริเวณภายในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี

มีพื้นที่สวนเพาะปลูกและตัวอาคารทำการอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

ที่มา : Bethany Home /บ้านเบธานี (2563)

เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.2.3.4 สิ่งที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1) ข้อดี

- 1.1) การออกแบบมีลักษณะสอดคล้องกับที่ตั้ง
- 1.2) มีการจัดโซนนิ่งที่ชัดเจน แยกพื้นที่แต่ละส่วนในการใช้สอยได้ดี
- 1.3) ส่วนบ้านเด็กที่อยู่เข้ามาลึกในโครงการ ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ตัวเด็กเอง

2) ข้อเสนอแนะ

- 2.1) พื้นที่ว่างด้านหลังโครงการ เด็กอาจวิ่งเล่นได้ โดยผู้ใหญ่ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง
- 2.2) ที่ว่างระหว่างบ้านอาจมีปัญหาในการดูแลกันของทั้ง 10 บ้านได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 อาคารตัวอย่างต่างประเทศ

3.3.1 Casa de las Estrellas Waldorf School, Costa Rica

รูปที่ 3.20 Casa de las Estrellas Waldorf School

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

ประเภทโครงการ : โรงเรียนทางเลือก

สถาปนิก : Salagnac Arquitectos

ขนาดโครงการ : 1,400 ตารางเมตร

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2562

ที่ตั้ง : คอสตา ริกา

3.3.1.1 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

จุดเริ่มต้นเกิดจากความต้องการให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นหนึ่งในพื้นที่ ดูกลมกลืนไปกับพื้นที่ป่ารอบ ๆ ให้มากที่สุด สถาปนิกจึงเลือกออกแบบอาคารเรียนเป็นแนวยาว ขนานไปกับชายหาด และรูปภูมิฐานของที่ตั้ง ตัวอาคารแยกออกเป็นก้อน ๆ เพื่อแบ่งการใช้งานตามระดับของชั้นเรียน ซึ่งมีความต้องการพื้นที่ใช้งานที่ต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.21 อาคารเรียนเป็นแนวยาว ขนานไปกับชายหาด

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

แผนผังของอาคารประกอบด้วยส่วนที่มีรูปทรงแบบก้นหอย ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดโล่งในส่วน
ของทางเข้า แล้วค่อย ๆ ปิดที่ละนิดตามเส้นทางที่คดเคี้ยว จนกระทั่งถึงห้องเรียนรวมที่เด็ก ๆ จะทำ
กิจกรรมร่วมกัน หลังคาส่วนก้นหอยนี้

โดยส่วนของโครงสร้างหลังคาได้เว้นช่องตรงกลาง แต่มีหลังคาเล็ก ๆ แบบโปร่งแสงคลุม
อีกชั้น เพื่อให้แสงอาทิตย์สามารถส่องเข้ามายังพื้นที่ภายในได้ ให้เด็ก ๆ ได้สัมผัสกับแสงแดดและ
รู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 3.22 แผนผังและหลังคา ที่มีรูปทรงแบบก้นหอย

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างหลักของอาคารใช้รูปแบบของช่วงเสา แล้วก็ผนังแบ่งเป็นห้อง ๆ เว้นช่องว่างระหว่างผนังกับหลังคา เพื่อให้อากาศสามารถระบายความร้อนออกไปได้ และช่วยพัฒนาธรรมชาติให้เข้ามาภายในห้อง บรรยากาศจึงเย็นสบาย จนแทบไม่ต้องติดเครื่องปรับอากาศ

ในแง่ของการใช้วัสดุ สถาปนิกเลือกใช้โครงสร้างเหล็กในส่วนของเสา เพื่อความแข็งแรงคงทน และใช้ไม้ที่รักษาเนื้อไม้ด้วยน้ำมันธรรมชาติ ขณะที่หลังคาจากหญ้าก็เป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมจนเกินไป

รูปที่ 3.23 หลังคาจากหญ้า วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.3.1.2 การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

โรงเรียนแห่งนี้มีชื่อในภาษาพื้นถิ่นว่า “Casa de las Estrellas” หรือแปลว่า “บ้านแห่งดาว” เสมือนเป็นบ้านกลางป่าที่รายล้อมไปด้วยธรรมชาติ สายลม และเสียงคลื่นจากทะเล ให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ วิ่งเล่น ๆ ได้อย่างสมวัย มุ่งเน้นให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ ดังนั้นรูปแบบของสถาปัตยกรรมจึงเน้นใช้วัสดุธรรมชาติ เพื่อช่วยสร้างแรงบันดาลใจผ่านความรู้สึก

3.3.1.3 การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

อาคารหลักใช้เป็นห้องเรียนหลัก (รูปแบบของห้องเรียนได้แบ่งแยกห้องตามระดับชั้น) ห้องน้ำ ห้องครัว และพื้นที่รับประทานอาหาร หนาบไว้ด้วยห้องแสดงศิลปะ ที่จอดรถ และห้องของเด็กชั้นเตรียมอนุบาล ซึ่งแบ่งให้อยู่ด้านละฝั่ง

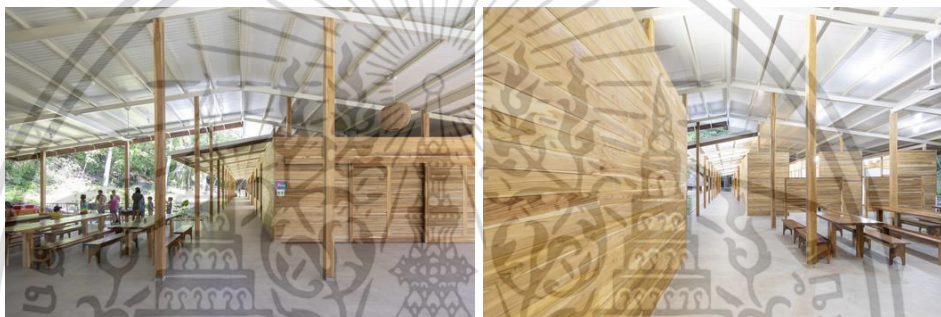
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.24 ผังอาคารหลักของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

รูปที่ 3.25 พื้นที่รับประทานอาหาร ตั้งอยู่ในอาคารหลักของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2562)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.3.1.4 วิเคราะห์โครงการ

1) ข้อดี

1.1) โครงการมีหลักสูตรการบูรณาการองค์ความรู้อย่างสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง ที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการเรียนในห้องเรียนต่อไป

1.2) การออกแบบสถาปัตยกรรมเป็นหนึ่งเดียวกับพื้นที่ สามารถทำได้ดี โดยทำให้ดูกลมกลืน น่าสนใจ และใกล้ชิดธรรมชาติ

1.3) โครงการมีพื้นที่สีเขียวจำนวนมาก

2) ข้อเสีย

2.1) การเข้าถึงโครงการค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเป็นจุดที่ห่างจากระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2 Children Village, Brazil

รูปที่ 3.26 Children Village

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

ประเภทโครงการ : โรงเรียนประจำ

สถาปนิก : Aleph Zero และ Rosenbaum

ขนาดโครงการ : 25,000 ตารางเมตร

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2561

ที่ตั้ง : บราซิล

จำนวนเด็กที่เข้าอยู่ : 540 คน

3.3.2.1 ประวัติความเป็นมา

ในเมืองป่าฝนที่อากาศร้อนชื้นทางเหนือของบราซิล มีโรงเรียนกานัวเนอที่รองรับเด็กกว่า 540 คน จากที่ห่างไกลของบราซิลมารวมกันแบบเรียนประจำ นอกจากพื้นที่ส่วนห้องเรียนแล้ว ส่วนที่น่าสนใจคือส่วนที่เรียกว่า “หมู่บ้านเด็ก” ที่เรียกอาคารนี้ว่าหมู่บ้านเด็กเพราะเป็นพื้นที่พักสำหรับเด็กชายหญิงที่มาเรียนโรงเรียนนี้ แต่อยู่ในที่ห่างไกลจนมาอยู่หอพักของโรงเรียน

3.3.2.2 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

เป็นสถาปัตยกรรมจากแนวคิดที่ว่า สถาปัตยกรรมคือเครื่องมือสำหรับเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยการสร้างพื้นที่บ้านที่แม่จะไกลให้อบอุ่น พวกเขาเริ่มการออกแบบด้วยการให้เหล่านักเรียนที่ใช้อาคารนี้มีส่วนร่วมในการออกแบบด้วย

การออกแบบมีรูปแบบของสถาปัตยกรรมแบบเมืองร้อนที่มีฝน มันถูกแสดงออกด้วยชายคาที่ยื่นกว้างสำหรับบังแดดฝน ให้มีภาชนะน้ำสบาย ตัวอาคารถูกวางให้มีระยะเว้นว่าง ให้แต่ละหน่วยมีพื้นที่ระบายอากาศที่ดี วัสดุที่ใช้สามารถหาได้ในท้องถิ่นในบราซิล ช่วยในเรื่องความยั่งยืน เช่น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

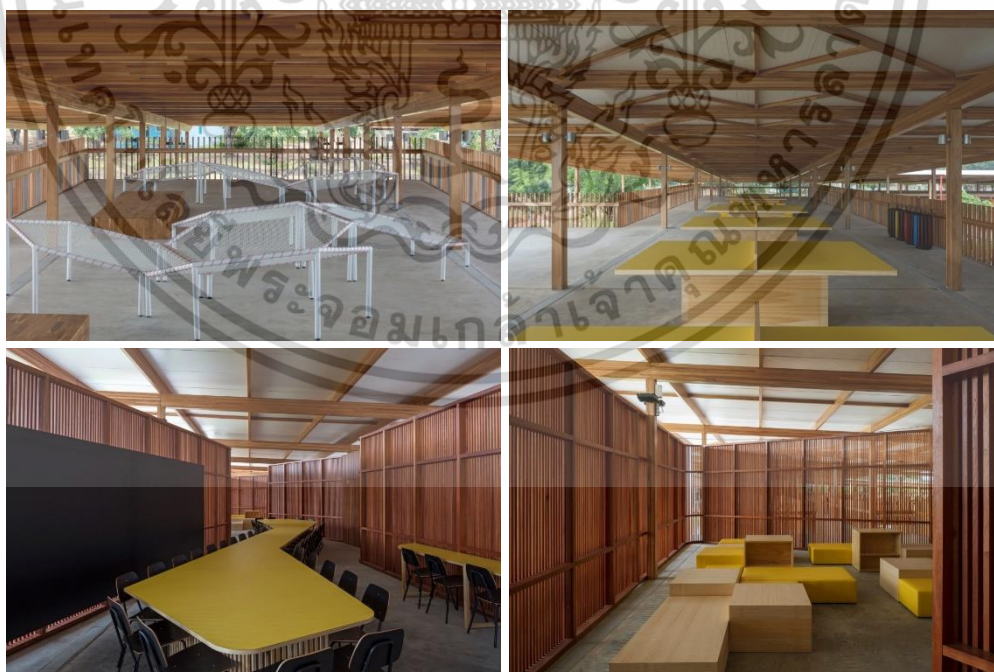
ผนังดินที่ออกแบบการก่อผนังให้มีส่วนทึบ ส่วนโปร่งเพื่อการระบายอากาศที่ดี ไม้ที่ออกแบบเป็นทั้งผนัง ระเบียง ที่เป็นระแนงโปร่ง ทำให้ระบายอากาศได้ดี พร้อมกับลดแสงที่เข้ามาในอาคาร และสำหรับส่วนโครงสร้างได้เลือกใช้ไม้ลามิเนต ที่ประกบกันจนสามารถเป็นโครงสร้างได้ โดยใช้ที่เสาโครงหลังคา (จันทัน แป) ทำให้ลดการใช้ไม้ใหญ่ แต่เพิ่มประสิทธิภาพของเศษไม้จนทำหน้าที่แทนไม้ใหญ่ได้

รูปที่ 3.27 พื้นที่พบปะและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นศูนย์กลางของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

รูปที่ 3.28 การจัดสรรพื้นที่ที่เด็กสามารถออกแบบการใช้งานได้เอง

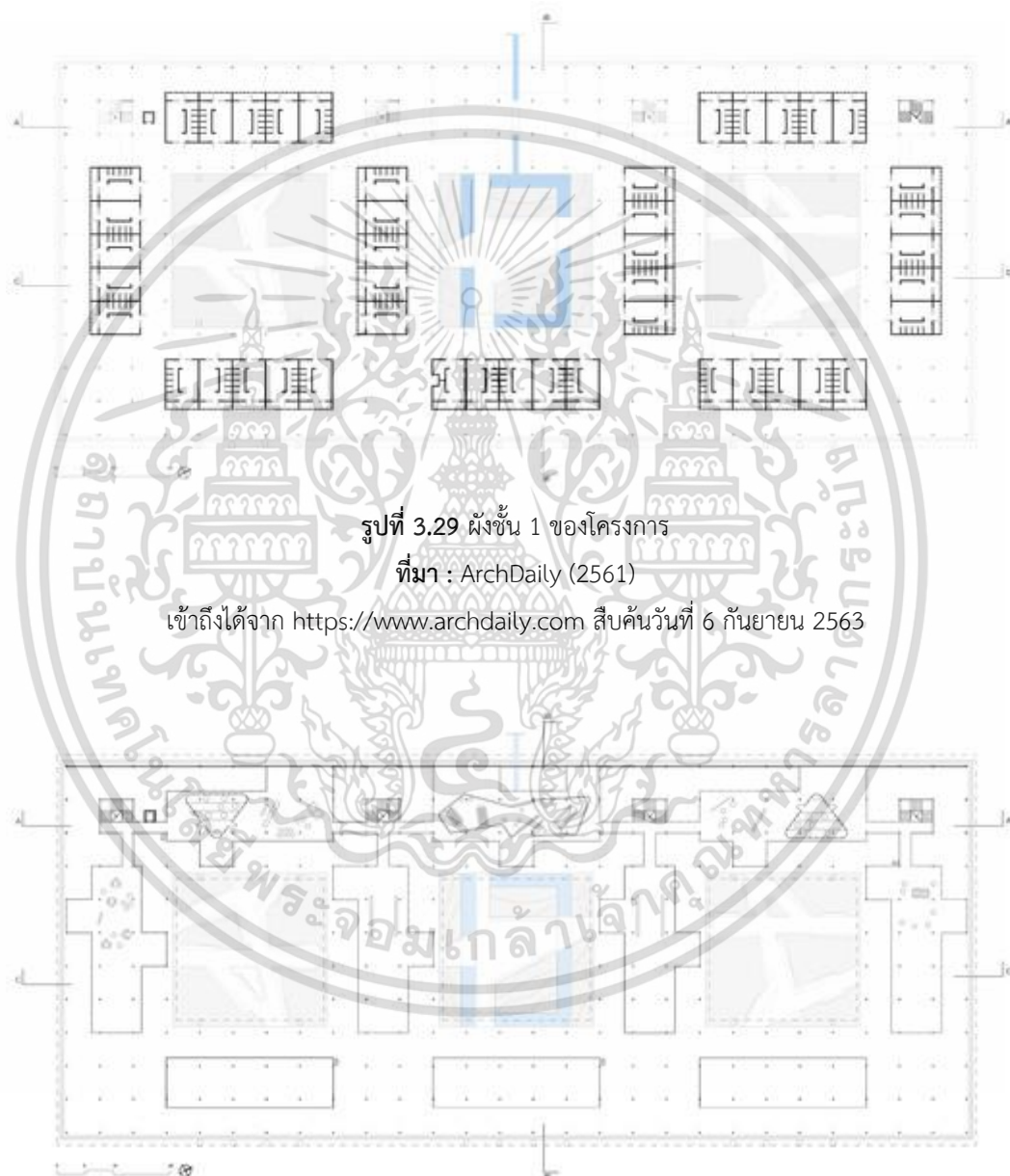
ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2.3 การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

รูปแบบการวางผังมีการแยกส่วนชัดเจนเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหมู่บ้านนักเรียนชายและหญิง อยู่ที่ชั้นล่าง แต่ละหมู่บ้านจะประกอบด้วยเรือนพักที่วางผังล้อมลานอยู่ตรงกลาง ทำให้สามารถมาใช้ลานกลางได้สะดวก เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนในหอพักสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง ส่วนพื้นที่ชั้น 2 เป็นห้องทำกิจกรรมหมู่แบบต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ แต่อยู่ภายใต้ชายคาเดียวกัน

รูปที่ 3.29 ผังชั้น 1 ของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

รูปที่ 3.30 ผังชั้น 2 ของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.31 รูปตัดแสดงพื้นที่การใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.3.2.4 วิเคราะห์โครงการ

1) ข้อดี

1.1) พื้นที่ใช้สอยโครงการมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้โครงการ

1.2) เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบท คนไม่พลุกพล่าน ทำให้การทำงาน อ่านหนังสือ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ถูกรบกวนจากคนภายนอกได้ยาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 Sangam Elementary School, India

รูปที่ 3.32 Sangam Elementary School

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

ประเภทโครงการ : โรงเรียนอนุบาล

สถาปนิก : SferaBlu Architects

ขนาดโครงการ : 2,600 ตารางเมตร

ปีที่ก่อสร้าง : พ.ศ. 2561

ที่ตั้ง : อินเดีย

3.3.3.1 ประวัติความเป็นมา

Sangam Elementary School ตั้งอยู่ที่รัฐราชาสถาน ประเทศอินเดีย เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กเล็ก ตั้งแต่เตรียมอนุบาล มีทั้งหลักสูตร CBSE (Central Board of Secondary Education)¹ และอินเตอร์

3.3.3.2 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

ตั้งแต่อดีตกาลที่เรานั่งเรียนหนังสือกันใต้ต้นไม้ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะที่หลากหลาย ทั้งการวิ่ง กระโดด สไลด์ และเลอะเทอะท่ามกลางพื้นที่ธรรมชาติ ทำให้เด็ก ๆ ได้ค้นหาตัวตนในหนทางที่ต่างออกไป นี่คือแรงบันดาลใจมาสู่การออกแบบโรงเรียนแห่งนี้

¹ หลักสูตรโดยคณะกรรมการกลางมัธยมศึกษา (Central Board of Secondary Education, CBSE) หลักสูตร CBSE เป็นหลักสูตรมาตรฐานของอินเดีย มีสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น (โรงเรียนเอกชนเกือบทุกแห่งจะสอนเป็นภาษาอังกฤษ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปฟอร์มของอาคารได้แรงบันดาลใจมาจากก้อนซีสที่มีรูขนาดเล็กกรอบด้านเหมือนภาพที่เห็นในการ์ตูน ผิวของอาคารเต็มไปด้วยช่องเปิดที่วางตัวอย่างไม่เป็นระเบียบ เพื่อเชื่อมมุมมองไปยังธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ขนาดของหน้าต่างออกแบบให้มีขนาดเล็กเพื่อความปลอดภัยเวลาเปิด - ปิด และวางในระดับความสูง เด็ก ๆ จึงสามารถมองเห็นวิวภายนอกได้ขณะที่นั่งเรียนอยู่ที่โต๊ะของแต่ละชั้นภายในอาคาร ซึ่งแทรกไปด้วยกระถางต้นไม้ขนาดเล็กตามมุมมองของตึกที่ออกแบบรูปทรงแบบเป็นธรรมชาติ

รูปที่ 3.33 แสดงรูปฟอร์มและผิวของอาคาร

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.3.3.3 การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

สถาปนิกได้ให้ความสำคัญด้านการออกแบบ โดยเน้นลงไปที่บรรดาเด็กนักเรียน ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาคารและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นหนึ่งในคีย์เวิร์ดของการเรียนรู้

3.3.3.4 การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

ฝั่งหนึ่งของตึกออกแบบเป็นพื้นที่ Slope ขนาดใหญ่ เหมือนเป็นอัฒจันทร์สำหรับทำกิจกรรม ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมสวดมนต์ตอนเช้าและเล่นละคร ส่วนที่ไม่ได้เป็นพื้นที่ราบได้ออกแบบเป็นลู่วัฒน โดยพื้นที่ Slope แต่ละชั้นสามารถเชื่อมต่อเข้าไปภายในตึกได้ทุกชั้น

รูปที่ 3.34 แสดงอฒจันทร์สำหรับทำกิจกรรม

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

พื้นที่ Slope ช่วงแรกประกอบไปด้วยสไลเดอร์ขนาดใหญ่สองอัน ช่วงที่สองเป็นช่วงที่ Slope ยาวที่สุด ทำเป็นเครื่องกีดขวางฝึกทักษะ และช่วงที่สามเป็นส่วนที่มีแสงแดดเพียงพอ จึงได้ออกแบบเป็นที่ปลูกผักสวนครัว ที่แต่ละห้องเรียนสามารถมาปลูกผักและดอกไม้เป็นของตัวเอง กลายเป็นการสร้างความใกล้ชิดระหว่างเด็กกับธรรมชาติอย่างแยบยล และชั้นบนสุดเป็นสนามเด็กเล่นที่มองเห็นวิวเมืองได้แบบสุดลูกหูลูกตา

รูปที่ 3.35 แสดงพื้นที่ Slope ช่วงที่ยาวที่สุด ทำเป็นเครื่องกีดขวางฝึกทักษะ

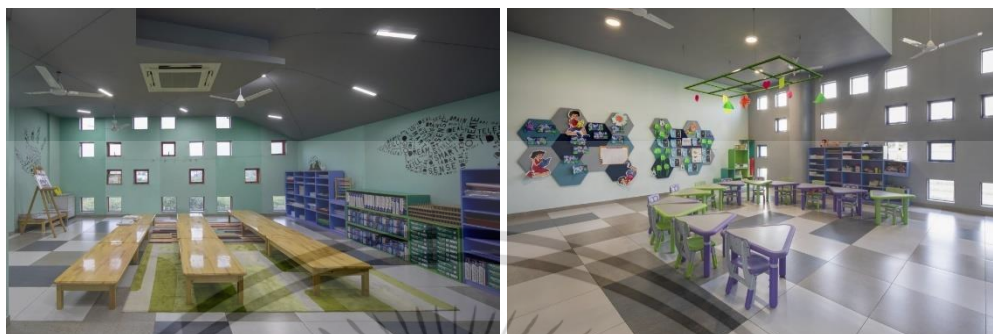
ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

อาคารแห่งนี้ มีขนาด 3 ชั้น ภายในแทรกไว้คอร์ต 2 คอร์ต ที่เป็นช่องให้แสงธรรมชาติเข้าสู่พื้นที่ Corridor ภายในอาคาร ซึ่งคอร์ตนี้ทำหน้าที่ช่วยลดความร้อนไม่ให้เข้ามาสู่พื้นที่ภายในอาคาร และช่วยระบายอากาศ ทั้งยังกรองแสงแดดจากด้านบน ทำให้อุณหภูมิภายในเย็นสบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องเรียนไม่ใช่ห้องเรียนสี่เหลี่ยมอย่างทั่ว ๆ ไป เพราะถูกออกแบบพิเศษเป็นรูปทรง Organic และ Double Space ที่มีชั้นลอยให้เด็ก ๆ ได้เล่นผ่อนคลายสำหรับเด็กอายุ 3 – 7 ขวบ กลายเป็นพื้นที่ที่สร้างรอยยิ้มให้เด็ก ๆ ทุกคน พร้อมไปกับการเรียนรู้รอบกรอบในทุก ๆ วัน

รูปที่ 3.36 แสดงห้องเรียน

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

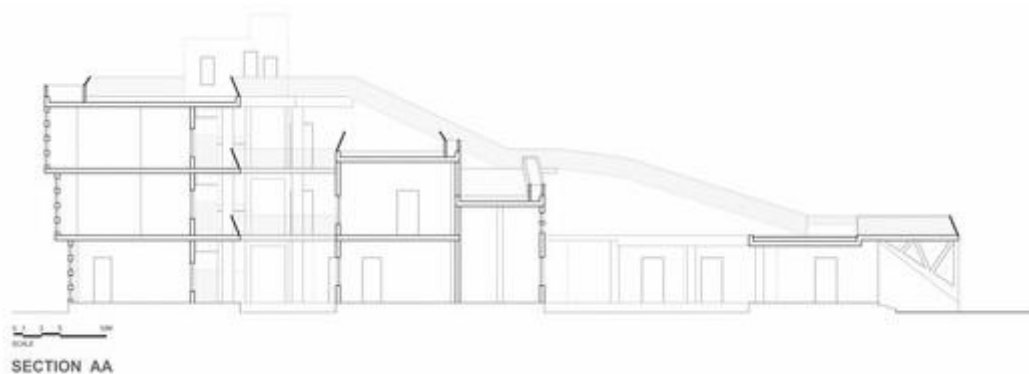

รูปที่ 3.37 ผังชั้น 1 ของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.38 รูปตัดแสดงพื้นที่การใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ที่มา : ArchDaily (2561)

เข้าถึงได้จาก <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 6 กันยายน 2563

3.3.3.5 วิเคราะห์โครงการ

1) ข้อดี

1.1) โครงการตอบโจทย์กลุ่มผู้ใช้โครงการหรือเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2) ตัวโครงการสามารถสื่อสารการส่งเสริมการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ได้ดี

ด้วยการออกแบบพื้นที่ และจัดสรรพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานของเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

จากการศึกษาและวิเคราะห์อาคารตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศ สามารถสรุปเป็นข้อมูลจากการศึกษาในแต่ละอาคารตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ออกมาปรับใช้ในหัวข้อที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละอาคาร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.5 แสดงผลสรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง

อาคารตัวอย่างที่ศึกษา	ผู้ใช้โครงการ	การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบโครงการ
อาคารตัวอย่างภายในประเทศ		
1) โรงเรียนบ้านหนองบัว 	มีเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 71 คน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6 (แบ่งเป็นระดับชั้นอนุบาล 20 คน และประถมศึกษา 51 คน)	มีการจัดสรรพื้นที่ในโครงการที่คุ้มค่า มีความยืดหยุ่น พื้นที่ภายในแบ่งออกเป็นห้องเรียนได้ถึง 4 ห้อง และสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ตามความต้องการของผู้ใช้ เหมาะสมกับการออกแบบพื้นที่เพื่อเด็กที่มีความแตกต่างหลากหลาย
2) โรงเรียนวรรณสว่างจิต 	มีเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 600 คน ตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ 6 อัตรากำลังครูและเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 140 คน	การวางผังอาคารให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียว เพื่อเป็นธรรมชาติให้เด็กได้วิ่งเล่น เน้นพื้นที่เปิดกว้าง สอดแทรกพื้นที่กิจกรรมและสนามเด็กเล่น ให้สามารถมองเห็นกันได้โดยตรงกับอาคารเด็กเล็กและอาคารเด็กโต
3) สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ 	มีเด็กอุปการะทั้งสิ้น 105 คน ตั้งแต่อายุ 4 - 24 ปี อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 27 คน	มีการจัดโซนนิ่งที่ไม่ชัดเจน พื้นที่ไม่เพียงพอไม่สะดวกที่จะรองรับการใช้งานได้อย่างเหมาะสม ไม่สามารถสนับสนุนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้มาใช้ได้
4) สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี 	มีเด็กอุปการะทั้งสิ้น 90 คน ตั้งแต่อายุ 4 - 24 ปี อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 10 คน	มีการจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบโครงการอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยการวางผังอาคารแบบปิดล้อมพื้นที่สีเขียวตรงกลาง บ้านพักทั้ง 10 หลัง เรียงติดกัน แต่ถูกคั่นไว้ด้วยพื้นที่สีเขียวที่เปิดมุมมองสู่บริบทโดยรอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) แสดงผลสรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง

อาคารตัวอย่างที่ศึกษา	แนวความคิดในการออกแบบโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก	การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบโครงการ
อาคารตัวอย่างต่างประเทศ		
<p>5) Casa de las Estrellas Waldorf School</p> 	<p>ด้วยรูปแบบของอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น เสมือนเป็นบ้านกลางป่าที่รายล้อมไปด้วยธรรมชาติ สายลม และเสียงคลื่นจากทะเล แสดงให้เห็นชัดถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ และรูปแบบการใช้งานโครงการที่ให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ วังเล่นได้อย่างสมวัย มุ่งเน้นให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ ดังนั้นรูปแบบของสถาปัตยกรรมจึงเน้นใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อช่วยสร้างแรงบันดาลใจผ่านความรู้สึก</p>	<p>เนื่องจากโครงการเป็นลักษณะของพื้นที่เรียนรู้สำหรับเด็ก องค์ประกอบของโครงการจึงประกอบไปด้วยห้องเรียนหลากหลายแบบเพื่อความน่าสนใจ และพื้นที่เด็กเล่น</p>
<p>6) Children Village</p> 	<p>มีแนวคิดการออกแบบที่ว่า สถาปัตยกรรมคือเครื่องมือสำหรับเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยการสร้างพื้นที่บ้านที่แม้จะไกลให้อบอุ่น และใช้วัสดุที่ใช้สามารถหาได้ในท้องถิ่น ช่วยในเรื่องความยั่งยืน รวมถึงให้ความสำคัญกับส่วนการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ เข้าถึงได้ง่าย</p>	<p>มีองค์ประกอบของโครงการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และมีการจัดวางผังที่น่าสนใจ คือ มีพื้นที่พบปะ ทำกิจกรรมร่วมตรงกลาง ทำให้เกิดมุมมองระหว่างการใช้งานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ</p>
<p>7) Sangam Elementary School</p> 	<p>การออกแบบมีความโดดเด่น รวมไปถึงสถาปนิกได้ให้ความสำคัญด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาคารและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นหนึ่งในคีย์เวิร์ดของการเรียนรู้ เช่น พื้นที่ Slope ขนาดใหญ่ ให้ผู้ใช้โครงการสามารถเลือกสร้างสรรค์พื้นที่การใช้งานของตนเองได้</p>	<p>มีการจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการที่น่าสนใจ ที่วางตัวอย่างไม่เป็นระเบียบ เพื่อเชื่อมมุมมองไปยังธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยในส่วนขององค์ประกอบโครงการสามารถศึกษาแต่ละอาคารตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ และสรุปองค์ประกอบที่สำคัญไปใช้ในกระบวนการออกแบบต่อไปได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.6 แสดงการวิเคราะห์ห้องประกอบโครงการจากอาคารตัวอย่าง

อาคารตัวอย่าง	องค์ประกอบโครงการ											
	ส่วนการเรียนรู้			ส่วนที่ว่างภายนอกอาคาร					ส่วนกิจกรรมในร่ม			
	ส่วนห้องเรียนอนุบาล	ส่วนห้องสมุด	ส่วนโสตทัศนศึกษา	พื้นที่สวนเพาะปลูก	สนามเด็กเล่น	สนามฟุตบอล	ลานทราย	พื้นที่จัดแสดงผลงาน	ห้องเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์	ห้องเล่นกีฬา	ห้องปฏิบัติการศิลปะ	ห้องดนตรี
1	•	•			•							
2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
3	•	•	•	•	•	•			•	•		
4	•	•		•	•	•	•		•	•		•
5	•	•	•		•			•	•	•	•	•
6		•	•	•	•			•	•	•		
7	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•

โดยข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่างทั้งหมด จะนำไปใช้ในกระบวนการออกแบบในเรื่องของแนวความคิดการออกแบบโครงการ การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ ผู้ใช้งานโครงการ รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ

4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้บริการ

4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ใช้บริการ

เด็กที่เข้ามารับการอุปถัมภ์ ตั้งแต่อายุ 3 – 18 ปี

4.1.1.1 คุณสมบัติของเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือ

- 1) เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิและถูกทารุณ
- 2) เด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- 3) เด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ (เด็กเร่ร่อน) จากการตรวจพบของตำรวจในท้องที่
- 4) เด็กที่ครอบครัวไม่สามารถให้การรับเลี้ยงดูได้

4.1.2 การพิจารณาจำนวนของผู้ใช้บริการ

ผู้จัดทำได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

- 1) ผู้ใช้บริการ
- 2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.2.1 ผู้ใช้บริการ

ผู้บริการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กผู้เข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์เด็ก ทั้ง 7 แห่ง ตามทะเบียนรายชื่อที่เข้าอยู่จริงในสถานสงเคราะห์ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1) ได้แก่

- 1) สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร จำนวน 91 คน
- 2) สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย จำนวน 90 คน
- 3) สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 186 คน
- 4) สถานสงเคราะห์เด็ก จ. สงขลา จำนวน 52 คน
- 5) สถานสงเคราะห์เด็ก จ. ปัตตานี จำนวน 181 คน
- 6) สถานสงเคราะห์เด็กชาย จ. ยะลา จำนวน 110 คน
- 7) สถานสงเคราะห์เด็กชาย จ. นราธิวาส จำนวน 33 คน

4.1.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการพิจารณาจำนวนของผู้ใช้บริการครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

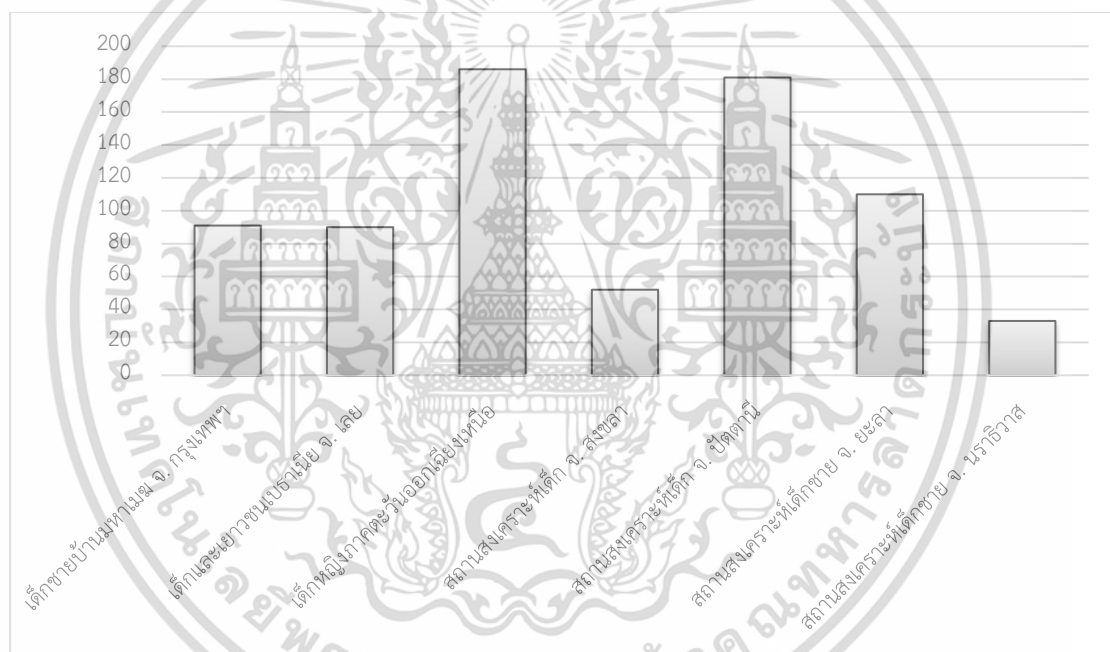
- 1) เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ด้าน คือ ช่วงอายุและเพศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) นำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้วิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) เพื่อให้ได้จำนวนของผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง จำแนกตามช่วงอายุและเพศ

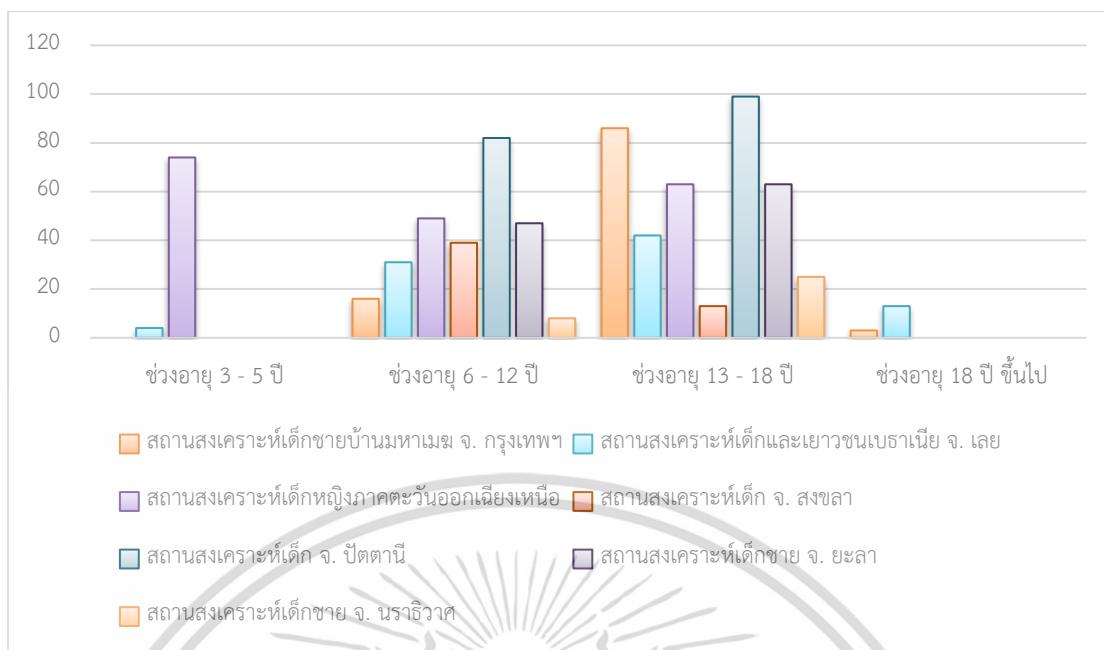
ชื่อสถานสงเคราะห์เด็ก	ช่วงอายุ 3 – 5 ปี			ช่วงอายุ 6 – 12 ปี			ช่วงอายุ 13 – 18 ปี			ช่วงอายุ 18 ปี ขึ้นไป			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
มหาเมฆ จ. กรุงเทพฯ	-	-	-	53	-	53	21	-	21	5	-	5	91
เบธานีย จ. เลย	1	3	4	21	10	31	26	16	42	4	9	13	90
ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	74	74	-	49	49	-	63	63	-	-	-	186
สงขลา	-	-	-	11	28	39	-	13	13	-	-	-	52
ปัตตานี	-	-	-	37	45	82	43	56	99	-	-	-	181
ยะลา	-	-	-	47	-	47	63	-	63	-	-	-	110
นราธิวาส	-	-	-	8	-	8	25	-	25	-	-	-	33

รูปที่ 4.1 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง

ที่มา : สารินี แก้วเอี่ยม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.2 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง จำแนกตามช่วงอายุ
ที่มา : สานินี แก้วเอี่ยม, 2563

4.1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากรูปที่ 4.1 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง พบว่า สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร และ สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย มีเด็กในสถานสงเคราะห์จำนวนใกล้เคียงกัน อยู่ที่ 91 และ 90 คน ตามลำดับ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ สถานสงเคราะห์เด็ก จ. ปัตตานี มีเด็กในสถานสงเคราะห์จำนวนใกล้เคียงกัน อยู่ที่ 186 และ 181 คน ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณค่าเฉลี่ยจำนวนเด็กในโครงการ คำนึงถึงความเป็นไปได้ที่ทำให้การบำบัดฟื้นฟูและการดูแลเด็กเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นจำนวนเด็กที่โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กสามารถรับได้สูงสุดคือ 91 คน

จากรูปที่ 4.2 แผนภูมิแสดงจำนวนเด็กของสถานสงเคราะห์ทั้ง 7 แห่ง จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร และ สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี จ. เลย มีเด็กในสถานสงเคราะห์จำแนกตามช่วงอายุ 6 – 12 ปี อยู่ที่ 53 และ 31 คน ตามลำดับ ช่วงอายุ 13 – 18 ปี 21 และ 42 คน

จากข้อมูลข้างต้น สามารถคำนวณค่าเฉลี่ยจำนวนเด็กในโครงการ โดยแบ่งตามหลักเกณฑ์ช่วงนิสัยและวิวัฒนาการของเด็ก จะแบ่งเป็น

- 1) เด็ก ช่วงอายุ 3 – 5 ปี จำนวน 17 คน
- 2) เด็ก ช่วงอายุ 6 – 12 ปี จำนวน 42 คน
- 3) เด็ก ช่วงอายุ 13 – 18 ปี จำนวน 32 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

4.1.3.1 ลักษณะพัฒนาการเด็กวัยเรียน

1) ระดับปฐมวัย อายุประมาณ 3 – 5 ปี

1.1) พัฒนาการทางกาย

การควบคุมกล้ามเนื้อ ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา มือ ยังประสานกันไม่ตึง จึงไม่สามารถเขียนหนังสือให้ถูกต้อง สวยงามได้ แต่กล้ามเนื้อขาแข็งแรงดี เหมาะกับกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย การทรงตัวดี การฝึกลากเส้น วาดภาพระบายสี จะช่วยให้ข้อมือนี้แข็งแรงขึ้นและทำงานประสานกับสายตาได้ดีขึ้น

รูปที่ 4.3 กิจกรรมการยืนขาเดียวเก็บถุงทราย ส่งเสริมทักษะการทรงตัว

ที่มา : Youngciety (2562)

เข้าถึงได้จาก <http://www.youngciety.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

1.2) พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์เด่น ๆ ของวัยนี้ ได้แก่ อารมณ์กลัว อิจฉา รัก อยากรู้อยากเห็น ไม่ค่อยมีเหตุผลนัก ส่วนจะรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู อารมณ์ที่ควรส่งเสริมคือ ความอยากรู้อยากเห็น เพราะจะนำไปสู่ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ยิ่งเด็กประสบความสำเร็จแล้ว ได้รางวัล เขาก็จะมีความกระตือรือร้นมากขึ้น นำไปสู่ความขยันหมั่นเพียรและการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

รูปที่ 4.4 เป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อรู้สึกสนุกและผ่อนคลาย

ที่มา : สยามรัฐ (2562)

เข้าถึงได้จาก <http://www.siamrath.co.th> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

1.3) พัฒนาการทางสังคม

สังคมของเด็กปฐมวัยยังไม่แน่นอน มักจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ยังไม่แยกกลุ่มเพศหญิงชาย มีการทะเลาะกันบ้าง แต่ไม่โกรธกันนาน วัยนี้จึงควรได้รับการฝึกฝนให้เข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ รู้จักแบ่งปันและอดทนรอคอยได้ตามความเหมาะสม

รูปที่ 4.5 ช่วงเวลาที่เด็ก ๆ ทะเลาะกันนี้ พวกเขาจะได้ทักษะทางสังคมขึ้นด้วย

ที่มา : theAsianparent (2562)

เข้าถึงได้จาก <http://th.theasianparent.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

1.4) พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยนี้ช่างซักถามแต่ไม่ค่อยสนใจคำตอบ ใช้ภาษาได้ดี พูดประโยคยาว ๆ ได้ สนใจเฉพาะเรื่องมีจินตนาการสูง สามารถสร้างเรื่องจากจินตนาการ ควรส่งเสริมจินตนาการของเด็กให้มากที่สุด แต่ก็ควรระวังเพราะเด็กบางคนแยกไม่ออกว่าอะไรคือเรื่องจริง อะไรคือความฝัน ควรให้เด็กผลัดกันออกมาพูดเรื่องต่าง ๆ ให้เพื่อนฟัง เพื่อฝึกทั้งการคิด การพูด และการสนใจฟังผู้อื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.6 เป็นวัยที่ช่างซักถาม ชอบตั้งคำถามตลอดเวลา

ที่มา : ParentsOne (2561)

เข้าถึงได้จาก <http://www.parentsone.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

2) ระดับประถมศึกษา อายุประมาณ 6 – 12 ปี

2.1) พัฒนาการทางกาย

การเจริญเติบโตช้าลง ฟันน้ำนมเริ่มหลุด ฟันแท้ขึ้นมาแทน มีทักษะทางกล้ามเนื้อมากขึ้น ปอดและหัวใจแข็งแรง สุขภาพทั่วไปดี เนื่องจากวัยนี้มีข้อจำกัดในการควบคุมร่างกายให้อยู่นิ่งนาน ๆ จึงควรจัดกิจกรรมที่ใช้เวลาฝึกสั้น ๆ สลับกับการพักเป็นระยะ และควรให้เด็กเล่นเป็นทีมมากกว่ารายบุคคล เพื่อให้เด็กช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะเด็กแต่ละคนจะมีทักษะการใช้กล้ามเนื้อต่างกัน และผู้ใหญ่ควรดูแลเรื่องความปลอดภัย เพราะเด็กวัยนี้มักซุกซนป้อนปาย แสดงความเก่งกล้าสามารถ

รูปที่ 4.7 การทำงานเป็นทีม ฝึกกันง่าย ๆ ด้วยกีฬา เช่น ฟุตบอล

ที่มา : Smile Football Club (2563)

เข้าถึงได้จาก <http://www.smilefootballclub.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

2.2) พัฒนาการทางอารมณ์

วัยนี้ค่อนข้างดีใจ ขาดความอดทน อาจพูดคำหยาบ ทำอะไรไม่ค่อยเรียบร้อย ไม่ค่อยรักษาสัญญา พร้อมจะทะเลาะกับพี่น้องหรือเพื่อน มักโกหกเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ วัยนี้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มักจะกลัวความมืด กลัวหมอ กลัวพ่อแม่ไม่รัก ชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ ความอิจฉาตายน้อยลง มีความ
อยากรู้อยากเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องเพศ การเกิด การมีชีวิต

รูปที่ 4.8 บางครั้งอาจพบว่าเด็กวัยนี้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ บางอย่างไม่เหมาะสม

ที่มา : คลินิกเด็ก ดอท คอม (2561)

เข้าถึงได้จาก <http://www.clinicdek.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

2.3) พัฒนาการทางสังคม

ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแก๊งเพื่อนรุ่นเดียวกัน คบเพื่อนได้นานขึ้น

รูปที่ 4.9 รู้จักคบหากับเพื่อนร่วมรุ่นได้ดีกว่าในระดับปฐมวัย

ที่มา : Health Care Thai (2563)

เข้าถึงได้จาก <http://www.healthcarethai.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

2.4) พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยนี้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กก็มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น แม้ยังมีโลก
จินตนาการอยู่ แต่ก็เป็นจินตนาการที่อยู่ในความเป็นจริง เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติเป็นครู นักเรียน
ตำรวจ ผู้ร้าย พ่อแม่ลูก ฯลฯ นอกจากนั้นยังคิดย้อนกลับได้ แยกแยะ จัดกลุ่ม และ ลำดับของวัตถุ
สิ่งของได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.10 เรียนรู้ที่จะเล่นเรียนและทำงานกับเพื่อนร่วมวัย (Health Care Thai. 2563)

ที่มา : Health Care Thai (2563)

เข้าถึงได้จาก <http://www.healthcarethai.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อายุประมาณ 13 – 15 ปี

3.1) พัฒนาการทางกาย

เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (Growth Spurt) ส่งผลให้เด็กมีกำลังกล้ามเนื้อมากขึ้น ขอบอกกำลังกายมากขึ้น จนรู้สึกเหนื่อยอ่อน บางครั้งชอบนอนตื่นสาย ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจก็ตำหนิวากล่าวเพราะคิดว่าเด็กเกียจคร้าน เด็กชายจะแข็งแรงกว่าเด็กหญิง ต่อมาเพศเริ่มทำงานในทั้งชายและหญิงทำให้มีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นหนุ่มสาวที่เรียกว่า ลักษณะทางเพศทุติยภูมิ (Secondary Sex Characteristics)

3.2) พัฒนาการทางอารมณ์

เป็นผลสืบเนื่องมาจากพัฒนาการทางกายเป็นส่วนใหญ่ วัยนี้จะมีความวิตกกังวลสูง ไม่เข้าใจตนเอง ไม่เข้าใจผู้อื่น เกรงว่าตนจะไม่เหมือนผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กที่เติบโตช้ากว่าเพื่อนในรุ่นเดียวกัน อารมณ์แปรปรวน (Storm and Stress) เจ้าอารมณ์ ก้าวร้าว ต้องการความเข้าใจ ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจจะเกิดความขัดแย้งรุนแรง การหาเอกลักษณ์ของตนเองจะเป็นไปอย่างยากลำบาก เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง

รูปที่ 4.11 รู้สึกวิตกกังวลว่าจะมีความผิดปกติในร่างกายหรือรู้สึกหงุดหงิด หงุดหงิด ไม่พอใจกับรูปร่างของตน

ที่มา : Hekima56 (2556)

เข้าถึงได้จาก <http://www.sites.google.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3) พัฒนาการทางสังคม

ให้ความสำคัญและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อน ทั้งการแต่งกาย ภาษา กิริยา ท่าทาง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ไว้วางใจในเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว มักขัดแย้งกับพ่อแม่ ต้องการอิสระมากขึ้น มักชอบทำอะไรแปลก ๆ แผลง ๆ ตามกลุ่มเพื่อน

3.4) พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยนี้สามารถคิดเหตุผลเชิงนามธรรม เข้าใจเหตุผล ใช้ภาษาลึกซึ้งได้ คิดเชิงสมมติฐานได้ แต่ยังมีการฝันกลางวันเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดหรือเพื่อฝันเกี่ยวกับอนาคต เช่น อาชีพ คู่ครอง ฯลฯ

รูปที่ 4.12 มีศักยภาพในการคิดเหตุผลเชิงนามธรรม คิดเชิงสมมติฐาน (Matchon Online. 2563)

ที่มา : Matchon Online (2563)

เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุประมาณ 16 – 18 ปี

4.1) พัฒนาการทางกาย

เติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบสมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณผ่องใส ทำให้ดูดีกว่าวัยที่ผ่านมา เป็นผลให้การปรับตัวด้านอื่นราบรื่นขึ้นด้วย

4.2) พัฒนาการทางอารมณ์

วัยนี้คิดว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องการอิสรภาพมากขึ้น ต้องการตัดสินใจเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การใช้จ่าย การคบเพื่อน อารมณ์มั่นคงขึ้น กล้าเผชิญความจริง มีเหตุผล แต่ยังมีอารมณ์เพื่อฝันเกี่ยวกับอนาคต

4.3) พัฒนาการทางสังคม

ยังให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มักทำอะไรตามกลุ่ม สัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ดีขึ้นกว่าวัยที่ผ่านมา บางคนเริ่มมีคนรักและแยกกลุ่มเพื่อไปกับคนรัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.13 ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน มักทำอะไรตามกลุ่ม

ที่มา : Seoul Cute Club (2561)

เข้าถึงได้จาก <http://www.twitter.com> สืบค้นวันที่ 13 กันยายน 2563

4.4) พัฒนาการทางสติปัญญา

ความสามารถทางสติปัญญาพัฒนาขึ้นเกือบเท่าผู้ใหญ่ สนใจเรื่องสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของชีวิตได้ดีนัก เนื่องจากขาดประสบการณ์ชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3.2 พฤติกรรมเด็กวัยเรียน

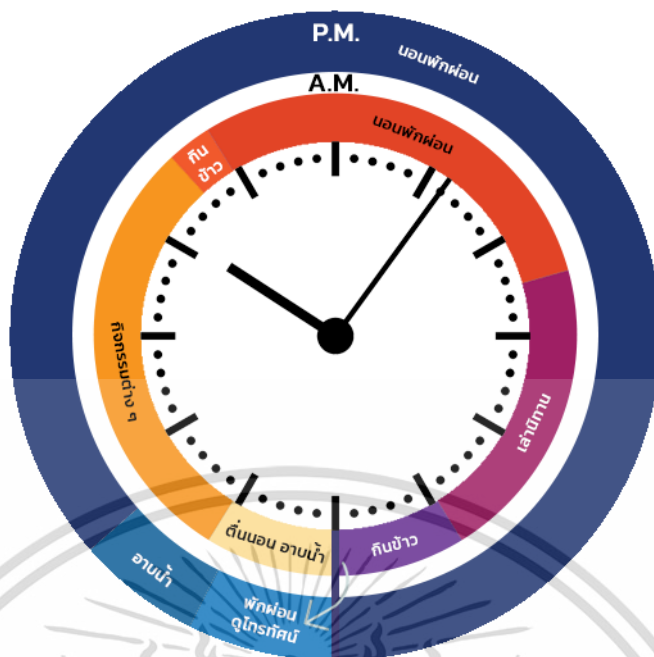
1) พฤติกรรมเด็กระดับปฐมวัย

ช่วงอายุ 3 – 5 ปี จำนวน 73 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมเด็กเล็กในโครงการ

เวลา	พฤติกรรม
07.30 – 08.30 น.	ตื่นนอน / เก็บที่นอน / อาบน้ำ
08.30 – 09.00 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.00 – 09.30 น.	กิจกรรมเสรี
09.30 – 10.30 น.	พัก (ของว่างเช้า)
10.30 – 10.40 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
10.10 – 11.20 น.	พัก (ล้างมือและเท้า)
11.20 – 11.30 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
11.30 – 11.50 น.	พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
11.50 – 13.00 น.	นอนพักผ่อน
13.00 – 15.00 น.	เก็บที่นอน / ล้างหน้า
15.00 – 15.10 น.	พัก (ของว่างบ่าย)
15.10 – 15.30 น.	เล่นิทาน
15.30 – 16.00 น.	เตรียมตัวกลับที่พัก / เข้าที่พัก
16.00 – 17.00 น.	เปลี่ยนเสื้อผ้า
17.00 – 18.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
18.00 – 19.00 น.	พักผ่อน / ดูโทรทัศน์
19.00 – 19.50 น.	อาบน้ำแต่งตัว
19.50 – 07.30 น.	เข้านอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.14 แสดงพฤติกรรมเด็กเล็กในโครงการ
ที่มา : สารินี แก้วเอี่ยม, 2563

2) พฤติกรรมเด็กระดับประถมและมัธยมศึกษา

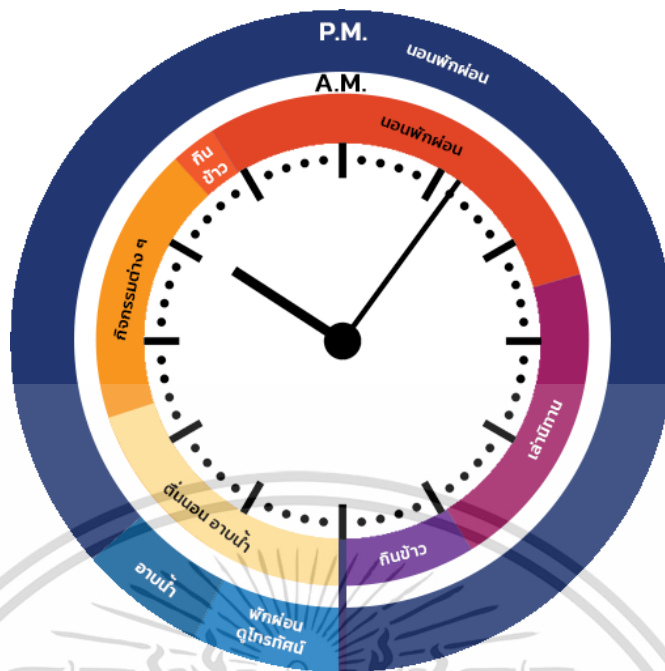
ช่วงอายุ 6 - 18 ปี จำนวน 111 คน

1) วันธรรมดา

ตารางที่ 4.3 แสดงพฤติกรรมวันธรรมดาของเด็กโตในโครงการ

เวลา	พฤติกรรม
06.00 - 07.00 น.	ตื่นนอน / เก็บที่นอน / อาบน้ำ
07.00 - 07.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
07.30 - 08.00 น.	เดินทางไปโรงเรียน
08.00 - 16.00 น.	เรียนหนังสือ
16.00 - 17.00 น.	เดินทางกลับโครงการ
17.00 - 18.00 น.	เข้าที่พัก / ทำงานบ้าน / เลี้ยงน้อง
18.00 - 19.00 น.	เปลี่ยนเสื้อผ้า / ช่วยแม่ทำกับข้าว / อาบน้ำ
19.00 - 19.50 น.	รับประทานอาหารเช้าเย็น
19.50 - 20.00 น.	พักผ่อน / ดูโทรทัศน์
20.00 - 06.00 น.	เข้านอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.15 แสดงพฤติกรรมวันธรรมดาของเด็กโตในโครงการ
ที่มา : สารินี แก้วเอี่ยม, 2563

2) วันหยุดเสาร์ – อาทิตย์

ตารางที่ 4.4 แสดงพฤติกรรมวันเสาร์ - อาทิตย์ของเด็กโตในโครงการ

เวลา	พฤติกรรม
วันเสาร์	- ในช่วงเช้า : ทำกิจกรรมพิเศษที่ทางโครงการจัดให้หรือเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่ตนเองสนใจ - ในช่วงเย็น : สามารถนำของที่ทำไปขายเพื่อหารายได้ให้กับตัวเองได้
วันอาทิตย์	- ในช่วงเช้า : เข้าฟังวิทยากรรับเชิญ - ในช่วงบ่าย : สามารถทำกิจกรรมสันทนาการ เช่น การอ่านหนังสือ การเลี้ยงน้อง เล่นเกม งานอดิเรกต่าง ๆ

4.2 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ให้บริการ

4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ผังโครงสร้างองค์กร

การดำเนินการของโครงการต้องประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อการบริหารโครงการและดูแลเด็กนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่โครงการตั้งไว้ โครงสร้างฝ่ายบริหารของโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก จึงได้จากการศึกษาข้อมูลจากอาคารตัวอย่าง ดังนั้นจึงมีการแบ่งกลุ่มบุคคลากรได้เป็น 6 กลุ่มด้วยกัน คือ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.16 แสดงผังโครงสร้างบุคลากร
 ที่มา : สานี แก้วเอี่ยม, 2563

4.2.1.1 กลุ่มงานบริหารโครงการ ได้แก่

- 1) ผู้อำนวยการ
- 2) รองผู้อำนวยการ

4.2.1.2 ฝ่ายธุรการ ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสารบรรณและธุรการ
- 2) เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน
- 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน
- 4) เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์
- 5) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถานที่
- 6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสังคมสงเคราะห์

4.2.1.3 ฝ่ายให้การเลี้ยงดู ได้แก่

- 1) แม่ประจำในแต่ละบ้าน
- 2) น้ำ (ชั่วคราว)

4.2.1.4 ฝ่ายส่งเสริมความรู้ ได้แก่

- 1) นักจิตวิทยา
- 2) ครูพละ
- 3) ครูประจำชั้น
- 4) นักกิจกรรมบำบัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) รักษาพยาบาล

6) อาสาสมัคร

4.2.1.5 ฝ่ายอบรมวิชาชีพ ได้แก่

1) ครูสอนวิชาชีพ (อาทิตย์ละ 4 วัน)

4.2.1.6 ฝ่ายบริการอาคาร ได้แก่

1) พนักงานขับรถ

2) แม่บ้าน

3) แม่ครัว

4) คนดูแลสวน

5) พนักงานรักษาความปลอดภัย

6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายซ่อมบำรุง

4.2.2 การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการบ้านอุปถัมภ์

4.2.2.1 กลุ่มงานดูแลเด็ก

1) ด้านให้การศึกษา

ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดสัดส่วนนักเรียนอนุบาลอยู่ที่ 30 คน ต่อ ครู 1 คน และไม่มีครูพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วย และบางโรงเรียนอาจมีนักเรียนอนุบาลเกินจำนวน 30 คน ต่อ 1 ห้องเรียนด้วย แต่จากการศึกษาสัดส่วนนักเรียนต่อครูอนุบาลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพคือ นักเรียน 20 คน ต่อ ครู 1 คน

2) ด้านการเลี้ยงดู

ตามค่ามาตรฐานจาก American Public Health Association ได้แยกอัตราส่วนระหว่างบุคลากรและจำนวนเด็กไว้ตามอายุของเด็ก ซึ่งขนาดของกลุ่มยิ่งเล็กลงยิ่งดี ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงอัตราส่วนระหว่างเด็กต่อเจ้าหน้าที่

อายุ	อัตราส่วนระหว่างเด็กต่อเจ้าหน้าที่	ขนาดของกลุ่ม (คน)
3 ปี	7 : 1	14
4 – 5 ปี	8 : 1	16
6 – 8 ปี	10 : 1	20
8 – 12 ปี	12 : 1	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาผังโครงสร้างองค์กรของโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและข้อมูลมาตรฐานข้างต้น จึงได้นำมาศึกษาและวิเคราะห์อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในโครงการได้ข้อมูลสรุปดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในโครงการ

แผนก	ตำแหน่ง	อัตรา (คน)
กลุ่มงานบริหารโครงการ	- ผู้อำนวยการ	1
	- รองผู้อำนวยการ	1
ฝ่ายธุรการ	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสารบรรณและธุรการ	1
	- เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน	1
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน	1
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์	1
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถานที่	1
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสังคมสงเคราะห์	1
ฝ่ายให้การเลี้ยงดู	- แม่ประจำในแต่ละบ้าน	7
	- น้า (ชั่วคราว)	3
ฝ่ายส่งเสริมความรู้	- นักจิตวิทยา	1
	- ครูพละ	1
	- ครูประจำชั้น	1
	- นักกิจกรรมบำบัด	1
	- รักษาพยาบาล	1
	- อาสาสมัคร	1
ฝ่ายอบรมวิชาชีพ	ครูสอนวิชาชีพ (อาทิตย์ละ 4 วัน)	2
ฝ่ายบริการอาคาร	- พนักงานขับรถ	1
	- แม่บ้าน	2
	- แม่ครัว	3
	- คนดูแลสวน	1
	- พนักงานรักษาความปลอดภัย	1
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายซ่อมบำรุง	1
รวมอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในโครงการ		34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3 การศึกษาและวิเคราะห์ ตำแหน่ง หน้าที่ และพฤติกรรมของผู้ให้บริการ

4.2.3.1 กลุ่มงานบริหารโครงการ

1) งานด้านบริหาร

มีหน้าที่ รับผิดชอบด้านการบริหาร วางแผนปรับปรุงโครงการ

4.2.3.2 ฝ่ายธุรการ

1) งานด้านสารบรรณและธุรการ

มีหน้าที่ รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ประจำเดือน โต้ตอบในหนังสือจดหมายราชการ

2) งานด้านบัญชีและการเงิน

มีหน้าที่ เบิกจ่ายเงินงบประมาณ จัดทำงบประมาณประจำปี จัดลงบัญชี รับ - ส่ง เงิน

นอกหรือเงินบริจาค

3) งานด้านทะเบียน

มีหน้าที่ จัดรวบรวมสถิติเกี่ยวกับเด็กในความอุปการะ จัดทำทะเบียนประวัติ และติดตามรายงานการเปลี่ยนแปลงเด็กในความอุปการะ

4) งานด้านประชาสัมพันธ์

มีหน้าที่

- จัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

- ส่งเสริม ประสานงาน และให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การฝึกอาชีพ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ

5) งานด้านสถานที่

มีหน้าที่ ดูแลสถานที่ งานภูมิทัศน์ของโครงการ

6) งานด้านสังคมสงเคราะห์

มีหน้าที่ คอยติดตามการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดี และคอยประเมินผลการดูแลบำบัด เพื่อหาวิธีบำบัดให้เหมาะสมกับเด็กต่อไป

4.2.3.3 ฝ่ายให้การเลี้ยงดู

1) งานด้านดูแลเด็ก

มีหน้าที่ ให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ เปรียบเสมือนแม่ในบ้านแก่เด็กภายในโครงการ

4.2.3.4 ฝ่ายส่งเสริมความรู้

1) งานด้านจิตวิทยาและกิจกรรมบำบัด

มีหน้าที่ ดูแลพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ โดยจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบำบัดจิตใจของเด็กให้หายจากอาการหวาดกลัวสังคม เพิ่มความเชื่อมั่นให้ตนเอง

2) งานด้านสหนาการ

มีหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จัดให้มีสนามกีฬาอเนกประสงค์ ทั้งแบบในร่มและแบบกลางแจ้ง เพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง

- มีการเตรียมสนามเด็กเล่นไว้เพื่อความสนุกสนาน เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

- มีการจัดพาเด็กไปทัศนศึกษาออกสถานที่

- มีการจัดแสดงโชว์ผลงานเด็ก ไม่ว่าจะเป็นทั้งงานด้านฝีมือ ด้านศิลปะ ด้านการแสดง ในโอกาสต่าง ๆ

- มีการจัดกิจกรรมจากบุคคลภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ส่งเสริมสภาพจิตใจ

3) งานด้านการศึกษา

มีหน้าที่

- ในโครงการส่วนการให้ศึกษาแก่เด็กอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยและจัดหาสถานศึกษาบริเวณใกล้เคียงให้แก่เด็กโต

- จัดหาอาสาสมัครมาช่วยดูแลด้านสอนหนังสือแก่เด็กที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมสังคมได้

- จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนขึ้นในโครงการเพื่อตอบสนองความสนใจแก่เด็กแต่ละคน ทั้งกลุ่มและเดี่ยว อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก และเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ตัวเด็กเองด้วย เช่น การสอนศิลปะ ดนตรี การทำเกษตร เป็นต้น

4) งานด้านรักษาพยาบาล

มีหน้าที่

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่พยาบาลดูแลประจำ

- มีการตรวจสุขภาพเด็กเป็นประจำ

- จัดให้มีนักบำบัดเข้ามาอาทิตยละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจดูแลสุขภาพจิตใจเด็ก และคอยให้คำแนะนำคำปรึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความสบายใจ

4.2.3.5 ฝ่ายอบรมวิชาชีพ

1) งานด้านสอนวิชาชีพ

มีหน้าที่ สอนวิชาชีพแก่เด็กด้วย เช่น การเย็บเสื้อผ้า การเพาะปลูก การประดิษฐ์งานฝีมือ เป็นต้น เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้หลังจากที่ออกจากโครงการแล้ว

4.2.3.6 ฝ่ายบริการอาคาร

1) งานด้านยานพาหนะ

มีหน้าที่ ให้การบริการขับรถของโครงการแก่บุคลากรในโครงการ

2) งานด้านซักฟอก

มีหน้าที่ ดูแลรักษา ทำความสะอาดภายในโครงการ รวมทั้งเสื้อผ้าของเด็กที่รับอุปการะในโครงการ

3) งานด้านครัว

มีหน้าที่ ปรุงอาหารบริการสำหรับเด็กและเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) งานด้านดูแลรักษาความปลอดภัย
มีหน้าที่ รักษาความปลอดภัยในโครงการ
- 5) งานด้านซ่อมบำรุง
มีหน้าที่ ดูแลส่วนงานระบบภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ เป็นการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโครงการตามความต้องการใช้สอยของผู้ใช้โครงการ มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของโครงการจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อหาขนาดของพื้นที่ใช้สอย รวมไปถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการออกแบบในขั้นต่อไป

5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

5.1.1 การวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของโครงการ

ตารางที่ 5.1 แสดงการกำหนดองค์ประกอบโครงการจากวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
1) เพื่อรองรับเด็กวัย 3 ปี ถึงอายุ 18 ปี ที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก หนีออกจากบ้าน เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กโดนทิ้ง เนื่องจากความไม่พร้อมต่าง ๆ และยังเป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเร่ร่อนและเด็กกำพร้า	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่พักอาศัย - กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุม สัมมนา - บริการด้านต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเข้าถึงเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ - พื้นที่เสวนาเผยแพร่บ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนพักอาศัย - ครุภัณฑ์ - พื้นที่ทานอาหาร - ส่วนต้อนรับ - ห้องบรรยาย อบรม สัมมนา - พื้นที่สำหรับฝ่ายจัดหาทุนทรัพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) แสดงการกำหนดองค์ประกอบโครงการจากวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
2) เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมและสภาพที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนภายในบ้านอุปถัมภ์	- การเรียนทางวิชาการสำหรับเด็กช่วงอายุ 3 – 6 ปี	- โรงเรียนอนุบาล
	- สวนเพื่อเรียนรู้เชิงประสบการณ์การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ	- สวนเพื่อการเรียนรู้ - ลานกิจกรรม - สนามเด็กเล่นกลางแจ้ง - บ่อทราย
	- กิจกรรมการเล่นกับอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะความคิด	- ห้องเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์
	- กิจกรรมทางศิลปะ - กิจกรรมทางดนตรี - กิจกรรมการทำสวนเพาะปลูก	- สตูดิโอการเรียนรู้ (Learning Studio) เช่น ห้องซ้อมดนตรี พื้นที่เพาะปลูก
	- อ่านหนังสือ - ทำงานร่วมกัน	- ห้องสมุด - พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co – Working Space)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) แสดงการกำหนดองค์ประกอบโครงการจากวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
3) เพื่อส่งเสริมและเน้นไปทางความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคนให้มีความชัดเจนสามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต	- พึ่งการอบรมและบรรยายโดยผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาศักยภาพ เช่น กิจกรรมปั้นเซรามิก ย้อมผ้า ศิลปะ การทำอาหาร ฯลฯ	- พื้นที่เรียนรู้ร่วมกันผ่านประสบการณ์ตรง (Maker Space) จากบุคคลภายนอก
	- ฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ	- ส่วนฝึกอบรมอาชีพ
	- นำเสนอผลงานและแสดงออกทางความคิด เพื่อต่อยอดไปสู่การสร้างอาชีพ	- เวทีแสดงผลงาน / ความคิด - ร้านค้า สหกรณ์
	- จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ที่ถูกสร้างสรรค์โดยเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะให้เกิดการพัฒนาต่อยอดต่อไป - การแสดงความสามารถของเด็ก	- พื้นที่นิทรรศการหรือจัดแสดงผลงาน แบบหมุนเวียน ภายนอก / ภายใน - เวทีแสดงผลงาน / ความคิด
4) เพื่อสร้างแนวคิดให้เด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ได้รับรู้ถึงความหวังใย ความเอาใจใส่ และรู้สึกว่าได้อยู่เพียงลำพังคนเดียวในสังคม	- พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ - กิจกรรมระหว่างคนทั่วไปกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์	- พื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) แสดงการกำหนดองค์ประกอบโครงการจากวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
5) เพื่อสร้างพื้นที่สำหรับพบปะ ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้รู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและเข้าสังคมได้	- พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน กับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ - เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมการเรียนรู้	- พื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง

5.1.2 การวิเคราะห์จากกิจกรรมของโครงการ

การกำหนดองค์ประกอบจากกิจกรรมของโครงการ เป็นการศึกษา วิเคราะห์ และสรุปองค์ประกอบของโครงการจากกิจกรรมและหลักสูตรที่เกิดขึ้นภายในโครงการ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ¹ และวิเคราะห์กิจกรรมจากโครงการตัวอย่าง โดยสามารถสรุปกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการได้ ดังนี้

¹ คู่มือละเอียดเพิ่มเติม รูปที่ 2.6 ผังสรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.1 โครงสร้างรูปแบบบริการของโครงการ

รูปที่ 5.1 โครงสร้างรูปแบบการบริการในโครงการ

5.1.2.2 การวิเคราะห์กิจกรรมภายในโครงการ

ตารางที่ 5.2 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกิดขึ้นในการบริการของโครงการ

รูปแบบบริการ	องค์ประกอบ
1) ประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเร่ร่อนและเด็กกำพร้า	- ส่วนบริหารสำนักงาน
2) จัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน	- ส่วนโรงเรียนอนุบาล
3) จัดการขอทุนและขอรับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ	- ส่วนบริหารสำนักงาน
4) ให้การเลี้ยงดูเด็กตามปัจจัย 4	- ส่วนที่พักอาศัย - ส่วนบริการอาคาร
5) บริการพื้นที่และสภาพที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็ก เน้นไปทางความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคน	- ส่วนส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก - ส่วนบริการสาธารณสุขและกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 แสดงการวิเคราะห์กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในหลักสูตรการเรียนรู้อุปฐัมวัย

กิจกรรม	ตัวอย่าง
1) กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม	- เล่นอิสระตามมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น - เลือกรับทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ
2) กิจกรรมสร้างสรรค์	- ใช้ศิลปะ การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อยลูกปัด การประดิษฐ์ เช่น ใช้การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษพับหุ้ม
3) กิจกรรมเคลื่อนไหว / จังหวะ	- จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์
4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม	- การสนทนา / อภิปราย - การเล่านิทาน - การสาธิต - การทดลอง / ปฏิบัติการ - การศึกษานอกสถานที่ - การร้องเพลง / เล่นเกม
5) กิจกรรมกลางแจ้ง	- การเล่นเครื่องเล่นสนาม - การเล่นทราย - การเล่นน้ำ - การเล่นสมมุติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง - การเล่นในมุมช่างไม้ - การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา - การเล่นเกมการละเล่น

5.1.2.3 สรุปองค์ประกอบจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นโครงการ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้สรุปการแบ่งองค์ประกอบของโครงการออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนบริหารสำนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) ส่วนโรงเรียนอนุบาล
- 3) ส่วนที่พักอาศัย
- 4) ส่วนบริการอาคาร
- 5) ส่วนส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก
- 6) ส่วนบริการสาธารณะและกิจกรรม

ตารางที่ 5.4 แสดงการสรุปองค์ประกอบจากกิจกรรมในส่วนโรงเรียนอนุบาล

กิจกรรมในส่วน โรงเรียนอนุบาล	ประเภทขององค์ประกอบ									
	ห้องเรียนอนุบาล	ห้องสมุดเด็ก	ห้องศิลปะและงานปั้นอนุบาล	ห้องเรียนทำอาหาร	ห้องดนตรีและเต้น	พื้นที่ส่วนทำกิจกรรม	สนามเด็กเล่น	สนามฟุตบอล	ลานทราย	พื้นที่จัดแสดงงาน
1) เสรี	•	•	•	•		•				•
2) สร้างสรรค์	•		•			•				•
3) เคลื่อนไหว	•					•				
4) ประสบการณ์	•	•	•	•	•	•				•
5) กลางแจ้ง						•	•	•	•	

5.1.3 การวิเคราะห์จากอาคารตัวอย่าง

ตารางที่ 5.5 แสดงการกำหนดองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

โครงการตัวอย่าง	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
1) โรงเรียนบ้านหนองบัว จ. เชียงราย	1.1) ส่วนการเรียนรู้	
	- จัดการเรียนการสอน	- ห้องเรียน / พื้นที่ร่วม (Common Area)
	- วึ่งเล่น - ทำกิจกรรม	- ชาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.5 (ต่อ) แสดงการกำหนดองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

โครงการตัวอย่าง	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
2) โรงเรียนวรรณสว่างจิต จ. กรุงเทพมหานคร	2.1) ส่วนการเรียนรู้	
	- จัดการเรียนการสอน	- ห้องเรียน
	- ว่างเล่น - ทำกิจกรรม	- พื้นที่เอนกประสงค์ - สนามกีฬา - สนามเด็กเล่น - สนามหญ้า
	- อ่านหนังสือ	- ห้องสมุด
	- กิจกรรมทางศิลปะ - กิจกรรมทางดนตรี - กิจกรรมการทำสวนเพาะปลูก	- พื้นที่เอนกประสงค์ - ห้องดนตรี - พื้นที่สวนเพาะปลูก
3) สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้าน มหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร	3.1) ส่วนให้การสงเคราะห์	
	- ให้การเลี้ยงดูเด็กตามปัจจัย 4	- บ้านพัก - โรงอาหาร - เรือนพยาบาล - ลานตากผ้า
	3.2) ส่วนการเรียนรู้	
	- ทำกิจกรรมรวม	- พื้นที่เอนกประสงค์ - สนามกีฬา - สนามเด็กเล่น - สนามหญ้า
	- อ่านหนังสือ	- ห้องสมุด
	3.3) ส่วนสำนักงาน	
	- สำนักงานบริหาร - สายงานฝ่ายกลยุทธ์ - สายงานปฏิบัติการ - ฝ่ายบริหารทั่วไป - ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ครัว - ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่คนขับรถ - ส่วนกลางสำนักงาน - ส่วนพักผ่อน	- สำนักงาน - ห้องรับแขก - ห้องเก็บของพนักงาน - ห้องครัว - พื้นที่พักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.5 (ต่อ) แสดงการกำหนดองค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

โครงการตัวอย่าง	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
4) สถานสงเคราะห์เด็กและ เยาวชนเบธานี จ. เลย	4.1) ส่วนให้การสงเคราะห์	
	- ให้การเลี้ยงดูเด็กตามปัจจัย 4	- บ้านพัก - โรงอาหาร
	4.2) ส่วนการเรียนรู้	
	- กิจกรรมทางศิลปะ - กิจกรรมทางดนตรี - กิจกรรมการทำสวนเพาะปลูก - กิจกรรมอื่น ๆ	- พื้นที่เนกประสงค์ - ห้องดนตรี - พื้นที่สวนเพาะปลูก - สนามเด็กเล่น - สนามกีฬา
5) Casa de las Estrellas Waldorf School, Costa Rica	5.1) ส่วนการเรียนรู้	
	- จัดการเรียนการสอน	- ห้องเรียน
	- กิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้	- ห้องแสดงศิลปะ - พื้นที่สีเขียว
6) Children Village, Brazil	6.1) ส่วนให้การสงเคราะห์	
	- ที่พักสำหรับเด็กที่มาเรียน	- หอพัก
	6.2) ส่วนการเรียนรู้	
	- จัดการเรียนการสอน	- ห้องเรียน
	- พบปะและเรียนรู้ร่วมกัน - กิจกรรมต่าง ๆ	- ลานกลาง - พื้นที่ที่เด็กสามารถ ออกแบบการใช้งานได้เอง
7) Sangam Elementary School, India	7.1) ส่วนการเรียนรู้	
	- จัดการเรียนการสอน	- ห้องเรียน
	- เรียนรู้ทักษะที่หลากหลาย เช่น การวิ่ง กระโดด สไลด์ และเลอะ เทอะ	- พื้นที่ธรรมชาติ - พื้นที่เครื่องกีดขวางฝึก ทักษะ - สนามเด็กเล่น
	- กิจกรรมสวดมนต์ตอนเช้า - กิจกรรมเล่นละคร	- อัจฉริยะ
	- กิจกรรมขี่จักรยาน	- ลู่จักรยาน
	- กิจกรรมการทำสวนเพาะปลูก	- พื้นที่เพาะปลูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.4 การวิเคราะห์จากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

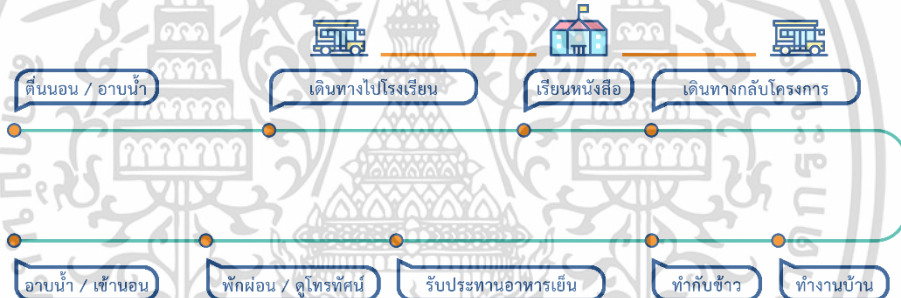
5.1.4.1 ผู้ใช้บริการ

1) กลุ่มเด็กระดับปฐมวัย (ช่วงอายุ 3 – 5 ปี)

รูปที่ 5.2 พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มเด็กระดับปฐมวัย (ช่วงอายุ 3 – 6 ปี)

2) กลุ่มเด็กระดับประถมและมัธยมศึกษา (ช่วงอายุ 6 – 18 ปี)

รูปที่ 5.3 พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มเด็กระดับประถมและมัธยมศึกษา (ช่วงอายุ 7 – 18 ปี)

ตารางที่ 5.6 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้บริการ

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1) เด็กช่วงอายุ 3 – 5 ปี	- ใช้ชีวิตภายในโครงการ	- บ้านพักสำหรับเด็ก - โรงเรียนอนุบาล - สนามเด็กเล่น - พื้นที่ส่วนกลาง / ทานอาหาร - พื้นที่ทานอาหาร
2) เด็กช่วงอายุ 6 – 18 ปี	- ไปเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ - กลับมาพักอาศัย - ทำกิจกรรมยามว่างในโครงการ - กิจกรรมสร้างเสริมอาชีพ	- บ้านพักสำหรับเด็ก - พื้นที่ฝึกวิชาชีพ - สนามเด็กเล่น - พื้นที่ส่วนกลาง / ทานอาหาร-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพัฒนาการเด็กวัยเรียน

ผู้ใช้โครงการ	พัฒนาการ	องค์ประกอบ
1) เด็กช่วงอายุ 3 – 5 ปี	1.1) พัฒนาการทางกาย	
	- กล้ามเนื้อขาแข็งแรงดี เหมาะกับกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย	- สนามกีฬา - สนามเด็กเล่น - สนามหญ้า - พื้นที่เครื่องกีดขวางฝึกทักษะ - ลู่วิ่งจักรยาน
	- การฝึกลากเส้น วาดภาพพระบายสี จะช่วยให้ข้อมือนิ้วแข็งแรงขึ้นและทำงานประสานกับสายตาได้ดีขึ้น	- ห้องเรียน - พื้นที่อนุบาลประสงค์ - ห้องสมุด - ห้องแสดงศิลปะ
	1.2) พัฒนาการทางอารมณ์	
	- อารมณ์ที่ควรส่งเสริมคือ ความอยากรู้อยากเห็น เพราะจะนำไปสู่ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	- ห้องเรียน - ห้องสมุด - พื้นที่สวนเพาะปลูก - พื้นที่สีเขียว / ธรรมชาติ - ลานกลาง
	1.3) พัฒนาการทางสังคม	
	- วัยนี้จึงควรได้รับการฝึกฝนให้เข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ รู้จักแบ่งปันและอดทนรอคอยได้ตามความเหมาะสม	- ห้องเรียน - โรงอาหาร - สนามกีฬา - สนามเด็กเล่น
	1.4) พัฒนาการทางสติปัญญา	
	- ควรให้เด็กผลัดกันออกมาพูดเรื่องต่าง ๆ ให้เพื่อนฟัง เพื่อฝึกทั้งการคิด การพูด และการสนใจฟังผู้อื่น	- ห้องเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 (ต่อ) แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากพัฒนาการเด็กวัยเรียน

ผู้ใช้โครงการ	พัฒนาการ	องค์ประกอบ
2) เด็กช่วงอายุ 6 – 12 ปี	2.1) พัฒนาการทางกาย	
	- เนื่องจากวัยนี้มีข้อจำกัดในการควบคุมร่างกายให้อยู่นิ่งนาน ๆ จึงควรจัดกิจกรรมที่ใช้เวลาฝึกสั้น ๆ สลับกับการพักเป็นระยะ	- พื้นที่อเนกประสงค์ - ห้องดนตรี - พื้นที่สวนเพาะปลูก
	- ควรให้เด็กเล่นเป็นทีมมากกว่ารายบุคคล เพื่อให้เด็กช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะเด็กแต่ละคนจะมีทักษะการใช้กล้ามเนื้อต่างกัน	- สนามกีฬา
	- เด็กวัยนี้มักชุกชนป็น پای แสดงความเก่งกล้าสามารถ	- สนามเด็กเล่น - พื้นที่เครื่องกีดขวางฝึกทักษะ
	2.2) พัฒนาการทางอารมณ์	
	- วัยนี้ค่อนข้างดีร้าย ขาดความอดทน อาจพูดคำหยาบ ทำอะไรไม่ค่อยเรียบร้อย ไม่ค่อยรักษาสัญญา พร้อมจะทะเลาะกับพี่น้องหรือเพื่อน	- พื้นที่สีเขียว / ธรรมชาติ
	- มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องเพศ การเกิด การมีชีวิต	- ห้องสมุด (ขนาดใหญ่)
	2.3) พัฒนาการทางสังคม	
	- ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแก๊งเพื่อนรุ่นเดียวกัน คบเพื่อนได้นานขึ้น	- พื้นที่อเนกประสงค์ - สนามกีฬา - สนามเด็กเล่น
	2.4) พัฒนาการทางสติปัญญา	
- วัยนี้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น คิดย้อนกลับได้ แยกแยะ จัดกลุ่ม และลำดับของวัตถุสิ่งของได้	- ห้องสมุด	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 (ต่อ) แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพัฒนาการเด็กวัยเรียน

ผู้ใช้โครงการ	พัฒนาการ	องค์ประกอบ
3) เด็กช่วงอายุ 13 – 15 ปี	3.1) พัฒนาการทางกาย	
	- ชอบออกกำลังกายมากขึ้น	- สนามกีฬา (ขนาดใหญ่)
	3.2) พัฒนาการทางอารมณ์	
	- อารมณ์แปรปรวน (Storm and Stress) เจ้าอารมณ์ ก้าวร้าว	- ห้องดนตรี - พื้นที่สีเขียว / ธรรมชาติ
	3.3) พัฒนาการทางสังคม	
	- ต้องการอิสระมากขึ้น	- พื้นที่อเนกประสงค์
	3.4) พัฒนาการทางสติปัญญา	
- วัยนี้สามารถคิดเหตุผลเชิงนามธรรม เข้าใจเหตุผล ใช้ภาษา ลึกซึ้งได้ คิดเชิงสมมติฐานได้	- ห้องสมุด	

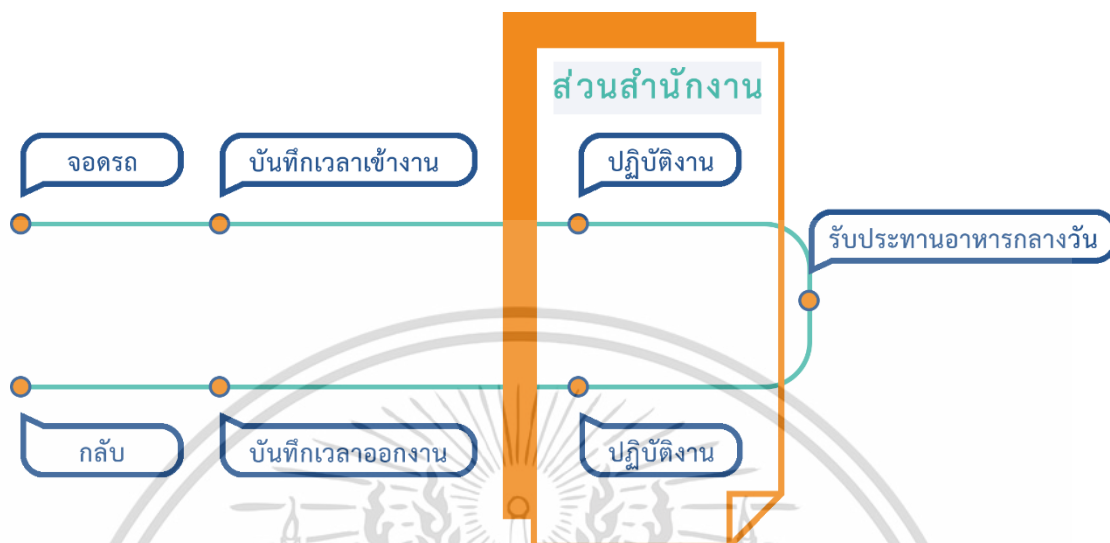
ตารางที่ 5.7 (ต่อ) แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพัฒนาการเด็กวัยเรียน

ผู้ใช้โครงการ	พัฒนาการ	องค์ประกอบ
4) เด็กช่วงอายุ 16 – 18 ปี	4.1) พัฒนาการทางกาย	
	- เติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบสมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง	- สนามกีฬา (ขนาดใหญ่)
	4.2) พัฒนาการทางอารมณ์	
	- ต้องการอิสรภาพมากขึ้น	- ห้องดนตรี - พื้นที่สีเขียว / ธรรมชาติ
	4.3) พัฒนาการทางสังคม	
	- ยังให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน มักทำอะไรตามกลุ่ม - สัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ดีขึ้นกว่าวัยที่ผ่านมา	- พื้นที่อเนกประสงค์
	4.4) พัฒนาการทางสติปัญญา	
- ความสามารถทางสติปัญญาพัฒนาขึ้นเกือบเท่าผู้ใหญ่ สนใจเรื่องสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	- ห้องสมุด	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.4.2 ผู้ให้บริการ

1) กลุ่มงานบริหารโครงการ / ฝ่ายธุรการ

รูปที่ 5.4 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนกลุ่มงานบริหารโครงการ / ฝ่ายธุรการ

ตารางที่ 5.8 แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนกลุ่มงานบริหารโครงการ

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
กลุ่มงานบริหารโครงการ		
1) ผู้อำนวยการ	- บริหารงานโครงการ	- ห้องทำงาน
2) รองผู้อำนวยการ	- บริหารงานโครงการ	- พื้นที่ทำงาน

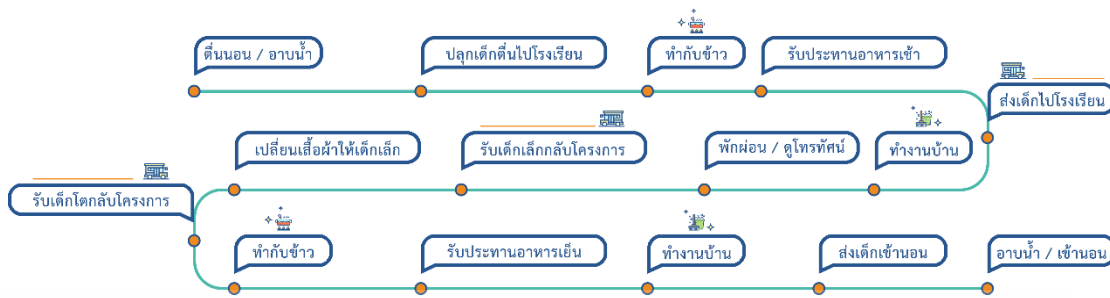
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.9 แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายธุรการ

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ฝ่ายธุรการ		
1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสารบรรณและธุรการ	- รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ประจำเดือน โต้ตอบในหนังสือจดหมายราชการ	- ห้องเก็บเอกสาร - พื้นที่ทำงาน
2) เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน	- จัดเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเงิน - เบิกจ่ายเงินงบประมาณ จัดทำงบประมาณประจำปี - รับส่งเงินนอกงบและเงินบริจาค	- ห้องเก็บเอกสาร - พื้นที่ทำงาน - พื้นที่พักคอย - ส่วนรับบริจาค - ห้องเก็บของบริจาค
3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน	- จัดรวบรวมสถิติเกี่ยวกับเด็กในความอุปการะ จัดทำทะเบียนประวัติ และติดตามรายงานการเปลี่ยนแปลงเด็กในความอุปการะ - ติดตามสืบหาบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและติดตามผลการสงเคราะห์ภายหลังเด็กพ้นการอุปการะ	- ห้องเก็บเอกสาร - พื้นที่ทำงาน
4) เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์	- จัดทำแผนโครงการเกี่ยวกับการสงเคราะห์ฟื้นฟู พัฒนา และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก - ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก - ส่งเสริม พัฒนาการบุคลากรสถานสงเคราะห์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ	- พื้นที่ทำงาน - พื้นที่พักคอย - ห้องประชุมสัมมนา
5) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถานที่	- ดูแลสถานที่ งานภูมิทัศน์ของโครงการ	- ห้องเก็บเอกสาร - พื้นที่ทำงาน
6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสังคมสงเคราะห์	- คอยติดตามการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดี และคอยประเมินผลการดูแลบำบัด เพื่อหาวิธีบำบัดให้เหมาะสมกับเด็กต่อไป	- ห้องเก็บเอกสาร - พื้นที่ทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ฝายให้การเลี้ยงดู

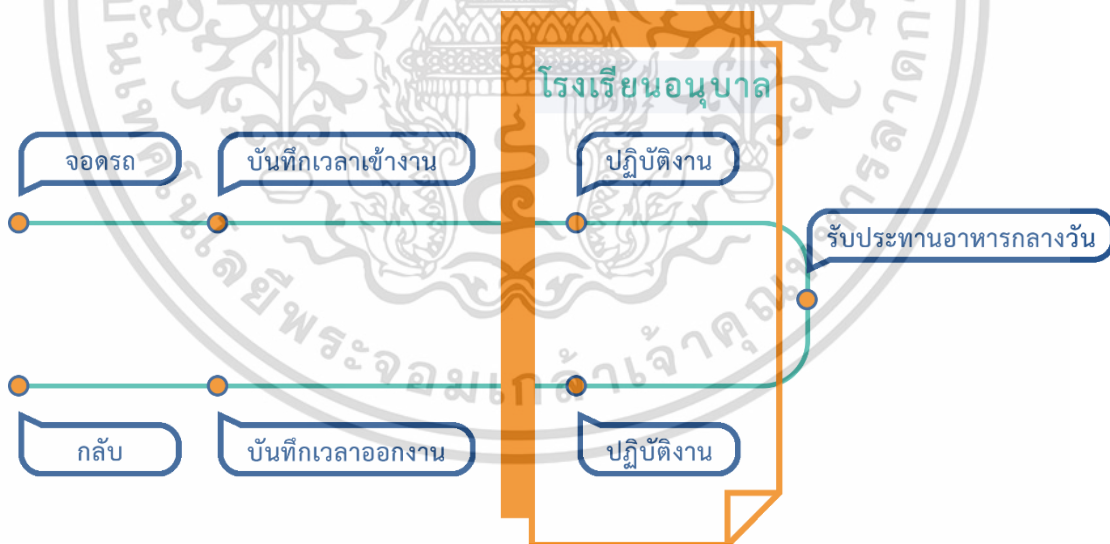

รูปที่ 5.5 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝายให้การเลี้ยงดู

ตารางที่ 5.10 แสดงการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝายให้การเลี้ยงดู

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ฝายให้การเลี้ยงดู		
1) แม่ประจำในแต่ละบ้าน	- ดูแลเด็กในแต่ละบ้าน	- บ้านพัก
2) น้า (ชั่วคราว)	- ดูแลเด็ก	- พื้นที่พักผ่อน

3) ฝายส่งเสริมความรู้

รูปที่ 5.6 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝายส่งเสริมความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.11 แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายส่งเสริมความรู้

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ฝ่ายส่งเสริมความรู้		
1) นักจิตวิทยา	- ดูแลพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน
2) ครูพละ	- วางแผนกำหนดหลักสูตรการให้การศึกษา	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน
3) ครูประจำชั้น	- วางแผนกำหนดหลักสูตรการให้การศึกษา	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน
4) นักกิจกรรมบำบัด	- ตรวจสอบแลสุขภาพจิตใจของเด็ก และคอยให้คำปรึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความสบายใจ	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน
5) รักษาพยาบาล	- มีการตรวจสอบสุขภาพเด็กเป็นประจำ	- ห้องพยาบาล - ห้องพักผ่อน
6) อาสาสมัคร	- ดูแลด้านสอนหนังสือแก่เด็กที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมสังคมได้	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน

4) ฝ่ายอบรมวิชาชีพ

รูปที่ 5.7 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายอบรมวิชาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.12 แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายอบรมวิชาชีพ

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ฝ่ายอบรมวิชาชีพ		
1) ครูสอนวิชาชีพ (อาทิตย์ละ 4 วัน)	- ให้การอบรมด้านวิชาชีพแก่เด็ก - เตรียมการสอนและตรวจงานเด็ก	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน

5) ฝ่ายบริการอาคาร

รูปที่ 5.7 พฤติกรรมการใช้งานของผู้ให้บริการส่วนฝ่ายบริการอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.13 แสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ให้บริการส่วนฝ่ายบริการอาคาร

ผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ฝ่ายบริการอาคาร		
1) พนักงานขับรถ	- ขับรถบริหารส่วนงานด้านต่าง ๆ - ฝ้าดูแลและตรวจสอบรถ	- ห้องปฏิบัติงาน - ห้องพักผ่อน
2) แม่บ้าน	- เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ดูแลความเรียบร้อยภายในโครงการ - ทำความสะอาดเสื้อผ้าภายในโครงการ	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ห้องเก็บขยะ ห้องเก็บอุปกรณ์ - ห้องซักล้าง ลานซักล้าง
3) แม่ครัว	- เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - จัดซื้อและปรุงอาหาร - ทำความสะอาดเครื่องครัว - ปรุงอาหารสำหรับเด็กภายในโครงการ	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ส่วนเก็บอาหาร ห้องครัว - ส่วนซักล้าง ห้องเก็บของ - โรงอาหารเด็กภายในโครงการ
4) คนดูแลสวน	- เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ดูแลอาคาร สวน จัดการสถานที่	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ห้องทำงาน
5) พนักงานรักษา ความปลอดภัย	- เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ดูแลความเรียบร้อยภายในอาคาร	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ป้อมยาม
6) เจ้าหน้าที่ฝ่าย ซ่อมบำรุง	- เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ซ่อมแซมอุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ห้องทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.5 สรุปการกำหนดองค์ประกอบของโครงการ

ตารางที่ 5.13 แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ

ประเภทขององค์ประกอบ	ส่วนประกอบ	องค์ประกอบ
องค์ประกอบหลัก		
1) ส่วนที่พักอาศัย	1) ส่วนบ้านเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี - เป็นที่พักอาศัย จำนวน 2 หลัง หลังละ 8 – 9 คน	- โถงทางเข้า - ห้องนอนเด็ก 2 ห้อง - ส่วนพื้นที่นั่งเล่น - ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน - ส่วนครัว - ส่วนซักล้าง - ห้องเก็บของ - ส่วนพักพี่เลี้ยง - ห้องน้ำเด็ก - ห้องน้ำพี่เลี้ยง - ชานอเนกประสงค์
	2) ส่วนบ้านเด็กกลาง อายุ 6 – 12 ปี - เป็นที่พักอาศัย จำนวน 4 หลัง หลังละ 10 – 11 คน	- โถงทางเข้า - ห้องนอนเด็ก 4 ห้อง - ส่วนพื้นที่นั่งเล่น - ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน - ส่วนครัว - ส่วนซักล้าง - ห้องเก็บของ - ส่วนพักพี่เลี้ยง - ห้องน้ำเด็ก - ห้องน้ำพี่เลี้ยง - ชานอเนกประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 (ต่อ) แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ

ประเภทขององค์ประกอบ	ส่วนประกอบ	องค์ประกอบ
องค์ประกอบหลัก		
1) ส่วนที่พักอาศัย	3) ส่วนบ้านเด็กโต อายุ 13 – 18 ปี - เป็นที่พักอาศัย จำนวน 5 หลัง หลังละ 6 – 7 คน	- โถงทางเข้า - ห้องนอนเด็ก 2 ห้อง - ส่วนพื้นที่นั่งเล่น - ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน - ส่วนครัว - ส่วนซักล้าง - ห้องเก็บของ - ส่วนพักพี่เลี้ยง - ห้องน้ำเด็ก - ห้องน้ำพี่เลี้ยง - ชานอเนกประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 (ต่อ) แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ

ประเภทขององค์ประกอบ	ส่วนประกอบ	องค์ประกอบ
องค์ประกอบหลัก		
2) ส่วนการเรียนการสอน	1) ส่วนต้อนรับ	- พื้นที่ส่วนทำกิจกรรม - ห้องพยาบาล - พื้นที่รับประทาน
	2) พื้นที่สำหรับนักเรียนพบอาจารย์ประจำชั้นในช่วงเช้ามืดก่อนเข้าเรียน - พื้นที่สำหรับการเรียนการสอนบางวิชาที่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ	- ห้องเรียนประจำ (General Classroom)
	3) พื้นที่ใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ประจำสัปดาห์)	- ห้องศิลปะและงานปั้นอนุบาล (Art Studio) - ห้องเรียนทำอาหาร (Cooking Studio) - ห้องดนตรีและเต้น (Music and Dance Studio)
	5) พื้นที่ฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ให้บริการ	- ส่วนฝึกอบรมอาชีพ
	6) ส่วนบริหาร	- ห้องพักครู - ห้องเก็บอุปกรณ์ - ห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 (ต่อ) แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ

ประเภทขององค์ประกอบ	ส่วนประกอบ	องค์ประกอบ
องค์ประกอบหลัก		
3) ส่วนบริหารโครงการ	1) ส่วนต้อนรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนต้อนรับและพักคอย - ห้องแสดงผลงาน - ร้านสหกรณ์ - ห้องน้ำ - ห้องเก็บของ
	2) ส่วนบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องทำงานผู้อำนวยการ - ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ - ห้องทำงานฝ่ายธุรการ - ส่วนเก็บเอกสาร - ห้องประชุม - ห้องเตรียมอาหาร - ห้องเก็บของ - ห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 (ต่อ) แสดงการสรุปองค์ประกอบของโครงการ

ประเภทขององค์ประกอบ	ส่วนประกอบ	องค์ประกอบ
องค์ประกอบรอง		
4) ส่วนสันตนาการ	1) พื้นที่กิจกรรมการเล่นกับอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะความคิด	- สนามเด็กเล่น - ลานทราย
	2) สตูดิโอการเรียนรู้ (Learning Studio)	- ห้องคอมพิวเตอร์ - พื้นที่เพาะปลูก
	3) พื้นที่อ่านหนังสือและทำงานร่วมกัน	- ห้องสมุด - พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co – Working Space)
	4) พื้นที่จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ให้เกิดการพัฒนาต่อยอดต่อไป - การแสดงความสามารถของเด็ก	- พื้นที่นิทรรศการหรือจัดแสดงผลงานแบบหมุนเวียนภายนอก / ภายใน - เวทีแสดงผลงาน / ความคิด
	5) พื้นที่พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน - กิจกรรมระหว่างคนทั่วไปกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์	- พื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง
5) ส่วนบริการ	1) ส่วนบริการอาคาร	- ห้องทำอาหาร - ส่วนรับประทานอาหาร - ห้องน้ำ / ห้องอาบน้ำ - ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย - ห้องเก็บของ - ห้องซ่อมบำรุง - ป้อมยาม - ส่วนจอดรถ

5.2 การวิเคราะห์รายละเอียดและพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ

การวิเคราะห์หาพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ เป็นการวิเคราะห์ต่อเนื่องจากการศึกษาและวิเคราะห์ห้องประกอบโครงการในข้างต้น เพื่อให้ได้ขนาดพื้นที่ใช้สอยที่สอดคล้องกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ใช้โครงการ และทำการสรุปพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการต่อไป โดยมีเกณฑ์การพิจารณาและมาตรฐานที่ใช้วิเคราะห์กำหนดพื้นที่ใช้สอย ดังนี้

A) จากการวิเคราะห์ (Analysis)

- จำนวนผู้ใช้และพฤติกรรม
- เวลาและวาระ
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ
- ความต้องการพื้นฐาน

B) จากการศึกษาคำกรณณ์ตัวอย่าง (Case Study)

C) จากหนังสือ Time – Saver Standards for Building Types²

D) จากหนังสือ Neufert Architects’ Data³

E) จากหนังสือ Site Planning Standards⁴

F) จากกฎหมายและข้อบัญญัติ

5.2.1 ส่วนที่พักอาศัย

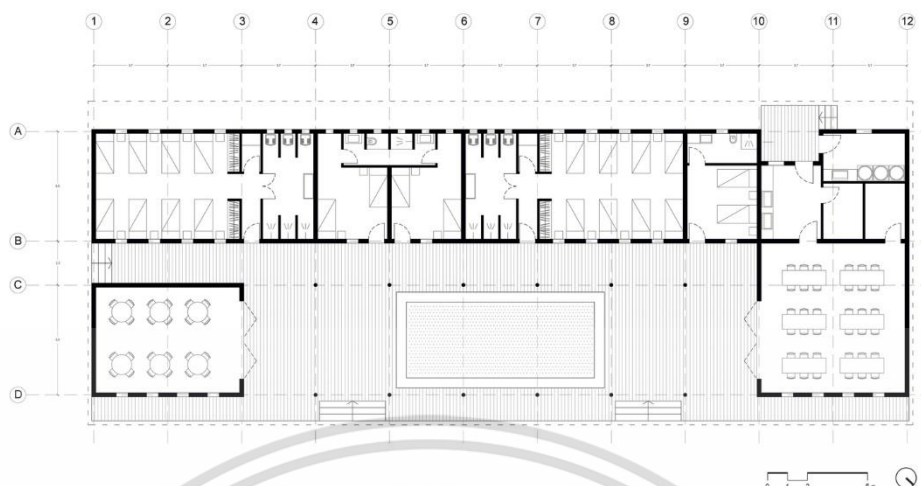
การจัดสภาพแวดล้อมของบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก⁵ ทั้งภายในและภายนอกจะต้องจัดให้สะอาด ปลอดภัย น่าอยู่อาศัย และที่สำคัญคือควรจัดบรรยากาศให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับบ้านที่ดีของเด็ก ๆ ให้มากที่สุด เด็กจะใช้เวลาอยู่ในสภาพแวดล้อมของบ้านอุปถัมภ์นี้มากกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาในแต่ละวัน โดยมีการคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกในการใช้งานเป็นหลัก อ้างอิงจากพื้นที่ใช้สอยจากตัวอย่างโครงการสถานสงเคราะห์เด็กชายมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร และ Children’s Home in Nosy Be, Madagascar

² Joseph De Chiara and John Callender, **Time – Saver Standards for Building Types 2nd Edition**, (Singapore: Singapore National Printers Ltd, 1983).

³ Bousmaha Baiche, **Neufert Architects’ Data Third Edition**, (UK: School of Architecture, Oxford Brookes University, 2002).

⁴ Joseph De Chiara and Lee E. Koppelman, **Site Planning Standards**, (USA: McGraw-Hill, 1978).

⁵ คู่มือละเอียดเพิ่มเติม บทที่ 2.1.7 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติกับพัฒนาการของเด็ก

รูปที่ 5.9 แสดงขนาดพื้นที่ใช้สอยส่วนที่พักอาศัยจากโครงการตัวอย่าง (Children's Home in Nosy Be. 2562)

ตารางที่ 5.15 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนที่พักอาศัย

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบหลัก					
ส่วนที่พักอาศัย					
1) ส่วนบ้านเด็กเล็ก	- โถงทางเข้า	19	3.00	1	3.00
	- ห้องนอนเด็ก	17	18.00	2	36.00
	- ส่วนพื้นที่นั่งเล่น	17	20.00	1	20.00
	- ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน	17	12.00	1	12.00
	- ส่วนครัว	2	6.00	1	6.00
	- ส่วนซักล้าง	2	6.00	1	6.00
	- ห้องเก็บของ	2	12.00	1	12.00
	- ส่วนพักพิงเลี้ยง	2	12.00	1	12.00
	- ห้องน้ำเด็ก	17	16.00	1	16.00
	- ห้องน้ำพิงเลี้ยง	2	7.00	1	7.00
	- ชานอเนกประสงค์	19	9.00	1	9.00
				พื้นที่สัญญา 30%	41.70
รวมพื้นที่ส่วนที่พักอาศัย (บ้านเด็กเล็ก 2 หลัง)					361.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.15 (ต่อ) แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนที่พักอาศัย

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบหลัก					
ส่วนที่พักอาศัย					
2) ส่วนบ้านเด็กกลาง	- โถงทางเข้า	45	12.00	1	12.00
	- ห้องนอนเด็ก	42	20.00	4	80.00
	- ส่วนพื้นที่นั่งเล่น	42	20.00	1	20.00
	- ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน	42	25.00	1	25.00
	- ส่วนครัว	45	8.00	1	8.00
	- ส่วนซักล้าง	45	12.00	1	12.00
	- ห้องเก็บของ	45	25.00	1	25.00
	- ส่วนพักพิงเลี้ยง	3	25.00	1	25.00
	- ห้องน้ำเด็ก	45	16.00	1	16.00
	- ห้องน้ำพิงเลี้ยง	3	7.00	1	7.00
	- ชานอเนกประสงค์	45	15.00	1	15.00
	พื้นที่สัญญา 30%				
รวมพื้นที่ส่วนที่พักอาศัย (บ้านเด็กกลาง 4 หลัง)					1,274.00
2) ส่วนบ้านเด็กโต	- โถงทางเข้า	34	12.00	1	12.00
	- ห้องนอนเด็ก	32	20.00	4	80.00
	- ส่วนพื้นที่นั่งเล่น	32	20.00	1	20.00
	- ส่วนพักผ่อน ทำการบ้าน	32	30.00	1	25.00
	- ส่วนครัว	34	12.00	1	8.00
	- ส่วนซักล้าง	34	6.00	1	12.00
	- ห้องเก็บของ	34	9.00	1	25.00
	- ส่วนพักพิงเลี้ยง	2	25.00	1	25.00
	- ห้องน้ำเด็ก	34	9.00	2	18.00
	- ห้องน้ำพิงเลี้ยง	2	9.00	1	7.00
	- ชานอเนกประสงค์	34	9.00	1	15.00
	พื้นที่สัญญา 30%				
รวมพื้นที่ส่วนที่พักอาศัย (บ้านเด็กโต 5 หลัง)					1,605.50
รวมพื้นที่ส่วนที่พักอาศัยทั้งหมด					3,240.90

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2 ส่วนการเรียนการสอน

5.2.2.1 ส่วนต้อนรับ

1) พื้นที่ส่วนทำกิจกรรม : 317.60 ตารางเมตร

2) ห้องพยาบาล

สำหรับห้องพยาบาลหรือปฐมพยาบาลผู้ประสบอุบัติเหตุเบื้องต้นให้บริการทั้งนักเรียน ครู และบุคลากรต่าง ๆ ของโครงการ ประกอบด้วย

2.1) ส่วนพักผ่อนแยกชายหญิงมีห้องน้ำ	20.00 ตารางเมตร
2.2) ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ปฐมพยาบาล	9.00 ตารางเมตร
2.3) ส่วนพักผ่อนรวม พื้นที่โล่งปฐมพยาบาลเบื้องต้น	16.00 ตารางเมตร
2.4) ส่วนเก็บอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	9.00 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ห้องพยาบาล	54.00 ตารางเมตร

3) พื้นที่รับประทานอาหาร

พื้นที่รับประทานอาหารจากจำนวนนักเรียน 17 คน

เนื่องจากเป็นพื้นที่รับประทานอาหารที่นักเรียนรับประทานอาหารร่วมกับครู จำนวนครูคือ 1 คน

ดังนั้น พื้นที่รับประทานอาหาร ควรมีพื้นที่รองรับจำนวนมากที่สุดคือ 18 คน

ข้อมูลจาก Neufert Architects' Data

- พื้นที่รับประทานอาหารต่อ 1 คน ประมาณ 0.60 ตารางเมตร

$$3.1) \text{พื้นที่รับประทานอาหาร} = 0.60 \times 18 = 10.80 \text{ ตารางเมตร}$$

$$3.2) \text{พื้นที่ส่วนตักอาหาร (Buffet) คิดเป็น 20\% ของพื้นที่รับประทานอาหาร} \\ = (20 / 100) \times 10.80 = 2.16 \text{ ตารางเมตร}$$

รวมพื้นที่รับประทานอาหาร 12.96 ตารางเมตร

5.2.2.2 พื้นที่สำหรับนักเรียนพบอาจารย์ประจำชั้นในช่วงเข้าก่อนเข้าเรียน

พื้นที่สำหรับการเรียนการสอนบางวิชาที่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ

1) ห้องเรียนประจำ (General Classroom)

จำนวนห้องเรียนประจำ (General Classroom) คือ 1 ห้อง

$$= (8.00 \times 5.00) \times 1 = 40.00$$

รวมพื้นที่ห้องเรียนประจำ (General Classroom) 40.00 ตารางเมตร

5.2.2.3 พื้นที่ที่ใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ประจำสัปดาห์)

1) ห้องศิลปะและงานปั้นอนุบาล (Art Studio)

จำนวนห้องศิลปะและงานปั้นอนุบาล (Art Studio) คือ 1 ห้อง

$$= (5.00 \times 5.00) \times 1 = 25.00$$

รวมพื้นที่ห้องศิลปะและงานปั้นอนุบาล (Art Studio) 25.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ห้องเรียนทำอาหาร (Cooking Studio)

จำนวนห้องเรียนทำอาหาร (Cooking Studio) คือ 1 ห้อง

$$= (5.00 \times 5.00) \times 1 = 25.00$$

รวมพื้นที่ห้องเรียนทำอาหาร (Cooking Studio) 25.00 ตารางเมตร

3) ห้องดนตรีและเต้น (Music and Dance Studio)

จำนวนห้องดนตรีและเต้น (Music and Dance Studio) คือ 1 ห้อง

$$= (8.00 \times 8.00) \times 1 = 64.00$$

รวมพื้นที่ห้องดนตรีและเต้น (Music and Dance Studio) 64.00 ตารางเมตร

5.2.2.4 พื้นที่ฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ให้บริการ

1) ส่วนฝึกอบรมอาชีพ

ใช้สำหรับจัดกิจกรรมอบรมหรือบรรยายในวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ โดยจัดเป็น สัมนาขนาดเล็กแบบแยกกลุ่มขนาด 37 ที่นั่ง จำนวน 2 ห้อง สามารถปรับขยายรวมเป็นห้องเดียวกัน ได้ มีเครื่องฉาย Projector หรือจอโทรทัศน์ ผู้ให้บริการสูงสุดต่อวันคือ 74 คน ครูสอนวิชาชีพ 2 คน

1.1) ห้องเรียนอเนกประสงค์ : 1.80 ตารางเมตร / คน

$$\text{รวมพื้นที่ห้องเรียนอเนกประสงค์ } (1.80 \times 74) \times 2 = 266.40 \text{ ตารางเมตร}$$

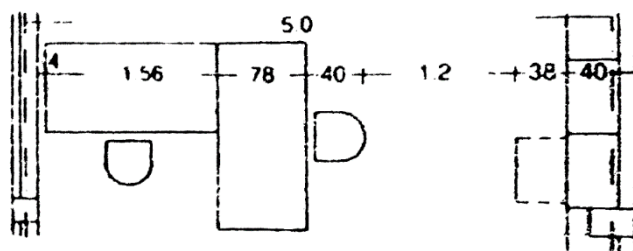
1.2) ห้องรับรองครูสอนวิชาชีพ : 18.00 ตารางเมตร

$$\text{รวมพื้นที่ส่วนฝึกอบรมวิชาชีพ } 284.40 \text{ ตารางเมตร}$$

5.2.2.5 ส่วนบริหาร

ประกอบด้วยส่วนทำงานแยกเป็นหมวด ห้องเก็บอุปกรณ์ และห้องน้ำที่ใช้ร่วมกัน ครูจะนั่งตามหมวดวิชาที่ทำการสอนอยู่ ประกอบด้วยหมวดวิชาต่าง ๆ ดังนี้

- นักจิตวิทยา	รวม 1 คน
- ครูพละ	รวม 1 คน
- ครูประจำชั้น	รวม 1 คน
- นักกิจกรรมบำบัด	รวม 1 คน
จำนวนครู	รวม 4 คน

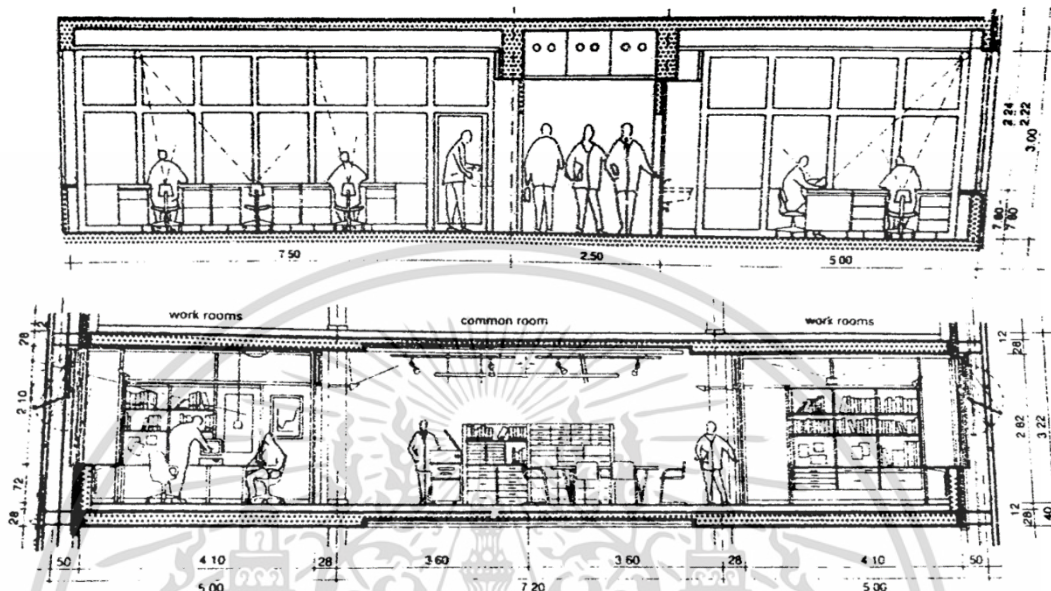
รูปที่ 5.10 การจัดพื้นที่ทำงานของครู 1 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ห้องพักครู

การจัดพื้นที่ทำงานของครู 1 คน = 7.25 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องพักครู = 7.25 x 4 = 29.00 ตารางเมตร

รูปที่ 5.11 ตัวอย่างรูปตัดแสดงที่ว่าง (Space) ในห้องพักครู

2) ห้องเก็บอุปกรณ์ :

20.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่สำหรับเก็บสินค้า อุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนที่อาจจัดซื้อมาจากภายนอกหรือเก็บอุปกรณ์ที่เหลือใช้แต่ยังใช้ได้อยู่ เทียบได้กับส่วนเก็บของของโรงเรียน

3) ห้องน้ำ :

จากข้อมูลผู้ติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

- สำนักงาน ประกอบด้วย

ผู้ชาย : โถส้วม 1 ที่ โถปัสสาวะชาย 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ผู้หญิง : โถส้วม 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ต่อพื้นที่อาคาร 300 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องน้ำ = (3 x 1.35) + (2 x 0.54) + (5 x 0.90) = 9.63 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.16 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนการเรียนการสอน

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบหลัก					
ส่วนการเรียนการสอน					
1) ส่วนต้อนรับ	- พื้นที่ส่วนทำกิจกรรม	18	317.60	1	317.60
	- ห้องพยาบาล	125	54.00	1	54.00
	- พื้นที่รับประทานอาหาร	18	57.60	1	12.96
2) พื้นที่สำหรับ นักเรียนพบอาจารย์ ประจำชั้นในช่วงเช้า ก่อนเข้าเรียน	- ห้องเรียนประจำ (General Classroom)	18	40.00	1	40.00
3) พื้นที่ใช้เพื่อจัด กิจกรรมการเรียน การสอน (ประจำ สัปดาห์)	- ห้องเรียนศิลปะและงาน ปั้นอนุบาล (Art Studio)	18	25.00	1	25.00
	- ห้องเรียนทำอาหาร (Cooking Studio)	18	25.00	1	25.00
	- ห้องดนตรีและเต้น (Music and Dance Studio)	18	64.00	1	64.00
4) พื้นที่ ฝึกอบรม อาชีพที่เหมาะสมกับ ผู้ใช้บริการ	- ส่วนฝึกอบรมอาชีพ	76	126.00	2	284.40
5) ส่วนบริหาร	- ห้องพักครู	1	43.50	1	29.00
	- ห้องเก็บอุปกรณ์	1	40.00	1	20.00
	- ห้องน้ำ	1	9.63	1	9.63
				พื้นที่สัญญา 30%	264.48
รวมพื้นที่ส่วนการเรียนการสอน					1,146.07

5.2.3 ส่วนบริหารโครงการ

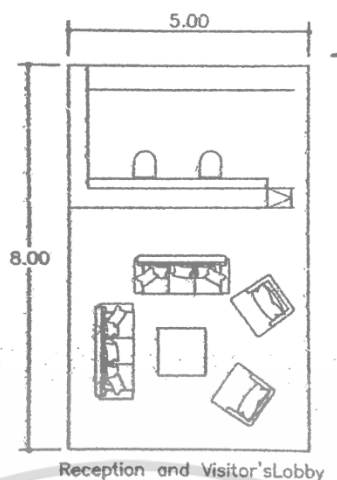
5.2.3.1 ส่วนต้อนรับ

1) ส่วนต้อนรับและพักคอย :

355.00 ตารางเมตร

เป็นส่วนประชาสัมพันธ์ ติดต่อ - สอบถาม นั่งพักคอยสำหรับผู้มาติดต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.12 การจัดส่วนต้อนรับและพักผ่อน

2) ห้องแสดงผลงาน : 20.00 ตารางเมตร

จัดแสดงเป็นนิทรรศการชั่วคราว มีทั้งส่วนของพื้นที่กลางแจ้งละพื้นที่ภายในอาคาร สามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากบริเวณโถงทางเข้า เพื่อให้บุคคลภายนอกที่สนใจสามารถซื้อผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากฝีมือของเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์นี้ได้ เช่น งานฝีมือ สินค้าทางเกษตร

3) ร้านค้าสหกรณ์ : 20.00 ตารางเมตร

เป็นสำนักงานสหกรณ์ชุมชนและขายสินค้าเพื่อเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ เช่น ของใช้ทั่วไปเพื่อดำรงชีวิต เครื่องดื่ม ขนม

4) ห้องน้ำ

จากข้อมูลบัญชีกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

- สำนักงาน ประกอบด้วย

ผู้ชาย : โถส้วม 1 ที่ โถปัสสาวะชาย 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ผู้หญิง : โถส้วม 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ต่อพื้นที่อาคาร 300 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องน้ำ = $(3 \times 1.35) + (2 \times 0.54) + (5 \times 0.90) = 9.63$ ตารางเมตร

5) ห้องเก็บของ : 20.00 ตารางเมตร

5.2.3.2 ส่วนบริหาร

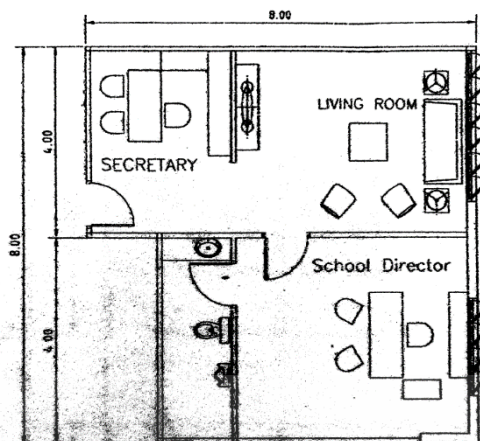
1) ห้องทำงานผู้อำนวยการ : 64.00 ตารางเมตร

ประกอบด้วยส่วนเลขานุการ ห้องพักผ่อน รับแขก และห้องน้ำ

2) ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ : 64.00 ตารางเมตร

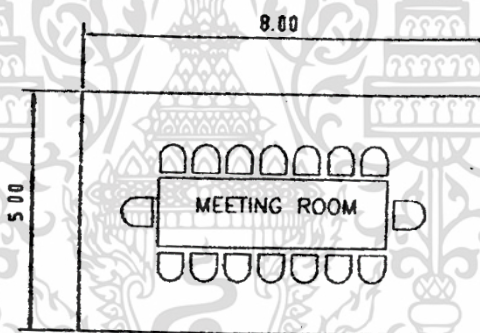
ประกอบด้วยส่วนเลขานุการ ห้องพักผ่อน รับแขก และห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

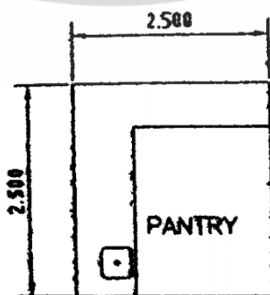
รูปที่ 5.13 การจัดห้องทำงานผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ

- 3) ห้องทำงานฝ่ายธุรการ : 40.00 ตารางเมตร
- 4) ส่วนเก็บเอกสาร : 40.00 ตารางเมตร
- 5) ห้องประชุม : 40.00 ตารางเมตร

รูปที่ 5.14 การจัดพื้นที่ห้องประชุม

- 6) ห้องเตรียมอาหาร : 8.00 ตารางเมตร

รูปที่ 5.15 การจัดพื้นที่ห้องเตรียมอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7) ห้องเก็บของ : 8.00 ตารางเมตร

8) ห้องน้ำ

จากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

- สำนักงาน ประกอบด้วย

ผู้ชาย : โถส้วม 1 ที่ โถปัสสาวะชาย 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ผู้หญิง : โถส้วม 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ต่อพื้นที่อาคาร 300 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องน้ำ = $(3 \times 1.35) + (2 \times 0.54) + (5 \times 0.90) = 9.63$ ตารางเมตร

ตารางที่ 5.16 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนบริหารโครงการ

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบหลัก					
ส่วนบริหารโครงการ					
1) ส่วนต้อนรับ	- ส่วนต้อนรับและพักคอย		355.00	1	355.00
	- ห้องแสดงผลงาน		20.00	1	20.00
	- ภัตตาคาร		20.00	1	20.00
	- ห้องน้ำ		19.26	1	19.26
	- ห้องเก็บของ	6	20.00	1	20.00
2) ส่วนบริหาร	- ห้องทำงานผู้อำนวยการ	1	64.00	1	64.00
	- ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ	1	64.00	1	64.00
	- ห้องทำงานฝ่ายธุรการ	6	40.00	1	40.00
	- ส่วนเก็บเอกสาร	8	40.00	1	40.00
	- ห้องประชุม	16	40.00	1	40.00
	- ห้องเตรียมอาหาร	8	8.00	1	8.00
	- ห้องเก็บของ	8	8.00	1	8.00
	- ห้องน้ำ	16	9.63	1	9.63
พื้นที่สัญญา 30%					212.37
รวมพื้นที่ส่วนบริหารโครงการ					920.26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 ส่วนกิจกรรมและสันทนาการ

5.2.4.1 พื้นที่กิจกรรมการเล่นกับอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะความคิด

1) สนามเด็กเล่น

มาตรฐานการออกแบบสนามเด็กเล่น Brain – Based Learning (BBL)

1.1) กิจกรรมสร้างสรรค์ การระบายสีด้วยนิ้วมือและฝ่ามือ การวาดภาพด้วยนิ้วโดยใช้สบูบับนพื้นฟออร์ไมก้า การวาดภาพด้วยนิ้วมือบนแขน ขา ลำตัว หลัง การเล่นทราย การฝนสีด้วยกระดาษทราย การนวดแป้งหรือดินน้ำมัน

1.2) กิจกรรมที่เด็กมีโอกาสสัมผัสวัสดุที่มีผิวสัมผัสต่างกันในระหว่างทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น ฝ้ายกระสอบ ฝ้ายสักหลาด ฝ้ายกำมะหยี่ ฯลฯ

1.3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ / กิจกรรมกลางแจ้ง ที่เปิดโอกาสให้เด็กถอดรองเท้าสัมผัสกับพื้นผิวที่ต่างกัน รวมถึงกิจกรรมที่เด็กจะได้รับรู้อุณหภูมิต่างกันของวัตถุ เช่น ร้อน อุ่น เย็น

1.4) พื้นที่พัฒนาระบบสร้างสมดุลร่างกาย ซึ่งจะช่วยให้เรื่องการเขียนอ่าน เด็กเล็ก ๆ ต้องการรับรู้ตำแหน่ง ดังนั้นกิจกรรมในพื้นที่จึงประกอบด้วย

- กิจกรรมที่ฝึกการเคลื่อนไหวของร่างกาย การหมุนรอบตัวเอง การเคลื่อนไหวในแนวราบ การเคลื่อนไหวในแนวตั้ง เช่น การกระโดดโยก กระโดดเท้าคู่ การกลิ้งตัวในกอล่งแข็ง การกลิ้งไปบนพื้นราบ หรือกลิ้งลงทางลาด

- กิจกรรมการแกว่งทั้งในแนวเหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก เช่น การหมุนทั้งทวนและตามเข็มนาฬิกา การเล่นกระดานลื่น การปีนเครื่องเล่นสนาม การเดินบนพื้นผิวที่ขรุขระไม่ราบเรียบ

- กิจกรรมการโยก การทรงตัว การวิ่งจ็อกกิ้ง และการตีลังกา

1.5) พื้นที่พัฒนาระบบสัมผัสพื้นผิวของร่างกาย ช่วยในเรื่องการตัดสินใจของเด็ก เนื่องจากอวัยวะที่เป็นระบบสัมผัสพื้นผิวของร่างกายจะอยู่ใต้ระบบผิวสัมผัส ประกอบด้วย กล้ามเนื้อ เอ็นและข้อต่อ ทำให้เด็กเรียนรู้ตำแหน่งของร่างกาย อัตราการเคลื่อนไหว ทิศทาง และความเร็วของการเคลื่อนไหวแขน ขา ดังนั้นกิจกรรมจะประกอบด้วย

- กิจกรรมลักษณะที่มีแรงดึงต่อกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และข้อต่อ เช่น การหิ้วของที่มึ่น้ำหนัก การโหนบาร์ การชักเย่อ การโยนบอล ขว้างบอล และการลากของหรือกอล่งที่มีน้ำหนัก

- กิจกรรมลักษณะที่ใช้แรงกดต่อกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และข้อต่อ เช่น การผลักกอล่งที่มีน้ำหนักในทิศทางต่าง ๆ การชกหรือดันหมอนขนาดใหญ่ การผลักหรือดันฝ่ามือกับผนังหรือเพื่อน และการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็ก

อ้างอิงพื้นที่จาก Time Server Standards for Building Types และกรณีศึกษาสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร

ดังนั้นพื้นที่สนามเด็กเล่น

408.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ลานทราย : 18.00 ตารางเมตร

5.2.4.2 สตูดิโอการเรียนรู้ (Learning Studio)

1) ห้องซ้อมดนตรี

ข้อมูลจาก Neufert Architects' Data

- การจัดพื้นที่ห้องซ้อมดนตรี 1 ห้อง = 46.50 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องซ้อมดนตรี = $46.50 \times 1 =$ 46.50 ตารางเมตร

2) พื้นที่เพาะปลูก

2.1) พื้นที่สวนเพาะปลูกเพื่อเด็กปฐมวัย รองรับเด็กทั้งหมด 17 คน

พื้นที่กิจกรรม 1.80 ตารางเมตร / คน รวมทั้งหมด 30.60 ตารางเมตร

พื้นที่เก็บอุปกรณ์งานสวน 12.00 ตารางเมตร

2.2) แปลงเกษตรยั่งยืน / Organic Farm

เพื่อใช้รับประทาน ลดค่าใช้จ่าย และขายเพื่อสร้างรายได้

- พื้นที่ทำแปลงเกษตรอย่างน้อย $1.00 \times 4.00 = 4.00$ ตารางเมตร / คน

- ผักสวนครัว $1.00 \times 0.50 = 0.50$ ตารางเมตร / คน

ดังนั้น ใช้พื้นที่ทำแปลงเกษตรยั่งยืน = $74 \times 4.00 =$ 296.00 ตารางเมตร

ใช้พื้นที่ทำ Organic Farm = $74 \times 0.50 =$ 37.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่เพาะปลูก = 375.60 ตารางเมตร

5.2.4.3 พื้นที่อ่านหนังสือและทำงานร่วมกัน

1) ห้องสมุด

ให้บริการยืมหนังสือ วารสาร หรืออ่านหนังสือในห้องสมุด ผู้ใช้บริการสูงสุดต่อวันคือ 91 คน บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ 3 คน

จำนวนหนังสือในห้องสมุด จากมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2533

- คิดจำนวนหนังสือ 8 เล่ม / คน

ดังนั้น มีหนังสือ = $91 \times 8 = 728$ เล่ม

1.1) พื้นที่อ่านหนังสือ : 2.70 ตารางเมตร / คน

= $2.70 \times 91 = 245.70$ ตารางเมตร

รวมพื้นที่อ่านหนังสือ 245.70 ตารางเมตร

1.2) พื้นที่วางหนังสือ : 1.30 ตารางเมตร / 250 เล่ม

= $(1.30 / 250) \times 728 = 3.79$

รวมพื้นที่วางหนังสือ 3.79 ตารางเมตร

1.3) บริเวณถ่ายเอกสาร : 6.00 ตารางเมตร

1.4) พื้นที่ทำงานบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด : 5 ตารางเมตร / คน

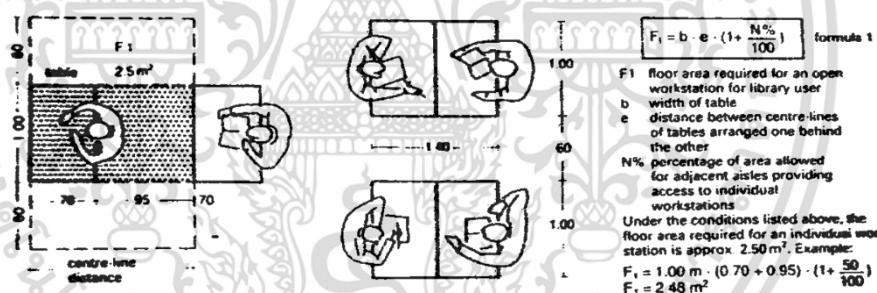
= $5.00 \times 3 = 15.00$ ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

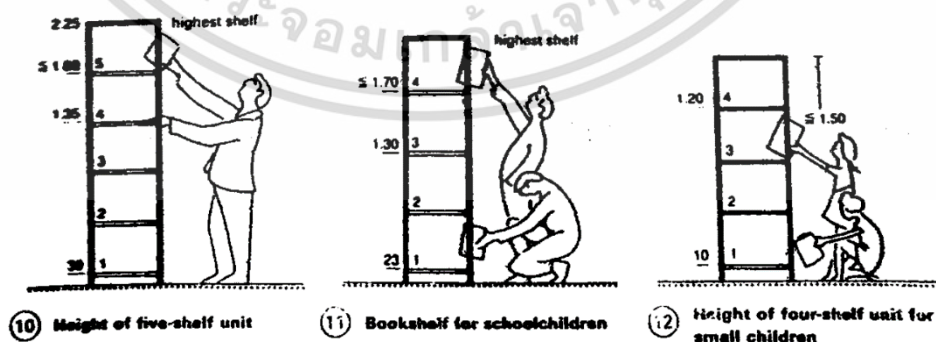
รวมพื้นที่ทำงานบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	15.00 ตารางเมตร
1.5) ห้องเก็บสื่อและอุปกรณ์ :	9.00 ตารางเมตร
1.6) ห้องซ่อมแซมหนังสือ :	15.00 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ห้องสมุด	294.49 ตารางเมตร

รูปที่ 5.16 ตัวอย่างการจัดห้องสมุด

รูปที่ 5.17 ตัวอย่างการจัดโต๊ะในห้องสมุด

รูปที่ 5.18 ตัวอย่างสัดส่วนชั้นหนังสือในห้องสมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co – Working Space)

จำนวนผู้ใช้เป็น 20% ของผู้ใช้งานโครงการสูงสุด = $(20 / 100) \times 91 = 19$ คน

พื้นที่อ่านหนังสือ : 6.00 ตารางเมตร / คน

รวมพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co – Working Space) = $19 \times 6.00 = 114.00$ ตารางเมตร

5.2.4.4 พื้นที่จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์จากการเรียนรู้

1) พื้นที่นิทรรศการหรือจัดแสดงผลงานแบบหมุนเวียนภายนอก / ภายใน

1.1) นิทรรศการชั่วคราว : 51.30 ตารางเมตร

1.2) นิทรรศการกลางแจ้ง : 86.00 ตารางเมตร

นิทรรศการกลางแจ้งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับนิทรรศการชั่วคราว เพียงแต่มีพื้นที่จัดแสดงอยู่นอกอาคาร ซึ่งเป็นส่วนเชื่อมต่อกับพื้นที่สาธารณะภายนอก ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม ดึงดูดให้เกิดกิจกรรม มีส่วนร่วมจากภายนอกมากขึ้น โดยอ้างอิงจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

2) เวทีแสดงผลงาน / ความคิด

คิดคำนวณพื้นที่จากจำนวนผู้ใช้โครงการต่อวัน 184 คน

ข้อมูลจาก Neufert Architects' Data

- พื้นที่นั่งชมกิจกรรม Sport : Stadium ต่อ 1 คน ประมาณ 0.375 ตารางเมตร

รวมพื้นที่เวทีแสดงผลงาน / ความคิด = $91 \times 0.375 = 34.13$ ตารางเมตร

5.2.4.5 พื้นที่พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน

1) พื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง : 182.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ที่มีความยืดหยุ่นของการใช้งาน รวมถึงสามารถทำกิจกรรมระหว่างคนทั่วไปกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์

ตารางที่ 5.18 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนกิจกรรมและสันทนาการ

ประเภทองค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบรอง					
ส่วนกิจกรรมและสันทนาการ					
1) พื้นที่กิจกรรมการเล่นกับอุปกรณ์	- สนามเด็กเล่น	59	408.00	1	408.00
	- ลานทราย	59	18.00	1	18.00
2) สตูดิโอการเรียนรู้ (Learning Studio)	- ห้องซ้อมดนตรี	74	46.50	1	46.50
	- พื้นที่เพาะปลูก	91	642.90	1	375.60
3) พื้นที่อ่านหนังสือและทำงานร่วมกัน	- ห้องสมุด	91	200.82	1	294.49
	- พื้นที่ทำงานร่วมกัน	91	222.00	1	114.00
4) พื้นที่จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์	- พื้นที่นิทรรศการ	91	137.30	1	137.30
	- เวทีแสดงผลงาน	91	69.00	1	34.14
5) พื้นที่พบปะ พูดคุย	- พื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง	91	182.00	1	182.00
พื้นที่สัญญา 30%					483.01
รวมพื้นที่ส่วนกิจกรรมและสันทนาการ					2,093.04

5.2.5 ส่วนบริการโครงการ

5.2.5.1 ห้องทำอาหาร : 124.07 ตารางเมตร

พื้นที่ห้องทำอาหารสำหรับให้เด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ร่วมกันทำอาหาร

ศึกษาขนาดจากตัวอย่างอาคารสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ จ. กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการรองรับเด็กและเยาวชนจำนวน 105 คน ใกล้เคียงกับโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กของนักศึกษา

5.2.5.2 ส่วนรับประทานอาหาร

ส่วนรับประทานอาหารจากจำนวนเด็กและเยาวชน 91 คน

เนื่องจากเป็นพื้นที่รับประทานอาหารที่นักเรียนรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าหน้าที่

จำนวนเจ้าหน้าที่คือ 34 คน

ดังนั้น พื้นที่รับประทานอาหาร ควรมีพื้นที่รองรับจำนวนมากที่สุดคือ 125 คน

ข้อมูลจาก Neufert Architects' Data

- พื้นที่รับประทานอาหารต่อ 1 คน ประมาณ 0.60 ตารางเมตร

1) พื้นที่รับประทานอาหาร = $0.60 \times 125 =$ 75.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) พื้นที่ส่วนตักอาหาร (Buffet) คิดเป็น 20% ของพื้นที่รับประทานอาหาร	
= (20 / 100) × 75.00 =	15.00 ตารางเมตร
รวมพื้นที่รับประทานอาหาร	90.00 ตารางเมตร

5.2.5.3 ห้องน้ำ / ห้องอาบน้ำ

1) ห้องน้ำ

จากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

- ภัตตาคาร ประกอบด้วย

ผู้ชาย : โถส้วม 1 ที่ โถปัสสาวะชาย 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ผู้หญิง : โถส้วม 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 อ่าง / ชุด

ต่อพื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องน้ำ = (3 × 1.35) + (2 × 0.54) + (5 × 0.90) = 9.63 ตารางเมตร

2) ห้องอาบน้ำ

ประกอบด้วย

ผู้ชาย : ห้องอาบน้ำ 1 ห้อง

ผู้หญิง : ห้องอาบน้ำ 1 ห้อง

รวมพื้นที่ห้องอาบน้ำ = 2 × 0.90 = 1.80 ตารางเมตร

5.2.5.4 ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย : 12.00 ตารางเมตร

5.2.5.5 ห้องเก็บของ : 10.00 ตารางเมตร

เป็นห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดภายในโครงการ

5.2.5.6 ห้องซ่อมบำรุง

1) งานระบบไฟฟ้า

ประกอบด้วย

1.1) ห้องควบคุมไฟฟ้า (Electrical Switchboard Room) : 6.00 ตารางเมตร

1.2) ส่วนติดตั้งเครื่องแปลงไฟ (Transformer Area) : 36.00 ตารางเมตร

2) งานระบบประปา

ประกอบด้วย

2.1) ห้องเครื่องสูบน้ำ (Pump Room) : 20.00 ตารางเมตร

2.2) ส่วนสำรองน้ำ (Water Storage) : 50.00 ตารางเมตร

2.3) ส่วนบำบัดน้ำเสีย (Water Treatment Room) : 50.00 ตารางเมตร

3) ห้องงานระบบกำจัดขยะ : 20.00 ตารางเมตร

4) ห้องวางจรวด : 20.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องซ่อมบำรุง 202.00 ตารางเมตร

5.2.5.7 ป้อมยาม : 15.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.5.8 ส่วนจอตรก

1) ลานจอตรก

จากกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2517)

1.1) จอตรกยนต์ตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่นั้นรวมกัน

- สำนักงาน : ให้มีที่จอตรกยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อพื้นที่ 120 ตารางเมตร เศษของ 120 ตารางเมตร ให้คิดเป็น 120 ตารางเมตร

สำนักงานขนาด 977.14 ตารางเมตร จะได้ 9 คัน

พื้นที่จอตรก 12.50 ตารางเมตร / คัน = $12.50 \times 9 = 112.50$ ตารางเมตร

คิดทางสัญจร 100% = 112.50 ตารางเมตร

รวมพื้นที่จอตรกสำนักงาน 225.00 ตารางเมตร

1.2) อาคารขนาดใหญ่ให้มีที่จอตรกยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อพื้นที่อาคาร 240 ตารางเมตร เศษของ 240 ตารางเมตร ให้คิดเป็น 240 ตารางเมตร

พื้นที่อาคารรวม 7,864.77 ตารางเมตร จะได้ 33 คัน

จากกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 ให้ถือที่จอตรกยนต์จำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์ ดังนั้นจึงเลือกใช้จำนวนที่จอตรกตามแบบที่ 1.2 คือ 33 คัน

พื้นที่จอตรก 12.50 ตารางเมตร / คัน = $12.50 \times 33 = 412.50$ ตารางเมตร

คิดทางสัญจร 100% = 412.50 ตารางเมตร

รวมพื้นลานจอตรก 825.00 ตารางเมตร

2) ที่จอตรกคนพิการ

- กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548

ถ้าจำนวนที่จอตรกตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอตรกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราอย่างน้อย 1 คัน

พื้นที่จอตรกผู้พิการ 32.40 ตารางเมตร / คัน = $12.50 \times 1 = 32.40$ ตารางเมตร

ตารางที่ 5.19 แสดงพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการส่วนบริการโครงการ

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบรอง					
ส่วนบริการโครงการ					
1) ส่วนบริการ อาคาร	- ห้องทำอาหาร	87	124.07	1	124.07
	- ส่วนรับประทานอาหาร	125	90.00	1	90.00
	- ห้องน้ำ / ห้องอาบน้ำ	125	11.43	1	11.43
	- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย	9	12.00	1	12.00
	- ห้องเก็บของ	2	10.00	1	10.00
	- ห้องซ่อมบำรุง	1	202.00	1	202.00
	- ป้อมยาม	1	15.00	1	15.00
	- ส่วนจอดรถ			857.40	1
				พื้นที่สัญญา 20%	90.90
รวมพื้นที่ส่วนบริการโครงการ					1,402.80

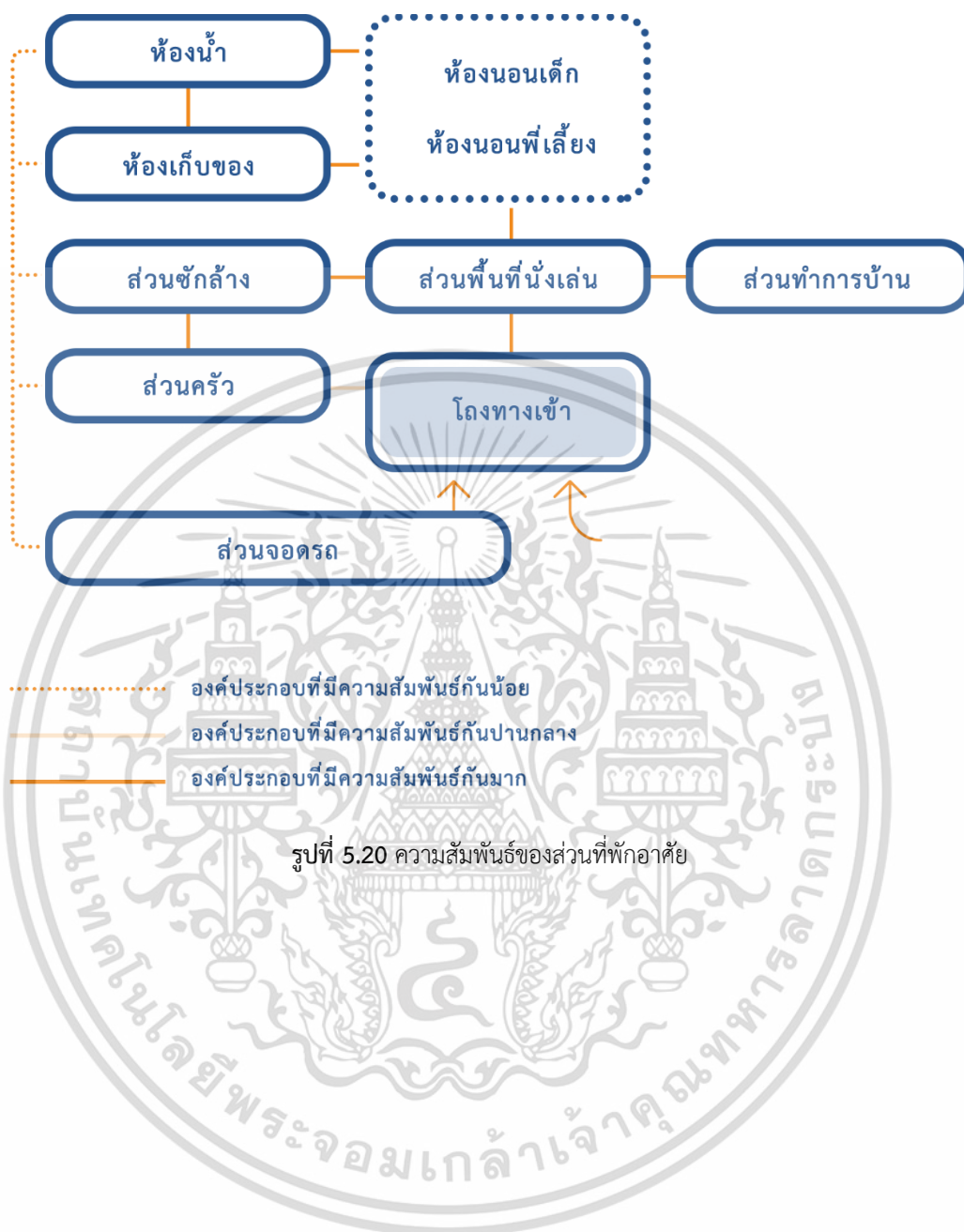
5.2.6 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

ตารางที่ 5.20 แสดงตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ

องค์ประกอบ	พื้นที่ใช้สอย (ตร.ม.)
1) ส่วนที่พักอาศัย	3,240.90
2) ส่วนการเรียนการสอน	1,146.07
3) ส่วนบริหารโครงการ	920.26
4) ส่วนกิจกรรมและสันทนาการ	2,093.04
5) ส่วนบริการโครงการ	1,402.80
รวมพื้นที่ใช้สอยทั้งโครงการ	8,803.07

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2 ความสัมพันธ์ของส่วนที่พักอาศัย

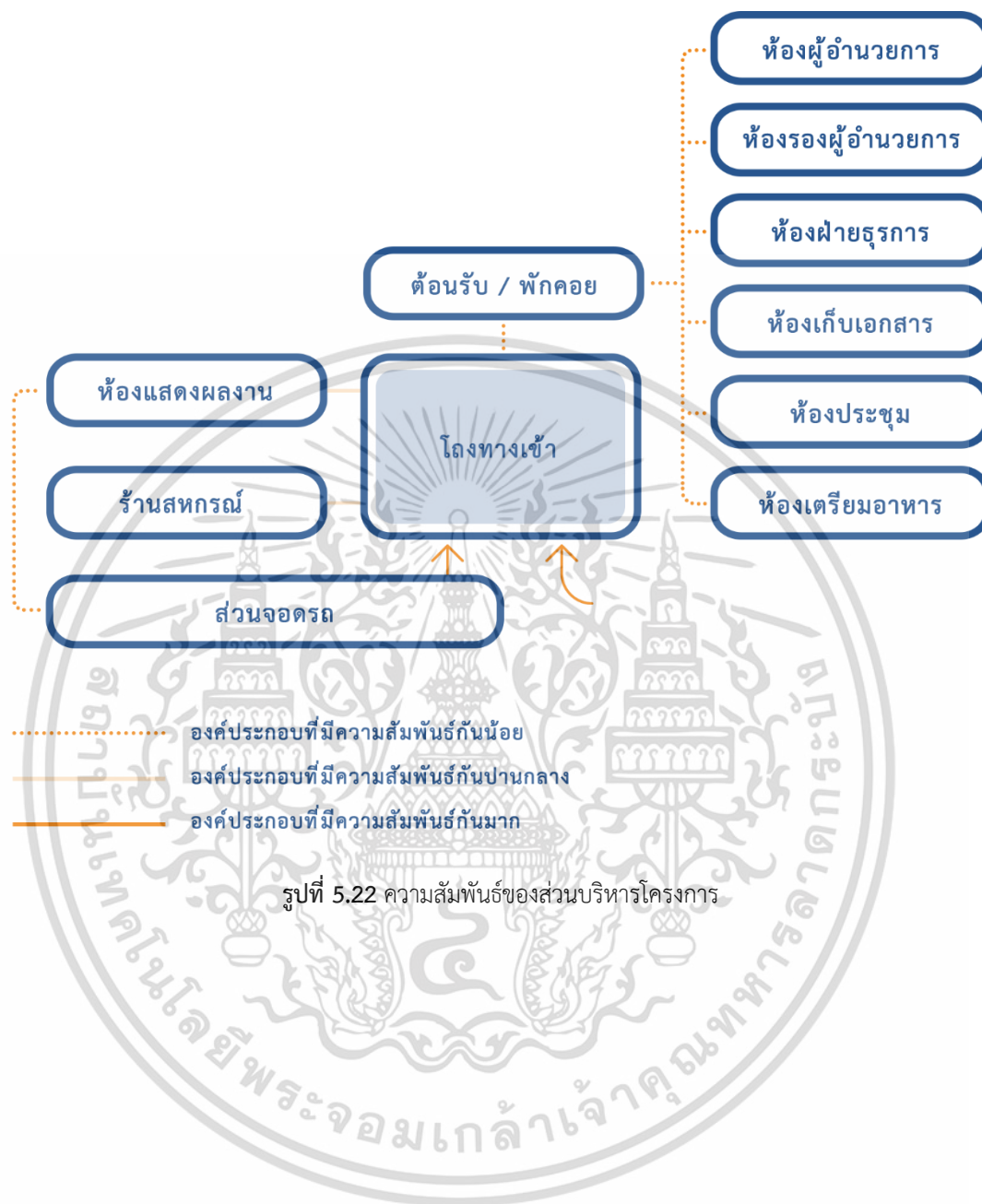
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.3 ความสัมพันธ์ของส่วนการเรียนการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

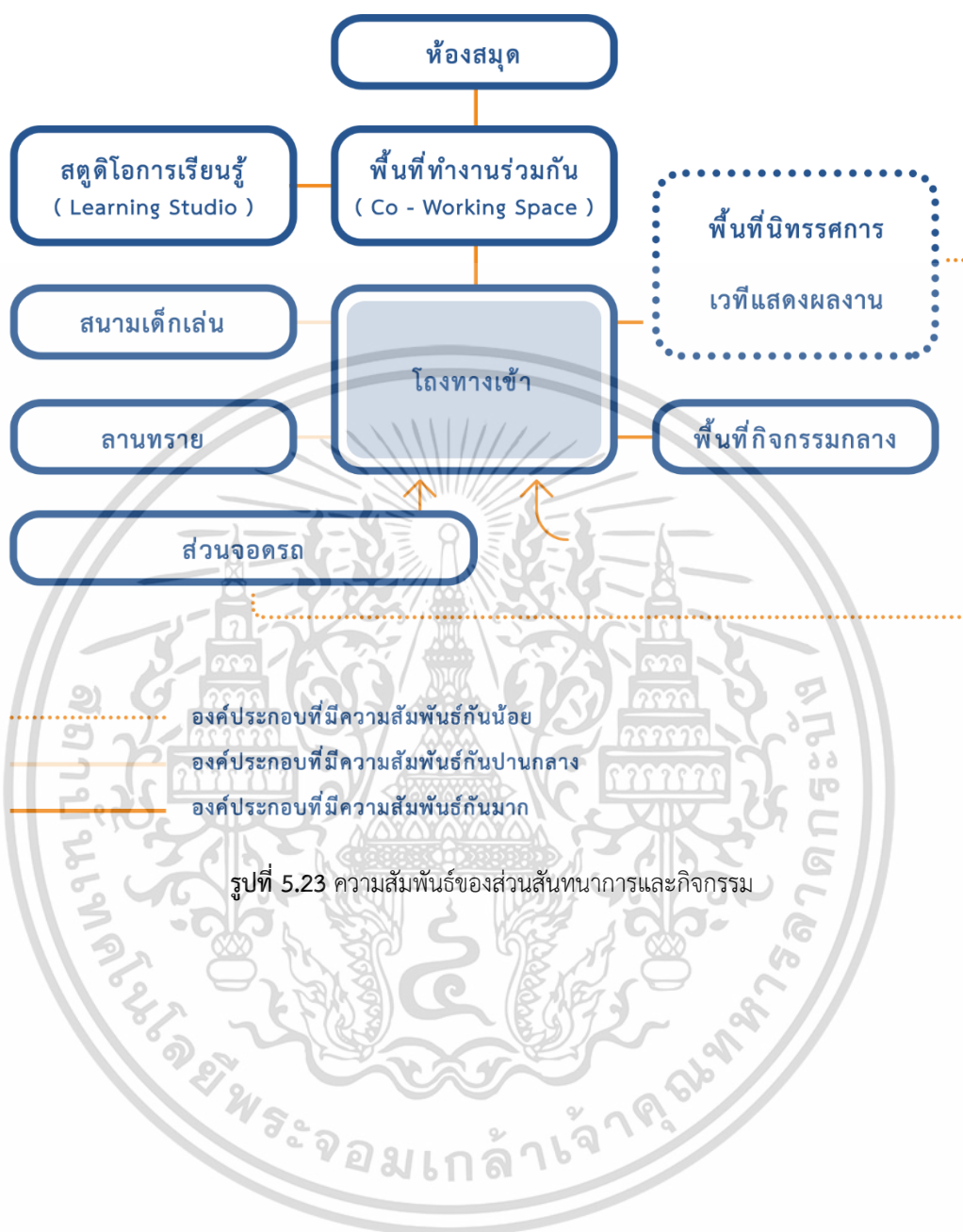
5.3.4 ความสัมพันธ์ของส่วนบริหารโครงการ

รูปที่ 5.22 ความสัมพันธ์ของส่วนบริหารโครงการ

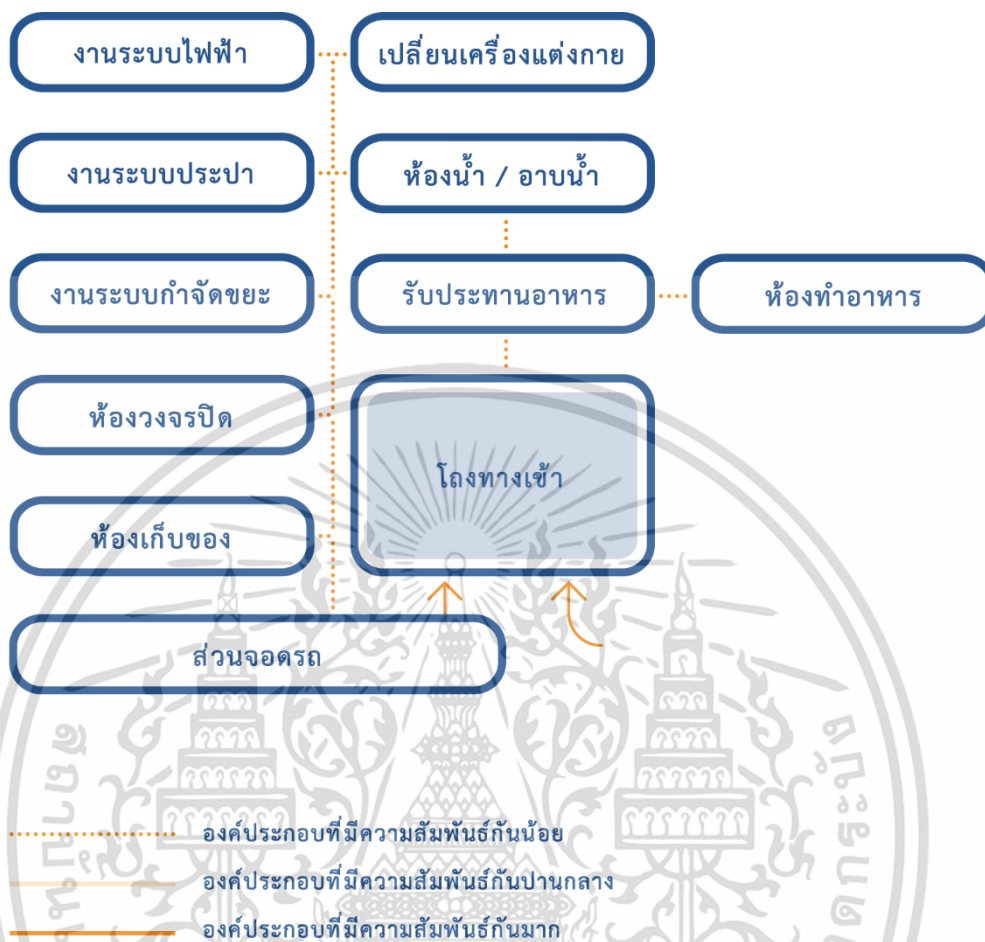
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.5 ความสัมพันธ์ของส่วนสันทนาการและกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.6 ความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ

รูปที่ 5.24 ความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

การศึกษาและเลือกที่ตั้งโครงการเป็นขั้นตอนการศึกษาหาสถานที่ โดยนำข้อมูลของโครงการมาพิจารณาข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อสามารถกำหนดที่ตั้งโครงการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ รวมถึงองค์ประกอบ ขนาดพื้นที่ใช้สอย และผู้ใช้โครงการ

6.1 หลักในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

6.1.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งระดับจังหวัด

เนื่องจากโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นโครงการที่มีผู้ใช้งานหลัก คือ เด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ (เด็กเร่ร่อน) ที่ตั้งโครงการจึงควรอยู่ในพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของเด็กเหล่านี้สูง เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ และจากการสำรวจข้อมูลเพื่อหาจังหวัดที่มีคนไร้บ้านสูงมากที่สุดของกระทรวงพัฒนาสังคมและมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับภาคีเครือข่าย พบว่า จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดต้นทางหลักที่ทำให้เกิดคนไร้บ้าน ส่งผลให้มีจำนวนคนไร้บ้านอาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 38 เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ

ตารางที่ 6.1 แสดงอันดับจังหวัดที่มีจำนวนคนไร้บ้านมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ

อันดับ	จังหวัด	ร้อยละ
1	- กรุงเทพมหานคร	38
2	- นครราชสีมา	5
3	- เชียงใหม่ - สงขลา	4
4	- ชลบุรี - ขอนแก่น	3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า มีจำนวนเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะอาศัยอยู่ในจังหวัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด 30,000 คน¹ และมีสถานสงเคราะห์เด็ก 11 แห่ง (มีพื้นที่พักอาศัย) ทั้งของ ภาครัฐและเอกชน คือ

- 1) มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย เขตยานนาวา
- 2) สมาคมสงเคราะห์เด็กกำพร้าแห่งประเทศไทย เขตราชบุรีบูรณะ
- 3) สถานสงเคราะห์เซนต์หลุยส์ เขตสาทร
- 4) สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ เขตสาทร
- 5) บ้านเด็กเมอร์ซี่ มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เขตคลองเตย
- 6) มูลนิธิมิตรมวลเด็ก เขตดุสิต
- 7) มูลนิธิบ้านนกขมิ้น เขตบึงกุ่ม
- 8) บ้านคุ้มครองเด็ก 1 มูลนิธิคุ้มครองเด็ก เขตวังทองหลาง
- 9) สหทัยมูลนิธิ เขตวัฒนา
- 10) มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก เขตหลักสี่
- 11) สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี เขตราชเทวี

รูปที่ 6.1 แผนที่สถานสงเคราะห์เด็ก (มีพื้นที่พักอาศัย) ใน จ. กรุงเทพมหานคร

¹ Children in Street, ค้นหาเด็กเร่ร่อน กทม. 30,000 ชีวิต พากลับสู่ระบบการศึกษา, แก๊ซครั้งล่าสุด 2562, สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2563, <https://workpointtoday.com/children-in-street/>
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากข้อมูลเบื้องต้นทำให้สรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีจำนวนเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากที่สุด แต่จำนวนสถานสงเคราะห์เด็กกลับมีเพียง 11 แห่ง ที่มีการให้เข้าไปอาศัย ดังนั้นจึงเห็นว่าโครงการนี้เหมาะสมที่จะก่อตั้งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

6.1.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งระดับเขต

พิจารณาจากความหนาแน่นในการกระจุกตัวของเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะจังหวัด กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อเด็กให้สามารถเข้าใช้บริการได้อย่างสะดวก จากการสำรวจการอยู่อาศัยและการเคลื่อนย้ายของคนไร้บ้าน พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระจุกตัวของคนไร้บ้านในเขตพื้นที่ต่าง ๆ มีด้วยกันทั้งหมด 3 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยด้านการคมนาคม

พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นศูนย์กลางสำหรับการเดินทาง จุดต่อรถ เช่น สนามหลวง หมอชิต 2 สถานีขนส่งต่าง ๆ เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านแหล่งอาชีพและรายได้

เนื่องจากคนไร้บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จึงทำให้อาศัยอยู่ตามพื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจหรือแหล่งชุมชน เช่น เกษะรัตนโกสินทร์ เยาวราช ลาดพร้าว เป็นต้น

3) ปัจจัยด้านความช่วยเหลือ

คนไร้บ้านต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิต ทำให้เมื่อมีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือในพื้นที่ อาทิ สนามหลวง เกษะรัตนโกสินทร์ ส่งผลให้คนไร้บ้านมารวมตัวกันเพื่อรอความช่วยเหลือในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้น

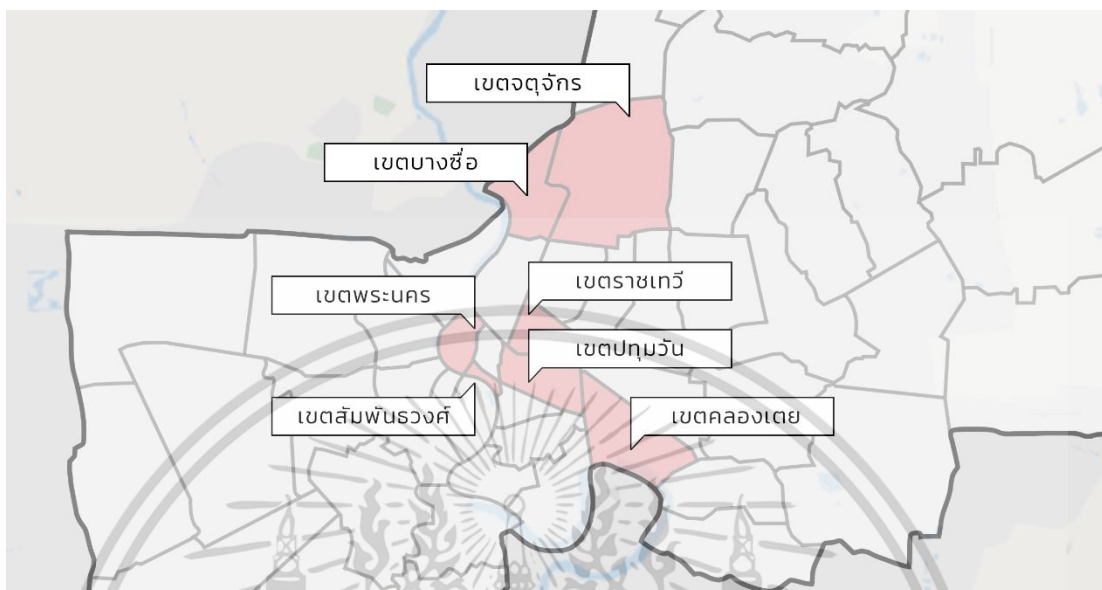
ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวทำให้ความหนาแน่นในการกระจุกตัวของคนไร้บ้านอยู่บริเวณย่านเมืองเก่า เกษะรัตนโกสินทร์ และจะมีบางพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวหนาแน่นพิเศษ คือ ย่านหัวลำโพง หมอชิต และห้าแยกลาดพร้าว

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนและการกระจายตัวของคนไร้บ้าน จำแนกตามเขตพื้นที่

อันดับ	เขตพื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เขตพระนคร	624	32.47
2	เขตบางซื่อ	304	15.82
3	เขตจตุจักร	252	13.11
4	เขตปทุมวัน	220	11.47
5	เขตสัมพันธวงศ์	205	10.67
6	เขตราษฎร์เทพวิ	164	8.53
7	เขตคลองเตย	153	7.93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 6.2 ทำให้ทราบเขตพื้นที่ 7 อันดับแรก ที่มีความหนาแน่นในการกระจุกตัวของเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากที่สุด

รูปที่ 6.2 แผนที่แสดงเขตที่มีการกระจุกตัวของเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ

จากความหนาแน่นในการกระจุกตัวของคนไร้บ้านดังกล่าว พบว่า เขตที่มีการกระจายตัวของคนไร้บ้านมากที่สุด คือ เขตพระนคร มีประชากรคนไร้บ้าน 624 คน

เขตพระนคร ถือเป็นเขตอนุรักษเมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมทางฝั่งพระนคร เนื่องจากมีสถานที่สำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรมและด้านการเมืองการปกครองตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเขตพระนครเป็นที่ตั้งของเกาะรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน การใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมของกรุงเทพมหานคร ในเขตพระนครจะประกอบไปด้วย ที่ดินประเภทอยู่อาศัยหนาแน่นมาก พาณิชยกรรม สถาบันราชการการสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ และอนุรักษเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

ในอดีตเขตพระนคร พ.ศ. 2549 ไม่มีจำนวนพื้นที่ว่างเปล่า และในปี พ.ศ. 2558 ก็ไม่มีจำนวนพื้นที่ว่างเปล่า เนื่องจากพื้นที่มีขนาดเล็ก แต่มีความหนาแน่นของประชากร และสิ่งปลูกสร้างสูง จึงทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่²

ดังนั้น จึงไม่สามารถสร้างโครงการในเขตพระนครได้ เช่นเดียวกับกับเขตสัมพันธวงศ์

² กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, รายงาน : การเปรียบเทียบพื้นที่ว่างเปล่าในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2558, (กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2559), 13.

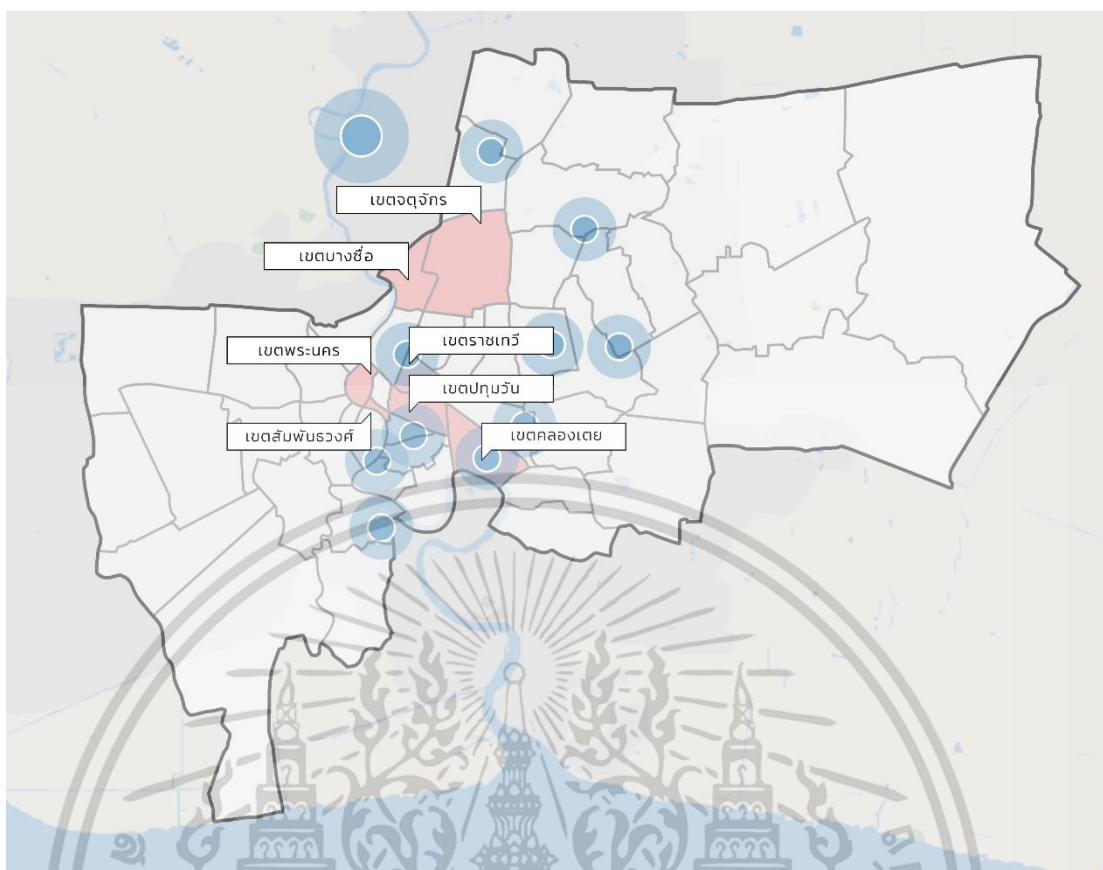
เขตสัมพันธวงศ์ สภาพพื้นที่ประกอบไปด้วยแหล่งการค้าหนาแน่นและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม การใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ในเขตสัมพันธวงศ์ เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมทั้งหมด

ในอดีตเขตสัมพันธวงศ์ พ.ศ. 2549 มีพื้นที่ว่างเปล่า 4 แห่ง มีพื้นที่ 4,927.21 ตารางเมตร (0.005 ตารางกิโลเมตร) และในปี พ.ศ. 2558 มีพื้นที่ว่างเปล่า 2 แห่ง มีพื้นที่ 3,425.96 ตารางเมตร (0.003 ตารางกิโลเมตร)³

จะเห็นได้ว่าพื้นที่ว่างเปล่ามีจำนวนลดลง 1,501.25 ตารางเมตร (0.001 ตารางเมตร กิโลเมตร) เนื่องจากมีการขยายตัวของบ้านเรือน อาคารพาณิชย์ สถานประกอบการต่าง ๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ว่างเปล่าในเขตสัมพันธวงศ์ลดลง

จากการศึกษาเขตในกรุงเทพมหานครที่มีสถานสงเคราะห์เด็ก (มีพื้นที่พักอาศัย) ในข้างต้น ดังรูปที่ 6.3 จึงเลือกไม่สร้างโครงการในเขตราชเทวีและเขตคลองเตย เนื่องจากมีสถานสงเคราะห์เด็ก (มีพื้นที่พักอาศัย) เดิม ในเขตนั้น ๆ อยู่แล้ว

³ กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, รายงาน : การเปรียบเทียบพื้นที่ว่างเปล่าในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2558, (กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2559), 13.

รูปที่ 6.3 แสดงการทับซ้อนของเขตที่มีการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี (มีพื้นที่ที่พิกัด) ใน จ. กรุงเทพมหานคร

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ที่ตั้งโครงการในระดับเขตจะตั้งอยู่ใน เขตบางซื่อ เขตจตุจักร หรือเขตปทุมวัน โดยเด็กเร่ร่อนภายในทั้ง 3 เขตนี้ เป็นกลุ่มเด็กเร่ร่อนที่เป็นเป้าหมายหลักของโครงการ

6.1.2.1 การพิจารณาจากความเป็นไปได้ของการลงทุนโดยภาครัฐ

โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นโครงการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐ ดังนั้นงบประมาณการลงทุนภายในโครงการจึงเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญ โดยรัฐบาลมีพื้นที่ของรัฐที่สามารถจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชน ได้แก่ พื้นที่สีน้ำเงินและพื้นที่ราชพัสดุ

1) พื้นที่เขตสีน้ำเงิน

เป็นที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการของรัฐ กิจการเกี่ยวกับการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

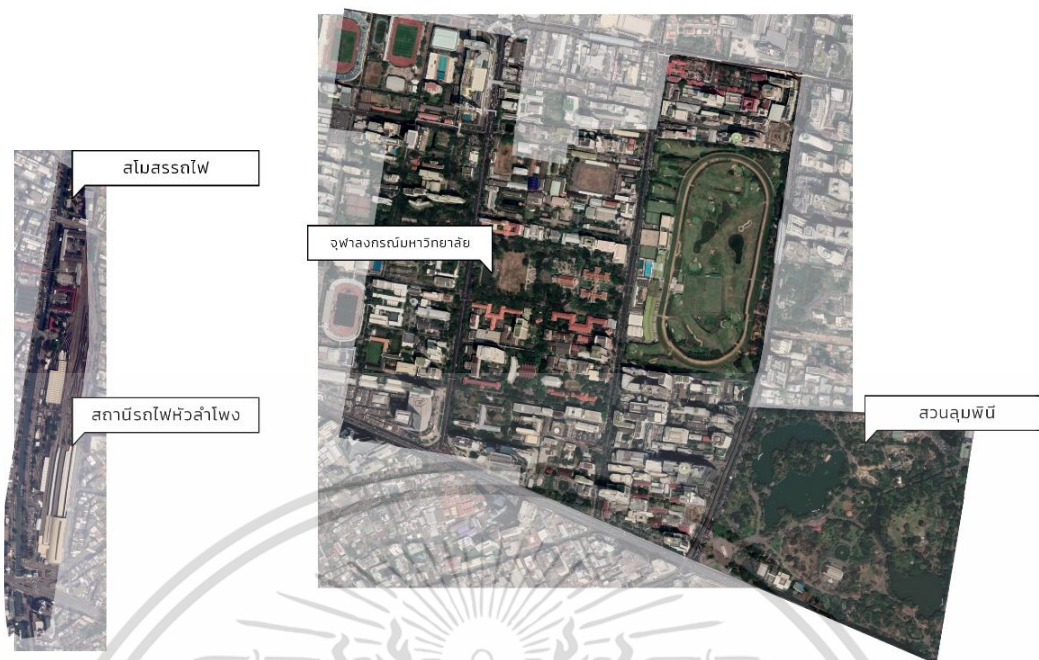
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) พื้นที่ราชพัสดุ

เป็นที่ดินของหลวง ซึ่งกรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ปกครองดูแลและบำรุงรักษาที่ราชพัสดุ ซึ่งคำว่า ราชพัสดุ หมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด โดยที่ราชพัสดุมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ แต่ถ้าที่ราชพัสดุแปลงใดไม่ได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือไม่ได้สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในราชการ (กรมธนารักษ์) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลและบำรุงรักษาที่ดิน จะนำมาจัดหาประโยชน์ โดยการจัดให้เช่าหรือโดยวิธีการจัดทำสัญญาตอบแทนอื่นนอกเหนือจากการจัดให้เช่าได้ สำหรับการจัดหาประโยชน์ในลักษณะใดขึ้นอยู่กับสภาพของทำเลของที่ราชพัสดุ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.7 ภาพแสดงบริเวณที่เป็นพื้นที่สีน้ำเงินในเขตปทุมวัน

จากการวิเคราะห์พื้นที่ที่มีแนวโน้มว่าจะไม่เป็นที่ตั้งโครงการ เนื่องจากไม่มีจำนวนพื้นที่ว่างเปล่า คือ พื้นที่ในเขตบางซื่อ เนื่องจากมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เช่นเดียวกันกับในเขตปทุมวัน เนื่องจากมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทยและสวนลุมพินี ดังนั้นพื้นที่บริเวณเขตจตุจักร ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงเป็นพื้นที่ที่จะนำไปพิจารณาและวิเคราะห์ตัวเลือกที่ตั้งโครงการต่อไป

6.2 การพิจารณาและวิเคราะห์ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

6.2.1 เกณฑ์การวิเคราะห์ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

ค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละเกณฑ์

ความสำคัญสูงมาก = 4

ความสำคัญปานกลาง = 2

ความสำคัญมาก = 3

ความสำคัญน้อย = 1

เกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อเลือกที่ตั้งโครงการระดับที่ตั้ง มีดังนี้

6.2.1.1 ใกล้แหล่งงาน (ค่าน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 4)

โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กกำพร้า เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและเด็กที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ (เด็กเร่ร่อน) จากการตรวจพบของตำรวจในท้องที่ ดังนั้นจึงสมควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เด็กสามารถเดินทางมาเข้ารับบริการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้สะดวกหรือพื้นที่ในการสร้างรายได้เดิมของเด็ก ได้แก่ หมอชิตและห้าแยกลาดพร้าว ซึ่งการให้คะแนนเกณฑ์ในข้อนี้ จะพิจารณาจากรัศมีการให้บริการ

- การให้คะแนน

มีระยะห่างจากแหล่งงานน้อยกว่า 3 กิโลเมตร = 3

มีระยะห่างจากแหล่งงาน 3 – 8 กิโลเมตร = 2

มีระยะห่างจากแหล่งงานมากกว่า 8 กิโลเมตร = 1

6.2.1.2 ใกล้สถานบริการของรัฐ (ค่าน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 4)

เพื่อการศึกษา ความปลอดภัย และเข้าถึงบริการของรัฐ ได้แก่ โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และสถานีดับเพลิง

- การให้คะแนน

มีระยะห่างจากสถานบริการของรัฐน้อยกว่า 3 กิโลเมตร = 3

มีระยะห่างจากสถานบริการของรัฐ 3 – 8 กิโลเมตร = 2

มีระยะห่างจากสถานบริการของรัฐมากกว่า 8 กิโลเมตร = 1

6.2.1.3 การคมนาคมและการเข้าถึง (ค่าน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 3)

เนื่องจากโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนั้น เป็นโครงการที่เด็กต้องเดินทางไปโรงเรียนในวันธรรมดา โดยที่เด็กกลางจะมีพี่เลี้ยงคอยไปรับ - ส่ง และเด็กโตที่เดินทางไปโรงเรียนด้วยตัวเอง อีกทั้งให้โครงการให้การต้อนรับอย่างเปิดกว้างกับบุคคลทั่วไป จึงสมควรที่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงง่าย สามารถเดินทางได้สะดวก แต่ไม่มีคนพลุกพล่านมากนัก เนื่องจากยังคงมีส่วนที่พักอาศัย ดังนั้นความใกล้ - ไกล จากระบบขนส่งสาธารณะที่สำคัญในปัจจุบัน คือ รถโดยสารประจำทาง BTS และ MRT จึงเป็นเกณฑ์สำคัญในการวิเคราะห์เปรียบเทียบที่ตั้งโครงการ

- การให้คะแนน

มีการเข้าถึงดีมาก = 4

มีการเข้าถึงพอใช้ = 2

มีการเข้าถึงดี = 3

มีการเข้าถึงไม่ดี = 1

6.2.1.4 ขนาดและรูปร่างที่ดิน (ค่าน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 3)

ขนาดพื้นที่ดินต้องมีค่า FAR (Floor Area Ratio) หรืออัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินไม่ต่ำกว่าพื้นที่ใช้งานของโครงการ และมีค่า OSR (Open Space Ratio) หรืออัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวมเพียงพอต่อโครงการ

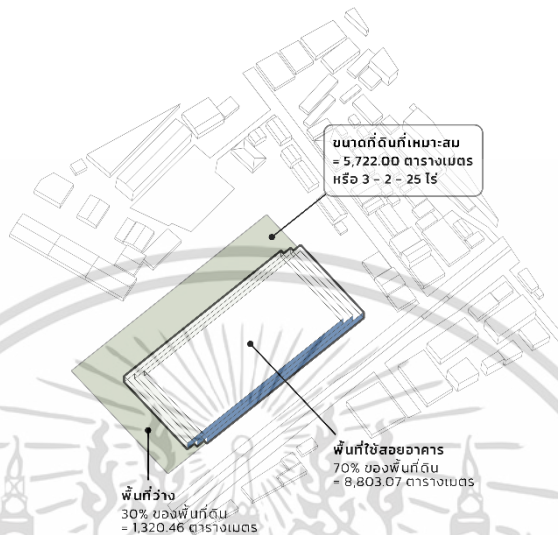
โดยโครงการมีพื้นที่ใช้สอยรวมทั้งหมด 8,803.07 ตารางเมตร ความสูงประมาณ 2 ชั้น (ไม่เกิน 3 ชั้น)

พื้นที่อาคารแต่ละชั้นเฉลี่ยอย่างน้อย = $8,803.07 / 2 = 4,401.54$ ตารางเมตร โดยนับเป็นพื้นที่ร้อยละ 70 ของพื้นที่ที่ดินที่เหมาะสม

พื้นที่ว่างเฉลี่ยอย่างน้อย = $(30 / 100) \times 4,401.54 = 1,320.46$ ตารางเมตร โดยนับเป็นพื้นที่ร้อยละ 30 ของพื้นที่ที่ดินที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น พื้นที่ทั้งหมดของที่ดินจะเท่ากับ = 4,401.54 + 1,320.46 = 5,722.00 ตารางเมตร เพราะฉะนั้นที่ว่างที่เลือกมาเป็นที่ตั้งโครงการต้องมีขนาดประมาณ 5,700 ตารางเมตร หรือเท่ากับ 3 - 2 - 25 ไร่

รูปที่ 6.8 ภาพแสดงขนาดที่ตั้งโครงการที่เหมาะสม

- การให้คะแนน

- มีขนาด 5,700 - 7,000 ตารางเมตร = 4 มีขนาดต่ำกว่า 5,700 ตารางเมตร = 2
- มีขนาดมากกว่า 7,000 ตารางเมตร = 3 มีขนาดและรูปร่างไม่เหมาะสม = 1

6.2.1.5 ราคาที่ดิน (คำนวณน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 2)

เนื่องจากโครงการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ที่ตั้งโครงการจึงควรเป็นพื้นที่ของรัฐที่สามารถจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชน ได้แก่ พื้นที่สีน้ำเงินและพื้นที่ราชพัสดุ เพื่อความประหยัดในการพัฒนาที่ดินและไม่เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้แก่โครงการมากเกินไป

- การให้คะแนน

- เป็นพื้นที่สีน้ำเงินหรือพื้นที่ราชพัสดุ = 2
- เป็นพื้นที่อื่น ๆ = 1

6.2.1.6 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (คำนวณน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 2)

การที่โดยรอบที่ตั้งโครงการมีกิจกรรมเพื่อสุขภาพหรือกิจกรรมนันทนาการ เช่น พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่แหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้โครงการมีความสุข มีการผ่อนคลาย ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยพื้นที่โดยรอบและกิจกรรมนั้น ๆ ควรมีเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชนเป็นหลัก

- การให้คะแนน

- มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ครบวงจรที่หลากหลาย = 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย = 3

มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้างเล็กน้อย = 2

มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ = 1

6.2.1.7 มุมมองสภาพแวดล้อม (คำนวณน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์ = 2)

ด้วยความต้องการในการให้เด็กเหล่านี้ได้เข้ามาใช้บริการของโครงการได้อย่างสะดวกใจ และภาพลักษณ์ของโครงการนั้นยังมีความเป็นมิตร ดังนั้นที่ตั้งของโครงการจึงควรส่งเสริมให้อาคารมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม

- การให้คะแนน

มีมุมมองดีมาก = 4

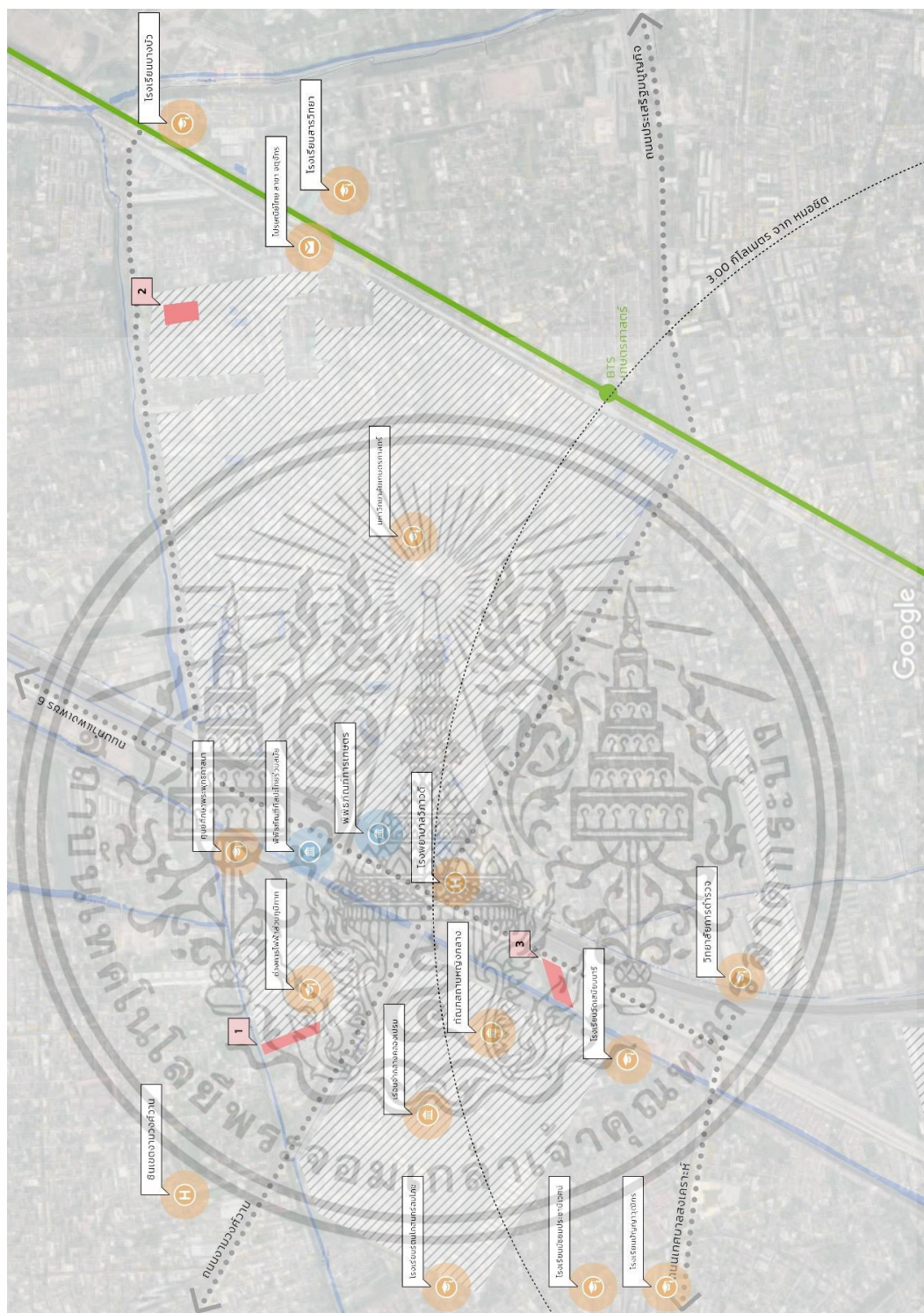
มีมุมมองพอใช้ = 2

มีมุมมองดี = 3

มีมุมมองไม่ดี = 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

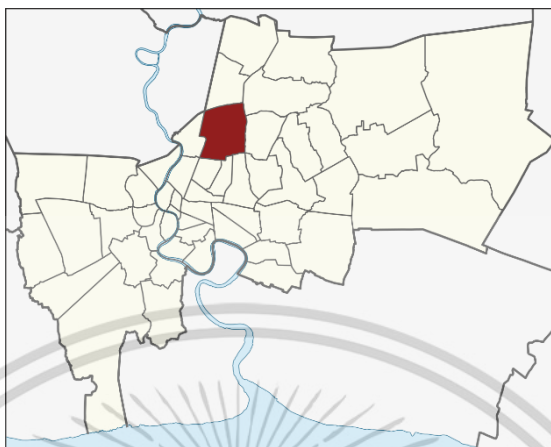

รูปที่ 6.9 ภาพแสดงทางเลือกที่ตั้งโครงการทั้ง 3 ที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.2 การพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

6.2.2.1 ข้อมูลพื้นฐานเขตจตุจักร

รูปที่ 6.10 ผังแสดงอาณาเขตของเขตจตุจักร (วิกิพีเดีย. 2556)

เขตจตุจักร เป็น 1 ใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งการค้า การบริการ และแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ประกอบไปด้วย ชุมชน ตลาด วัด มหาวิทยาลัย และพื้นที่ราชการ มีรถไฟฟ้ามหานครและรถไฟฟ้าบีทีเอสผ่าน ปัจจุบันมีโครงการรถไฟฟ้าสายสีเหลือง รถไฟฟ้าชานเมืองสายสีแดง และรถไฟฟ้าชานเมือง สายสีแดงอ่อน อยู่ในช่วงการดำเนินงานก่อสร้าง โดยเขตจตุจักรแบ่งเขตการปกครองเป็น 5 แขวง คือ แขวงลาดยาว แขวงเสนานิคม แขวงจันทระเกษม แขวงจอมพล และแขวงจตุจักร มีอาณาบริเวณติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตหลักสี่

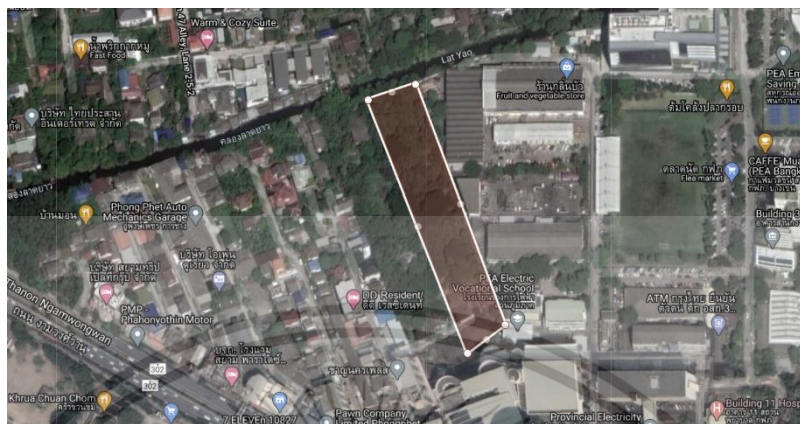
ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตบางเขนและเขตลาดพร้าว

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตห้วยขวาง เขตดินแดง และเขตพญาไท

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตบางซื่อและอำเภอเมืองนนทบุรี (จังหวัดนนทบุรี)

6.2.2.2 รายละเอียดของตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

1) ที่ดินหมายเลข 1

รูปที่ 6.11 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 1

1.1) รายละเอียดที่ตั้ง

- ที่ตั้ง : ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
- รายละเอียด : ที่ดินสีน้ำเงิน ส.-11
- อาณาเขตติดต่อ : ทิศเหนือ ติดกับคลองลาดยาว
ทิศตะวันออก ติดกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่)
ทิศใต้ ติดกับอาคารร้าง
ทิศตะวันตก ติดกับที่ดินว่างเปล่า
- ขนาดที่ดิน : 8,712.00 ตารางเมตร หรือ 5 - 1 - 78 ไร่

รูปที่ 6.12 มุมมองจากถนนหน้าโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2) วิเคราะห์ที่ตั้งตามเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

- ใกล้แหล่งงาน

หมอชิต ระยะทาง 9.70 กิโลเมตร

ห้าแยกลาดพร้าว ระยะทาง 8.60 กิโลเมตร

- ใกล้สถานบริการของรัฐ

โรงเรียนสังกัด กทม. : โรงเรียนประชานิเวศน์ (ประถม) ระยะทาง 3.20 กิโลเมตร

โรงเรียนวัดเสมียนนารี ระยะทาง 2.90 กิโลเมตร

โรงเรียนวัดเทวสุนทร ระยะทาง 1.80 กิโลเมตร

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ระยะทาง 4.30 กิโลเมตร

โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ ระยะทาง 2.90 กิโลเมตร

โรงเรียนบ้านลาดพร้าว ระยะทาง 9.30 กิโลเมตร

โรงเรียนเสนานิคม ระยะทาง 6.70 กิโลเมตร

โรงพยาบาล : สถานพยาบาล ชินเขตงามวงศ์วาน ระยะทาง 1.10 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ : สถานีตำรวจ ประชาชื่น ระยะทาง 3.80 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ บางเขน ระยะทาง 12.90 กิโลเมตร

ศูนย์ฝึกอาชีพ : ศูนย์ฝึกอาชีพ สำนักงานเขตจตุจักร ระยะทาง 9.40 กิโลเมตร

- การคมนาคมและการเข้าถึง

ป้ายรถประจำทาง เรือนจำกลางคลองเปรม 1 ระยะทาง 250.00 เมตร

สถานี BTS มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระยะทาง 2.90 กิโลเมตร

- กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ระยะทาง 7.50 กิโลเมตร

สวนจตุจักร ระยะทาง 9.00 กิโลเมตร

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ระยะทาง 7.10 กิโลเมตร

ศูนย์เยาวชนจตุจักร ระยะทาง 2.50 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์เด็ก ระยะทาง 8.20 กิโลเมตร

อุทยานผีเสื้อ ระยะทาง 7.40 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ระยะทาง 6.40 กิโลเมตร

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ระยะทาง 2.60 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ ระยะทาง 7.80 กิโลเมตร

หอเกียรติภูมิรถไฟ ระยะทาง 7.20 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์อัยการไทย ระยะทาง 9.70 กิโลเมตร

- มุมมองสภาพแวดล้อม

พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งที่พักอาศัย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) มุมมองที่ตั้งโครงการทางทิศเหนือติดกับคลองลาดยาว ไม่มีปัญหาด้านสาธารณสุขใดๆ แต่อาจมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงโครงการ

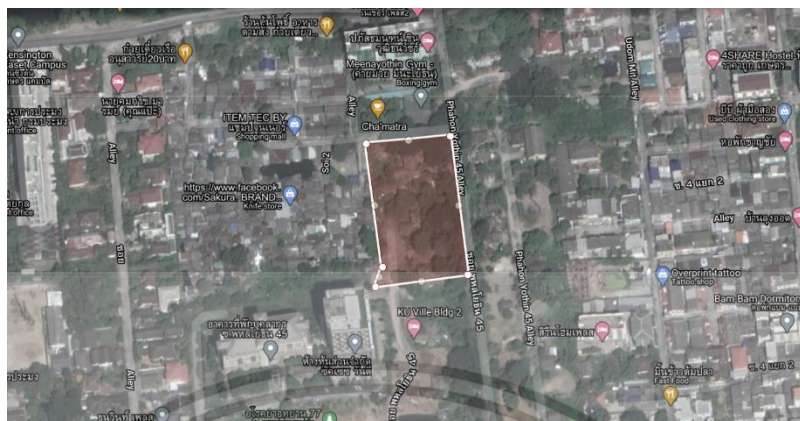
รูปที่ 6.13 มุมมองจากหน้าซอยงามวงศ์วาน 57 (ทางเข้าโครงการ)

รูปที่ 6.14 มุมมองด้านทิศใต้หรือมุมมองจากถนนหน้าโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ที่ดินหมายเลข 2

รูปที่ 6.15 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 2

2.1) รายละเอียดที่ตั้ง

- ที่ตั้ง : 168 / 17 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
- รายละเอียด : ที่ดินสีน้ำเงิน ส.-10
- อาณาเขตติดต่อ : ทิศเหนือ ติดกับบ้านพักอาศัย
- ทิศตะวันออก ติดกับซอยพหลโยธิน 45
- ทิศใต้ ติดกับบ้านพักอาศัย
- ทิศตะวันตก ติดกับบ้านพักอาศัย
- ขนาดที่ดิน : 8,360.00 ตารางเมตร หรือ 4 - 4 - 90 ไร่

รูปที่ 6.16 มุมมองจากถนนหน้าโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) วิเคราะห์ที่ตั้งตามเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

- ใกล้แหล่งงาน

หมอชิต ระยะทาง 7.90 กิโลเมตร

ห้าแยกลาดพร้าว ระยะทาง 5.80 กิโลเมตร

- ใกล้สถานบริการของรัฐ

โรงเรียนสังกัด กทม. : โรงเรียนประชาชนิเวศน์ (ประถม) ระยะทาง 6.80 กิโลเมตร

โรงเรียนวัดเสมียนนารี ระยะทาง 5.70 กิโลเมตร

โรงเรียนวัดเทวสุนทร ระยะทาง 5.20 กิโลเมตร

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ระยะทาง 7.70 กิโลเมตร

โรงเรียนมัธยมประชาชนิเวศน์ ระยะทาง 6.50 กิโลเมตร

โรงเรียนบ้านลาดพร้าว ระยะทาง 8.40 กิโลเมตร

โรงเรียนเสนานิคม ระยะทาง 4.80 กิโลเมตร

โรงพยาบาล : สถานพยาบาล ชินเขตงามวงศ์วาน ระยะทาง 5.20 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ : สถานีตำรวจ ประชาชื่น ระยะทาง 6.60 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ บางเขน ระยะทาง 4.30 กิโลเมตร

ศูนย์ฝึกออาชีพ : ศูนย์ฝึกออาชีพ สำนักงานเขตจตุจักร ระยะทาง 6.50 กิโลเมตร

- การคมนาคมและการเข้าถึง

ป้ายรถประจำทาง กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก 2 ระยะทาง 750.00 เมตร

สถานี BTS มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระยะทาง 1.60 กิโลเมตร

- กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ระยะทาง 6.60 กิโลเมตร

สวนจตุจักร ระยะทาง 8.00 กิโลเมตร

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ระยะทาง 6.30 กิโลเมตร

ศูนย์เยาวชนจตุจักร ระยะทาง 4.60 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์เด็ก ระยะทาง 7.40 กิโลเมตร

อุทยานผีเสื้อ ระยะทาง 6.60 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ระยะทาง 4.20 กิโลเมตร

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ระยะทาง 1.90 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ ระยะทาง 6.40 กิโลเมตร

หอเกียรติภูมิรถไฟ ระยะทาง 6.40 กิโลเมตร

พิพิธภัณฑ์อัยการไทย ระยะทาง 4.90 กิโลเมตร

- มุมมองสภาพแวดล้อม

พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งที่พักอาศัย ไม่มีปัญหาด้านสาธารณสุขปก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.17 มุมมองจากทางเท้าหน้าโครงการ

3) ที่ดินหมายเลข 3

รูปที่ 6.18 ตำแหน่งที่ดินหมายเลข 3

3.1) รายละเอียดที่ตั้ง

- ที่ตั้ง : ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
- รายละเอียด : ที่ดินสี่เหลี่ยม ย.5-10 / FAR = 4 / OSR = 75
- อาณาเขตติดต่อ : ทิศเหนือ ติดกับบ้านพักอาศัย
- ทิศตะวันออก ติดกับถนนกำแพงเพชร 6
- ทิศใต้ ติดกับที่ดินว่างเปล่า
- ทิศตะวันตก ติดกับคูน้ำ ขนาดกว้าง 20.00 เมตร
- ขนาดที่ดิน : 8,616.00 ตารางเมตร หรือ 4 - 4 - 154 ไร่
- ราคาที่ดิน : 100,000 บาท / ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.19 มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ

3.2) วิเคราะห์ที่ตั้งตามเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

- ใกล้แหล่งงาน

หมอชิต ระยะทาง 6.00 กิโลเมตร

ห้าแยกลาดพร้าว ระยะทาง 4.10 กิโลเมตร

- ใกล้สถานบริการของรัฐ

โรงเรียนสังกัด กทม. : โรงเรียนประชานิเวศน์ (ประถม) ระยะทาง 1.90 กิโลเมตร

โรงเรียนวัดเสมียนนารี ระยะทาง 350.00 เมตร

โรงเรียนวัดเทวสุนทร ระยะทาง 3.40 กิโลเมตร

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ระยะทาง 2.70 กิโลเมตร

โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ ระยะทาง 1.50 กิโลเมตร

โรงเรียนบ้านลาดพร้าว ระยะทาง 9.70 กิโลเมตร

โรงเรียนเสนานิคม ระยะทาง 6.20 กิโลเมตร

โรงพยาบาล : สถานพยาบาล ชินเขตงามวงศ์วาน ระยะทาง 4.00 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ : สถานีตำรวจ ประชาชื่น ระยะทาง 1.70 กิโลเมตร

สถานีตำรวจ บางเขน ระยะทาง 9.50 กิโลเมตร

ศูนย์ฝึกอาชีพ : ศูนย์ฝึกอาชีพ สำนักงานเขตจตุจักร ระยะทาง 5.40 กิโลเมตร

- การคมนาคมและการเข้าถึง

ป้ายรถประจำทาง กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก 2 ระยะทาง 800.00 เมตร

สถานี BTS มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระยะทาง 1.60 กิโลเมตร

- กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ระยะทาง 5.70 กิโลเมตร

สวนจตุจักร ระยะทาง 7.00 กิโลเมตร

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ระยะทาง 5.30 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์เยาวชนจตุจักร	ระยะทาง 2.50 กิโลเมตร
พิพิธภัณฑเด็ก	ระยะทาง 8.50 กิโลเมตร
อุทยานผีเสื้อ	ระยะทาง 8.40 กิโลเมตร
พิพิธภัณฑธนาคารไทย	ระยะทาง 6.40 กิโลเมตร
สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ	ระยะทาง 7.30 กิโลเมตร
พิพิธภัณฑศาลไทยและหอจดหมายเหตุ	ระยะทาง 10.10 กิโลเมตร
หอเกียรติภูมิรถไฟ	ระยะทาง 8.30 กิโลเมตร
พิพิธภัณฑอัยการไทย	ระยะทาง 10.50 กิโลเมตร

- มุมมองสภาพแวดล้อม

พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งที่พักอาศัย แต่ด้านทิศใต้ของโครงการอยู่ใกล้กับบริษัทผลิตคอนกรีต อาจไม่เหมาะสมกับการเป็นที่พักอาศัย โครงการอยู่ติดถนนใหญ่ ทำให้รถยนต์เข้าถึงได้อย่างสะดวก ไม่มีปัญหาด้านสาธารณสุขใดๆ

รูปที่ 6.20 มุมมองถนนหน้าโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3 สรุปการพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 6.3 ตารางเปรียบเทียบคะแนนของทางเลือกที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการ							
เกณฑ์	ค่าน้ำหนัก	ที่ตั้ง 1		ที่ตั้ง 2		ที่ตั้ง 3	
		คะแนน	รวม	คะแนน	รวม	คะแนน	รวม
1) ใกล้แหล่งงาน	4	1	4	2	8	2	8
2) ใกล้สถานบริการของรัฐ	4	3	12	2	8	3	12
3) การคมนาคม / การเข้าถึง	3	3	9	4	12	4	12
4) ขนาดและรูปร่างที่ดิน	3	3	9	3	9	3	9
5) ราคาที่ดิน	2	2	4	2	4	1	2
6) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	2	4	8	3	6	3	6
7) มุมมองสภาพแวดล้อม	2	2	4	4	8	2	4
รวมคะแนน		50		55		53	

จากตารางที่ 6.3 แสดงการเปรียบเทียบความเหมาะสมของที่ตั้งทั้ง 3 ที่ ผลการศึกษาความเป็นไปได้คือ ที่ตั้งหมายเลข 2 เป็นที่ตั้งที่เหมาะสมแก่การจัดตั้งโครงการมากที่สุดในทางเลือกทั้ง 3 โดยที่ดินนี้ได้คะแนนจากเกณฑ์พิจารณามากที่สุดคือ 55 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดังนั้นโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กจะตั้งอยู่ในพื้นที่ 168 / 17 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

6.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

6.3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ

สถานที่ตั้งโครงการ : ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ขนาดที่ดิน : 8,360.00 ตารางเมตร หรือ 4 – 4 – 90 ไร่

อาณาเขตติดต่อ : ทิศเหนือ ติดกับบ้านพักอาศัย

ทิศตะวันออก ติดกับถนนกำแพงเพชร 6

ทิศใต้ ติดกับที่ดินว่างเปล่า

ทิศตะวันตก ติดกับคูน้ำ ขนาดกว้าง 20.00 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.2 ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ

อุณหภูมิเฉลี่ย : อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.4 องศาเซลเซียส

ค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส

อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25.9 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝนสูงสุด 174.3 มิลลิเมตร / วัน

อิทธิพลมรสุม : ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

ภูมิอากาศ : ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

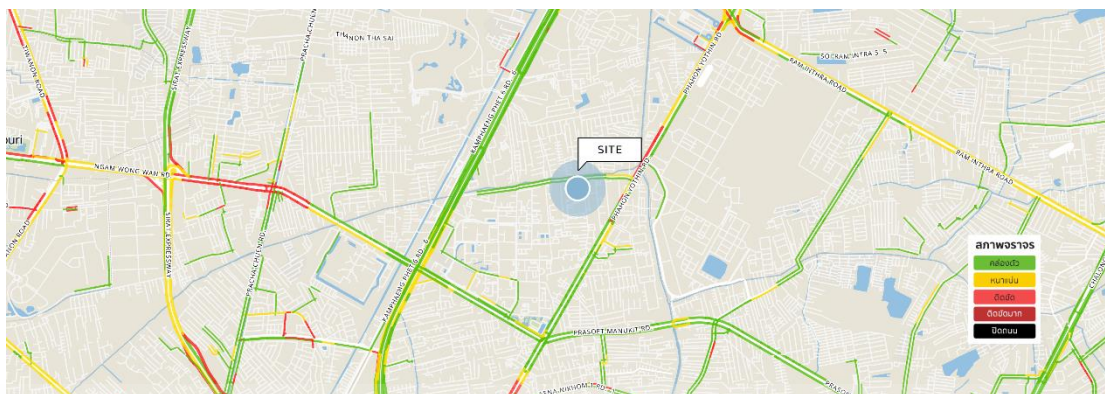

รูปที่ 6.21 แสดงการวิเคราะห์ทิศทางแดดลมบริเวณที่ตั้งโครงการ

6.3.3 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

เส้นทางจราจรสามารถเข้าถึงที่ตั้งได้ทางถนนพหลโยธิน เป็นถนน 6 ช่องทางจราจร มีรถสัญจรหนาแน่นตลอดทั้งวัน โดยหนาแน่นเป็นพิเศษ ช่วงแยกรัชโยธิน (สี่แยกจุดตัดระหว่างถนนพหลโยธินกับถนนรัชดาภิเษก) ในช่วงเวลา 7.30 – 8.00 น. / 18.00 – 19.00 น. และสามารถเข้าถึงที่ตั้งได้อีกช่องทางคือ สถานี BTS กรมป่าไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.22 แสดงความหนาแน่นของเส้นทางจราจรของถนนโดยรอบที่ตั้ง

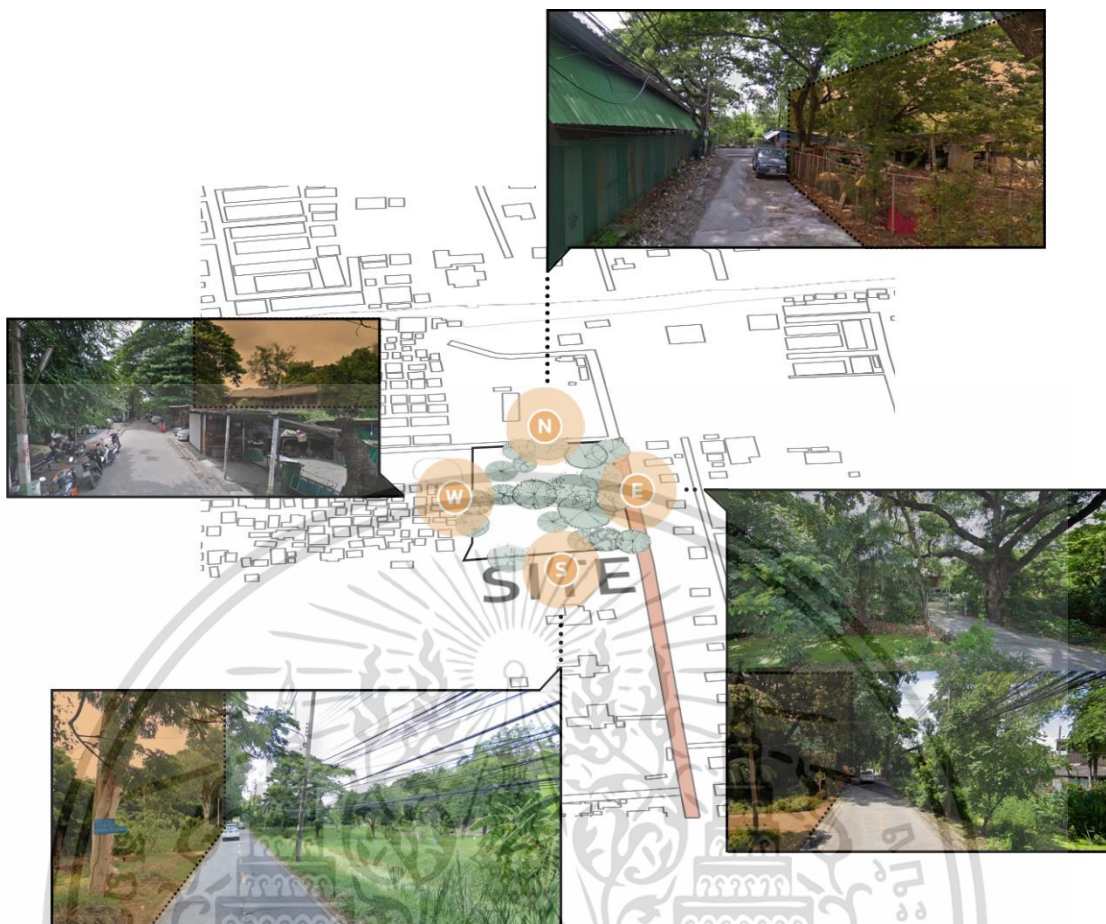
6.3.4 สภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ

6.3.4.1 ทศนียภาพภายนอกโครงการ

ภายในที่ตั้งทางด้านทิศตะวันออกมีบึงน้ำธรรมชาติอยู่ภายใน ทำให้มีพืชพรรณขึ้นหนาแน่นบริเวณนี้ ทั่วทุกทางของโครงการมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นหนาแน่น สามารถมองเห็นได้จากภายนอกโครงการ และทางทิศตะวันตกริมถนนหน้าโครงการมีทางเท้าที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ช่วยทำให้เข้าโครงการได้สะดวกมากขึ้น แต่มีเสาไฟฟ้าหน้าโครงการที่อาจบดบังทัศนียภาพด้านหน้า

6.3.4.2 ทศนียภาพภายในโครงการ

ภายในโครงการมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นหนาแน่นทั่วทุกด้าน ทำให้บริเวณภายในโครงการมีบรรยากาศร่มรื่น

รูปที่ 6.23 แสดงทัศนียภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ของที่ตั้งโครงการ

6.3.5 ข้อมูลด้านกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

6.3.5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตั้งอยู่ในเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินสีน้ำเงินบริเวณหมายเลข ส.-10

6.3.5.2 พื้นที่อาคารและที่ว่าง

- จากกฎกระทรวงฉบับที่ 55 หมวด 3 ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วย ต้องมีที่ว่างตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(1) อาคารที่อยู่อาศัย และอาคารอยู่อาศัยรวม ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มากที่สุดของอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ

7.1 การศึกษาข้อมูลเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรม

7.1.1 หลักการออกแบบอาคารสำหรับเด็ก (Design for Young Children)

- การวางผัง (Layout) ของห้องเรียน : ควรคำนึงถึงการใช้พื้นที่ในห้องเรียนที่ต้องรองรับได้หลากหลายกิจกรรม ควรจัดสรรแบ่งพื้นที่ภายในห้อง โดยให้แต่ละพื้นที่เชื่อมต่อกันได้ ไม่แยกขาดจากกัน เพื่อให้เด็กทำงานได้หลากหลายด้วยตนเองหรือทำงานกลุ่มต่าง ๆ ได้ในเวลาเดียวกัน ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตและเรียนรู้จากเพื่อน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่หน่วยย่อยที่เชื่อมต่อกันได้นี้ ทุกส่วนควรมองเห็นกันและกันหมด เพื่อให้เด็กสามารถเคลื่อนที่จากกิจกรรมหนึ่งไปอีกกิจกรรมหนึ่งได้ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตัวเองสนใจ (Self – Directed Learning) และครูสามารถดูแลเด็ก ๆ ได้ทั่วถึง

- โต๊ะของครู : โต๊ะของครูในห้องเรียนจะไม่ถูกจัดไว้แบบเดียวกับห้องเรียนทั่วไป โต๊ะของครูจะเป็นเสมือนจุดติดต่อขอความช่วยเหลือ (Help Desk) ซึ่งเด็กสามารถมาหาเพื่อขอความช่วยเหลือ

- การแบ่งเขต หรือ Zone ของพื้นที่ : สามารถแบ่งได้โดยการเปลี่ยนลักษณะพื้น การกั้นส่วนด้วยตู้หรือชั้นเตี้ย ๆ หรือการจัดที่นั่ง นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมถึงการใช้อินโฟลว์ Alcove หรือลักษณะพื้นที่ที่เว้าเข้าไป พื้นที่ลักษณะนี้ช่วยเพิ่มความน่าสนใจทางการมองเห็น และเป็นการแบ่งพื้นที่ที่คนสามารถรับรู้ได้ง่าย

7.1.1.1 สีในห้องเรียน

การใช้สีเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มักจะคำนึงถึงในการออกแบบสภาพแวดล้อม เพราะสีมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของคน สำหรับการเลือกใช้สีในห้องเรียนมักจะใช้สีอ่อน อุณหภูมิต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้จะมีสีที่เข้ากัน เพื่อให้เด็กมองเห็นได้ง่ายและรับรู้ถึงรูปแบบและหมวดหมู่ของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในห้องเรียน

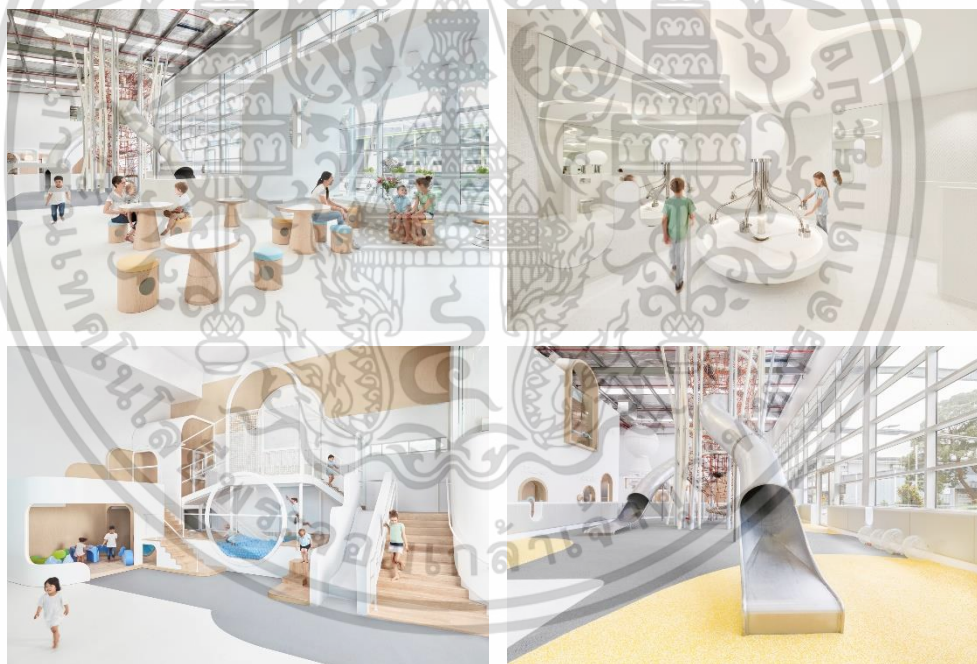
สีขาวเป็นได้ทั้งสีโทนร้อนและเย็น ขึ้นอยู่กับสภาพของแสง ดังนั้นพื้นห้องสีขาวยังทำให้มองเห็นสีอื่นของอุปกรณ์ได้อย่างไม่ผิดเพี้ยน

เครื่องเรือน (Furniture) ก็ต้องให้ความสำคัญกับขนาดของเครื่องเรือนเครื่องใช้ที่เหมาะสมกับรูปร่างและแรงกำลังของเด็ก เครื่องเรือนเครื่องใช้ควรมีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา แข็งแรง สวยงาม จัดไว้ในสภาพที่เด็กสามารถเคลื่อนย้ายเองได้ และเด็กสามารถเช็ด ล้าง ดูแลเองได้ เมื่อเด็กรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เด็กจะระมัดระวัง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่ความเรียบร้อยสมบูรณ์ โดยไม่ต้องมี

โครมาควบคุม นอกจากนี้การใช้เครื่องเรือนที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ยังทำให้เกิดเสียงเวลามีการเคลื่อนย้าย ซึ่งเป็นสัญญาณบอกการเคลื่อนไหว จะทำให้ผู้ใหญ่ทราบการเคลื่อนไหวของเด็กได้ทันที

การจัดสภาพแวดล้อมควรคำนึงถึงการใช้ต้นไม้มาเป็นองค์ประกอบของห้อง แสงสว่างที่เพียงพอ พื้นที่ที่โล่ง ไม่อึดอัด รวมไปถึงการตกแต่งห้องด้วยภาพงานศิลปะ ซึ่งภาพงานศิลปะนี้จะมีส่วนช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก ภาพที่สะท้อนถึงประสบการณ์ของเด็ก ๆ หรือแสดงออกถึงตัวเด็ก เช่น ภาพเด็ก ครอบครัว ธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ในอดีต ก็ควรนำมาประกอบในสภาพแวดล้อมด้วย หากเด็กได้มีส่วนสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมขึ้นเอง จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งอาจทำได้โดยจัดให้มีพื้นที่จัดแสดงงานของเด็ก ๆ เอง นอกจากการตกแต่งสถานที่ ความสะอาด และความเป็นระเบียบก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความงามด้วยเช่นกัน

การออกแบบและจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น แสดงออกถึงความเรียบง่าย ความงาม และความมีระเบียบ ซึ่งปรากฏในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และที่สำคัญยิ่งคือ ต้องการส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการเลือก (Choice) และมีอิสระในตนเอง (Independence) ซึ่งการจัดห้องหรือสภาพแวดล้อมต้องเอื้อให้เกิด

รูปที่ 7.1 แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมห้องสีขาวยกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย จากอาคารตัวอย่าง NUBO Kindergarten, Australia (ArchDaily. 2560)

7.1.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนปฐมวัย มีความสำคัญต่อเนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ซึ่งสนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความจำเป็นและสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่ถือเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งเกิดจากการรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนปฐมวัยให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนา

1) หลักการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย (อายุ 3 – 5 ปี) เป็นวัยที่ร่างกายและสมองกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้รับผิดชอบดูแลจึงมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมมีพัฒนาการที่แตกต่างกันด้วย เช่น เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย มีสื่อและของเล่นที่กระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สกปรก ไม่ปลอดภัย มีมลพิษต่าง ๆ ขาดสื่อและของเล่นที่เด็กจะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แล้ว ย่อมส่งผลทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ปกติทั่วไปได้ ดังนั้น พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้เด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้มีความอบอุ่น ปลอดภัย มีพื้นที่ว่างให้เด็กได้เดิน วิ่ง เคลื่อนไหว อย่างอิสระ โดยไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

1.2) ควรจัดแยกพื้นที่สำหรับนอนพักผ่อนและรับประทานอาหารออกจากกัน เพื่อสุขอนามัยและความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดี มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสม สภาพแวดล้อมไม่เป็นพิษ

1.3) ตกแต่งภาพหรือสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องให้อยู่ในระดับสายตาของเด็ก

1.4) พื้นที่ห้องสะดวกต่อการทำความสะอาด

1.5) ติดกระจกเงาในที่ ๆ เด็กสามารถสังเกตตนเองได้

1.6) จัดของเล่นให้อยู่บนชั้นหรือที่ ๆ เด็กสามารถหยิบมาเล่นได้ด้วยตนเอง

1.7) จัดหาของเล่นที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ สำหรับโรงเรียนปฐมวัยที่มีเด็กวัย

เดียวกันหลาย ๆ คน ของเล่นแต่ละชนิดควรมีจำนวน 2 – 3 ชิ้น เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนเด็ก เด็กไม่ต้องอดทนรอคอยนานเกินไป และจะต้องเป็นของเล่นที่ปลอดภัย ไม่มีอันตรายกับเด็ก สามารถล้างทำความสะอาดได้ มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่เด็กจะกลืนลงคอได้

1.8) จัดให้เด็กแต่ละคนมีเครื่องนอนหรือเสื้อผ้าสำหรับเปลี่ยนเป็นของตนเอง โดยเฉพาะ

1.9) จัดให้มีหนังสือภาพที่ทำด้วยกระดาษแข็ง ขอบหนังสือมน ไม่มีเหลี่ยม หรือหนังสือภาพที่ทำจากผ้า

1.10) ของมีคม น้ำยาล้างห้องน้ำ สารฆ่าแมลง สารเคมี และยา ควรเก็บให้พ้นสายตา และมือของเด็ก นอกจากนี้ปลั๊กไฟควรอยู่สูงหรือมีฉนวนปิดไว้

1.11) ควรจัดให้สะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

1.12) ความสะอาดและความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญ ต้องดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา

1.13) จัดให้เด็กมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของเด็ก

1.14) ต้องมีความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว สนามเด็กเล่น เป็นต้น

2) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนปฐมวัย

สภาพแวดล้อมนอกโรงเรียนปฐมวัย คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนปฐมวัย รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณโรงเรียนปฐมวัยและบริเวณรอบนอกปฐมวัย ดูแลรักษาความสะอาด ปลุกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนปฐมวัย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งซึ่งผลต่อการเรียนรู้

บรรยากาศของโรงเรียนปฐมวัยควรจะมีการจัดตกแต่งศูนย์เด็กให้สวยงามเป็นสถานที่อันสะอาด น่ารื่นรมย์ และที่สำคัญคือควรจัดบรรยากาศให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับบ้านที่ดีของเด็ก ๆ ให้มากที่สุด ควรจะมีพื้นที่สนามประมาณ 1 ½ ของพื้นที่ทั้งหมด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงว่าเด็ก 1 คน ควรมีพื้นที่สำหรับเล่นประมาณ 3 ตารางเมตร สำหรับเด็ก 3 – 4 ขวบ และ 4 ตารางเมตร สำหรับเด็ก 5 – 6 ขวบ เป็นอย่างน้อย

บริเวณสนามเด็กเล่น พื้นสนาม และส่วนอื่น ๆ ในบริเวณโรงเรียนปฐมวัยต้องเรียบ ปลุกหญ้าสวยงาม ไม่ควรมีบ่อหรือสระน้ำ หากมีต้องทำรั้วรอบแข็งแรง ไม่ให้เด็กเกิดอันตรายได้ ไม่ควรให้มีกิ่งไม้หรืออิฐ อยู่ในบริเวณโรงเรียนปฐมวัย สนามควรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ใช้เล่นหรือทำกิจกรรมกลางแจ้งและส่วนที่ไว้เครื่องเล่นสนาม สนามเด็กเล่นต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร คือ ควรมีพื้นที่ผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นที่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

บริเวณธรรมชาติ ควรปลุกต้นไม้ใหญ่ให้บริเวณมีความร่มรื่น ปลุกไม้ดอกไม้ประดับริมรั้วรอบ ๆ โรงเรียนปฐมวัยและตามจุดอื่น ๆ ให้สวยงาม ควรจัดให้มีที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้ร่มเงา อาจใช้ทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบหรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการ ให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง ควรจัดสรรพื้นที่ส่วนหนึ่งของโรงเรียนปฐมวัยสำหรับการเกษตรสำหรับเด็ก 3 – 4 ขวบ อาจให้เด็กได้ทดลองปลูกพืชผักสวนครัว หากบริเวณโรงเรียนปฐมวัยมีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบหรือกระถางก็ได้

นอกจากนี้โรงเรียนปฐมวัยควรมีรั้วรอบ ๆ โรงเรียน เป็นแบบโปร่ง แนวตั้ง แข็งแรง ทาสี สวยงาม ประตูรั้วต้องแข็งแรง มีที่ล็อกกุญแจได้ ทาสีสวยงามเช่นกัน ขนาดของประตูไม่ควรกว้างน้อยกว่า 1.50 เมตร ทางเท้าหรือถนนจากประตูรั้วมายังตัวอาคารโรงเรียนปฐมวัยควรเป็นซีเมนต์หรืออิฐบล็อก

ข้อเสนอแนะในการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนปฐมวัยให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของเด็กและป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อม ตลอดจนอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น ควรปฏิบัติดังนี้

2.1) ดูแลสภาพแวดล้อมรอบอาคารให้สะอาด เป็นระเบียบ สวนหย่อมมีความสวยงาม ไม่มีหญ้ารก เครื่องเล่นสนามอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีตามความเหมาะสม

2.2) ท่อน้ำหรือรางระบายน้ำต้องมีฝาปิดมิดชิด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

2.3) เศษวัสดุ เศษไม้ บริเวณสนามเด็กเล่น ควรเก็บให้เรียบร้อยและดูแลไม่ให้เกิดเป็นหลุม บ่ หรือแอ่งน้ำเฉอะแฉะ เพื่อป้องกันการเป็นพื้นน้ำขังนิ่ง และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงได้

3) การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนปฐมวัย

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเองของเด็ก ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมตามหลักสูตร

โดยสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพห้องเรียน ควรมีพื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน เช่น ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้ายหรือที่แขวนผลงาน ที่เก็บแฟ้มผลงานเด็กอาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวเด็กอาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์สามารถจัดได้ตามความเหมาะสม จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกควรอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้กับมุมศิลปะ เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อจำนวนของเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นเสรีมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่าง ๆ ครูผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1) ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3 – 5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง

3.2) ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อสร้างความภูมิใจให้เด็ก รู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

3.3) ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้างตามความสนใจของเด็ก

3.4) ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

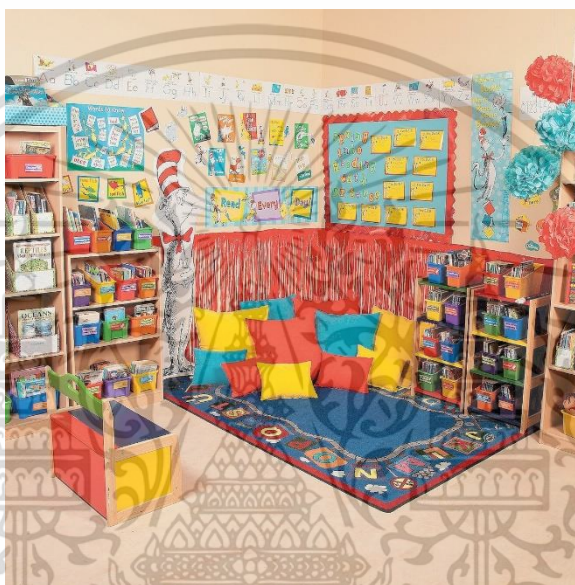
ตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ที่ควรจัดภายในห้องเรียน มีดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมีที่เงียบสงบสำหรับเด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน ผู้สอนควรได้จัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือและได้ทำกิจกรรมสงบ ๆ ตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ

การจัดมุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศจูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เพื่อเด็กจะได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

รูปที่ 7.2 มุมหนังสือ (Jihanshanum. 2561)

- มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็นพ่อแม่ในมุมบ้าน เป็นหมอในมุมหมอ เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

การจัดมุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อกและอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้าน โดยสังเกตการเล่นและความสนใจของเด็กกว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจากบทบาทเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดก็ควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็กเช่นกัน ดังนั้นมุมบทบาทสมมติจึงอาจจัดเป็นบ้าน ร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านเสริมสวย โรงพยาบาล เป็นต้น ในขณะเดียวกันอุปกรณ์ที่นำมาจัดให้เด็กต้องไม่เป็นอันตรายและมีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7.3 มุมบทบาทสมมติ (Wesco Ireland. 2561)

- มุมบล็อก

เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่าง ๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่าง ๆ ตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

การจัดมุมบล็อกเป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้เพราะเสียงจากการเล่นก้อนไม้บล็อก อาจทำลายสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ยังควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่านหรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้เกิดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อก

การจัดเก็บไม้บล็อกเหล่านี้ ควรจัดวางไว้ในระดับที่เด็กสามารถหยิบมาเล่นหรือนำเก็บด้วยตนเองได้สะดวก ปลอดภัย และควรได้ฝึกให้เด็กหัดจัดเก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบสวยงาม

รูปที่ 7.4 มุมบล็อก (PreKinders. 2563)

- มุมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ทางด้านกล้ามเนื้อ ซึ่งจะช่วยทำให้มือของเด็กพร้อมที่จะจับดินสอเขียนหนังสือได้เมื่อไปเรียนในชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะมีโอกาสทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักปรับตัวที่จะทำงานด้วยกันและส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการจัดให้มีมุมศิลปะจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนามากขึ้นและยังสนองความสนใจความต้องการของเด็กวัยนี้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดมุมศิลปะเป็นมุมหนึ่งที่ได้ต้องใช้สมาธิในการทำงาน จึงควรจัดให้อยู่ในบริเวณมุมที่ต้องการความสงบเช่นกัน อาจจัดเป็นโต๊ะสำหรับเด็กให้เด็กทำงานศิลปะ โดยมีผ้าพลาสติกหรือกระดาษปูกันเลอะเทอะก่อนทำงาน และจัดวางอุปกรณ์ทำงานศิลปะไว้บนโต๊ะหรือจัดให้มีกระดานขาหยั่งสำหรับเด็กเขียนภาพระบายสีน้ำ

รูปที่ 7.5 มุมศิลปะ (Community Playthings. 2557)

- มุมวิทยาศาสตร์

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก

การจัดมุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษาเป็นมุมที่ต้องการความสงบคล้ายมุมหนังสือ จึงอาจจัดไว้ใกล้กันได้ และเพื่อเราให้เด็กสนใจในสิ่งที่นำมาแสดง ของที่จัดวางไว้จึงควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก และสิ่งที่นำมาตั้งแสดงนั้นไม่ควรจะตั้งแสดงของสิ่งเดียวกันตลอดทั้งปี แต่ควรจะปรับเปลี่ยนให้น่าสนใจ

7.1.2 รูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างเด็กปฐมวัยและพื้นที่ธรรมชาติ

รูปแบบการเชื่อมต่อกับธรรมชาติของเด็กนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การเชื่อมต่อทางตรง การเชื่อมต่อทางอ้อม และการเชื่อมต่อทางสัญลักษณ์

1) การเชื่อมต่อทางตรง หมายถึง การสัมผัสธรรมชาติโดยตรง เกิดขึ้นโดยความเป็นไปของเด็กและสิ่งแวดล้อมเอง โดยที่มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้กำหนดเหตุการณ์ เด็กจึงมีอิสระเสรีในการสัมผัสและสร้างประสบการณ์ โดยจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเด็ก เช่น ดิน โคลน ต้นไม้ สระน้ำ พุ่มไม้ รุ หลุม และเนินดิน เป็นต้น

2) การเชื่อมต่อทางอ้อม หมายถึง การสัมผัสธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากการควบคุมของมนุษย์ในการสร้างสถานที่หรือจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดการสัมผัสธรรมชาติ เช่น สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) การเชื่อมต่อทางสัญลักษณ์ หมายถึง การสัมผัสธรรมชาติผ่านสื่อต่าง ๆ รอบตัวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ภาพยนตร์ หนังสือนิทาน รายการสารคดี ภาพวาด เป็นต้น

ทั้งนี้รูปแบบการเชื่อมต่อกับธรรมชาติที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กมากที่สุดคือ การเชื่อมต่อทางตรง เนื่องจากรูปแบบการเชื่อมต่อนี้ ทำให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ ประโยชน์จากการสัมผัสธรรมชาติจะประกอบด้วย ด้านความฉลาดทางสมองและการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และด้านสังคม

7.1.2.1 ทฤษฎีการออกแบบไบโอฟิลิก (Biophilic Design)

ทฤษฎีการออกแบบไบโอฟิลิก (Biophilic Design)¹ เกี่ยวข้องกับการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ โดยได้นำเสนอแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมที่สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ เช่น สถานที่ทำงาน โรงพยาบาล ที่อยู่อาศัยในเมือง และที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้คือ ได้เสนอแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ได้ให้ความสำคัญกับการเชื่อมต่อกับธรรมชาติว่าเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะ การทำงานของระบบสมอง ที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย สะท้อนออกมาในรูปแบบของการที่เด็กสามารถมีความคิด มีความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ได้

องค์ประกอบที่นำไปใช้ในการออกแบบ สภาพแวดล้อมที่จะมีผลในการเชื่อมต่อระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบธรรมชาติ (Environment Feature) รูปทรงธรรมชาติ (Natural Shape and Form) แบบแผนจากธรรมชาติ (Place – Based Relationship) และความสัมพันธ์กับพัฒนาการของมนุษย์ (Evolved Human – Nature Relationships) ซึ่งเกณฑ์ที่สามารถนำมาเป็นพื้นฐานเพื่อปรับใช้ในโครงการนี้ได้คือ องค์ประกอบธรรมชาติ (Environment Feature) และรูปทรงธรรมชาติ (Natural Shape and Form) ซึ่งมีเนื้อหาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบธรรมชาติ (Environment Feature) หมายถึง ส่วนต่าง ๆ จากธรรมชาติที่ดึงมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบได้ ซึ่งได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 12 อย่าง ได้แก่

1.1) สี (Color) คือ การดึงเอาโทนสีที่ดึงมาจากธรรมชาติ เช่น ท้องฟ้า สีรุ้ง หรือพระอาทิตย์ตก มาใช้ในการออกแบบ

1.2) น้ำ (Water) คือ การใช้น้ำเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบ เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

1.3) อากาศ (Air) คือ การนำการหมุนเวียนอากาศตามธรรมชาติ เพื่อให้รับรู้ถึงการเคลื่อนไหว การรับรู้กลิ่น โดยนำมาสร้างบรรยากาศในการออกแบบ

1.4) แสงอาทิตย์ (Sunlight) คือ การให้ความสำคัญกับแสงธรรมชาติในตอนกลางวัน (Daylight)

¹ Stephen R. Kellert and Elizabeth F. Calabrese. (2008). *The Practice of Biophilic Design (Online)*.

Available : <http://www.biophilic-design.com> [2020, November 30]

1.5) พืชพันธุ์และต้นไม้ (Plant) คือ การนำพืชพันธุ์ต้นไม้มาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่

1.6) สัตว์ (Animal) คือ การนำสัตว์มาเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม อาจนำมาใช้โดยตรง หรือผ่านการดัดรูปแบบมาใช้ในการตกแต่ง เพื่อสื่อความหมายทางอ้อม

1.7) วัสดุธรรมชาติ (Natural Material) คือ การเลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการออกแบบ เช่น หิน ไม้ เป็นต้น

1.8) มุมมอง (View) คือ การให้ความสำคัญกับการเชื่อมต่อทางสายตากับธรรมชาติภายนอกอาคาร โดยการเปิดช่องเปิดสู่ต้นไม้ และองค์ประกอบต่าง ๆ ในธรรมชาติ

1.9) ผนังอาคารเขียว (Facade Greening) คือ การออกแบบให้ต้นไม้หรือพืชพันธุ์ตามธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของผนังอาคาร

1.10) สภาพธรณีวิทยาและภูมิทัศน์ (Geology Landscape) คือ การออกแบบอาคารให้สัมพันธ์และเป็นส่วนเดียวกันกับสภาพธรณีวิทยาและภูมิทัศน์

1.11) ที่อยู่อาศัยและระบบนิเวศ (Habitat and Ecology System) คือ การออกแบบโดยคำนึงถึงระบบนิเวศเดิมในพื้นที่

1.12) ไฟ (Fire) คือ การนำความรู้สึกรอบอุณหภูมิจากไฟมาใช้ในการตกแต่งภายในอาคาร

2) รูปทรงธรรมชาติ (Natural Shape and Form) หมายถึง การปรับเปลี่ยน ดัดแปลง หรือการสื่อความหมายของรูปทรงอาคารที่มาจากธรรมชาติ เช่น รูปทรงของโครงสร้างใบไม้ ต้นไม้ นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการตกแต่งอาคาร โครงสร้างรับน้ำหนักอาคารที่มาจากโครงสร้างต้นไม้ รูปทรงของเปลือกหอย หรือรูปทรงโค้งต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การออกแบบและตกแต่งอาคารให้เกี่ยวโยงสัมพันธ์กับการรับรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์

จากทฤษฎีการออกแบบไบโอฟิลิก (Biophilic Design) สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบโรงเรียนปฐมวัยได้คือ การออกแบบให้ธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร ได้แก่ การใช้แนวคิดอาคารเขียว เปิดรับแสงแดดและลมธรรมชาติ การใช้วัสดุธรรมชาติ การเปิดช่องเปิด รวมไปถึงการใช้รูปทรงธรรมชาติมาใช้ในการออกแบบอาคาร

7.1.2.2 แนวความคิดด้านการเชื่อมต่อระบบประสาทสัมผัสของเด็กกับธรรมชาติ โดยนำมาออกแบบพื้นที่ภูมิทัศน์นอกอาคาร

จากประเด็นที่ในปัจจุบันพื้นที่ธรรมชาติไม่เพียงพอในโรงเรียน ทั้งที่มีประโยชน์ พื้นที่ไม่เพียงแต่ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และส่งเสริมสมาธิเท่านั้น แต่ยังสร้างจิตสำนึกในการเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบยาวในการเป็นผู้รักษาสีเขียวธรรมชาติในอนาคตอีกด้วย โดยจากการศึกษาทำให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดในการออกแบบพื้นที่ธรรมชาติ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบดังนี้

1) วางตำแหน่งของพื้นที่ธรรมชาติให้เหมาะสมกับทิศทางแดดและสภาพภูมิอากาศ

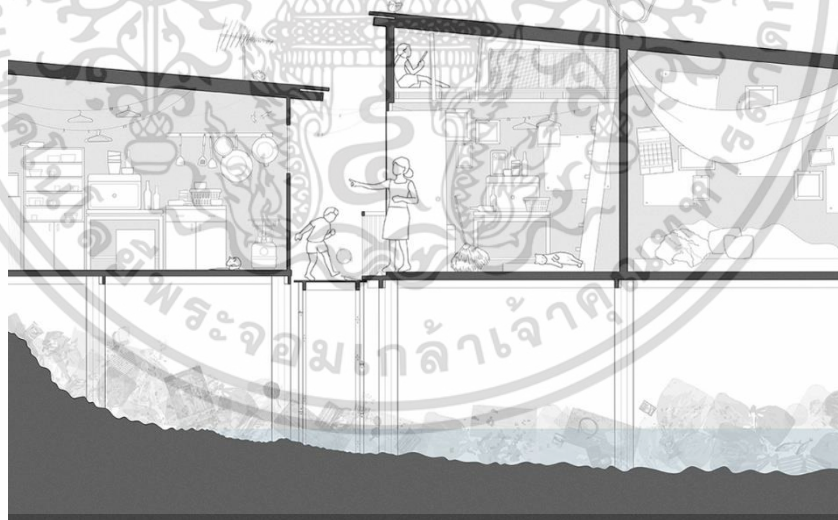
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) ออกแบบพื้นที่ธรรมชาติให้ดึงดูดการเข้าถึงของเด็ก อีกทั้งมีส่วนประกอบบางส่วนที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ตามอิสระ
- 3) ออกแบบพื้นที่ธรรมชาติให้รองรับกิจกรรมการเรียนรู้และอารมณ์ที่หลากหลาย
- 4) ออกแบบลานกิจกรรมในสวนที่มีความลาดเอียงหรือมีความหลากหลายด้านพื้นผิว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดพื้นที่เล่นสำหรับเด็ก
- 5) เก็บรักษาธรรมชาติเดิมที่มีในพื้นที่ เช่น ต้นไม้ใหญ่ ก้อนหิน เป็นต้น วางตำแหน่งพื้นที่สีเขียวที่สามารถมองเห็นได้จากภายในห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมหลักของเด็ก

7.2 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ

นอกจากแนวคิดเรื่อง “รูปแบบการเชื่อมต่อระหว่างเด็กปฐมวัยและพื้นที่ธรรมชาติ : ทฤษฎีการออกแบบไบโอฟิลิก (Biophilic Design)” ดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีแนวคิดที่น่าสนใจในอีก 3 แนวคิดนี้

7.2.1 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture) และ Bangkok Bastards

รูปที่ 7.6 แสดงรูปตัดของชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร (CHAT ARCHITECT. 2559)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture) หมายถึง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาและประสิทธิภาพของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น² พอที่จะสรุปถึงลักษณะเด่นได้ดังนี้

7.2.1.1 เป็นรูปแบบของสิ่งก่อสร้างที่พัฒนาให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

7.2.1.2 วัสดุก่อสร้างที่หาได้ตามท้องถิ่นนั้น ๆ

7.2.1.3 การก่อสร้างโดยการช่วยเหลือร่วมมือกันในชุมชน

7.2.1.4 เกิดการทำงานร่วมกันในชุมชน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ

จากแนวคิดหัวข้องานวิจัยเรื่อง “สถาปัตยกรรมสารเลว” หรือ “Bangkok Bastards” เป็นงานวิจัยที่มีความสอดคล้องตามแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมสารเลว หรือ Bangkok Bastards หมายถึง สถาปัตยกรรมที่ชาวบ้านในชุมชน ชาวบ้านในสลัม บ้านชั่วคราว บ้านคนงาน ก่อสร้าง ซึ่งล้วนเป็นการสร้างขึ้นมาอย่างง่าย ๆ ตามความเข้าใจ โดยไม่มีความรู้ด้านการออกแบบ เป็นการออกแบบที่ใส่ใจในความเรียบง่าย คำนึงถึงการใช้ชีวิตของผู้พักอาศัยเป็นหลัก³

รูปที่ 7.7 แสดงการใช้ Space ของบ้านพักคนงานก่อสร้าง (CHAT ARCHITECT. 2559)

² ประธาน ยานกุลวงศ์ และ ศิริลักษณ์ ยานกุลวงศ์, ภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทในวัฒนธรรมนาบัว ชุมชนคลองโยง, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, 2557).

³ Dsign Something, สถาปัตยกรรมสารเลว กับมุมมองที่แตกต่างของ คุณฉัตรพงษ์ ชื่นฤติมล แห่ง CHAT

Architect, แก๊วครั้งล่าสุด 2558, สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2563, <http://dsignsomething.com/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น Bangkok Bastards จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งสถาปัตยกรรมแบบ Bangkok Bastards เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ครอบคลุมกว้างขวางในปัจจุบัน เป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่อยู่ในบริบทของกรุงเทพมหานคร แต่แตกต่างในเรื่องวัสดุและบริบทที่นำมาใช้ โดยสถาปัตยกรรมแบบ Bangkok Bastards เลือกใช้วัสดุใกล้ตัวและราคาถูก เช่น ไฟเบอร์บอร์ด สังกะสี หรือเศษไม้จากไซต์งานก่อสร้าง เป็นต้น

7.2.2 การออกแบบเพื่อวัฒนธรรมยั่งยืน (Permaculture Design)

Permaculture มาจากคำว่า Permanent ภาษาละติน แปลว่า ยืนยาวหรือยั่งยืน และคำว่า Culture หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ฉะนั้น Permaculture หมายถึง องค์ประกอบการผลิตที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของมนุษย์และสังคมมนุษย์อย่างยั่งยืน เป็นระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมีแบบแผน⁴

7.2.2.1 จรรยาบรรณพื้นฐานของ Permaculture

รูปที่ 7.8 แสดงความสัมพันธ์ ความเกี่ยวเนื่อง ของโลก มนุษย์ และธรรมชาติ

1) ดูแลรักษาโลก

แก้ปัญหาลูกโลกด้วยการเอื้ออำนวยให้ระบบชีวิตทุกระบบสามารถแพร่ขยายและดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

2) ดูแลรักษามนุษย์

แก้ปัญหามนุษย์ด้วยการเอื้ออำนวยให้มนุษย์ทุกคนได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

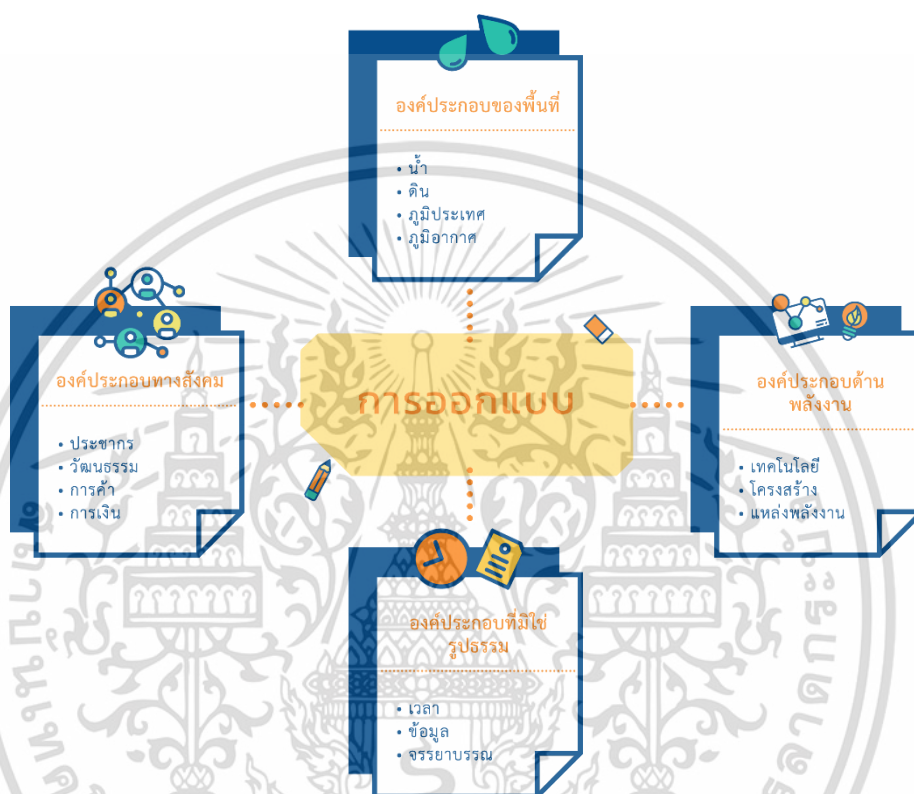
3) ควบคุมปริมาณการบริโภคของประชากร

สำรวมในการบริโภค ถ้ามนุษย์เรามีการควบคุมการบริโภคของตนเองได้ ทั้งด้านวัตถุและอารมณ์ เราก็จะแก้ปัญหามนุษย์และแก้ปัญหาลูกโลกได้

⁴ Mollison, B. (1988). *Permaculture: A Designers' Manual* (p. 580). P. 580. Retrieved from <https://www.amazon.com/Permaculture-Designers-Manual-Bill-Mollison/dp/0908228015>

7.2.2.2 กฎของการใช้ด้วยการอนุรักษ์

- 1) เหลือทิ้งให้น้อยที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดมลพิษ
- 2) ทดแทนสิ่งที่ใช้ไปคืนกลับให้ธรรมชาติ
- 3) ทำบัญชีรายการที่เป็นผลเสียต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 4) ดำเนินการทุกวิถีทางที่จะป้องกันและระงับความสูญเสียต่าง ๆ

รูปที่ 7.9 แสดงบทบาทของระบบนิเวศต่อการออกแบบ

7.2.3 การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable Community Development)

การพัฒนา คือ กระบวนการของการเพิ่มทางเลือก การคิดแตกต่างจากเดิม และการคาดการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การพัฒนาจึงเกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลง การปรับปรุง และการสร้างชีวิต

นันนิตยา หุตานูวัตร และ ณรงค์ หุตานูวัตร⁵ ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาชุมชน ดังนี้

- 1) หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ : หลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ
- 2) หลักความคุ้มค่า : การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

⁵ นันนิตยา หุตานูวัตร และ ณรงค์ หุตานูวัตร, การพัฒนาองค์กรชุมชน, (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2546).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม : การมีส่วนร่วมอาจเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมแบบวิธีการต้องอาศัยการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ทำให้คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน

7.2.3.1 กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

แนวคิดนี้เชื่อในความสามารถของมนุษย์ในด้านสัญชาตญาณ ความสามารถในการสร้างทั้งด้านความงามและการใช้สอย ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างคลุมเครือ การทำงานเป็นทีม การเข้าอกเข้าใจผู้อื่น เข้าใจรูปแบบของบริบท ความอยากรู้อยากเห็น การคิดเชิงบวก และการสื่อสารผ่านเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ หรือในรูปแบบของสัญลักษณ์

กระบวนการ Design Thinking คือ การเกิดนวัตกรรมการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับบริบทที่มีความแตกต่างกันออกไป กระบวนการ Design Thinking เป็นเครื่องมือในการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ช่วยในการสร้างนวัตกรรมการแก้ปัญหาที่หลุดออกจากกรอบเดิม เนื่องจากการแก้ปัญหาแบบเดิมยังขาดประสิทธิภาพ เช่น การสร้างความปลอดภัยในการสัญจรหรือการส่งเสริมการเดินและจักรยาน เป็นต้น

Design Thinking จะถอดแบบวิธีคิดอย่างนักออกแบบที่เน้นแก้ปัญหาด้วยจิตใจได้สำนึก เน้นการสังเคราะห์ที่รวบรวมองค์ประกอบย่อยให้กลายเป็นชิ้นงาน นำไปสู่การสร้างโมเดลต้นแบบ และการทดสอบจริงภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว

7.2.3.2 การออกแบบพื้นที่สาธารณะ (Public Space Design)

1) ปัจจัยในการเกิดพื้นที่สาธารณะ⁶

1.1) ปัจจัยทางธรรมชาติหรือกายภาพ

- สภาพทางอากาศและอุณหภูมิ : มีอิทธิพลกับการเกิดพื้นที่สาธารณะเป็นอย่างมาก เช่น ในเมืองที่มีอากาศร้อน คนออกมาทำกิจกรรม จึงทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น

- สภาพที่ดินหรือชนิดของดิน : โครงสร้างของดินจะมีอิทธิพลต่อวัสดุก่อสร้าง การระบายน้ำของพื้นที่ และความมั่นคงของโครงสร้าง เป็นต้น

1.2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมือง

- สภาพเศรษฐกิจ : เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำการค้าขาย ก่อให้เกิดพื้นที่สาธารณะ ซึ่งจะมีผลต่อขนาด รูปร่าง และตำแหน่งของพื้นที่สาธารณะด้วย

- สภาพทางการเมือง

2) กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะ

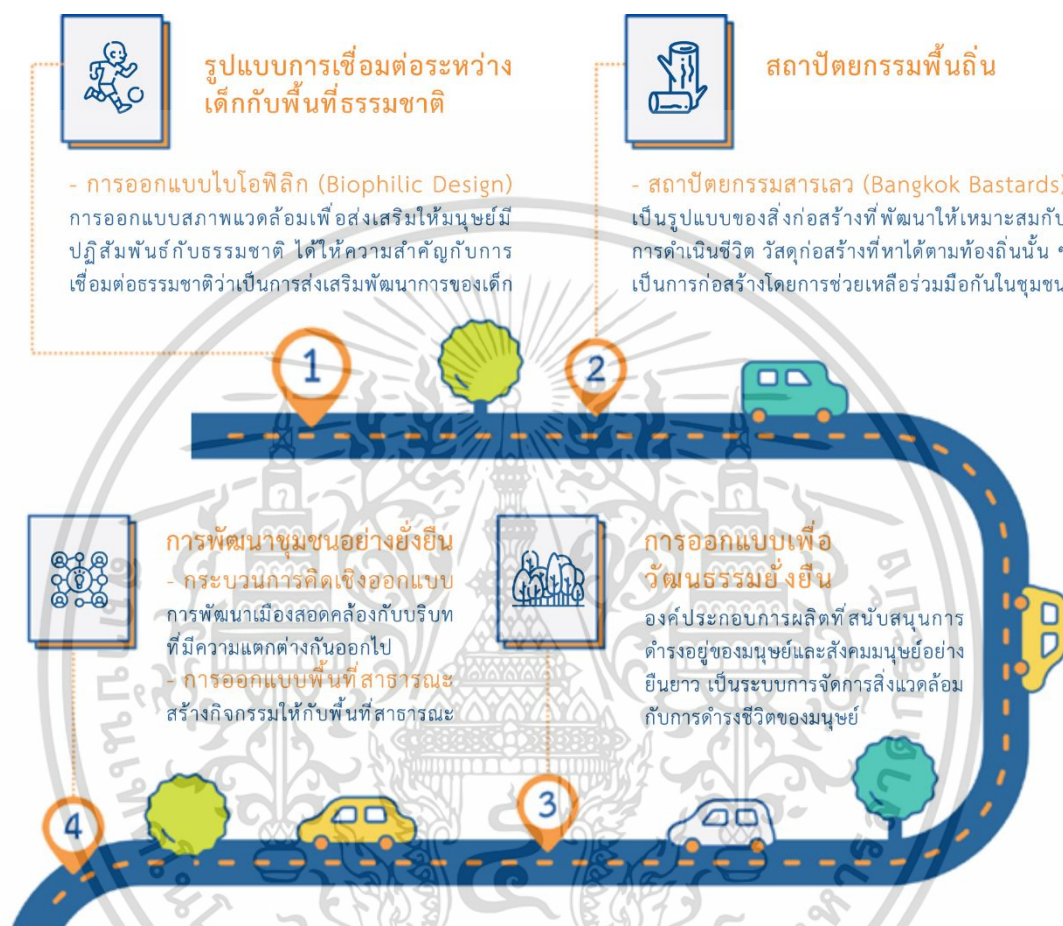
สำหรับกิจกรรมสามารถแบ่งเป็นประเภทหลัก ๆ ดังนี้

2.1) กิจกรรมจำเป็น : กิจกรรมที่เป็นกิจวัตร

⁶ ธนกร จูดาศรี. (2558). แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.2) กิจกรรมทางเลือก : กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ

2.3) กิจกรรมผลลัพธ์ : กิจกรรมทางสังคมหรือกิจกรรมที่มีการพบปะ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่เกิดต่อเนื่องกับกิจกรรมทั้งสองข้างต้น กล่าวคือ ต้องอาศัยการที่มีผู้ประกอบกิจกรรมในพื้นที่โล่งนั้นเสียก่อน

รูปที่ 7.10 แสดงความเชื่อมโยงของแนวคิดโดยรวม

7.3 หลักการออกแบบอาคารเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design)

โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีการคำนึงถึงการออกแบบอาคารสาธารณะเพื่อคนทั้งมวล เนื่องจากจะเป็นอาคารที่เปิดกว้างให้คนทั่วไปพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกับเด็กและเยาวชนในบ้านอุปถัมภ์ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน

จึงได้ศึกษาคู่มือข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Buildings and Environments Design Recommendation for All) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.1 นิยาม ขนาดพื้นที่ สัญลักษณ์ และองค์ประกอบ

7.3.1.1 ความกว้างของพื้นที่ใช้งาน

ขนาดพื้นที่ที่ต้องคำนึงในการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล คือ ความกว้างของพื้นที่ใช้งาน โดยทั่วไปควรออกแบบให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ดังนี้

- 1) สำหรับ 1 คน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร
- 2) สำหรับ 2 คน เคียงกันหรือสวนกัน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 120 เซนติเมตร
- 3) สำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อใช้งานสวนกัน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้พิการทางสายตา ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 120 เซนติเมตร และระยะจากปลายไม้เท้านำทาง 90 - 150 เซนติเมตร

4) สำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ความกว้างไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร ความยาวไม่ควรน้อยกว่า 175 เซนติเมตร หากเก้าอี้ล้อขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 85 เซนติเมตร โดยที่มีพื้นที่หมุนตัวกลับ ดังภาพ

รูปที่ 7.11 พื้นที่หมุนตัวกลับของเก้าอี้ล้อ

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

หากมีทางลาดบริเวณที่ต้องหมุนตัวกลับ ต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1 : 48

- 5) สำหรับผู้ที่รถเข็นเด็ก ควรยาวไม่น้อยกว่า 190 เซนติเมตร

7.3.1.2 พื้นผิวต่างสัมผัส

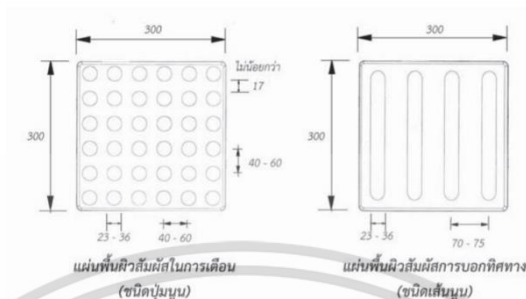
หมายถึง พื้นผิวที่มีผิวสัมผัสและสีซึ่งมีความแตกต่างไปจากพื้นผิวและสีในบริเวณข้างเคียง ซึ่งคนพิการทางมองเห็นสามารถสัมผัสได้

1) ชนิดปุ่มนูน โดยทั่วไปใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเตือน บริเวณที่มีสิ่งกีดขวาง บริเวณอันตราย บริเวณจุดรับ - ส่ง บริเวณพื้นต่างระดับ นอกจากนี้ยังใช้ในการเตือนบอกการเปลี่ยนทิศทางในการสัญจร เช่น บริเวณหักมุม หักเลี้ยว หรือทางแยก

- 2) ชนิดเส้นนูน โดยทั่วไปใช้เป็นสัญลักษณ์ในการบอกทิศทางในการสัญจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

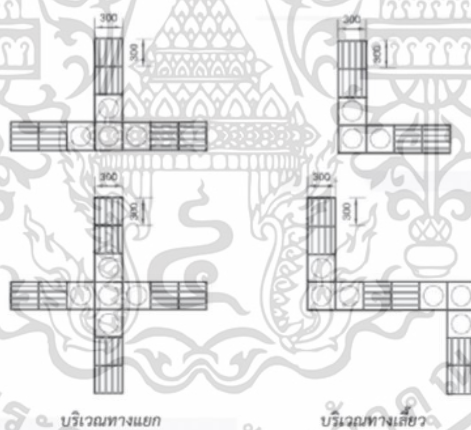
3) ขนาดมาตรฐานของแผ่นพื้นผิวสัมผัส ชนิดปุ่มนูนและเส้นนูนมีขนาดกว้าง - ยาว คือ 30 เซนติเมตร โดยการปูพื้นผิวนั้น ต้องปูก่อนถึงบริเวณมีสิ่งกีดขวาง บริเวณอันตราย จุดรับส่ง ทางขึ้นลง พื้นต่างระดับ ต้นไม้ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้าง

รูปที่ 7.12 แสดงแผ่นพื้นผิวต่างสัมผัสชนิดปุ่มนูนและชนิดเส้นนูน

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

4) การปูพื้นผิวต่างสัมผัสการบอกทิศทาง

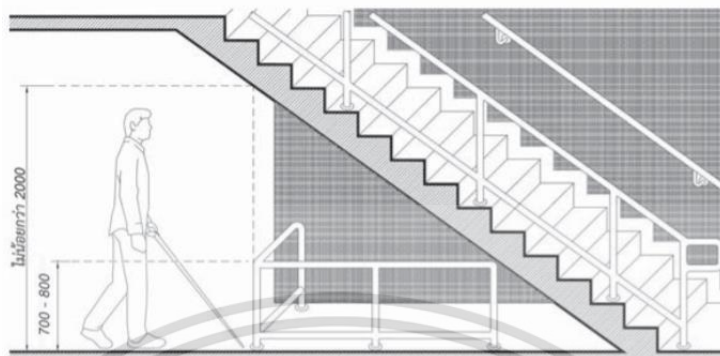
รูปที่ 7.13 ตัวอย่างการปูพื้นผิวต่างสัมผัสการบอกทิศทาง และพื้นผิวต่างสัมผัสในการเตือน
ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.1.3 บันได

- 1) ความสูงลูกตั้งและความลึกลูกนอน ต้องเท่ากันตลอดทั้งช่วงบันได
- 2) ลูกตั้งต้องสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 15 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนของชั้นบันไดที่เหลื่อมกันออกแล้วต้องกว้างไม่น้อยกว่า 28 เซนติเมตร และลูกตั้งต้องปิดทึบ ไม่เป็นแบบเปิดโล่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) ควรมีราวบันได้ทั้งสองด้าน
- 4) พื้นที่ได้บันได

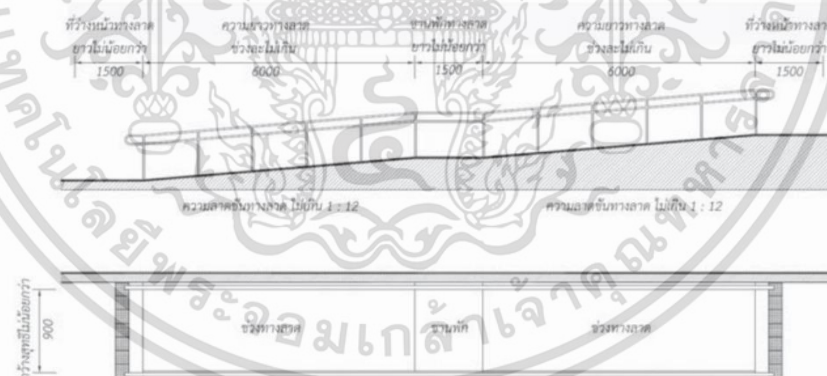

รูปที่ 7.14 การป้องกันบริเวณพื้นที่ได้บันได

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.1.4 ทางลาด

- 1) ความลาดชันทางลาดต้องไม่เกิน 1 : 12 ความลาดชันด้านขวางต้องไม่เกิน 1 : 48
- 2) ความกว้างสุทธิ ต้องไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร โดยมีรายละเอียดอื่น ๆ ตามภาพ

รูปที่ 7.15 ระยะเวลาต่าง ๆ ของการออกแบบทางลาด

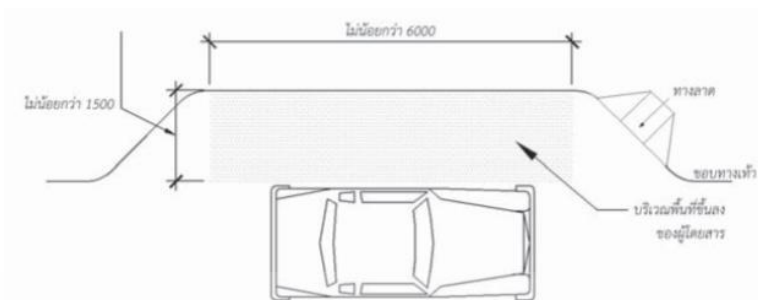
ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.2 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล

- 1) พื้นที่จอดรถสำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ยาวไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร และต้องมีช่องทางเข้าถึงเป็นที่ว่าง กว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร อยู่ด้านข้างตลอดแนวยาวของพื้นที่จอดรถ โดยสามารถใช้ร่วมกันได้ระหว่างพื้นที่จอดรถ 2 คัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) บริเวณทางขึ้นลงของผู้โดยสาร

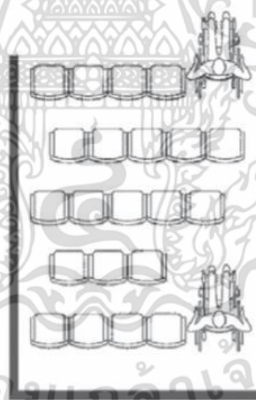
รูปที่ 7.16 บริเวณขึ้นลงของผู้โดยสาร

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.3 สภาพแวดล้อมภายในอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล

7.3.3.1 โถงทางเข้า

กรณีเป็นโถงที่จัดให้มีที่นั่งสำหรับผู้ติดต่อ ต้องจัดให้มีพื้นที่สำหรับผู้ใช้อัตถ์ล้อที่จุดปลายสุดของแถวที่นั่ง

รูปที่ 7.17 ที่นั่งสำหรับผู้ใช้อัตถ์ล้อที่จุดปลายสุดของแถวที่นั่ง

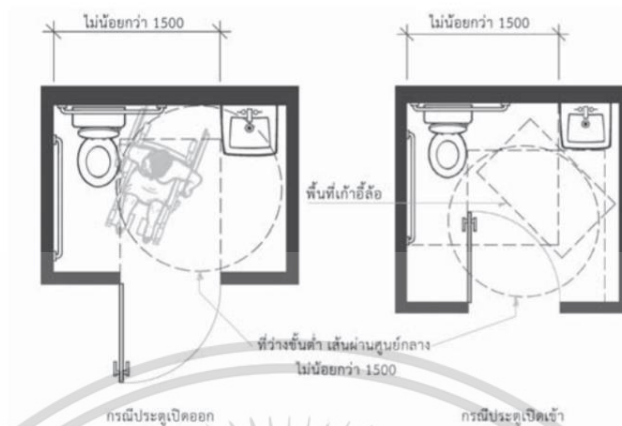
ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.3.2 ทางสัญจรภายในอาคาร

กรณีต้องให้ผู้ใช้อัตถ์ล้อสามารถใช้งานสวนกันได้ ทางสัญจรภายในอาคารควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.3.3 รูปแบบห้องสุขา

รูปที่ 7.18 ที่วางชั้นต่ำของห้องสุขา

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน
(กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.4 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

7.4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ

- 1) กฎกระทรวงให้บังคับใช้ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556
- 2) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

7.4.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคาร

- 1) กฎกระทรวงฉบับที่ 55 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
- 2) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549
- 3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 4) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 5) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- 6) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549
- 7) กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

โดยรายละเอียดของกฎหมายทั้งหมดดังกล่าว สามารถดูได้จาก ภาคผนวก ก. กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 8

การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

8.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง

8.1.1 แนวทางการเลือกใช้ระบบโครงสร้างอาคาร

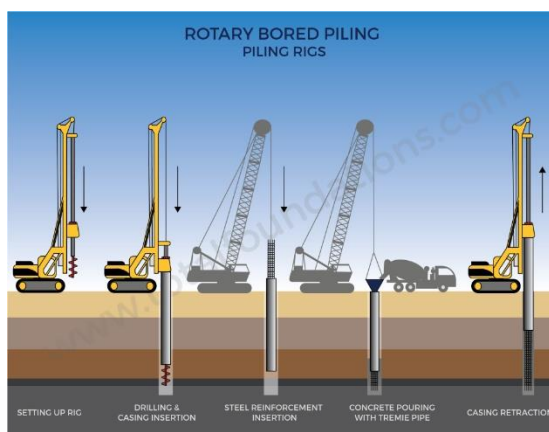
การเลือกใช้ระบบโครงสร้างประกอบอาคาร มีแนวทางในการเลือกใช้โครงสร้างที่ไม่ซับซ้อนและเหมาะสมกับลักษณะการใช้งานของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการ ฉะนั้น การเลือกระบบโครงสร้างประกอบอาคารจึงคำนึงถึงปัจจัย ดังต่อไปนี้

- 1) ความเหมาะสมของกิจกรรมหรือพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ
- 2) ความแข็งแรงทนทาน สามารถรองรับการใช้งานต่าง ๆ ภายในโครงการ
- 3) ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ
- 4) ความเหมาะสมกับพื้นที่โดยรอบ โดยส่งผลกระทบต่อพื้นที่โดยรอบให้น้อยที่สุด
- 5) ความเหมาะสมในการก่อสร้าง
- 6) ความประหยัดงบประมาณและระยะเวลาในการก่อสร้าง
- 7) ความสะดวกในการขนส่งและจัดหาวัสดุอุปกรณ์
- 8) ความสะดวกในการจัดหาแรงงานและช่างฝีมือ
- 9) ความสะดวกต่อการดูแลและบำรุงรักษา

8.1.2 ระบบโครงสร้างเสาเข็ม - ฐานราก

เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ชั้นดินมีลักษณะเป็นชั้นดินเหนียวอ่อน หนาประมาณ 10 - 15 เมตร ชั้นถัดไปจะเป็นชั้นดินเหนียวแข็งและชั้นทรายสลับกันไป จึงจำเป็นต้องมีระบบเสาเข็ม - ฐานราก

โดยเลือกใช้เสาเข็มเจาะ เนื่องจากสามารถขนย้ายอุปกรณ์ได้อย่างสะดวกและสามารถทำงานในพื้นที่ที่จำกัดได้ แรงสั่นสะเทือนน้อย จึงไม่เป็นการรบกวนพื้นที่และชุมชนโดยรอบ แต่มีราคาแพงกว่าเสาเข็มตอก

รูปที่ 8.1 เสาเข็มเจาะ (TFS. 2559)

ฐานราก เลือกใช้ฐานรากเสาเข็ม (Friction Pile) เป็นฐานรากที่แบกรับน้ำหนักไม่มากนัก และก่อสร้างอยู่บนชั้นดินอ่อน เช่น อาคารบ้านพักอาศัยทั่วไปที่ปลูกสร้างในเขตภาคกลาง ความยาวของเสาเข็มสั้นที่สะดวกต่อการปฏิบัติงานโดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณ 6 – 16 เมตร

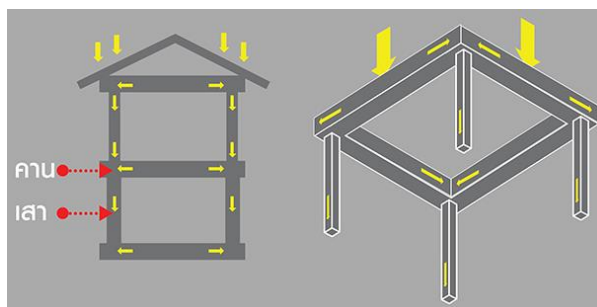

รูปที่ 8.2 ฐานรากที่มีเสาเข็ม (SCG Experience. 2557)

8.1.3 ระบบโครงสร้างเสา – คาน

เนื่องจากกิจกรรมในโครงการเป็นกิจกรรมทั่วไป มีระยะช่วงเสาที่เท่า ๆ กัน ซึ่งไม่เป็นโครงสร้างที่ซับซ้อน จึงเลือกใช้โครงสร้างระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ หรือ คสล. คือ การใช้วัสดุเสาและคอนกรีตที่เสริมด้วยโครงสร้างเหล็กข้ออ้อยภายในเพื่อเพิ่มความแข็งแรง ระบบนี้จะไม่มีความซับซ้อนในการก่อสร้างและไม่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทางมากนัก แต่ใช้เวลาและแรงงานในการก่อสร้างค่อนข้างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 8.3 โครงสร้างเสา - คาน (SCG Experience. 2561)

8.1.4 ระบบโครงสร้างผนัง

มีการเลือกใช้ผนังต่าง ๆ ตามพื้นที่การใช้งาน ดังนี้

8.1.4.1 ผนังก่ออิฐฉาบปูน

ผนังที่ใช้อิฐก่อขึ้นมาและฉาบทับด้วยปูนเพื่อความเรียบร้อย สำหรับการก่ออิฐในผนังชนิดนี้ ต้องก่ออิฐให้ผิวคอนกรีตมีรอยบุ๋มลึกประมาณ 3 – 5 มิลลิเมตร เพื่อเวลาฉาบปูนจะได้ยึดติดได้

8.1.4.2 ผนังยิปซัมหรือผนังเบา

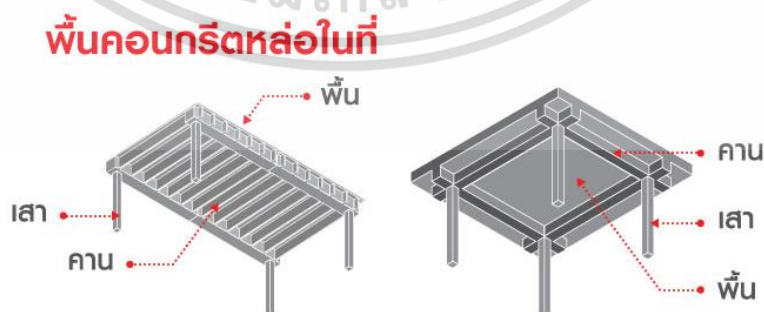
ผนังที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันเพราะมีน้ำหนักเบา ประหยัด และติดตั้งได้รวดเร็ว แต่ผนังยิปซัมมีอายุการใช้งานสั้นและมักจะมีปัญหาในเรื่องความชื้น

8.1.5 ระบบโครงสร้างพื้น

ระบบพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ จะมีกระบวนการทำแบบสำหรับหล่อพื้น ผูกเหล็กเสริมของพื้นเชื่อมกับเหล็กในคานแล้วจึงเทคอนกรีตพื้นให้เป็นเนื้อเดียวกับคานส่วนบน พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ มี 2 วิธี คือ

8.1.5.1 การวางพื้นถ้ำน้ำหนักบนคาน (Slab on Beam)

พื้นที่ถ้ำน้ำหนักลงสู่คาน เป็นพื้นประเภทที่นิยมใช้มาก โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ห้องน้ำ พื้นระเบียง พื้นลาดฟ้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อาจมีน้ำขัง เสี่ยงต่อการรั่วซึม

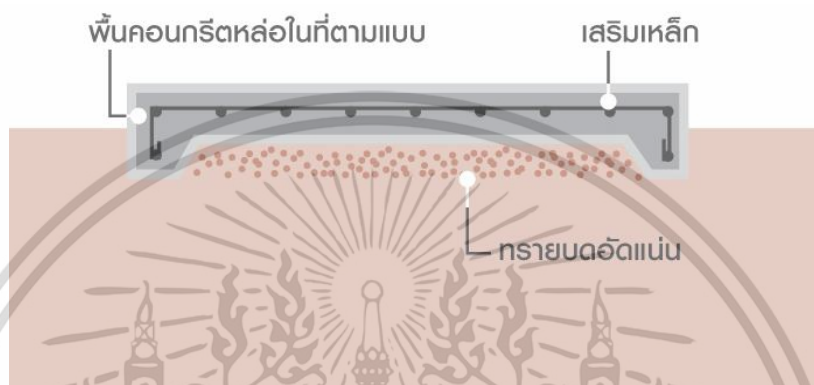
รูปที่ 8.4 โครงสร้างพื้น Slab on Beam (SCG Experience. 2561)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.1.5.2 การวางพื้นถ่ายน้ำหนักบนดิน (Slab on Ground)

พื้นหล่อบนดินหรือทรายบดอัด ไม่มีคานรองรับ จึงใช้สำหรับพื้นที่ชั้นล่างเท่านั้น การถ่ายน้ำหนักของพื้นประเภทนี้จะถ่ายลงสู่พื้นดินโดยตรง

พื้นคอนกรีตวางบนดิน (Slab on Ground)

รูปที่ 8.5 โครงสร้างพื้น Slab on Ground (SCG Experience. 2561)

8.1.6 ระบบโครงสร้างหลังคา

ระบบโครงสร้างหลังคามักออกแบบตามความเหมาะสมของพื้นที่การใช้งานแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็น 2 โครงสร้าง

8.1.6.1 โครงสร้างพาดช่วงสั้น (Short Span Structure)

โครงสร้างที่มีระยะพาดไม่เกิน 12 เมตร โครงสร้างของหลังคาในโครงการจะเป็น โครงสร้างเหล็ก กล่าวคือ มีการนำเหล็กมาใช้เป็นโครงสร้างทำให้มีน้ำหนักเบาและแข็งแรง แต่ต้องอาศัยความชำนาญของช่างที่มีประสบการณ์มากพอสมควร จึงจะได้งานเชื่อมติดตั้งเหล็กที่แข็งแรง

8.1.6.2 โครงสร้างพาดช่วงยาว (Wide - Long Span Structure)

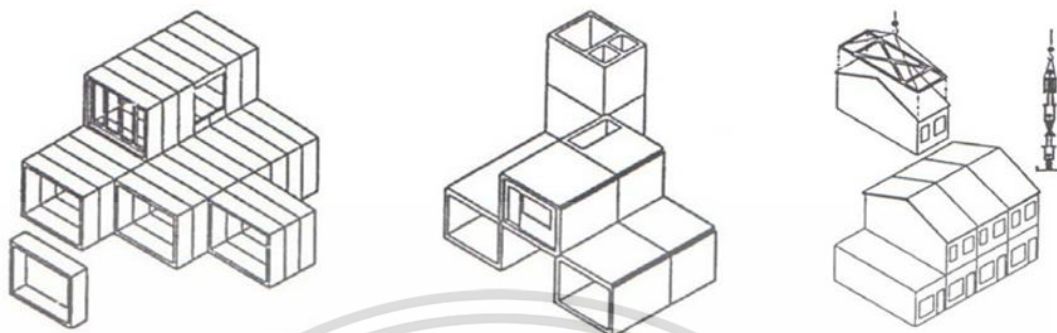
โครงสร้างที่มีความยาวเกิน 10 เมตร ขึ้นไป อาศัยความสามารถทางวัสดุ และรูปแบบการถ่ายแรงให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้พาดช่วงได้ยาวมากขึ้น

8.1.7 ระบบประสานพิกัด (Modular)

ระบบที่ประกอบไปด้วยหน่วยแยกต่าง ๆ ที่สามารถรวมกันเป็นหน่วยรวมได้ ขนาดหน่วยแยกแต่ละส่วนจะมีระยะสัดส่วนที่มีความสัมพันธ์กันและจะสัมพันธ์กับหน่วยรวมด้วย ระบบประสานพิกัด (Modular) ช่วยในเรื่องของการลดระยะเวลาในการทำงานในขั้นตอนของการผลิตชิ้นงาน ลดต้นทุนจากเศษวัสดุที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต และสะดวกในการเคลื่อนย้าย เป็นการออกแบบโดยใช้ระยะสัดส่วนของวัสดุที่สามารถหาได้และมีขนาดเป็นมาตรฐานมาเป็นตัวกำหนดระยะสัดส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของชิ้นงาน ดังนั้น Modular House ก็คือบ้านที่ออกแบบในระบบประสานทางพิกัด ใช้ระยะสัดส่วนของวัสดุเป็นหลัก

รูปที่ 8.6 ระบบประสานทางพิกัด (PRECAST RMUTL. 2560)

8.1.8 วัสดุประกอบอาคาร

เนื่องจากโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นโครงการของรัฐบาล จึงมีงบประมาณจำกัด ดังนั้นการออกแบบต้องมีการผสมผสานวัสดุเหลือใช้ โดยนำแนวคิดการใช้วัสดุพื้นถิ่นและวัสดุที่ได้จากการบริจาค มาปรับใช้ควบคู่ไปกับการใช้วัสดุที่เป็น Zero Waste ทั้งสามารถลดต้นทุนในการก่อสร้างได้ และไม่เป็นขยะในโลก เป็นการนำวัสดุที่มีอยู่แล้วกลับมาใช้ใหม่

สนามเด็กเล่นสามารถนำเอาวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น ถังพลาสติก ถังเหล็ก ขวดพลาสติก ยางรถยนต์เก่า ไม้เก่า โลหะเก่า เป็นต้น มาทำการออกแบบใหม่ให้เกิดความน่าสนใจ เชิญชวนให้เกิดการเคลื่อนไหว เกิดความรู้สึกอยากเล่น อยากผจญภัย เพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของเด็ก ๆ ในโครงการ

รูปที่ 8.7 การใช้วัสดุของโครงการอื่นที่รื้อกลับมาประกอบชิ้นใหม่ จากอาคารตัวอย่าง El Tiller, Spain (Creative Citizen. 2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 8.8 แสดงสนามเด็กเล่นจากวัสดุเหลือใช้ จากตัวอย่างย่าน Greensboro, USA (CreativeMOVE. 2555)

8.1.8 ระบบโครงสร้างทางเลือก

นอกจากจะมีการใช้โครงสร้างที่เป็นพื้นฐานของโครงการแล้ว ทางโครงการมีโครงสร้างที่แสดงถึงแนวคิดเรื่องความยั่งยืน สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และไม่เป็นขยะให้กับโลก ประกอบด้วย

8.1.8.1 โครงสร้างเหล็ก

ระบบกล่องแบบเหล็กสำเร็จรูป ใช้โครงเหล็กเป็นโครงสร้างผนัง หลังคา เป็นเหล็กรีดเย็นพ่นสี ขึ้นลอนจากโรงงาน พื้นเป็นเหล็ก กรอบอาคารมีการทำฉนวนกันความร้อน ปัจจุบันมีการดัดแปลงใช้คอนเทนเนอร์เหล็กมาใช้ ซึ่งจะมีน้ำหนักเบากว่ากล่องคอนกรีตสำเร็จ สามารถนำไปใช้กับโครงสร้างส่วนห้องเรียน ห้องทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือห้องส่วนสำนักงานได้ โดยมีระยะพาดช่วงไม่มาก ประมาณ 6 – 8 เมตร

รูปที่ 8.9 แสดงตัวอย่างอาคารโรงเรียนบ้านหนองบัวที่ใช้โครงสร้างเหล็ก (ROOM. 2562)

8.1.8.2 โครงสร้างไม้

ก่อสร้างได้ง่าย สามารถนำไปใช้กับโครงสร้างส่วนพื้นที่พักผ่อนหรือพื้นที่ส่วนกลางได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 8.10 แสดงตัวอย่างอาคาร Klong Toey Community Lantern ที่ใช้โครงสร้างไม้ (ArchDaily. 2554)

8.1.8.3 โครงสร้างไม้ไฟ

เป็นวัสดุที่หาง่ายและก่อสร้างได้ง่าย สามารถนำไปใช้กับโครงสร้างส่วนสำนักงาน พื้นที่ส่วนกลาง ห้องสมุด หรือร้านค้าในโครงการได้

รูปที่ 8.11 แสดงตัวอย่างบ้าน From the Territory to the Inhabitant, Mexico ที่ใช้โครงสร้างไม้ไฟ (ArchDaily. 2563)

8.2 งานวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร

8.2.1 แนวทางการเลือกใช้งานระบบประกอบอาคาร

โครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กมีแนวคิดในการออกแบบงานระบบประกอบอาคารให้สอดคล้องไปกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ของชุมชน ดังนั้นในการออกแบบจะคำนึงถึงการพึ่งพาธรรมชาติ (Passive Design) การใช้วัสดุและการประหยัดพลังงานเป็นสิ่งสำคัญ

8.2.2 ระบบวิศวกรรมไฟฟ้า (Electrical System)

โครงการจะรับกระแสไฟฟ้าจากสายไฟฟ้าแรงสูงจากการไฟฟ้านครหลวง (เขตบางเขน) เข้าสู่อาคาร โดยใช้สายเคเบิลผ่านไปยังตู้ควบคุมไฟฟ้าแรงสูง กระแสไฟฟ้าจะผ่านหม้อแปลงไฟฟ้า (Transformer) ให้กลายเป็นกระแสไฟฟ้าแรงดันต่ำ โดยมีตู้ควบคุมการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดของโครงการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นกระแสไฟฟ้าจะถูกส่งไปยังส่วนต่าง ๆ ของอาคาร โดยมีแผงควบคุมย่อยตามจุดต่าง ๆ ซึ่งระบบกระแสไฟฟ้าสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ระบบไฟฟ้าส่องสว่างและระบบไฟฟ้ากำลัง และยังคำนึงถึงระบบไฟฟ้าฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุระบบไฟฟ้าขัดข้อง

ระบบไฟฟ้าที่นำมาใช้แบ่งออกได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้

8.2.2.1 ระบบไฟฟ้ากำลัง

เป็นการใช้กระแสไฟฟ้ากับอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ ฯลฯ สำหรับการประหยัดพลังงานในระบบไฟฟ้ากำลังสามารถทำได้โดยเลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ประหยัดไฟฟ้าเบอร์ 5 และใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ในกรณีที่ไฟฟ้าเกิดการขัดข้อง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ จะมีการใช้ไฟฟ้าฉุกเฉิน โดยแหล่งกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินส่วนหนึ่งมาจากการเก็บสำรองกระแสไฟฟ้าไว้ในแบตเตอรี่และอีกส่วนมาจากการผลิตกระแสไฟฟ้าจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator)

8.2.2.2 ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง

ระบบไฟฟ้าแสงสว่างเน้นการใช้แสงธรรมชาติเพื่อช่วยในการประหยัดพลังงานและช่วยในเรื่องสุขภาพของผู้ใช้งานภายในโครงการ เลือกใช้แสงประดิษฐ์ในพื้นที่ใช้สอยที่จำเป็นหรือพื้นที่ที่ปริมาณแสงไม่เพียงพอ โดยการเลือกใช้ทั้ง 2 แสงสว่าง ดังนี้

1) แสงธรรมชาติ

เกิดจากการเปิดช่องเปิดของอาคารให้แสงอาทิตย์สามารถผ่านเข้ามาสู่ตัวอาคารได้ โดยแสงที่เข้ามานั้นควรเป็นแสงชนิด Indirect Light เนื่องจากแสงชนิดนี้มีความนวลและสามารถลดความร้อนที่เกิดขึ้นภายในอาคารได้ โดยตำแหน่งที่เลือกใช้แสงธรรมชาติจะใช้ในส่วนที่เป็นกิจกรรมประเภทผ่อนคลายเป็นต้นไป ไม่ต้องใช้สายตามาก เพื่อสร้างความต่อเนื่องของที่ว่าง (Space) เช่น ร้านอาหาร มุมพักผ่อน เป็นต้น

แสงธรรมชาติจากทางทิศเหนือ

รูปที่ 8.12 การใช้แสงธรรมชาติ (บ้านไทยดีดี. 2563)

สำหรับห้องเรียนต่าง ๆ จะมีการติดตั้งหิ้งสะท้อนแสง (Light Shelf) ซึ่งสะท้อนแสงสว่างจากภายนอกขึ้นไปยังเพดานห้องและกระจายแสงให้ส่วนที่ลึกเข้าไปของห้อง มีระดับแสงสว่างสูงขึ้น ลดการเปิดหลอดไฟจำนวนมากในห้องเรียน นอกจากนี้ยังใช้ท่อนำแสง (Light Pipe) นำแสงธรรมชาติ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ามาใช้บริเวณที่แสงธรรมชาติไม่สามารถส่องเข้าไปได้ โดยเลือกใช้ท่อนำแสงจากวัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย

2) แสงประดิษฐ์

เป็นแสงที่ใช้ไฟฟ้าช่วยให้แสงสว่างแทนแสงธรรมชาติที่ไม่เพียงพอ เลือกใช้ตามความต้องการของบรรยากาศและประโยชน์ใช้สอย เช่น ห้องประชุม ห้องอ่านหนังสือ เป็นต้น

โดยแสงประดิษฐ์ภายในโครงการจะเลือกใช้หลอด LED เนื่องจากมีความประหยัดในการใช้ไฟมากกว่าหลอดไฟชนิดอื่น ๆ ไม่เป็นอันตรายต่อสายตา อีกทั้งยังปล่อยความร้อนออกมาน้อยมาก ทำให้อาคารลดการสูญเสียพลังงานไฟฟ้าในส่วนของเครื่องปรับอากาศ และมีการติดตั้งระบบปรับแสงสว่างอัตโนมัติในช่วงเวลาที่ไม่ใช้งาน เพื่อช่วยในการประหยัดพลังงานมากขึ้น

8.2.3 ระบบวิศวกรรมสุขาภิบาล (Sanitation System)

ระบบสุขาภิบาลในอาคารแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

8.2.3.1 ระบบน้ำใช้

เนื่องจากโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นตัวแทนของความเป็นบ้าน จึงกำหนดความสูงอาคารที่ความสูงไม่เกิน 3 ชั้น เพื่อให้เหมาะสมกับแนวคิดโครงการ ดังนั้นจึงเลือกใช้ระบบจ่ายน้ำขึ้น (Up Feed System) แบบการจ่ายผ่านปั้มน้ำ (Pump Feed Up) ใช้ถังเก็บน้ำแบบบนดิน เนื่องจากสามารถซ่อมแซมและทำความสะอาดได้ง่าย มีระบบท่อบายพาส (By Pass) สำรองไว้ด้วย เพื่อกรณีปั้มน้ำไม่ทำงาน เช่น ไฟดับหรือปั้มน้ำชำรุด ท่อบายพาสจะเป็นตัวลำเลียงน้ำประปาเข้าสู่อาคารโดยตรง

8.2.3.2 ระบบบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียในโครงการส่วนหนึ่งคือน้ำเสียจากส่วนครัว จะต้องผ่านบ่อดักไขมันเพื่อกรองไขมันออกก่อน อีกส่วนคือน้ำเสียจากสุขภัณฑ์ อ่างล้างมือ ฯลฯ น้ำเสียทั้ง 2 ส่วน จะถูกนำไปบำบัด ซึ่งประกอบด้วยส่วนแยกกากตะกอน ส่วนกรองไร้อากาศ และส่วนเติมอากาศ ขั้นตอนในการบำบัดน้ำเสียในโครงการมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ลดมวลสารแขวนลอย ตะกอนหนัก และตะกอนเบาที่ปะปนมากับน้ำเสีย

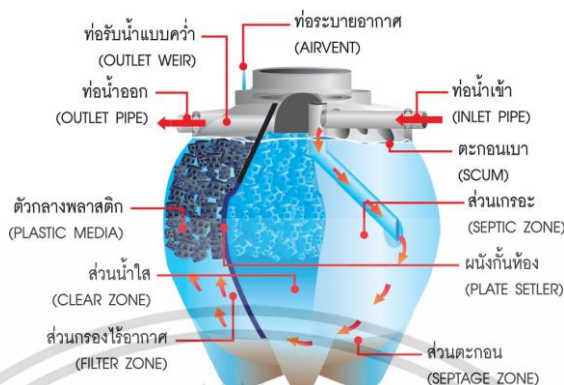
ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการบำบัดแบบกรองไร้อากาศ ซึ่งมีตัวกลางพลาสติกในส่วนนี้ ทำหน้าที่ ดักมวลจุลชีพไว้ในถังให้นานที่สุดเพื่อการย่อยสลายอินทรีย์สาร

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการบำบัดแบบกรองไร้อากาศ ที่มีจุลินทรีย์เกาะติดตัวกลางแขวนลอยในส่วนเติมอากาศ (Fixed Film Aeration) น้ำเสียยังสัมผัสกับจุลินทรีย์ที่ผิวตัวกลางพลาสติกนานเท่าไร น้ำทิ้งก็จะมีคุณภาพดีมากขึ้น น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดจะไหลผ่านส่วนเติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อ

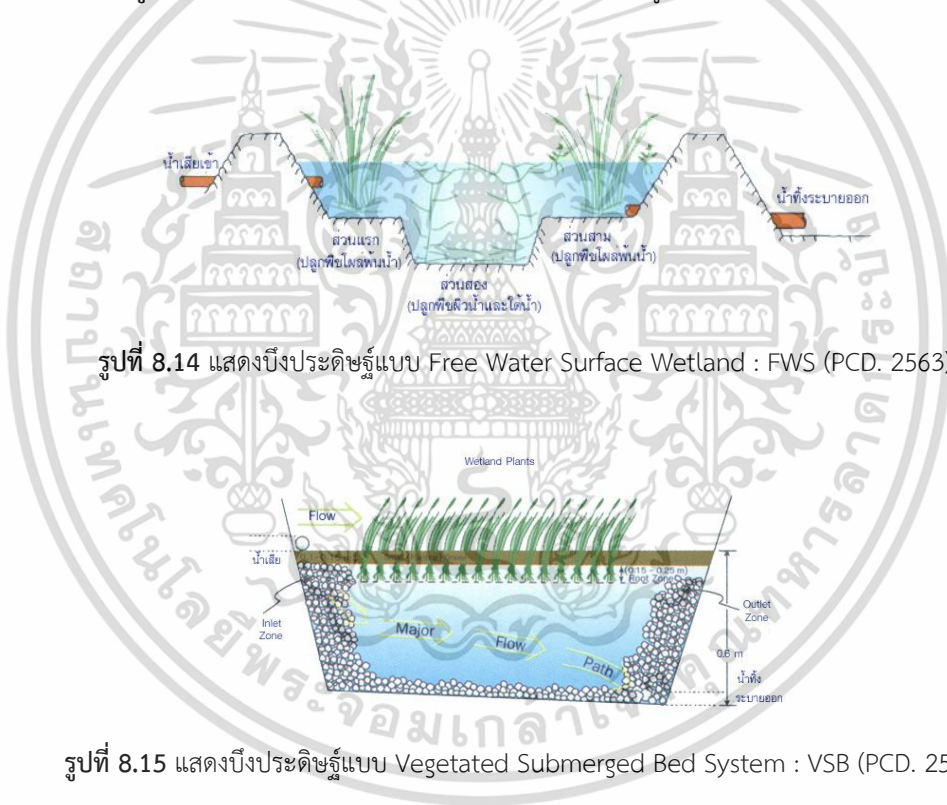
ขั้นตอนที่ 4 น้ำจากการบำบัดจะถูกปล่อยลงบ่อบำบัดน้ำแบบบึงประดิษฐ์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยจุลินทรีย์ที่เกาะอยู่กับพืชน้ำ เช่น ต้นกก แผลก จอก แหน บัว ฯลฯ นอกจากนี้บ่อบำบัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำแบบบึงประดิษฐ์จะทำหน้าที่เป็นบ่อหน่วงน้ำในโครงการอีกด้วย น้ำจากบ่อบางส่วนจะใช้ในการรดน้ำ ทำการเกษตรในโครงการ และระบายลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะต่อไป

รูปที่ 8.13 แสดงการทำงานของถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป (ช่างประจำบ้าน. 2563)

รูปที่ 8.14 แสดงบึงประดิษฐ์แบบ Free Water Surface Wetland : FWS (PCD. 2563)

รูปที่ 8.15 แสดงบึงประดิษฐ์แบบ Vegetated Submerged Bed System : VSB (PCD. 2563)

8.2.3.3 ระบบระบายน้ำฝน

น้ำฝนเป็นน้ำทิ้งที่ไม่ต้องผ่านการบำบัด ดังนั้นจึงมีรางระบายน้ำที่กระจายอยู่ทั่วโครงการ และน้ำฝนจะถูกรวบรวมสู่บ่อหน่วงน้ำก่อนจะระบายออกสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ

8.2.4 ระบบปรับอากาศ (Air Conditioning System)

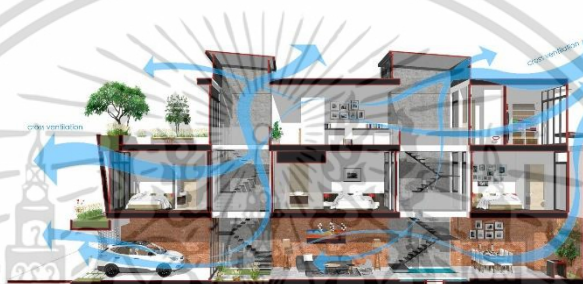
ระบบปรับอากาศเป็นระบบที่สิ้นเปลืองพลังงานมากที่สุดในทุกระบบประกอบอาคาร เนื่องจากเครื่องปรับอากาศจะใช้พลังงานไปกับการกำจัดความร้อนและความชื้นภายในห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาสภาพภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการก็จะสามารถออกแบบอาคารให้พึ่งพาระบบปรับอากาศลดลงและใช้การพึ่งพาระบบธรรมชาติให้มากที่สุดแทน ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่พึ่งพาระบบธรรมชาติ (Passive Design) เบื้องต้นคือการปลูกต้นไม้สร้างร่มเงาแก่อาคาร การปลูกพืชคลุมดิน ลดการใช้พื้นลาดแข็งที่มีการสะสมความร้อนสูง นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการออกแบบให้อาคารมีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ (Natural Ventilation) ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี ได้แก่

8.2.4.1 Cross Ventilation

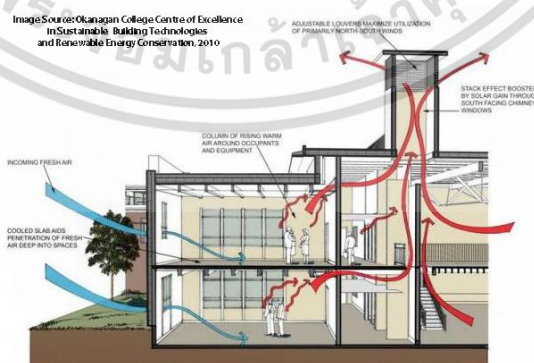
เป็นการการระบายอากาศโดยให้ลมพัดผ่านพื้นที่ห้อง ช่วยพาความร้อนและความชื้นเดินทางออกไปนอกห้องในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยการเปิดหน้าต่างหรือช่องรับลมเพื่อให้ลมเข้าและให้มีช่องลมออกในทิศทางที่เหมาะสม

รูปที่ 8.16 Cross Ventilation (ArchDaily, 2561)

8.2.4.2 Stack Ventilation

เป็นการระบายอากาศโดยให้มวลอากาศร้อนลอยตัวขึ้นที่สูง ระบายออกในส่วนบนของอาคาร ตามหลักการที่ว่า “อากาศร้อนจะลอยขึ้นที่สูง” เมื่ออากาศร้อนลอยตัวขึ้นที่สูงจะทำให้กระแสลมของอากาศเย็นไหลเข้ามาแทนที่ ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของอากาศโดยอัตโนมัติ วิธีนี้เหมาะกับอาคารที่มีจำนวนชั้นมากหรือเป็นหลังคาทรงสูงและมีช่องระบายอากาศอยู่ในส่วนบนของอาคาร

รูปที่ 8.17 Stack Ventilation (Berkeley Lab, 2560)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับอากาศในโครงการจะปรับอากาศภายในพื้นที่ที่จำเป็นต้องใช้สมาธิสูงหรือมีความจำเป็นเพื่อรักษาอุปกรณ์ เช่น ห้องประชุม ห้องสมุด ฯลฯ โดยห้องดังกล่าวมีขนาดเล็กหรือมีการใช้งานที่สามารถปรับเปลี่ยนขนาดห้องได้ ดังนั้นระบบปรับอากาศที่เหมาะสมคือ ระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน (Split Type) ซึ่งเป็นระบบปรับอากาศขนาดเล็ก โดยส่วนใหญ่ขนาดทำความเย็นจะไม่เกิน 40,000 BTU / ชั่วโมง ส่วนประกอบของเครื่องปรับอากาศชนิดนี้ จะแยกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนของคอยล์เย็น (Fan Coil Unit) ซึ่งจะติดตั้งในพื้นที่ปรับอากาศ และคอยล์ร้อน (Condensing Unit) ซึ่งจะมีเครื่องอัดสารทำความเย็น (Compressor) อยู่ภายใน โดยจะติดตั้งอยู่ภายนอกอาคาร ระหว่างชุดคอยล์ร้อนและคอยล์เย็นจะมีสารทำความเย็น ทำหน้าที่ ถ่ายเทความร้อนออกจากห้องปรับอากาศ ข้อดีของระบบปรับอากาศแบบแยกส่วนคือติดตั้งสะดวก บำรุงรักษาง่าย ใช้กับพื้นที่ที่ต้องปรับอากาศอย่างไม่เป็นเวลาหรือชั่วคราว แต่ในการออกแบบต้องเตรียมพื้นที่สำหรับเข้าไปบำรุงรักษาละติดตั้งให้สวยงาม

8.2.5 ระบบป้องกันอัคคีภัย (Fire Prevention System)

การป้องกันอัคคีภัยภายในอาคารสามารถทำได้โดยการวางผังอาคารให้มีพื้นที่สำหรับการดับเพลิงได้สะดวก มีบันไดหนีไฟ และพื้นที่หนีไฟถูกต้องตามเทศบัญญัติ เลือกใช้วัสดุไม่ติดไฟหรือวัสดุทนไฟ สำหรับไม้ที่ใช้ในโครงการต้องมีการเคลือบน้ำยาป้องกันไฟลาม ซึ่งควรใช้วัสดุทนไฟได้ประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อความสะดวกในการอพยพเด็ก และมีการใช้อุปกรณ์เตือนอัคคีภัย ได้แก่

1) Smoke Detector

เครื่องตรวจจับกลุ่มควัน ซึ่งจะส่งสัญญาณเมื่อพบกลุ่มควันมากเกินกำหนด โดยใช้กับห้องเรียนและห้องต่าง ๆ ทั่วไปในโครงการ

2) Heat Detector

เครื่องตรวจจับอุณหภูมิ ซึ่งจะตรวจจับอัตราการเพิ่มของอุณหภูมิ เมื่อพบอุณหภูมิเกินกำหนดจะส่งสัญญาณเตือนภัย โดยใช้กับส่วนครัวของโครงการ ระบบแจ้งเพลิงไหม้ในโครงการใช้ระบบ Presignal General Alarm เมื่อมีการส่งสัญญาณจาก Smoke Detector หรือ Heat Detector ไปยังแผงควบคุมกลาง ซึ่งจะแสดงบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ แล้วเจ้าหน้าที่จะไปสำรวจบริเวณดังกล่าว เมื่อพิจารณาว่าไม่สามารถสกัดไฟไหม้ได้ จะใช้โทรศัพท์ติดต่อกับแผงควบคุมกลาง โดยเสียบบล็อกโทรศัพท์เข้าที่อุปกรณ์แจ้งสัญญาณเจ้าหน้าที่ที่แผงควบคุมกลาง เจ้าหน้าที่จะเปิดสวิตซ์กริ่งสัญญาณและควบคุมการเปิดพัดลมอัดอากาศ และหากต้องการให้ระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยกลับสู่สภาวะปกติก็สามารถรีเซ็ตระบบโดยการปิด Silencing Switch

เนื่องจากลักษณะโครงการเป็นอาคาร Low – Rise Building มีพื้นที่ไม่มาก สำหรับระบบดับเพลิงจึงเลือกใช้ระบบดับเพลิงประเภทสายฉีดดับเพลิงและระบบดับเพลิงแบบมือถือ

1) ระบบสายฉีดดับเพลิง

ระบบนี้ประกอบด้วย ตู้สายฉีดน้ำ (Fire Hose Cabinet : FHC) และท่อยืน (Stand Pipe) ใช้ระบบท่อยืนบริเวณเดียว น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงคือน้ำที่สำรองไว้สำหรับการดับเพลิงสามารถใช้ดับเพลิงได้ประมาณ 20 นาที หรือต่อจากหัวดับเพลิงนอกอาคารโดยรับน้ำจากรถดับเพลิง

2) ระบบดับเพลิงแบบมือถือ

ติดตั้งภายในอาคารเพื่อให้สามารถดับเพลิงที่เกิดขึ้นได้ในระยะแรก ระยะเข้าถึงเพื่อกำดับเพลิงไม่ควรเกิน 23.00 เมตร และขนาดถังมีน้ำหนัก 4.50 กิโลกรัม เพื่อความสะดวกในการใช้งาน ไม่หนักจนเกินไป

8.2.6 ระบบป้องกันมลพิษ ฝุ่น คิวบิก เสียง

ด้วยตัวโครงการแล้ว จำเป็นต้องมีการควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกโครงการ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและอนามัยที่ดีให้แก่เด็ก ดังนี้

8.2.6.1 การป้องกันมลพิษจากภายนอกโครงการ

มลพิษจากภายนอกโครงการ ได้แก่ เสียงและควันท่อไอเสียรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ ฝุ่นละอองจากการสัญจรของยานพาหนะ โดยมีวิธีป้องกันดังนี้

1) การวางผังอาคาร : ควรให้อาคารอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ มีการทำสนามหญ้าและปลูกต้นไม้เป็นแนว เพื่อช่วยดูดซับเสียงและฝุ่นควัน

8.2.6.2 การป้องกันมลพิษจากภายในโครงการ

มลพิษภายในโครงการ ได้แก่ เสียง ฝุ่น ควัน ที่เกิดขึ้นในโครงการจากที่จอดรถ ซึ่งสามารถป้องกันได้ ดังนี้

1) แยกห้องที่ต้องการความสงบ : แยกห้องที่ต้องการความสงบให้ห่างจากห้องที่มีเสียงรบกวน เช่น ห้องเครื่อง ห้องครัว ห้องดนตรี ที่จอดรถ เป็นต้น

2) การป้องกันเสียงไม่ให้เกิดการสะท้อน : ด้วยการเลือกใช้วัสดุที่สามารถดูดซับเสียงได้ เช่น การปูด้วยวัสดุที่ค่อนข้างนิ่ม การปูด้วยรังไข่ไก่ เป็นต้น

8.2.7 ระบบรักษาความปลอดภัย

การรักษาความปลอดภัยภายในอาคารสามารถแบ่งเป็นวิธีต่าง ๆ ได้ ดังนี้

8.2.7.1 วิธีทางสถาปัตยกรรม

การวางผังอาคารต้องคำนึงถึงขอบเขตการใช้งานและเข้าถึงของบุคคลทั้งภายนอกและภายใน รวมถึงการออกแบบการทางสัญจรในส่วนต่าง ๆ โดยออกแบบให้มีทางเข้า – ออก ให้น้อยที่สุด เพื่อช่วยให้สามารถควบคุมและรักษาความปลอดภัยได้ง่ายขึ้น

8.2.7.2 วิธีการเทคนิคป้องกันภัย

เลือกวิธีการเทคนิคป้องกันภัยที่มีความเหมาะสมกับโครงการ ดังนี้

1) การล้อมรั้วที่มั่นคงแข็งแรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) ใช้ระบบกุญแจประจำประตูห้องที่ต้องการความปลอดภัย
- 3) ใช้บานประตูเหล็กสำหรับห้องสำคัญ รวมถึงประตูเปิด - ปิด อັคคีภัย
- 4) การใช้ระบบสัญญาณแจ้งเหตุที่รายงานเป็นสัญญาณเสียง

8.2.7.3 ระบบโทรทัศน์และกล้องวงจรปิด (CCTV)

การติดตั้งกล้องวงจรปิดควรอยู่ในตำแหน่งสำคัญของอาคาร บริเวณทางเข้า - ออก อาคาร โถงหรือมุมอับสายตา เป็นต้น และควรมีห้องสำหรับรองรับระบบ CCTV และอยู่ในตำแหน่งที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามารถเข้าถึงได้สะดวกและง่ายต่อการตรวจสอบ

8.2.7.4 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (Security Guards)

ควรมีห้องหรือป้อมประจำสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ควบคุมบริเวณด้านหน้าสุดของโครงการ เพื่อคัดกรองคนที่เดินทางมาด้วยรถยนต์ หรือจัดให้อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับห้อง CCTV เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ

8.2.8 ระบบกำจัดขยะ

ระบบกำจัดขยะเป็นระบบที่สำคัญระบบหนึ่งของโครงการ เนื่องจากขยะเมื่อนำมารวมกัน โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ จะเกิดการหมักขึ้นและเกิดก๊าซ เช่น ก๊าซมีเทน (Methane) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide) ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์หรือก๊าซไข่เน่า (Hydrogen Sulfide) ฯลฯ ซึ่งก๊าซเหล่านี้สร้างมลภาวะทางอากาศและเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหากระบบกำจัดขยะไม่ดีก็จะทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือรั่วไหลของสารพิษและเชื้อโรคต่าง ๆ ภายในโครงการอีกด้วย ดังนั้นโครงการบ้านอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กจึงได้จัดตั้งสถานีแยกขยะขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบในการกำจัดขยะที่ถูกต้องในชุมชน โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อน ทำให้ได้วัสดุเหลือใช้ที่มีคุณภาพสูง วัสดุบางชนิดสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ภายในโครงการ (Reuse) หรือสามารถนำไปขายเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นต่อไปได้ (Recycle) รายได้จากการขายวัสดุเหลือใช้ในโครงการจะนำเข้าสู่สหกรณ์ของโครงการและปันผลให้แก่สมาชิกในโครงการ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนสนใจให้ความร่วมมือในการแยกขยะมากขึ้น เมื่อมีการคัดแยกขยะแล้ว ขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดก็จะมีปริมาณน้อยลง ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของโครงการและชุมชนโดยรวม

รูปที่ 8.18 สถานีคัดแยกขยะ จากอาคารตัวอย่าง โรงเรียนวรรณสว่างจิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- โครงการพลังอาสาสมัครสร้างสุขให้เด็กในสถานสงเคราะห์ มูลนิธิสุภาพไทย. **คู่มืออาสา งานจิตอาสาในสถานสงเคราะห์.** (2556). กรุงเทพฯ: โครงการพลังอาสาสมัครสร้างสุขให้เด็กในสถานสงเคราะห์ มูลนิธิสุภาพไทย.
- ฐิติรักษ์ วิเศษศิลปานนท์. (2537). **การปรับตัวทางสังคมของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ณิชา บุรณสิงห์. **เด็กถูกทอดทิ้ง : ปัญหาที่สังคมต้องเยียวยา.** (2558). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ดนุชา ธีราชันธุ์. (2558). **ศูนย์การเรียนรู้เด็กประณวีย์.** วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- นันทนา ทิมสุวรรณ. (2549). **วิถีชีวิตเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเบธานี อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ปิยพันธ์ วิสนานุศิษย์. (2552). **การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เพื่อออกแบบศูนย์การเรียนรู้ในสถานสงเคราะห์.** วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบภายใน ภาควิชาออกแบบตกแต่งภายใน มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- รักตระกูล ใจเพียร. (2557). **พฤติกรรมการเรียนรู้กับที่ว่างทางสถาปัตยกรรม.** วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- Browne, K. (2009). **The risk of Harm to young children in institutional care.** Save the Children, UK.
- Mulheir, G., Browne, K. (2007). **De-institutionalising and transforming children's services: A guide to good practice.** WHO collaborating Centre for Child Care and Protection, The University of Birmingham, UK.

ภาคผนวก ก.

กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่ง มาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546”

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อ สวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดามารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่ สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดา หย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัว เกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบ อาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือ อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ใน สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียนสถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แขนง และฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดี

เยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนคุ้มครองเด็ก

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 2

การปฏิบัติต่อเด็ก

มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 23 ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบทรอบรู้ประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 24 ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 25 ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานพยาบาลหรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็ก หรือที่สาธารณะหรือสถานที่ใด ๆ โดยเจตนาที่จะไม่รับเด็กกลับคืน

(2)